Ignațiu de Loyola (1491-1556) a fost în prima parte a vieții cavaler în slujba viceregelui Navarrei. Grav rănit în timpul unui asediu la Pamplona (1521), este silit să stea vreme îndelungată în convalescență, timp în care trece prin schimbări spirituale profunde. Părăseşte cariera armelor iar, după ani petrecuți în rugăciune şi asceză, precum şi după studii de teologie şi filosofie la Barcelona, Alcalâ şi Paris, cavalerul transformat în pelerin înființează *Societatea lui Isus* (1534). Ordinul iezuit este aprobat oficial în 1540 şi este cunoscut pînă astăzi nu doar prin genul aparte de spiritualitate, ci şi prin rolul său activ în misiuni, educație, dialogul dintre religii şi ecumenism. Scrierile lui Ignațiu de Loyola fac obiectul a peste 20 de volume, publicate în *Monumenta Ignatiana,* printre ele distingîndu-se *Istorisirea Pelerinului,* autobiografia sa, şi *Exerciții spirituale,* una dintre operele de căpătîi ale misticii apusene.

IGNAȚIU DE LOYOLA

9

ISTORISIREA PELERINULUI EXERCIȚII SPIRITUALE

Traducere de
Antoaneta Sabău, Iulian Budău SJ şi Marius Taloş SJ
Prefață şi note de Marius Taloş SJ

Editura Ratio et Revelați o Oradea 2016
Redactor: Otniel-Laurean Vereş Coperta: Horia Şandor DTP: Dan Ichimescu
Tipărit la Metropolis SRL Oradea e-mail: metropolis@rdsor.ro
Copyright © 2016
Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României IGNAȚIU DE LOYOLA, sfânt Istorisirea Pelerinului: exerciții spirituale / Ignațiu de Loyola; trad.: Iulian Budău SJ, Antoaneta Sabău, Marius Taloş SJ; pref.: Marius Taloş SJ; red.: Florin George Călian şi Otniel Vereş. - Oradea : Ratio et Revelatio, 2016 ISBN 978-606-8680-49-1
I. Budău, Iulian (trad.)
II. Sabău, Antoaneta (trad.)
III. Taloş, Marius (trad.) (pref.)
IV. Călian, Florin-George (red.)
V. Vereş, Otniel (red.)
2

Ilustrație coperta I: *Cristos zîmbind pe cruce,* Castelul Sf. Francisc Xaveriu, Navarra, Spania.
Editura Ratio et Revelatio, Oradea str. Sofiei, nr. 3, Bihor, România, 410183 e-mail: office@ratioetrevelatio.com
www.ratioetrevelatio.com

Cuprins

Prefață **7**

9

Istorisirea Pelerinului **15**
Prologul părintelui Nadal 15
Prologul părintelui Luis Gonțalves da Cămara 19
Convertirea 25
Cavalerul lui Dumnezeu 37

Manresa 45
Pelerinul la Ierusalim 61
Primele studii 81
Universitatea din Paris 103
Ierusalim sau Roma 121
Exerciţii spirituale 139
Săptămîna întîi 151
Săptămîna a doua 178
Săptămîna a treia 210
Săptămîna a patra 221
Trei moduri de rugăciune 227
Misterele vieţii lui Cristos, Domnul nostru 234
Reguli pentru discernerea spiritelor 260
Reguli de urmat în fapte de milostenie 269
Note ajutătoare pentru înţelegerea scrupulelor 272
Reguli pentru o bună slujire a bisericii 275

Nota traducătorilor

Istorisirea Pelerinului a fost tradusă din spaniola veche şi din italiană folosindu-se următoarea ediţie critică: *Autobiografia,* Editada y anotada por Candido de Dalmases, S.I., în *Obras Completas de San Ignacio de Loyola, Edicion manual,* Madrid, 1982, pp. 65-165.

Exerciţiile spirituale au fost traduse din spaniola veche după manuscrisul *Autograf,* iar pentru pasajele cele mai problematice am consultat şi următoarele trei versiuni existente în limba latină: *Versio Vulgata* (V), *Versio Prima A. 1541 (PI)* şi *Versio A. 1547 (P2).* Toate aceste patru texte se găsesc în următoarea ediţie critică: *Monumenta Historica Societatis Iesu, voii. 100, Sandi Ignatii de Loyola Exerciţiu spiritualia. Textum antiquissimum nova editio.* Edd. I. Calveras S.I. C. De Dalmases S.I., Romae, 1969.

Prefaţă

[9]

Noua ediţie a celor mai cunoscute scrieri ale sfîntului Ignaţiu de Loyola în limba română se doreşte a fi simplă. Simplă ca format de redactare, simplă ca accesibilitate pentru cititor, adică uşor de (răs)citit şi uşor de purtat: dacă se poate, în buzunarul de la inima ce se vrea astfel plăsmuită.

O #asemenea exigenţă nu rezultă din strategii de marketing, nici din magii oculte, ci din firescul întîlnirii dintre chibzuinţă şi credinţă, *ratio et revelatio.* Intr-adevăr, numai o carte simplă poate hrăni o inimă simplă, aşa cum cere în dar psalmistul dornic să se apropie de Dumnezeu (Ps. 86). Pelerinul ignaţian, asemenea celui rus de peste mări şi ţări şi peste veacuri, ştia deja acest lucru: rămas literalmente fără grai în faţa Cuvîntului întrupat, va deveni povestitor pentru cei de după el, reflectînd astfel deopotrivă două neputinţe, una de a exprima inefabilul şi alta de a ţine pentru sine ce e menit pentru cît mai mulţi.

însă simplitatea nu înseamnă să fii simplist, aşa cum avertiza fericitul Vladimir Ghika în stilul său apoftegmatic: „să nu complici lucrurile simple, dar nici să le simplifici pe cele inerent complexe". Volumul de faţă nu putea să scape acestei aporii: dorind să fie cît mai simplu în conţinut şi în prezentare, nu a vrut să renunţe la nici unul dintre textele fondatoare ale spiritualităţii ignaţiene: *Istorisirea Pelerinului* şi *Exerciţiile spirituale.* Iar aceasta pentru că, într-adevăr, în legătura lor se ascunde ceva ireductibil din experienţa oricărei vieţi în Duh. Dacă, pe de o parte, nimeni nu a învăţat vreodată mersul după manual, la fel de adevărat este, de cealaltă parte, că oricine îşi află rostul practicînd statornic aceleaşi îndeletniciri mîntuitoare va ajunge să bată un drum de folos şi altor pelerini în devenire. Să vedem aşadar cum a devenit pelerinajul existenţial al lui Inigo materia Exerciţiilor ignaţiene, pentru ca, la rîndul nostru, să facem din exerciţiile noastre de zi cu zi paşii unui drum de viaţă.

Istorisirea Pelerinului: Autobiografie şi

Testament spiritual

Textul de faţă, scris între anii 1553 şi 1555, parte în spaniolă, parte în italiană, de către iezuitul portughez Luis Gonţalves da Cămara[1], care a strîns şi dezvoltat mai multe însemnări în urma

[1] Prima schiţă a lui Gonţalves da Cămara s-a pierdut. O a doua schiţă aparţinînd aceluiaşi Da Camara a fost dictată în parte la Roma şi în parte la Genova - ultima dată în italiană, nemaidis- punînd de un secretar spaniol. Acesta este textul care ne-a parvenit prin mai multe manuscrise.

convorbirilor purtate cu Ignaţiu[2][3][4][5][6][7], poartă titluri diferite în manuscrisele şi ediţiile vechi. Astfel, Jeronimo Nadal l-a chemat *Acta quaedam Reverendi Patris Ignatii;* ediţiabolandiştilor din 1731 l-a intitulat» *Acta Antiquissima;* ediţia critică din *Monumenta Historica S.I.* i-a dat numele de *Acta Patris Ignatii*; în secolul XX s-a impus titlul mai intuitiv şi mai exact de *Autobiografie.* Noi adoptăm însă, după ediţiile moderne care se inspiră din versiunea franceză, titlul de *Istorisirea unui pelerin.*

Citirea atentă a *Is torisirii* îndreptăţeşte importanţa acordată acestui document atît pentru cunoaşterea vieţii lui Ignaţiu, cît şi pentru cunoaşterea originilor Ordinului întemeiat de el. Ignaţiu însuşi, cu toate că face distincţie între istoria sa personală şi aceea a *Societăţii lui Isus* - nu întîmplător fragmentul autobiografic se opreşte în 1538, chiar dacă aveau să mai treacă cincisprezece ani pînă la începutul redactării sale - ajunge să înţeleagă că viaţa lui de după convertire are o relevanţă pentru Ordinul care abia se născuse.

Aceste aspecte permit precizarea intenţiei lui Ignaţiu. *Istorisirea* are evident în centru persoana
lui, însă numai şi numai pentru a scoate în evidenţă felul în care a fost călăuzit de Dumnezeu. El nu îşi propune atît să se povestească pe sine şi cu atît mai puţin să se ofere altora drept model, cît să arate cum propria experienţă spirituală l-a condus la întemeierea *Societăţii lui Isus,* deopotrivă opera şi moştenitoarea acestuia. Acum putem înţelege de ce *Istorisirea* poate fi citită atît ca o *Autobiografie* a unui sfînt cît şi ca un testament spiritual lăsat de maestru urmaşilor săi sau chiar ca *Testament spiritual* sub forma unei *Autobiografii.*

***Exerciţiile spirituale* ca Pelerinaj lăuntric**

La rîndul lor, *Exerciţiile spirituale* se pot parcurge asemenea unui pelerinaj lăuntric de-a lungul a patru 'săptămîni' de apropiere prin meditaţie a exercitantului de Cuvîntul lui Dumnezeu, ele avînd totodată menirea de a-l ajuta în căutarea unei alegeri de viaţă corespunzătoare. în acest context, 'săptămînile' în cauză constituie mai degrabă nişte unităţi structurale decît nişte diviziuni temporale: ele pot fi scurtate sau prelungite în funcţie de nevoile celui care face *Exerciţiile*L

Textul debutează cu o serie de însemnări practice (nr. l-20) destinate îndrumătorului spiritual al persoanei care vrea să facă *Exerciţiile.* Dar punctul de plecare propriu-zis al acestora îl constituie 'Principiul şi Fundamentul' (nr. 23), un text concis şi pregnant care afirmă că omul îşi află [8]
în Dumnezeu deopotrivă obîrşia şi menirea. Prin această recunoaştere a condiţiei sale de creatură, el se descoperă în esenţă liber faţă de tot ce face umbră pămîntului, putîndu-se folosi de lucruri în* măsura în care îl apropie de scopul existenţei sale şi evitîndu-le în măsura în care îl abat de la acest scop.

Odată stabilit acest *Principiu* şi *Fundament, Exerciţiile* intră în *Săptămîna întîi,* în care se meditează despre nevoia de mîntuire a fiecărei creaturi şi în mod special a persoanei proprii. Un accent deosebit se va pune în acest context asupra examinării conştiinţei (nr. 24-44). Următoarele trei *Săptămîni* propun o serie de meditaţii şi contemplaţii asupra vieţii, morţii şi învierii lui Isus. Aici putem lua în considerare cîteva contemplaţii, care constituie tot atîtea chei de înţelegere a pericopelor evanghelice propuse spre meditare, pe de o parte, şi a propriei situaţii în lumina lor, pe de altă parte: este vorba despre contemplaţia 'Chemării Regelui' (nr. 91-99) şi aceea a celor 'Două Steaguri' (nr. 136-148) şi, respectiv, despre meditarea celor 'trei perechi de oameni' (nr. 149-157) şi a celor 'trei feluri de umilinţă' (nr. 164-168). în *Săptămîna a doua* sînt contemplate scenele întrupării şi ale Naşterii Fiului lui Dumnezeu, ale vieţii sale ascunse în Nazaret şi apoi ale vieţii sale publice. *Săptămîna a treia* se opreşte asupra Pătimirii sale, iar în *Săptămîna a patra* se meditează asupra învierii şi înălţării la cer a lui Cristos.

Cartea *Exerciţiilor* mai cuprinde şi o serie de

---

[2] Ignaţiu şi-a 'dictat[7] *Istorisirea* în sensul vechi al verbului 'a dic ta', acela de a vorbi cu glas tare în aşa fel încît auditorii să poată memoriza discursul. 'El dicta mergînd', confirmă Camara. Ime diat după fiecare întîlnire, acesta din urmă urca în cameră pentru a rezuma ceea ce auzise în 'puncte'. Potrivit tehnicii de învăţa re a timpului, *punctele* erau nişte note succinte luate în timpul

[8] *Cf. EESS 4.*

Adăugiri şi *Reguli* pentru diferite situaţii. Cele mai importante sînt aici *Regulile pentru discernerea spiritelor,* cele despre simţirea şi înţelegerea scrupulelor (nr. 345-351) şi cele despre solidaritatea cu Biserica (nr. 352-370). *Regulile pentru discernerea spiritelor* sînt împărţite în funcţie de pertinenţa lor pentru cea dintîi şi, respectiv, cea de-a doua *Săptămînă* (nr. 313-327 şi, respectiv, 328-336). Regulile pentru *Săptămînă întîi* atrag atenţia asupra deosebirii dintre mişcările lăuntrice care conduc spre bine şi cele care, din contră, abat de la acesta. Ignaţiu vorbeşte aici despre 'consolare' şi, respectiv, 'dezolare'. în *Săptămînă a doua* trebuie aplicat în schimb un alt criteriu de diferenţiere, pentru ca amăgirile spiritului rău să poată fi demascate şi evitate.

Dacă *Exerciţiile încey* cu *Principiul şi Fundamentul,* se poate spune că ele se termină cu un nou *Fundament* pentru viaţa de zi cu zi sub forma unei *Contemplaţii pentru a dobîndi iubire* (nr. 230-237). într-adevăr, ea este fundamentală pentru înţelegerea maximei ignaţiene 'să-L găsesc şi să-L iubesc în toate pe Dumnezeu, Domnul nostru' şi ne permite să recunoaştem astfel nebănuita valoare a vieţii zilnice, pe care îndeobşte o nesocotim ca fiind banală şi lipsită de orice importanţă. De fapt, cu cît se apropie cineva mai mult de Cuvîntul lui Dumnezeu, cu atît mai mult rugăciunea lui se simplifică şi se transformă într-o 'atenţie iubitoare' îndreptată asupra prezenţei Sale în lume. Iar această 'atenţie iubitoare' aduce cu
sine darul de a-l împlini în interior pe acela care trăieşte cotidianul contemplînd şi speră exersînd:
„ Caută-l pe Dumnezeu, şi nu fericirea, aceasta este regula de bază a oricărei meditaţii. Dacă îl cauţi pe» Dumnezeu, atunci vei primi fericirea, aceasta este făgăduinţa oricărei meditaţii"[9].

Dar nu numai rugăciunea contemplativă constituie obiectul *Exerciţiilor.* Menirea acestora constă şi în ajutarea celui care le practică să 'aleagă' bine, cu alte cuvinte să ia nişte hotărîri în care mai apoi să şi rămînă. în acest context, cartea *Exerciţiilor spirituale* se referă în primul rînd la alegerea unei stări concrete de viaţă, însă punctele care tratează acest subiect sînt pertinente indiferent de natura deciziei importante ce trebuie luată.

Contradicţia internă a procedeului ignaţian - născut din conflictul dintre exigenţa dinamicii specifice a *Exerciţiilor* şi libertatea celui care le face - este depăşită de felul în care se foloseşte exercitantul de ele. Ignaţiu propune pe de o parte nişte exerciţii foarte precise ca formulare, însă pe de altă parte îl lasă pe exercitant să judece oportunitatea sau mai degrabă folosul lor. Tocmai în acest paradox trebuie căutat secretul pedagogiei sale: el reuşeşte să facă din ceea ce a primit prin moştenirea sa culturală, prin experienţa sa interioară, prin curentele pe care le traversează, un instrument folositor altora, un mijloc pentru ca alţii să ajungă la decizia deplin
liberă care angajează radical un destin.

Originalitatea şi totodată actualitatea *Exerciţiilor spirituale* rezidă în această pedagogie, absolut personală, care se adaptează tuturor temperamentelor umane şi spirituale şi lasă mereu deschisă calea proprie fiecăruia: *„Exerciţiile spirituale* au transformat deja o mulţime de inimi şi de vieţi şi au condus la importante schimbări sociale şi culturale. Ele nu constituie un sistem rigid, închis. Dimpotrivă, ele sînt flexibile şi pot fi adaptate oamenilor în funcţie de diferitele etape ale drumului lor spiritual şi de feluritele moduri de viaţă ale oamenilor de astăzi. Experienţa ne arată că şi creştinii care nu sînt catolici pot trage folos din ele şi pot fi adaptate în aşa fel încît să-i ajute şi pe necreştini. Personal, sînt convins că noi (iezuiţii) nu avem nimic mai bun de oferit"[10].
Marius Taloş SJ

[9] Bonhoeffer, D., *Gemeinsames Leben* (ed. Eberhard Bethge), Giitersloh, 1997, p. 72.
[10] *Kolvenbach, P.-H., Discurs ţinut cu prilejul a 400 de ani de la aprobarea papală a înfiinţării Societăţii lui Isus, la 27 septembrie 1991, citat în, Knauer, P., Ignatius von Loyola, Geistliche Ubungen, Echter Verlag, 1998, p. 24.*

Istorisirea Pelerinului

Autobiografia Sfîntului Ignaţiu de Loyola

Prologul părintelui Nadal[11]

Părintele nostru Ignaţiu îmi spusese mie, dar şi altor Părinţi, că i-a cerut lui Dumnezeu să-i dea trei haruri, înainte de a pleca din această lume: primul, ca Societatea să fie aprobată de Scaunul Apostolic; al doilea, să fie aprobate Exerciţiile Spirituale; al treilea, să poată scrie Constituţiile[12]. Amintindu-mi de acest lucru şi

văzînd că le căpătase, mă temeam ca nu cumva să fie luat dintre noi. Şi pentru că ştiam că sfinţii întemeietori de Ordine religioase aveau obiceiul de a lăsa urmaşilor, ca testament, sfaturile pe care le socoteau folositoare pentru înaintarea lor în virtute, pîndeam o ocazie potrivită pentru a-i cere acest lucru şi Părintelui Ignaţiu. Intr-una din zilele anului 1551[13], pe cînd eram împreună, Părintele Ignaţiu îmi zise: „Tocmai mă aflam mai sus decît cerul!" Cred că tocmai trăise un extaz sau o răpire, aşa cum i se întîmpla adesea. Cu tot respectul pe care i-l purtam, l-am întrebat: „Părinte, ce vreţi să spuneţi?" Dar el schimbă vorba. Crezînd că a sosit momentul potrivit, i-am cerut şi am stăruit să ne desluşească în ce fel îl călăuzise Domnul de la începutul convertirii sale, pentru ca aceasta să ne poată servi drept testament şi învăţătură părintească. „Intrucît - îi zic - aţi primit cele trei lucruri pe care doreaţi să le vedeţi înfăptuite înainte de a muri, ne temem ca nu cumva să fiţi chemat la cer prea curînd".

Părintele s-a scuzat spunînd că era prea ocupat şi că nu putea să dea timp sau atenţie acestei munci. Totuşi a adăugat: „Celebraţi trei

liturghii cu această intenţie, Polanco[14], Ponce[15] şi dumneata; după ce v-aţi rugat, veniţi să-mi spuneţi ce părere aveţi". „Părinte, i-am spus, vom gîndi acelaşi lucru ca şi acum". Dar el a* reluat foarte blînd: „Faceţi ce vă spun". Am celebrat liturghiile, i-am spus că am rămas de aceeaşi părere, iar el a promis că ne va face ce i-am cerut.

In anul următor, după ce am venit din Sicilia pentru că fusesem trimis în Spania, l-am întrebat pe Părinte dacă a început să facă ceva. „Nimic", zise. Revenind din Spania în 1554, i-am pus din nou aceeaşi întrebare: tot nu începuse. Atunci, mînat de nu ştiu ce duh, îi spusei Părintelui: „Se fac de acum patru ani de cînd vă cer, nu numai în numele meu, ci şi al celorlalţi Părinţi, să ne desluşiţi cum v-a plăsmuit Domnul de la începutul convertirii dumneavoastră; credem că acest lucru ne va fi de foarte mare folos mai ales nouă, şi Societăţii. Dar, întrucît văd că nu ne îndepliniţi rugămintea, îndrăznesc să vă făgăduiesc că, dacă faceţi ceea ce ne dorim atît de mult, ne vom strădui să folosim bine acest dar; dar dacă nu, nu vom deznădăjdui, ci vom păstra aceeaşi încredere în Domnul ca şi cum aţi fi scris totul". Părintele

n-a răspuns nimic; dar cred că în aceeaşi zi l-a chemat pe Părintele Luis Gonţalves[16] şi a început să-i istorisească cele întâmplate, iar acesta, care are o memorie nemaipomenită, nota totul fără întrerupere. Acestea sînt *Acta Patris Ignatii (Faptele Părintelui Ignaţiu)* pe care le facem acum cunoscute.

Părintele Luis a fost alegător la Prima Congregaţie Generală şi tot atunci a fost ales asistent al Părintelui General Lainez[17]. Mai tîr- ziu l-a îndrumat în litere şi virtuţi creştineşti pe regele Sebastian al Portugaliei.

---

11 Jeronimo Nadal s-a născut la Palma, în Insula Mallorca în 1507. Primele legături pe care le-a avut cu Sfîntul Ignaţiu şi cu primii tovarăşi în Paris l-au lăsat cu un sentiment de neîncredere. Nu va intra în Societatea lui Isus decît în noiembrie 1545, la Roma. A murit la Roma în 1580. Funcţiile pe care le-a avut i-au permis să pătrundă în intimitatea Sfîntului Ignaţiu; el este unul dintre martorii cei mai de încredere şi mai fideli.

IITlea pe 27 septembrie 1540; cartea *Exercițiilor* a fost aprobată de acelaşi papă pe 31 iulie 1548; Sfîntul Ignaţiu a scris *Constituţiile (Regula,* n.tr.) Ordinului între 1547 şi 1550.

13 Probabil în 1552, căci Nadal a locuit în Sicilia tot anul 1551.

14 Părintele Juan Polanco a intrat în Societate în 1541. El l-a ajutat pe Sfîntul Ignaţiu la redactarea *Constituţiilor.*

15 Părintele Ponce Cogordan a fost numit în 1549 procuror al Casei iezuiţilor din Roma.

16 Părintele Luis Gonţalves da Cămara, portughez, a fost chemat la Roma de Sfîntul Ignaţiu în 1553 ca ministru (administrator) al Casei. A avut astfel ocazia de a discuta deseori cu el. Pe lîngă redactarea *Istorisirii Pelerinului,* lui Gonţalves i se datorează şi un *Memorial* în care a consemnat amănunte din viaţa Sfmtului Ignaţiu, petrecute între lunile ianuarie şi octombrie 1555.

17 Părintele Diego Lainez, spaniol, a fost unul dintre primii tovarăşi ai Sfîntului Ignaţiu. A fost teologul Papei la Conci- liul din Trento. A fost ales Superior General al Ordinului, după Sfîntul Ignaţiu.

Acest Părinte era de o mare evlavie şi virtute. Părintele Gonţalves a scris o parte în spaniolă şi o parte în italiană, după secretarii pe care i-a avut. Părintele Annibal du Coudret, un preot foarte învăţat şi evlavios, l-a tradus în latină. Şi autorul, şi traducătorul sînt încă în viaţă.

Prologul părintelui Luis Gonţalves da Cămara

Pe 4 august 1553, într-o vineri dimineaţa, în ajunul sărbătorii Stăpînei noastre a zăpezii, pe cînd Părintele se afla în grădină, aproape de casa sau apartamentul zis al Ducelui, am început să-i dau seamă de unele dintre trăirile mele sufleteşti. Printre altele, i-am vorbit şi de înclinaţia mea spre mîndrie. Ca leac, Părintele m-a sfătuit să mă înfăţişez cu tot ceea ce sînt înaintea lui Dumnezeu, dîndu-mi silinţa să-I ofer tot ceea ce e mai bun în mine, recunoscînd că tot binele este un dar al Său şi să-I mulţumesc pentru el. Toate acestea mi le-a spus într-un mod care m-a consolat într-atît, încît nu mi-am putut stăvili lacrimile. Atunci, Părintele mi-a povestit cum a fost chinuit şi el timp de doi ani de această patimă într-atît încît, atunci cînd s-a îmbarcat din Barcelona pentru Ierusalim, nu îndrăznea să spună nimănui că pleca la Ierusalim, făcînd la fel şi în alte împrejurări. El a adăugat însă că de atunci, în această privinţă, îşi simţea sufletul copleşit de pace.

După o oră sau două ne-am dus să mîncăm. Intrucît eram eu şi maestrul Pol anco cu el la masă, Părintele ne-a spus că maestrul Nadal şi alţi Părinţi din Societate îi ceruseră ceva în repetate rînduri, dar că el nu se hotărîse încă

în acea privinţă. însă, după discuţia pe care a avut-o cu mine şi după ce s-a recules în camera sa, a simţit o mare evlavie şi înclinaţie spre aceasta, încît s-a hotărît să le împlinească dorinţa. Vorbea ca şi cum Dumnezeu l-ar fi luminat că trebuia să facă asta. Şi era vorba de istorisirea a ceea ce se întâmplase în sufletul său pînă în acel moment. A hotărît ca eu să fiu cel care-i va primi destăinuirile.

în vremea aceea Părintele era foarte bolnav şi nu fusese nicicînd obişnuit să trăiască cu siguranţa că va avea parte de încă o zi de viaţă, iar cînd cineva spunea: „Voi face cutare lucru peste opt zile sau peste cincisprezece", Părintele, cu uimire parcă, nu ezita să spună: „Cum? Gîndiţi că veţi trăi atîta?" - totuşi de această dată spuse că nădăjduia să mai trăiască trei sau patru luni, ca să termine de istorisit. A doua zi l-am întrebat cînd ar vrea să începem. El mi-a răspuns să i-o reamintesc în fiecare zi - nu mai ştiu cîte zile am făcut-o - pînă va avea starea de spirit necesară. Dar, fiind foarte ocupat, mi-a spus să-i reamintesc în fiecare duminică.

Aşadar, în luna septembrie, nu-mi mai amintesc în ce zi, Părintele mă chemă şi începu să-mi povestească viaţa lui, cu rătăcirile din tinereţe[18], în mod desluşit şi fără a lăsa de-o parte împrejurările în care au avut loc. Apoi, în timpul

aceleiaşi luni, mă chemă de două sau de trei ori, şi ajunse cu istorisirea pînă la cîteva dintre zilele pe care le-a petrecut la Manresa, după cum se vede şi din schimbarea scrisului (în • manuscris).

Felul Părintelui de a povesti e acelaşi cu care face toate lucrurile, adică cu atîta limpezime, încît pare a-i aduce înainte ochilor celui care ascultă ceea ce s-a petrecut. Astfel, nu trebuia să-l mai întreb nimic, pentru că nu uita nimic trebuincios pentru înţelegerea povestirii sale. Mergeam imediat să scriu totul fără să-i spun Părintelui; îmi însemnam mai întîi cîte ceva, apoi mai pe larg, aşa cum este scris acum. M-am străduit să nu scriu nici un cuvînt pe care să nu-l fi auzit din gura Părintelui. Lucrul de care mă tem este acela că, pentru a nu mă îndepărta de cuvintele Părintelui, poate nu am reuşit să pun în scris desluşit tăria unora dintre ele.

Am scris toate acestea, după cum am mai spus, pînă în septembrie 1553. De atunci şi pînă la sosirea Părintelui Nadal, la 18 octombrie 1554, Părintele se trăgea deoparte mereu, fie spunînd că are necazuri cu sănătatea, fie lucruri de făcut care mai apăreau. îmi spunea: „Cînd voi fi terminat de făcut cutare lucru, aminteşte-mi". După ce termina, îşi amintea, dar spunea: „Acum avem de făcut altceva; dar cînd va fi gata, mai aminteşte-mi".

La întoarcerea sa, Părintele Nadal a fost foarte fericit să afle că lucrul era început şi m-a trimis să-l cicălesc pe Părintele, repetîndu-mi de mai multe ori că prin nimic altceva n-ar fi putut face el mai mare bine Societăţii şi că prin aceasta întemeia cu adevărat Societatea[19]. El însuşi i-a vorbit Părintelui de mai multe ori,

18 Această parte a *Istorisirii* lipseşte din textele pe care le avem. Redactorul a omis-o, fără îndoială, din discreţie.

19 Ideea că viaţa Sfântului Ignaţiu este temelia Societăţii a fost adesea dezvoltată de Nadal.

iar acesta mi-a spus să-i reamintesc atunci cînd va termina cu înzestrarea Colegiului[20]. După aceea, mi-a spus să aştept pînă termină cu Pr. Jean[21] şi pînă pleacă poşta. Pe 9 martie, am reluat povestirea. Puţin după aceea, sănătatea Papei Iuliu al IlI-lea se şubrezi serios şi muri pe 23 martie. Părintele a amînat continuarea istorisirii pînă la alegerea noului papă, dar acesta, abia ales, se îmbolnăvi şi muri - era vorba de Marcel al II-lea. Părintele amină iarăşi lucrarea, pînă la alegerea lui Paul al IV-lea. Apoi, din cauza caniculei şi a mulţimii lucrurilor de făcut, a fost mereu plin de treburi pînă pe 21 septembrie, cînd începu să fie vorba să mă trimită în Spania. Atunci, mi-am înteţit stăruinţa ca Părintele să împlinească făgăduinţa pe care mi-a făcut-o.
Mi-a dat aşadar o întîlnire pe 22 septembrie dimineaţa, la Tumul Roşu[22]. Cînd am terminat
Liturghia, m-am înfăţişat la el ca să-l întreb la ce oră puteam veni. Mi-a spus să-l aştept la Turnul Roşu şi să fiu deja acolo cînd va sosi el. Am înţeles că aveam de aşteptat. Şi, în timp ce • vorbeam cu un frate pe terasă care mă întreba în legătură cu ceva de făcut, sosi Părintele. M-a certat că nu fusesem ascultător şi nu-l aşteptasem la locul hotărît, aşa că în ziua aceea nu voi să mai facă nimic. Dar noi am continuat să-l rugăm cu insistenţă. Se întoarse aşadar la Turnul Roşu şi dicta plimbîndu-se, aşa cum făcuse mereu. Eu ca să-i văd chipul, mă tot apropiam puţin, iar Părintele îmi spunea: „Păstraţi regula"[23].
Şi cum, la un moment dat, uitînd ce-mi spusese, pră apropiai din nou - şi mai făcusem deja această greşeală de două-trei ori - Părintele îmi atrase atenţia şi plecă. în cele din urmă, a revenit la Turnul Roşu ca să termine de dictat cele scrise mai jos. Dar pentru că eram de mai mult timp ocupat cu pregătirile de plecare, chiar în ajunul acesteia, Părintele mi-a vorbit pentru ultima oară despre acestea şi nu am putut duce la bun sfîrşit scrisul la Roma. La Genova, neavînd secretar spaniol, am dictat în italiană ceea ce adusesem cu mine de la Roma însemnat pe scurt. Am terminat de scris în decembrie 1555 la Genova.

20 Se referă la înzestrarea Colegiului din Roma.
21 Este vorba de trimiterea primilor misionari în Etiopia, la cererea regelui Portugaliei.
22 Clădire anexă a vechii Case din Roma.
23 E vorba de una dintre aşa-numitele *Reguli ale modestiei* care nu permitea ca un subaltern să-şi privească superiorul în ochi (n.tr.).

Capitolul I

CONVERTIREA
(1521-1522)

Rănitul de la Pamplona

1. Pînă la vîrsta de 26 de ani fu un om dedat deşertăciunilor lumii[24] şi îşi găsea plăcerea mai ales în mînuirea armelor, cu o mare şi deşartă dorinţă de a dobîndi faimă'. Astfel, într-o zi, se găsea într-un castel asediat de francezi[25] [26]. Toţi camarazii lui, văzînd limpede că era cu neputinţă să se mai apere, erau de părere că trebuie să se predea, în schimbul făgăduinţei că li se va cruţa viaţa; dar el i-a adus atîtea argumente comandantului castelului, încît l-a convins să ţină piept, împotriva părerii tuturor celorlalţi cavaleri; pînă la urmă şi aceştia s-au îmbărbătat datorită curajului şi strădaniilor lui. Cînd a sosit ziua în care se aşteptau la atacul cu tunurile, s-a spovedit la unul dintre tovarăşii lui de arme[27]. Lupta dura deja de o bună bucată de vreme, cînd o ghiulea i-a sfărîmat de tot un picior; şi, cum ghiuleaua i-a trecut printre picioare, a fost rănit grav şi la celălalt picior[28].

2. După căderea lui, apărătorii castelului s-au predat imediat francezilor. Aceştia, după ce au cucerit cetatea, s-au purtat foarte bine cu răni- • tul, arătîndu-i respect şi prietenie. După o şedere de douăsprezece sau cincisprezece zile în Pamplona, l-au dus acasă cu o lectică. Deoarece se simţea foarte rău, au fost chemaţi din diferite locuri mai mulţi doctori şi chirurgi. Aceştia erau de părere că trebuia să-i rupă din nou piciorul şi să pună încă o dată oasele la locul lor, fie pentru că se prinseseră greşit de la început, fie pentru că se clintiseră de la locul lor în timpul drumului; căci, ziceau ei, oasele nefiind la locul lor, tămăduirea era cu neputinţă. Aşadar, s-a repetat acea măcelărire. In timpul acestei operaţii, ca şi în timpul tuturor celor pe care le-a îndurat sau avea să le îndure mai tîrziu, nu a scos nici un cuvînt şi nu şi-a arătat altfel durerea decît strîngîndu-şi tare pumnii. [29]

considerat mort. Bolnavul avusese dintotdea- una o evlavie deosebită faţă de Sfîntul Petru şi, tocmai la miezul acelei nopţi, i-a plăcut lui Dumnezeu ca el să înceapă să se simtă mai bine; starea lui se îmbunătăţea atît de repede, încît după cîteva zile doctorii socotiră că nu mai era ameninţat de moarte.

4. Oasele începuseră deja să se prindă; însă, sub un genunchi, un os era încălecat peste un altul, ieşind în afară atît de mult, încît din pricina lui piciorul era mai scurt, socotind că asta îl urîţea. Neputînd suporta această sluţire, întrucît era hotărît să urmeze lumea[30], îi întrebă pe chirurgi dacă acest os putea fi tăiat. I-au răspuns că era cu putinţă, dar că suferinţele vor depăşi tot ceea ce îndurase pînă atunci, deoarece era deja vindecat, iar operaţia ar dura mult. Cu toate acestea, el hotărî să se supună acestui martiriu, chiar dacă fratele lui mai mare îi spunea înspăimîntat că el n-ar putea îndura o asemenea caznă.

---

24 Inigo de Loyola s-a născut probabil în 1491, în castelul din Loyola, situat aproape de Azpeitia, în provincia Guipuzcoa. Făcea parte dintr-o familie cu treisprezece copii şi era ultimul dintre cei opt fii. A primit la botez numele de Inigo, nume pe care-l va părăsi mai târziu pentru cel de Ignaţiu *(lat.* Ignatius), în cinstea Sfântului Ignaţiu din Antiohia, pentru care nutrea o vie devoţiune. La sfârşitul copilăriei, mai precis în 1506, a intrat în serviciu la Areva- lo, printre pajii lui Juan Velâzquez de Cuellar, vistiernicul general al regatului Castiliei. Astfel, prin această slujbă, era obligat să însoţească Curtea Regală în deplasările ei. în 1517 Inigo intră în calitate de cavaler în suita rudei sale Antonio Manrique de Lara, duce de Nâjera, vicerege de Navarra. Aici se distinge prin calităţile sale militare, ca şi prin talent diplomatic, în 1521, în timpul tulburărilor sociale din Guipuzcoa. Căderea Pamplonei, pe care o relatează *Istorisirea,* a avut loc în 1521. Cînd s-a întors definitiv la

Dumnezeu, Iriigo avea 30 de ani, nu 26, cum spune acest text.

25 Ignaţiu va descrie mai tîrziu acest ideal monden: „Oamenii lumii care se lasă conduşi de sentimentele pe care lumea le inspiră, iubesc şi urmăresc cu multă însufleţire onoarea, faima, strălucirea unui nume mare printre oameni".

26 în primăvara anului 1521, Francisc I, regele Franţei, pro- fitînd de o concentrare a tuturor trupelor navareze în Castilia, stârnită de revolta comunarzilor (*Comuneros*), a trimis 12.000 de oameni asupra Navarrei. Oraşul Pamplona a deschis porţile francezilor conduşi de Andre de Foix. Numai fortăreaţa oraşului a opus rezistenţă.

27 Este de la sine înţeles că acest fel de a se mărturisi, destul de folosit de cavalerii din Evul Mediu în timpul luptei, nu avea un caracter sacramental.

28 Ignaţiu a fost rănit luni, după Rusalii, la 20 mai 1521.

29 Totuşi se simţea din ce în ce mai rău, nu mai putea mînca şi apăruseră deja alte semne care, de obicei, prevestesc moartea. în preajma sărbătorii Sfîntului Ioan, deoarece doctorii nu mai nădăjduiau în însănătoşire, l-au sfătuit să se spovedească. A primit ultimele taine în ajunul sărbătorii Sfinţilor Apostoli Petru şi Paul. Doctorii spuneau că, dacă nu se va arăta vreo îmbunătăţire pînă la miezul nopţii, putea fi

30 Expresia „a urma lumea" înseamnă pentru Sfîntul Ignaţiu a urma idealul lumesc descris mai sus, în contradicţie cu idealul evanghelic de „a-l urma pe Cristos".

Rănitul însă suportă totul cu aceeaşi răbdare.

5. I-au tăiat carnea şi osul de prisos, căutînd să afle diferite mijloace pentru ca piciorul să nu rămînă prea scurt: l-au uns cu tot felul de alifii şi i-au întins piciorul cu nişte instrumente cu care l-au martirizat zile întregi.

Cele două spirite

Dar Domnul nostru îi reda sănătatea, se simţea bine, nu-l supăra nimic în rest, numai că nu se putea sprijini prea bine pe picior, fiind silit să rămînă la pat. Fiindu-i mai bine şi fiind obişnuit să citească acele cărţi lumeşti şi mincinoase numite romane cavalereşti, ceru cîteva pentru a-şi omorî timpul. Dar cum în acea casă nu se găseau asemenea cărţi, i-au adus Viaţa lui Cristos şi o carte cu vieţile sfinţilor în limba spaniolă[31].

6. Citea şi iar citea acele pagini şi, încetul cu încetul, îndrăgea ceea ce era scris în ele. Mai mult, cînd se oprea din citit, uneori zăbovea cuget- înd la ceea ce citise, alteori la lucrurile lumeşti la care obişnuia să se gîndească mai înainte. Printre lucrurile deşarte care îi veneau în minte, era unul care punea o atît de mare stăpînire asupra inimii lui şi-l învăluia în aşa fel, încît stătea în visare două, trei sau patru ore fără să-şi dea seama. îşi imagina ce ar face în slujba unei

anumite doamne, mijloacele pe care le-ar folosi ca să cucerească ţara în care locuia ea, versurile, cuvintele pe care i le-ar spune, faptele de vitejie pe care le-ar săvîrşi pentru ea. Era atît de mîn- dru de toate astea, încît nu vedea că erau cu neputinţă de dus la îndeplinire, deoarece doamna aceea nu era o doamnă de o nobleţe oarecare; nu era nici contesă, nici ducesă, ci de un rang mult mai înalt.

7. Totuşi Domnul îl ajuta, iar la aceste gînduri, adăuga altele, izvorîte din ceea ce citea. Astfel, citind viaţa Domnului nostru şi vieţile sfinţilor, se oprea să cugete şi să-şi spună: „Ce-ar fi dacă aş face şi eu ceea ce au făcut Sfîntul Francisc şi Sfîntul Dominic?" Se gîndea la multe altele care i se păreau bune şi- şi propunea să facă lucruri aspre şi grele. Cînd îşi punea în gînd toate acestea, găsea în el uşurinţa de a le înfăptui. Toate cugetările sale îl făceau să-şi spună: „Sfîntul Dominic a făcut cutare lucru, deci trebuie să-l fac şi eu; Sfîntul Francisc a făcut asta, deci trebuie s-o fac şi eu". După ce stăruia un timp în aceste cugetări, îi reveneau în minte gîndurile lumeşti pomenite mai sus; zăbovea şi asupra lor timp îndelungat. Aceste gînduri atît de diferite se perindară prin mintea lui pentru multă vreme. Rămînea îndelung asupra acelora care-i veneau mai întîi, fie că era vorba de faptele lumeşti de vitejie pe care dorea să le împlinească,

fie de cele care se trezeau în închipuirea sa ca să le facă pentru Dumnezeu, pînă ce, obosit, le lăsa deoparte şi se îndeletnicea cu altceva.

8. Totuşi exista o mare diferenţă: cînd se gîndea la lucrurile lumeşti simţea o mare plăcere, dar cînd, obosit, le lăsa deoparte, se simţea gol şi nemulţumit; dimpotrivă, cînd se gîndea să meargă desculţ la Ierusalim, să mănînce numai ierburi şi să facă tot felul de pocăinţe aspre pe care văzuse că le făcuseră sfinţii, nu numai că era consolat în timp ce stăruia asupra lor[32], dar şi după ce le lăsa deoparte rămînea mulţumit şi bucuros. Insă nu-şi dădu seama de aceasta şi nici nu se opri să cîntărească această diferenţă pînă în ziua în care i se deschiseră puţin ochii[33] şi rămase uimit de această deosebire, oprin- du-se să cugete asupra ei. A priceput din cele ce le trăise că anumite gînduri îl lăsau trist, altele îl umpleau de bucurie, şi şi-a dat seama puţin cîte puţin de deosebirea spiritelor care se frămîntau în el: spiritul diavolului şi cel al lui

31 Cărţile pe care le-a citit Sfîntul Ignaţiu în timpul convalescenţei au fost *Viaţa lui Cristos,* scrisă de cartuzianul Ludolf de Saxonia şi tradusă în castiliană de Ambrosio Montesino; apoi *Legenda de aur* de Jacopo de Voragine, într-o ediţie castiliană prezentată de cartuzianul Gauberto M.Vagad.

32 Sfîntul Ignaţiu nu înţelege prin *consolare* o simplă alinare a tristeţii şi mîhnirii. Folosirea termenului este foarte frecventă în *Istorisirea Pelerinului. Cf.* nr. 10,11,18 etc. *Cf. Exerciţii Spirituale,* nr. 316, 317 (n.tr.).

33 Sfîntul Ignaţiu îşi descrie itinerarul spiritual ca pe o trecere de la orbire la o lumină tot mai vie (nr. 14 şi 30), ca pe o smulgere din visele în care se complăcea (nr. 6, 8, 10, 25) pentru a se trezi mereu mai mult la deplina realitate spirituală care este Iubirea mîntuitoare ce acţionează în lume şi lupta spirituală pe care o implică.

Dumnezeu[34].
Aceasta a fost prima cugetare asupra lucrurilor lui Dumnezeu, iar, mai tîrziu, cînd a făcut exerciţiile, de aici lua lumină în ceea ce priveşte deosebirea dintre spirite.

9. Intrucît dobîndise multă lumină în urma acestor lecturi, s-a gîndit mai serios la viaţa sa trecută şi la deosebita nevoie ce o avea de a face pocăinţă[35] pentru ea. Atunci a simţit dorinţa de a-i imita pe sfinţi fără a fi preocupat de nimic altceva decît de hotărîrea de a face, cu ajutorul harului lui Dumnezeu, ceea ce făcuseră ei. Mai mult, singura lui dorinţă era, aşa cum am spus[36], să meargă la Ierusalim imediat după vindecare, impunîndu-şi toate mortificările şi renunţările pe care un suflet generos şi înflăcărat de Dumnezeu obişnuieşte să le dorească.

Hotărîrea

10. Gîndurile deşarte de mai înainte se pierdeau
deja în uitare, gonite de dorinţele sfinte[37] pe • care le avea şi care i-au fost confirmate[38] de o vizită din înalt astfel: într-o noapte pe cînd
stătea treaz, a văzut limpede o imagine a Sfintei Fecioare cu Pruncul Isus şi a fost pătruns multă vreme de o mult prea mare consolare. A simţit un asemenea dezgust pentru viaţa din trecut, mai ales pentru plăcerile trupeşti, încît i se părea că i s-au şters din suflet toate imaginile întipărite în el. Astfel că din acea zi pînă în luna august 1553, cînd s-au scris acestea, n-a mai consimţit[39] în nici un fel la ceva trupesc. Datorită acestei urmări, se poate socoti că a fost ceva de la Dumnezeu, chiar dacă el nu a îndrăznit să se pronunţe şi nu a spus nimic mai mult decît cele de mai sus[40]. Fratele său precum şi toţi cei ai casei au observat din purtarea lui schimbarea lăuntrică ce avusese loc în sufletul său.

11. Insă el, fără a-i păsa de nimic altceva, persevera în lecturile şi hotărîrile sale bune. Tot timpul pe care îl petrecea vorbind cu ai săi era oferit celor dumnezeieşti, făcîndu-le astfel bine sufleteşte. Intrucît citea cu o mare plăcere aceste cărţi, îi veni în gînd să scrie pe scurt lucrurile cele mai însemnate din viaţa lui Cristos şi din vieţile sfinţilor. Intrucît putea să se ridice deja şi să umble prin casă, începu să scrie cu multă
grijă o carte. Cartea va avea în jur de trei sute de pagini.
El scria cuvintele lui Cristos cu roşu, iar pe cele ale Sfintei Fecioare cu albastru. Hîrtia era lucioasă şi liniată, iar scrisul era foarte frumos şi îngrijit. O parte din timp şi-o petrecea scriind, o parte rugîndu-se. Cea mai mare consolare a sa era să contemple cerul şi stelele, lucru pe care îl făcea deseori şi pentru mult timp, deoarece, în astfel de clipe, simţea un puternic imbold de a-L sluji pe Domnul nostru. Se gîndea deseori la hotărîrea lui şi ar fi dorit să fie deja vindecat pentru

34 Sfîntul Ignaţiu va consemna mai tîrziu în cartea *Exerciţiilor* rodul acestei experienţe a mişcărilor interioare.

35 Amintirea vieţii sale trecute l-a determinat să facă pocăinţă (nr. 9), dar dorinţa de a-i imita pe sfinţi în faptele lor eroice (nr. 7, 8, 9, 12) îl va cuceri de la început şi-l va face să pună pe primul loc ceea ce îi place lui Dumnezeu (nr. 14). Mai tîrziu, nevoile apostolatului îl vor constrînge să treacă, încetul cu încetul, de la o pocăinţă exterioară la una interioară, mai exigentă.

36 *Cf.* nr. 8.

37 Deşi nu ignoră fragilitatea acestor mari dorinţe, Sfîntul Ig- naţiu va vedea mereu în ele semnul unei inimi generoase.

38 Termenii *confirmare, a confirma* făceau parte din vocabularul Sfîntului Ignaţiu, prin care reda experienţele vieţii sale spirituale. Aceştia fac trimitere la experienţa discernămîntu- lui spiritual care constă în descoperirea mişcărilor harului într-un suflet şi a direcţiei pe care o imprimă Duhul Sfînt.
Astfel, în acest fragment vedem că Sfîntul Ignaţiu a *simţit* mai întîi o mare varietate de gînduri şi sentimente; a fost atât de zbuciumat, încît nu se putea decide ce să aleagă între colea faptelor de vitejie şi cea a eroismului sfinţilor.
Apoi, a făcut un *discernămînt* asupra spiritelor care-l tulburau; a recunoscut acţiunea harului divin, s-a hotărît să imite sfinţii şi să plece la Ierusalim. în cele din urmă, aceste dorinţe sfinte, încă fragile, vor fi *confirmate* de un har special: viziunea Sfintei Fecioare cu Pruncul Isus. Acest ritm ternar se regăseşte adesea în viaţa Sfîntului Ignaţiu (*cf.* nr. 10,29,41,42, 99,100).
Reiese clar că această *confirmare* nu înseamnă numai întărirea voinţei sau uşurinţa îndeplinirii - chiar dacă aceste elemente sînt incluse în ea ci se referă la un dar divin care garantează hotărîrea luată şi aduce sufletului lumina şi siguranţa de care are nevoie pentru înfăptuirile la care este chemat.
Această *confirmare* poate avea loc sub forme foarte diferite, după gradul de înaintare al celui care o solicită; ea nu are loc mereu sub forma „simţirilor interioare", ci şi prin intermediari umani: superiorul, duhovnicul, îndrumătorul spiritual, alte persoane spirituale (nr. 37) sau prin intermediul evenimentelor.

39 Nu putem afirma pe baza acestui text că Sfîntul Ignaţiu nu a mai avut după acel moment nici o ispită.

40 Această formulare încurcată, prin care Sfîntul Ignaţiu ne asigură de obiectivitatea relatării despre primirea unui har, este reluată în acelaşi mod de mai multe ori *(cf.* nr. 27, 29, 44, 97, 98, 99,100).

a putea porni la drum.

12. Gîndindu-se la ce va face după întoarcerea de la Ierusalim pentru a duce mereu o viaţă de pocăinţă, îi trecu prin minte că ar fi mai bine să se retragă în mănăstirea cartuziană din Sevilla, fără a spune cine este, ca să nu fie prea mult luat în seamă şi să nu mănînce decît ierburi. Mai mult, cînd alteori se gîndea la pocăinţele pe care dorea să le facă umblînd prin lume, dorinţa lui de a intra în mănăstire se răcea, pentru că se temea că acolo nu va putea da frîu liber urii pe care o nutrea faţă de sine însuşi. Cu toate acestea, rugă pe un slujitor al casei, care mergea la Burgos, să se intereseze de regula mănăstirii şi cele aflate de la el i-au plăcut. Dar din motivul pomenit mai sus şi deoarece era absorbit de călătoria pe care avea de gînd să o facă

cît de curînd, nu-i mai dădu mare însemnătate, întrucît urma să se ocupe de acest lucru abia la întoarcere. Acum, simţindu-se întrucîtva în putere, socoti că sosise vremea să pornească la drum şi îi zise fratelui său[41]: „Domnule, ştiţi că ducele de Nâjera a aflat că m-am însănătoşit[42]. Ar fi bine să merg la Navarrete". (Ducele se afla atunci acolo.)

Fratele lui şi unii dintre ai casei bănuiau că are în gînd să facă mari schimbări în felul său de viaţă. Fratele său îl purtă dintr-o cameră într-alta şi, foarte mişcat, îl rugă să nu meargă la pierzare şi să ţină seamă de nădejdea pe care şi-o punea lumea în el, să se gîndească la ce ar putea deveni, şi cu alte asemenea cuvinte căuta să-l abată de la dorinţa cea bună pe care o avea. Dar el răspunse în aşa fel încît, fără a se îndepărta de adevăr - deoarece era foarte scrupulos în această privinţă - reuşi să scape de fratele său.

41 Fratele despre care este vorba aici este Martin Garcia. Cel care-l va însoți pe Ignațiu (nr. 13) se numea Pero Lopez şi era paroh de Azpeitia.

42 Antonio Manrique de Lara, duce de Nâjera, vicerege de Navarra între 1516 şi 1521, în slujba căruia se afla Ignațiu cînd a fost rănit.

Capitolul **II**

CAVALERUL LUI DUMNEZEU (1522)

Onoarea Stăpînei noastre

13. Plecă aşadar călare pe un catîr. Pe drum, l-a convins pe unul dintre fraţii săi, care a voit să-l însoţească pînă la Onate, să vegheze în timpul nopţii împreună cu el la altarul Stăpînei noastre din Arănzazu[43], unde s-a rugat, cerînd noi puteri ca să-şi poată continua drumul, îşi lăsă fratele la Onate pentru a-şi vizita o soră, iar el plecă spre Navarrete. Din ziua în care a părăsit casa părintească, s-a biciuit în fiecare noapte. Amintindu-şi că ducele îi datora cîţiva ducaţi se gîndi că ar fi bine să-i ia înapoi, îi scrise aşadar un bilet vistiernicului, care îi

răspunse că nu are bani. Ducele află despre acest lucru şi spuse că banii puteau lipsi pentru oricine altcineva, dar nu pentru un Loyola; căci avea de gînd, dacă el ar fi primit, să-i dăruiască o moşie bună, ţinînd seama de încrederea pe care acesta o cîştigase în trecut. Primi banii: o parte îi dădu celor cărora le era dator, iar restul îl oferii pentru refacerea şi împodobirea unei icoane a Stăpînei noastre, care era într-o stare jalnică. Astfel, luîndu-şi rămas-bun de la cei doi slujitori care îl însoţeau, călare pe catîrul său, plecă singur de la Navarrete spre Monserrat.

14. Pe drum, i se întîmplă ceva care ar trebui scris pentru a se înţelege cum se purta Domnul nostru cu acest suflet încă orb, dar care avea mari dorinţe de a-I sluji în tot ce putea el cunoaşte. Se hotărî să facă mari pocăinţe, nu atît pentru a-şi ispăşi păcatele, cît pentru a fi pe placul lui Dumnezeu.

Simţea un mare dezgust pentru păcatele din trecut şi o dorinţă foarte vie de a face lucruri măreţe din dragoste pentru Dumnezeu, încît, fără a socoti că păcatele îi erau iertate, nu-şi amintea totuşi prea mult de ele în faptele de pocăinţă pe care şi le impusese.

Cînd îşi amintea de vreun fel de pocăinţă pe care îl făcuseră sfinţii, îşi propunea să facă şi el la fel sau chiar mai mult[44], şi în aceste gînduri îşi afla toată consolarea, fără a privi încă la vreun lucru lăuntric, neştiind ce este nici smerenia, nici dragostea, nici răbdarea, şi nici discer- nămîntul pentru a cîntări şi chibzui aceste virtuţi. Singura lui dorinţă era aceea de a înfăptui lucruri măreţe deoarece şi sfinţii făcuseră la fel pentru slava lui Dumnezeu[45], fără a ţine seama de nici o împrejurare ca atare.

15. Văzîndu-şi de drum, îl ajunse din urmă un maur călare pe un catîr. Au început să discute şi au ajuns să vorbească despre Stăpîna noastră. Maurul credea că Fecioara zămislise fără bărbat, dar nu putea crede că ea a rămas fecioară după naştere, înfăţişînd toate temeiurile firii care-i veneau în minte. Deşi Pelerinul[46] i se împotrivi în toate felurile, nu-l putu face să-şi schimbe părerea. După aceea, maurul plecă

---

43 Arănzazu, sanctuar aflat la cca 20 de km la sud de Loyola. Această veghe a pelerinilor era o devoţiune foarte populară, care nu trebuie confundată cu veghea de arme a cavalerilor, de care va fi vorba mai tîrziu (nr. 18).

44 Această dorinţă de a progresa neîncetat este una din caracteristicile cele mai accentuate ale spiritualităţii Sfîntului Ignaţiu. *Cf.* nr. 36 şi 69.

45 Această preocupare pentru *slava lui Dumnezeu,* care domină întreaga viaţă a Sfîntului Ignaţiu, este strîns legată de sentimentele de respect şi de adoraţie pe care Ie avea pentru voinţa Maiestăţii dumnezeieşti. La fel şi expresiile: *pentru slujirea lui Dumnezeu* (nr. 21,27,60, 79,82) şi *din dragoste pentru Dumnezeu* (nr. 17, 60, 69) sînt foarte apropiate la el de expresia atît de frecventă: *pentru slava lui Dumnezeu* (nr. 14,36, 57,85).

46 Acesta este numele sub care va apărea Sfîntul Ignaţiu de acum încolo în această istorisire, nume pe care nu şi l-a luat întîmplător, dacă ţinem cont de importanţa pelerinajului la Ierusalim în viaţa sa.

atît de repede, încît Pelerinul îi pierdu urma, adîncit fiind în gînduri cu privire la cele ce vorbiseră. Atunci simţi o mare nelinişte interioară care-i stîrni nemulţumire în suflet, deoarece i se părea că nu-şi făcuse datoria. Fu cuprins de mînie împotriva maurului, părîndu-i-se că greşise lăsînd un maur sa zică astfel de lucruri despre Stăpîna noastră, si că trebuia să facă ceva pentru a-i apăra onoarea. Creştea în el dorinţa de a merge să-l caute pe maur şi să-i dea cîteva lovituri de pumnal pentru cele spuse. Luptă mult cu această dorinţă, neştiind ce să facă. Maurul, care o luase înainte, îi spusese că merge într-un sat care era ceva mai încolo, aproape de drumul mare, fără a fi străbătut de acesta.

16. Aşadar, fiind obosit să tot chibzuiască la ce-ar fi mai bine de făcut şi neştiind ce cale să apuce, luă următoarea hotărîre: va lăsa catîrul să meargă liber pînă la răscruce: dacă acesta o va lua spre sat, îl va căuta pe maur şi-şi va înfige pumnalul în el, iar dacă va urma drumul mare, îl va lăsa în pace. Şi aşa făcu. Dar, deşi satul nu era decît la treizeci-patruzeci de paşi depărtare, iar drumul care ducea la el era bun şi lat, Domnului nostru I-a plăcut ca drumul urmat de catîr să fie drumul mare, nu cel spre sat. Ajuns într-un sat mare înainte de Monserrat[47],

dori să-şi cumpere de acolo veşmintele cu care avea să plece în pelerinaj la Ierusalim. îşi cumpără deci pînză de sac groasă şi foarte aspră, din care îşi făcu o haină lungă ce-i ajungea pînă la glezne. îşi făcu rost de un toiag şi de o ploscă, atîmîndu-le de şaua catârului, îşi cumpără şi nişte opinci, dar nu încălţă decît una, nu de dragul de a nu fi în rînd cu lumea, ci pentru că avea un picior înfăşat, care îl durea destul de tare. Şi în fiecare seară, deşi mergea călare, piciorul era umflat; de aceea socotea că e trebuincios să poarte încălţăminte în acel picior.

. Armele lui Isus Cristos

17. Apoi şi-a reluat drumul spre Monserrat, cu- getînd, cum avea obiceiul, la faptele de vitejie pe care avea să le facă din dragoste pentru Dumnezeu. Şi cum avea mintea plină de fapte cavalereşti din scrierile lui Amadis de Gaula şi din alte asemenea cărţi, îi veni în gînd să le imite[48]. Astfel, se hotărî să facă veghea de arme o noapte întreagă, fără să se aşeze sau să se culce, stînd în picioare sau în genunchi în faţa altarului Sfintei Fecioare din Monserrat, unde avea în

gînd să-şi lepede hainele pentru a se înveşmîn- ta cu armele lui Isus Cristos.

Părăsind aşadar acel sat, mergea cugetînd ca de obicei la planurile lui. Ajuns în Monserrat, după ce s-a rugat şi s-a sfătuit cu duhovnicul, a făcut în scris o spovadă generală care a durat trei zile[49]. Tot cu duhovnicul s-a înţeles şi în privinţa catîrului, ca acesta să fie dăruit mănăstirii, iar sabia şi pumnalul să fie atîmate în biserică, la altarul Stăpînei noastre. Acesta a fost primul om căruia i-a dezvăluit hotărîrea sa, deoarece pînă atunci nu spusese nimic nici unui duhovnic.

18. In ajunul sărbătorii Stăpînei noastre din martie, după căderea nopţii, în anul 1522, se duse şi căută în mare taină un sărac, şi despuindu-se de toate veşmintele sale i le dădu, iar el se îmbrăcă cu mult dorita sa haină. Apoi merse şi în- genunche înaintea altarului Stăpînei noastre[50],

şi, cu toiagul de pelerin în mînă, veghe toată noaptea, stînd cînd în genunchi, cînd în picioare, pînă la ivirea zorilor.

Plecă în zori aşadar, pentru a nu fi recunoscut, şi nu o luă pe drumul ce ducea direct spre Barcelona, pe unde ar fi întîlnit mulţi oameni care l-ar fi recunoscut şi i-ar fi dat cinste, ci făcu un ocol, mergînd spre un sat numit Manresa, unde dorea să stea cîteva zile într-un spital. Voia de asemenea să-şi însemneze cîte ceva în cartea lui[51] pe care o păstra cu mare grijă şi ca- re-i aducea multă consolare.

Se afla deja la o leghe depărtare de Monserrat, cînd fu ajuns din urmă de un om care venea în goană. întrebîndu-l dacă îşi dăduse cumva hainele unui sărac după cum zicea acesta. El spuse că da şi ochii i se umplură de lacrimi, de milă pentru nefericitul căruia îi dăduse hainele, deoarece îşi dădu seama că săracul

47 Mănăstirea benedictină din Monserrat este situată la 35 km la est de Barcelona, un Sanctuar al Sfintei Fecioare din
apropierea mănăstirii, unul dintre cele mai frecventate locuri de pelerinaj din Spania.

48 Probabil că Sfîntul Ignaţiu îşi aminteşte de învestirea fiului cel mare al lui Amadis de Gaula şi a lui Orian, aşa cum este descrisă în romanul lui Amadis de Gaula, 1. IV, c. 52.

49 Această durată nu e de mirare. în acel timp, prima spovadă a novicilor, la intrarea în mănăstire, dura chiar mai mult.

zeu" (expresie a Sfîntului Pavel, n.tr.) în ziua Bunei Vestiri, în care celebrăm coborîrea Cuvîntului care s-a făcut trup.

51 Din aceste însemnări au luat naştere mai tîrziu *Exerciţiile. Cf.* numerele 9 şi 99.

fusese bănuit de hoţie.
Deşi fugea cît putea de cinstea ce i-o arătau oamenii, nu putu rămîne mult timp în Manresa, deoarece se povesteau despre el lucruri nemaipomenite, în urma celor întîmplate la Monserrat; iar faima îi crescu repede, vorbin- du-se mai multe decît făcuse în fapt: se spunea că părăsise o grămadă de avuţii etc.

Capitolul III

MANRESA
(martie 1522 - februarie 1523)

Lupte spirituale

19. în Manresa[52] cerşea zilnic. Nu mînca deloc carne şi nu bea vin, deşi căpăta. Duminica nu postea şi, dacă i se dădea puţin vin, îl bea. Pentru că, după obiceiul timpului, înainte dăduse prea mare atenţie îngrijirii părului, care era foarte frumos, hotărî să-l lase să crească în voie, fără să-l pieptene, fără să-l taie şi fără să-l acopere cu nimic, nici ziua, nici noaptea. La fel a lăsat să-i crească şi unghiile de la mîini şi de la picioare, deoarece şi de ele se îngrijise pînă atunci.

In timpul şederii lui în spital, i se întîmpla adesea, în plină zi, să vadă în aer, aproape de el, ceva care îi aducea multă consolare, pentru că era de o mare frumuseţe[53]. El nu-şi dădea seama ce putea fi, dar i se părea că avea oarecum înfăţişarea unui şarpe, cu multe puncte care străluceau ca nişte ochi, fără a fi ochi. Acest lucru îl desfăta nespus de mult şi vederea lui îl consola. Cu cît îl vedea mai mult, cu atît era mai consolat, iar cînd acel lucru dispărea, rămînea trist.

20. Pînă atunci fusese neclintit în aceeaşi stare sufletească: o neschimbată bucurie, dar fără vreo cunoaştere a lucrurilor lăuntrice duhovniceşti. Tot timpul cît dură această arătare sau cu puţin înainte de începerea ei - căci a durat mai multe zile - îi venea în minte un gînd stăruitor care îl tulbura înfăţişîndu-i greutatea vieţii lui[54]. Era ca şi cum i-ar fi şoptit cineva în suflet: „Cum vei putea îndura această viaţă cei şaptezeci de ani cîţi mai ai de trăit?" Dar la acest imbold pe care îl simţea ca venind de la duşman, răspunse tot în mod lăuntric cu multă hotărîre: „O, spurca- tule! Poţi tu să-mi făgăduieşti măcar o oră de viaţă?" Astfel învinse ispita şi-şi regăsi pacea. Aceasta a fost prima ispitire pe care a avut-o după cele povestite mai sus[55]. Aceasta s-a întîm- plat intrînd într-o biserică unde participa zilnic la Sfînta Liturghie, la rugăciunea Vesperelor şi a Completoriului[56] care se cîntau, simţind o mare consolare; la Liturghie, citea de obicei Patima lui Isus, rămînînd nestrămutat în starea lui sufletească.

21. Dar puţin după această ispită, începu să simtă în suflet o mare nestatornicie. Se afla uneori într-o atare uscăciune, încît nu mai simţea gust nici în zicerea rugăciunilor, nici în ascultarea Liturghiei, nici în vreun altfel de rugăciune pe care l-ar face; alteori simţea tocmai invers şi atît de neaşteptat, încît i se părea că a fost eliberat de tristeţe şi dezolare, ca şi cum i-ar fi luat cineva o piatră de pe inimă. Atunci începea să se nelinişteasc de aceste schimbări pe care nu le

52 Ignaţiu a ajuns acolo în seara de 25 martie. El intenţiona să rămînă doar cîteva zile, timp în care şi-ar fi însemnat cîteva reflecţii spirituale în preţiosul său caiet. Dorea să ajungă cît mai curînd la Barcelona şi în Ţara Sfîntă. Pe lîngă motivele spirituale, el a fost reţinut la Manresa de sănătatea sa, de ciuma din cauza căreia era interzis accesul în Barcelona şi de asemenea din cauză că papa nou ales, Adrian al Vl-lea, care se afla atunci în Spania, întîrzia să ajungă la Roma. Ignaţiu dorea de fapt ca, înainte de a se îmbarca pentru Ierusalim, să primească binecuvîntarea Suveranului Pontif, după cum era obiceiul.

53 Penitenţele exagerate la care se deda Sfîntul Ignaţiu la începutul şederii sale în Manresa i-au ruinat sănătatea şi i-au provocat chiar şi unele tulburări psihice. De aici şi viziunile compensatorii pe care le-a avut atunci (nr. 19, 27) şi despre care el şi-a dat seama că veneau de la spiritul cel rău.

54 Reminiscenţe din viaţa Sfîntului Onofrei, citită în *Legenda de aur.*

55 *Cf.* nr. 8.

56 Vesperele şi Completoriul sînt rugăciuni ale liturghiei orelor care se fac seara. Sînt echivalentul Vecerniei din ritul bizantin (n.tr.).

înclinaţia personală a Sfîntului Ignaţiu pentru cultul liturgic se va menţine toată viaţa sa. în 1554, el îi destăinuia Părintelui Ribadeneira: „Dacă mi-aş urma gustul şi înclinaţiile, m-aş ocupa de cor şi de cînt în Societate; nu o fac, pentru că Domnul m-a făcut să înţeleg că nu aceasta este voinţa Lui şi că nu vrea să îl slujim prin cînt, ci în alte moduri".

mai trăise vreodată şi se întreba în sine: „Ce viaţă nouă e asta, pe care o încep acum?" Totuşi, în acest timp, stătea de vorbă uneori cu persoane spirituale care aveau încredere în el şi căutau să-i vorbească, pentru că - deşi nu avea nici o cunoaştere a lucrurilor duho- vinceşti - în discuţii arăta mult zel şi o mare voinţă de a înainta în slujirea lui Dumnezeu. Trăia pe atunci în Manresa o femeie în vîrstă, cu multe zile chiar în slujirea lui Dumnezeu, care era vestită în multe regiuni ale Spaniei şi pe care chiar Regele catolic o chemase odată pentru a-i vorbi despre unele lucruri. Această femeie, vorbind într-o zi cu noul soldat al lui Cristos, i-a spus: „Ce bine-ar fi dacă I-ar plăcea Domnului Isus Cristos să vi se arate într-o bună zi!" Dar el, luînd lucrurile în serios, răspunse speriat: „Cum să-mi apară Isus Cristos mie?"

Scrupule

22. Continua să se spovedească şi să se împărtăşească în fiecare duminică, ca de obicei[57]. în acel

ai Euharistiei cît mai frecvente.

timp fu puternic muncit de scrupule. Aceasta pentru că, deşi făcuse spovada generală de la Monserrat cu multă grijă şi în scris, după cum s-a mai spus, i se părea uneori că nu ar fi mărturisit anumite lucruri, iar aceasta îl tulbura mult. Chiar dacă mărturisea acele lucruri, rămînea nemulţumit. Astfel a început să caute oameni duhovniceşti care să-l tămăduiască de scrupule. Dar nimic nu-i era de ajutor. în sfîrşit, un doctor în teologie, predicatorul catedralei, om foarte spiritual, i-a spus într-o zi la spovadă să scrie tot ceea ce-şi putea aminti. Făcu întocmai, dar după spovadă scrupulele i-au revenit, lucrurile devenind din ce în ce mai fine, astfel încît era greu încercat. Ştia bine că aceste scrupule îi făceau rău şi că ar fi bine să se slobo- zească de ele, dar nu putea de unul singur. Se gîndea uneori că un leac ar fi ca duhovnicul să-i poruncească în numele lui Isus Cristos să nu mai mărturisească la spovadă nimic din trecut, şi dorea să primească această poruncă, dar nu îndrăznea să i-o ceară duhovnicului.

23. Totuşi, fără să-i fi spus nimic, duhovnicul i-a poruncit să nu revină asupra lucrurilor trecute, decît dacă ar fi fost vreun lucru foarte limpede. Dar cum toate i se păreau foarte limpezi, această poruncă nu l-a ajutat prea mult şi a continuat să fie muncit.

Locuia pe atunci într-o odaie mică pe care dominicanii i-o dăduseră în mănăstirea lor. Era statornic în a face cele şapte ore de rugăciune în genunchi, rugăciunea de la miezul nopţii şi toate celelalte fapte de evlavie despre care s-a vorbit deja. Dar, cu toate acestea, nu găsea leacul împotriva scrupulelor care îl chinuiau de mai multe luni. Odată, cînd se simţea foarte tulburat din pricina lor, începu să se roage şi cu multă evlavie strigă cu glas puternic către Dumnezeu: „Doamne, vino în ajutorul meu, căci nu găsesc leac nici la oameni, nici la vreo altă creatură; de-aş putea s-o aflu, nici o trudă nu mi s-ar părea prea grea. Arată-mi Tu, Doamne, unde aş putea-o găsi şi, de-ar trebui să urmez un căţel ca s-o găsesc, aş face-o".

24. Preocupat de aceste gînduri, avea adesea ispita dezlănţuită de a se arunca printr-o spărtură mare, ce o avea odaia sa, lîngă locul unde se ruga. Dar dîndu-şi seama că sinuciderea este un păcat, începea iarăşi să strige: „Doamne, n-aş face nici un lucru care să te supere!" Repeta aceste cuvinte ca şi rugăciunea de mai înainte de mai multe ori. îşi aminti atunci de povestea unui sfînt care, pentru a dobîndi de la Dumnezeu un lucru pe care şi-l dorea mult, posti mai multe zile, pînă ce era ascultat[58]. După ce cugetă destul de mult,

se hotărî să facă şi el la fel: să nu mănînce şi să nu bea pînă cînd Dumnezeu nu-l va asculta sau pînă cînd nu-şi va vedea moartea foarte aproape. Era hotărît ca, dacă s-ar fi aflat foarte curînd, in extremis, în pragul morţii din cauza foamei, să ceară pîine ca să mănînce - ca şi cum ajungînd în acea stare ar mai fi putut cere de mîncare şi mînca.

25. Această hotărîre o luă într-o dumimcă, după Sfînta împărtăşanie. Posti toată săptămîna, rămînînd statornic în cele obişnuite, parti- cipînd la sfintele slujbe, făcîndu-şi rugăciunea în genunchi, chiar şi pe cea de la miezul nopţii. Dar veni duminica următoare, cînd trebuia să se spovedească. Cum obişnuia să-i spună duhovnicului său cu de-amănuntul tot ceea ce făcea, îi spuse şi că în acea săptămînă nu mîncase nimic. Duhovnicul îi porunci să nu mai postească. Deşi se simţea încă în putere, îl ascultă şi fu eliberat, în acea zi şi în ziua următoare, de scrupule. Dar a treia zi, marţi, în timpul rugăciunii, începu să-şi amintească iarăşi de păcatele sale şi, foarte amănunţit, ca pe un lucru ce i se închega dinainte, le cerceta pe fiecare, crezînd că trebuia să le mărturisească din nou. La sfîrşitul acestor cugetări simţi un mare dezgust pentru viaţa pe care o ducea şi imbolduri

puternice de a o părăsi.

Atunci, îi plăcu Domnului ca el să se trezească ca din vis. Cum avea deja o oarecare experienţă în deosebirea spiritelor - mulţumită învăţăturii pe care o primise de la Dumnezeu, începu să cerceteze pe ce cale venise acel spirit la el. Şi astfel se hotărî cu multă limpezime să nu mai spună la spovadă nimic din trecut; şi din acea zi fu eliberat de scrupule, fiind sigur că Domnului nostru I-a plăcut să-l elibereze, prin îndurarea Sa[59].

Potolire

26. Pe lîngă cele şapte ore de rugăciune, se îndeletnicea şi cu ajutorarea cîtorva suflete[60] care îl căutau cu privire la lucruri spirituale, iar în timpul care-i

58 Acest fapt este relatat în diferite variante în viaţa sfîntului
Andrei, din *Legenda de aur.* Sfîntului Ignaţiu îi va plăcea totdeauna să îmbine rugăciunea cu pocăinţa.

59 Aceste experienţe spirituale stau la baza *Regulilor cu privire la scrupule,* pe care Sfîntul Ignaţiu le-a detaliat în *Exerciţii.*

60 De aici înainte, prin expresia *a ajuta sufletele,* Sfîntul Ignaţiu va desemna diferitele forme ale apostolatului său, marcate de umilinţa şi discreţia ce i se potrivesc unui apostol. *Cf.* nr. 45, 50, 70,

mai rămînea cugeta la cele ale lui Dumnezeu sau la ceea ce meditase sau citise[61] în acea zi. Cu toate acestea, adesea, cînd mergea la culcare, i se dezvăluiau lucruri deosebite şi
primea mari consolaţii spirituale, care-l făceau să piardă o bună parte din timpul de dormit, care şi aşa era puţin. Şi cercetînd el uneori aceste lucruri, se gîndi că avea, pentru a se întreţine cu Dumnezeu, ore deja hărăzite pentru aceasta şi, în plus, tot restul zilei. Prin urmare, începu să aibă îndoieli dacă acele dezvăluiri veneau de la spiritul cel bun[62] şi îşi dădu seama că era mai bine să renunţe la ele şi să doarmă în timpul hărăzit somnului, ceea ce şi făcu.

27. Rămînea statornic în hotărîrea de a nu mînca deloc came şi nu avea de gînd să renunţe la ea. însă, într-o dimineaţă, cînd se trezi, îi apăru dinainte carne gătită, ca şi cum ar fi văzut-o cu ochii trupului - fără să fi dorit aşa ceva - însoţită de un puternic consimţămînt al voinţei de a mînca de acum înainte carne. Cu toate că îşi amintea de hotărîrea luată, nu mai putea avea îndoieli, urmînd singura cale ce-i rămăsese: trebuia să mănînce carne. îi istorisi acestea duhovnicului său, care îl sfătui să vadă dacă nu cumva era doar o ispită. Dar el, cercetînd bine acest fapt, nu mai putu avea nici o îndoială.

La Şcoala lui Dumnezeu

în acest timp, Dumnezeu se purta cu el ca un dascăl cu un copil, învăţîndu-1. Şi, fie pentru că era neînvăţat şi cu un duh neşlefuit, fie pentru că nu avea cine să-l înveţe, sau întrucît primise de la Dumnezeu o voinţă neclintită de a-l sluji, el socotea şi întotdeauna a socotit cu limpezime că Dumnezeu se purta cu el astfel. Mai înainte, dacă s-ar fi îndoit de acest lucru, s-ar fi gîndit că jigneşte Maiestatea dumnezeiască. Ceva din aceasta se poate vedea în cele cinci puncte care urmează.

28. Primul. Avea o mare evlavie faţă de Sfînta Treime; astfel că în fiecare zi se ruga celor Trei Persoane dumnezeieşti separat. Iar cum se ruga şi Sfintei Treimi, se întreba cum ar putea compune patru rugăciuni în cinstea Treimii. Acest gînd i-a dat puţin sau deloc de furcă, fiind ceva neînsemnat.
într-o zi, pe cînd se ruga oficiul Maicii Domnului pe treptele mănăstirii, înţelegerea lui începu să se înalţe[63]: era ca şi cum ar fi văzut Sfînta Treime, sub chipul a trei clape de orgă. îl podidiră atî- tea lacrimi şi suspine, încît nu se putea stăpîni. Luă parte în acea dimineaţă şi la o procesiune care ieşea din mănăstire, însă nu-şi putu stăpîni

98.

61 La Manresa, Ignaţiu a învăţat să cunoască şi să guste cartea *Imitaţia lui Cristos.* El obişnuia să citească în fiecare zi câte un pasaj din ea şi o recomanda tuturor persoanelor cu care stătea de vorbă.

62 *Cf.* Lc. 11,13.

63 Este de remarcat această rugăciune în cinstea Maicii Domnului înaintea unei iluminări.

lacrimile[64] pînă la prînz; după-masă nu putu să vorbească celorlalţi decît despre Sfînta Treime, făcînd tot felul de asemănări şi simţind o mare bucurie şi consolare. în urma acestui fapt, i s-a întipărit pentru toată viaţa simţirea unei mari evlavii cînd se ruga Sfintei Treimi[65].

29. Al doilea. Odată i se înfăţişă minţii, cu mare bucurie spirituală, felul în care Dumnezeu a creat lumea; i se părea că vede ceva alb din care izvorau nişte raze şi din care Dumnezeu făcea lumină. Dar nu ştia să desluşească acestea şi nu-şi amintea prea bine de cunoaşterile spirituale pe care Dumnezeu i le întipărise atunci în suflet[66]..

Al treilea. Tot la Manresa, unde rămase aproape un an, după ce începu să fie consolat de Dumnezeu şi văzînd roadele dobîndite[67] îngri- jindu-se de suflete, renunţă la nechibzuinţele la care s-a dedat pînă atunci. Din acel moment
începu să-şi taie unghiile şi părul.

Tot în Manresa, într-o zi, pe cînd asculta Sfînta Liturghie în biserica mănăstirii, cînd preotul a ridicat Corpus Domini[68], văzu cu ochii lăuntrici ca nişte raze albe care coborau din înalt. Şi chiar dacă, după atîta vreme, nu putea să lămurească altora bine aceasta, el a văzut cu înţelegerea în mod limpede felul în care se afla în acea Sfîntă Taină Isus Cristos, Domnul nostru.

Al patrulea. De multe ori şi pentru mult timp, fiind în rugăciune, vedea cu ochii lăuntrici umanitatea lui Cristos sub chipul unui trup alb, nici prea mare, nici prea mic, dar la care nu distingea mădularele. în Manresa a văzut aceasta deseori: dacă s-ar spune că de douăzeci sau de patruzeci de ori, nu s-ar putea zice că e o minciună; la fel s-a întîmplat o dată la Ierusalim şi altă dată pe cînd mergea, aproape de Padova[69]. A văzut-o şi pe Sfînta Fecioară, într-un chip asemănător, fără să-i distingă părţile trupului. Aceste lucruri pe care le-a văzut îl întăriră atunci şi-i dădură atîta tărie în credinţă, încît de multe ori îşi spunea că, chiar dacă n-ar fi existat Sfînta Scriptură care să ne înveţe aceste adevăruri de credinţă, el ar fi fost gata să moară pentru ele, numai pentru ceea ce văzuse atunci[70].

30. Al cincilea. într-o zi, din evlavie, mergea spre o biserică ce era la ceva mai mult de o milă de Manresa - cred că se numea Sfîntul Paul. Drumul era de-a lungul unui rîu. Fiind cu totul adîncit în rugăciune, se aşeză puţin cu faţa spre rîu, a cărui albie era foarte adîncă. Cum stătea el aşezat acolo, i se deschiseră ochii minţii. Nu avu nici o viziune, ci înţelese şi cunoscu multe lucruri atît duhovniceşti, cît şi de credinţă şi de litere, şi acestea într-o lumină atît de mare, încît toate lucrurile i se păreau noi. Nu se pot înfăţişa amănuntele pe care le-a înţeles atunci, deşi au fost multe. Se poate spune doar că primi o

mare limpezime a priceperii, astfel încît, de-a lungul întregii sale vieţi, pînă după şaizeci şi doi de ani, punînd la un loc toate binefacerile primite de la Dumnezeu şi toate lucrurile pe care le-a învăţat, nu s-ar putea asemui cu ce a primit atunci deodată[71].

---

64 Este prima manifestare a acestui dar al lacrimilor, ca manifestare fizică a unor experienţe spirituale profunde, care va avea o deosebită importanţă tot timpul vieţii lui Ignaţiu (numerele 33, 98,100,101).

65 Părintele Lainez spune că din acel moment Ignaţiu începu chiar să scrie o carte despre Sfînta Treime. Trebuie adăugat că această devoţiune era tradiţională în Spania.

66 Ignaţiu va declara în mai multe rînduri că nu-şi mai amintea detaliile referitoare la harurile primite. *Cf.* nr. 96.

67 *A aduce rod-.* Această expresie familiară Sfîntului Ignaţiu este un ecou al cuvintelor din Evanghelia după Sfîntul Matei (3,8; 3,10; 7,17-19) şi Luca (3,8-9; 6,43; 13,9). *Cf.* nr. 57,88.

68 Moment din Liturgie, la prefacere, cînd preotul înalţă ostia (n.tr.).

69 *Cf.* nr. 41; *cf.* nr. 44, 48, 52, 96, 99.

70 Este greu de determinat cu exactitate natura acestor haruri. Părintele Joseph de Guibert le găseşte două trăsături: ma-
rea sărăcie*în elemente imaginative şi bogăţia de conţinut pe care Ignaţiu le-o mai atribuie chiar şi după treizeci de ani. După părerea lui, această bogăţie ar fi inexplicabilă, chiar dacă ar fi vorba de simple viziuni imaginative, fie ele şi de origine supranaturală. Obiectul acestor viziuni nu poate fi înţeles decît prin formele imaginative şi în măsura în care aceste forme sînt în stare să-l redea. Or, imaginile descrise de Sfîntul Ignaţiu nu pot să arate decît adevărurile cele mai elementare despre Sfînta Treime. Şi, mai mult, importanţa dată acestor viziuni n-ar putea fi demonstrată dacă am vedea în ele simple halucinaţii vizuale cu un conţinut atît de sărac. Trebuie deci să admitem că [...] harurile primite de Sfîntul Ignaţiu în Manresa au fost, în realitate, mari iluminări intelectuale, revărsate direct de Dumnezeu în intelectul său, pe cînd imaginile menţionate de el sînt doar umbre ale acestor lumini intr-un suflet cu o fire imaginativă, dar încă foarte sărac în imagini simbolice adaptabile acestui nivel de cunoaştere *(cf.* J. de Guibert, *The Jesuits. Their spiritual doctrine and practice. A historical study, The Institute ofjesuit Sources,* St. Louis, 1986, p. 31).

71 După cîte se pare, această iluminare a avut loc în luna august 1552.

Avea priceperea iluminată într-atîta, încît i se părea că este un alt om, cu o minte nouă.

31. Aceasta a durat o bună bucată de timp, apoi a mers şi a îngenuncheat în faţa unei cruci din apropiere, pentru a-I mulţumi lui Dumnezeu. Acolo i-a apărut din nou acea arătare pe care o vedea adesea, dar pe care nu a înţeles-o niciodată pînă atunci: şi anume lucrul despre care s-a vorbit mai sus,[72] care părea atît de frumos şi cu mulţi ochi. Dar el văzu bine că acolo, în faţa crucii, nu mai avea acea culoare frumoasă ca de obicei; şi avu o cunoaştere limpede, cu un puternic consimţămînt al voinţei, că era diavolul. Şi după aceea, o vreme, continua să-i mai apară deseori, dar el, în semn de dispreţ, îl izgonea cu toiagul pe care îl avea de obicei în mînă.

în faţa morţii

32. Odată, în Manresa, se îmbolnăvi; o febră puternică îl aduse în pragul morţii; îi era limpede că avea să-şi dea curînd duhul. în acel moment îi veni un gînd care îi spunea că era un bărbat drept, gînd care-l muncea vîrtos şi pe care el nu putea decît să-l respingă, punîndu-i înainte păcatele de odinioară. Acest gînd îl muncea mai mult decît febra însăşi. Dar oricît se strădui, nu reuşi să-l izgonească. Cînd febra mai scăzu puţin şi scăpă de pericolul morţii, rugă fierbinte şi cu glas puternic pe nişte doamne care veniseră să-l viziteze ca, din dragoste pentru Dumnezeu, dacă l-ar mai vedea vreodată în pragul morţii, să-i strige cu glas puternic că e un păcătos şi să-şi amintească de jignirile pe care i le-a adus lui Dumnezeu.

33. Altă dată, pe cînd călătorea pe mare din Va- lencia spre Italia[73], din cauza unei furtuni puternice, se sfărîmă timona corăbiei. Ajunseseră pînă într-acolo încît, după părerea lui şi a celorlalţi călători, nu puteau scăpa de la moarte pe cale firească. Atunci, pe cînd îşi cerceta cugetul şi se pregătea să moară, nu putu să se teamă din cauza păcatelor şi nici de osîndă, ci simţi o mare tulburare şi durere pentru că se gîndea că nu folosise bine darurile şi harurile pe care le

primise de la Dumnezeu, Domnul nostru.

Altă dată, în 1550, suferea de o boală foarte grea care, după părerea lui şi a altora, putea fi cea de pe urmă. In acest timp, la gîndul morţii, avea o aşa bucurie şi consolare spirituală pentru că trebuia să moară, încît izbucnea în plîns. Această stare deveni atît de obişnuită, încît înceta să se mai gîndească la moarte pentru a nu mai fi atît de puternic consolat.

34. La începutul iernii căzu greu bolnav; pentru îngrijire mai marii oraşului l-au pus în casa tatălui unui anume Ferrera, care mai tîrziu a intrat în slujba lui Baltasar de Faria. Acolo era îngrijit cu multă luare-aminte. Iar datorită veneraţiei pe care o nutreau pentru el, multe doamne de vază veneau să-l vegheze şi noaptea. După această boală rămase foarte şubrezit şi cu dese dureri de stomac. Din această pricină ca şi din pricina iernii foarte friguroase, fu pus să se îmbrace, să se încalţe şi să-şi pună ceva pe cap. Astfel îl lămuriră să accepte două haine gri de postav foarte gros şi o beretă din aceeaşi stofă, un fel de căciulă.

In acea vreme era foarte dornic să vorbească cu alţii despre cele spirituale şi să găsească persoane înzestrate pentru aceasta.

72 *Cf.* nr. 19.
73 *Cf.* nr. 91.

Capitolul IV

PELERINUL LA IERUSALIM (februarie 1523 - Postul Mare 1524)

Stările sufletului

15. Se apropia timpul hărăzit plecării la Ierusalim[1]. Aşa încît, la începutul anului 1523, porni spre Barcelona de unde voia să se îmbarce. Deşi s-au oferit unii să-l însoţească, a voit să călătorească singur, deoarece toată avuţia sa era să-l aibă numai pe Dumnezeu ca adăpost. Intr-o zi, au stăruit mai mulţi ca să-şi ia un însoţitor, întrucît nu cunoştea nici italiana, nici latina, spunîn- du-i-se că i-ar fi de mare ajutor. El a răspuns că, chiar de-ar fi vorba de fiul sau de fratele ducelui de Cardona, tot nu l-ar lua ca tovarăş de drum. Dorea să aibă trei virtuţi: dragostea,

L Ignaţiu de fapt trebuia să-şi planifice călătoria în aşa fel incit să ajungă în Veneţia la începutul verii, cînd pleca *nava pelerinilor* spre Ţara Sfîntă.

credinţa şi nădejdea[74]. Dacă ar fi avut vreun tovarăş, cînd i-ar fi fost foame ar fi aşteptat ajutor de la el, dacă ar fi căzut, ar fi sperat ca acesta să-l ajute să se ridice, şi astfel şi-ar fi pus încrederea în el şi, prin urmare, s-ar fi alipit de el. Or, el dorea să-şi pună încrederea, dragostea şi speranţa numai în Dumnezeu. Aceste lucruri pe care le spunea le şi simţea în inima sa.

De aceea, dorea nu numai să călătorească singur, ci şi fără merinde. Şi tîrguindu-se cu privire la îmbarcare, căpătă de la proprietarul corăbiei învoirea de a călători fără să plătească, pentru că nu avea bani, doar că trebuia să-şi ia nişte pesmeţi ca să aibă ce mînca.

36. Cînd voi să cumpere pesmeţii, fu cuprins de noi scrupule: „Acestea sînt nădejdea şi credinţa pe care le ai în Dumnezeu care nu-ţi vor lipsi niciodată? etc." - şi asta cu atîta tărie, încîtîi dădeau mult de furcă. In cele din urmă, neştiind ce să se mai facă, pentru că de amîndouă părţile vedea motive întemeiate, se hotărî să se lase pe mîna duhovnicului său. Ii spuse aşadar cît era de dornic să urmeze desăvîrşirea şi ceea ce ar fi spre mai marea slavă a lui Dumnezeu şi îi înfăţişă motivele pentru care şovăia în privinţa

celor necesare traiului. Duhovnicul i-a spus să cerşească cele necesare pentru drum.

Cum el ceru de pomană unei doamne, ea îl întrebă încotro dorea să se îmbarce. El şovăi • cîteva clipe, dacă să-i spună sau nu. în cele din urmă, nu îndrăzni să-i spună decît că mergea în Italia şi la Roma. Iar ea, parcă speriată, îi zise:

„La Roma vreţi să mergeţi? Apoi, cei ce merg acolo nu se ştie cum se întorc". Voia să spună că în Roma s-ar fi ales cu puţin folos spiritual. Motivul pentru care nu îndrăzni să-i spună că mergea la Ierusalim a fost teama de mărirea deşartă[75]. Această teamă îl chinuia atît de mult, încît nu îndrăznea niciodată să spună nici din ce ţară venea şi nici din ce neam se trăgea. în sfârşit, după ce avu pesmeţii, se îmbarcă. Mai înainte însă, băgă de seamă că mai avea cinci sau şase bănuţi, pe care îi primise cerşind din poartă-n poartă - căci astfel obişnuia să trăiască - şi îi lăsă pe o bancă ce se afla acolo, aproape de ţărm.

37. Rămase în Barcelona ceva mai mult de douăzeci de zile, apoi se îmbarcă. în tot acest timp a căutat, după obiceiul său, oameni duhovniceşti, chiar dacă aceştia trăiau în singurătate, departe de oraş, pentru a sta de vorbă cu ei.

Dar nici în Barcelona, nici în Manresa, în tot

74 Trebuie subliniat caracterul teologal pe care îl ia de acum încolo pelerinajul. El marchează un adevărat progres spiritual faţă de caracterul de faptă de vitejie pe care l-a avut la început.

75 *Cf.* referitor la aceasta prefaţa Părintelui Gonţalves da Cămara.

timpul petrecut acolo, nu găsi pe nimeni care să-l fi putut ajuta atît cît şi-ar fi dorit, în afară de acea doamnă din Manresa despre care a fost vorba mai sus, cea care se rugase la Dumnezeu pentru ca Isus Cristos să i se arate Pelerinului. Numai acea femeie părea că pătrunde mai adînc cele duhovniceşti. Astfel că, după plecarea din Barcelona, pierdu cu desăvîrşire grija de a mai căuta oameni duhovniceşti[76].

Pe drumurile din Italia

38. Avură un vînt atît de puternic la pupă, încît făcură din Barcelona pînă la Gaeta cinci zile şi cinci nopţi, deşi tuturor le-a fost frică din cauza furtunii puternice.

Şi în tot acel ţinut oamenii se temeau de molimă. Dar el, abia coborît de pe corabie, pomi spre Roma. Dintre cei care veniseră cu corabia se întovărăşiră cu el o femeie cu fiica ei, îmbrăcată băieţeşte, şi un alt tînăr. Aceştia îl urmară, pentru că şi ei cerşeau. Ajunşi la o gospodărie,

găsiră un foc mare şi mulţi soldaţi în jurul lui; aceştia le dădură să mănînce şi să bea mult vin; îi îmbiau cu atîta stăruinţă, încît părea că vor să-i îmbete. Apoi i-au despărţit, culcîndu-le pe mamă şi pe fiică într-o cameră la etaj, iar pe Pelerin şi pe tînăr într-un grajd. Spre miezul nopţii, auzi strigăte puternice venind de sus. Sculîndu-se să vadă ce se întîmplă, le găsi pe mamă şi pe fiică jos în curte, în lacrimi, plîngîn- du-se că soldaţii încercaseră să le batjocorească. Se trezi în el atîta revoltă, încît începu să strige: „Poate fi îngăduit aşa ceva?"; şi alte înfierări asemănătoare. Le rostea cu atîta putere, încît rămaseră înspăimîntaţi toţi cei din casă, fără ca vreunul să-i facă vreun rău. Băiatul fugise deja, iar ceilalţi trei porniră la drum prin noapte.

39. Ajunseră la un oraş din apropiere, dar găsiră porţile închise[77]. Neputînd intra, îşi petrecură noaptea într-o biserică ce se afla acolo şi în care ploua. Dar nici dimineaţa nu li se dădu voie să intre în oraş. în afara lui nu găsiră nimic de pomană, deşi fuseseră şi la un castel aflat în apropiere. Acolo Pelerinul se simţi rău din cauza oboselii drumului pe mare şi a celorlalte lipsuri. Nefiind în stare să mai umble, rămase acolo, în timp ce mama şi fiica plecară spre Roma.

în acea zi, ieşiră mulţi oameni din oraş. Cum

Pelerinul ştia că urma să treacă pe acolo stăpîna locului, îi ieşi în cale şi-i spuse că nu era bolnav, ci numai slăbit, şi o rugă să-l lase să intre în oraş pentru a căuta cele de trebuinţă. Ea îi îngădui cu uşurinţă. Incepînd să cerşească, primi destui quattrini[78]. După două zile, timp în care se întremă, îşi reluă drumul şi ajunse la Roma în Duminica Floriilor.

40. Acolo, toţi cei cu care stătu de vorbă, aflînd că nu avea bani pentru călătoria la Ierusalim, încercară să-l întoarcă din drum. De fapt, spuneau ei cu convingere, era cu neputinţă să călătorească fără a plăti. Dar el nu putu şovăi: avea în suflet siguranţa că va găsi o cale de a merge la Ierusalim.

După ce primi binecuvîntarea Papei Adrian al VI-lea[79], porni spre Veneţia, opt sau nouă zile după Paşti. Avea totuşi la el şase sau şapte du- caţi[80] pe care-i primise pentru a trece marea de la Veneţia la Ierusalim: îi luase, cuprins puţin cîte puţin de frica pe care o încerca la gîndul

că altfel nu va putea călători. Dar, la două zile după plecarea sa din Roma, îşi dădu seama că fusese cuprins de neîncredere. îi păru foarte rău că primise ducaţii şi se întreba dacă n-ar fi bine să scape de ei. în cele din urmă, hotărî să-i risipească cu dărnicie celor care-i ieşeau în cale şi care, fireşte, erau săraci. Aşa şi făcu, iar cînd a ajuns în Veneţia nu mai avea la el decît cîţiva bănuţi, de care avu nevoie chiar în acea noapte.

41. în timpul drumului spre Veneţia, din pricina orînduielilor împotriva molimei, a dormit sub porticuri. Trezindu-se într-o dimineaţă, se pomeni faţă în faţă cu un trecător care, văzîndu-1, se înspăimîntă şi o rupse la fugă; căci se pare că era tare galben la faţă. Călătorind astfel cu cîţiva tovarăşi ajunse la

76 In timpul primilor doi ani de după convertire, cum auzea vorbindu-se despre cineva care a fost remarcat şi renumit prin sfinţenie, mergea la el, nu atît cu speranţa de a trage un mare folos spiritual din această vizită, cît pentru a vedea dacă sufletul respectivei persoane era în armonie cu al său. Dar, după doi ani, el nu mai făcu nimănui vreo vizită cu acest scop. Renunţînd la aceste contacte, Sfîntul Ignaţiu realiza proiectul său de a-L avea numai pe Dumnezeu ca adăpost. *Cf.* nr. 35.

77 Fără îndoială Fondi, proprietate a familiei de Colonna.

78 Monedă mică de aramă în valoare de patru dinari, bătută pe teritoriul italian între secolele al XIII-lea şi al XIX-lea (n.tr.).

79 Nu e vorba de o audienţă privată, ci de o binecuvîntare primită cu un grup de pelerini care mergeau la Ierusalim. Era obiceiul ca pelerinii care mergeau la Ierusalim să ceară permisiunea şi binecuvîntarea Sfîntului Părinte; Conciliul din Vierme din 1311 făcuse din aceasta chiar o datorie.

80 Monedă venețiană de aur sau argint care s-a răspîndit şi în alte zone după secolul al XIII-lea (n.tr.).

Chioggia şi află că nu se putea intra în Veneţia. Ceilalţi hotărîră să meargă la Padova pentru a li se da dovadă de sănătate. Plecă şi el, dar nu putu ţine pasul cu ei pentru că mergeau foarte repede, iar, la căderea nopţii, îl lăsară în plin cîmp.

Acolo îi apăru Cristos aşa cum obişnuia să-i apară[81], cum s-a spus mai sus, şi îl întări mult. Astfel consolat, Pelerinul ajunse a doua zi dimineaţa la porţile oraşului Padova şi intră, fără a măslui vreo dovadă - aşa cum cred că făcuseră tovarăşii lui - şi fără ca străjerii să-i ceară ceva. Acelaşi lucru se întîmplă şi la ieşire, lucru

de care se mirară tovarăşii lui, care îşi procuraseră dovadă pentru a merge la Veneţia, pe cînd el nu-şi făcuse nici un fel de griji.

îmbarcarea şi traversarea

42. La sosirea lor, străjerii veneţieni veniră la barcă pentru a-i cerceta pe toţi, unul cîte unul, numai pe el îl lăsară în pace. în Veneţia, trăia din pomeni şi dormea în piaţa San Marco. Nu voi cu nici un chip să meargă în palatul trimisului împăratului şi nici nu se ostenea prea mult să caute un mijloc pentru a trece marea. Avea în suflet siguranţa că Dumnezeu îi va oferi o cale de a ajunge la Ierusalim şi aceasta îl întărea atît de mult, încît nici fricile care îi erau strecurate în suflet şi nici piedicile de care i se vorbea, nu-l puteau face să se îndoiască.

într-o zi, un spaniol bogat îl întrebă ce face şi încotro dorea să meargă. Aflînd ce avea de gînd, îl luă să mănînce la el şi-l găzdui cîteva zile, pînă cînd totul fu gata pentru plecare. încă din Manresa, Pelerinul avea obiceiul ca, atunci cînd mînca împreună cu alţii, să nu vorbească deloc la masă; dacă era cazul, dădea răspunsuri scurte. Asculta însă ce se vorbea şi reţinea cîte ceva care să-i dea prilejul de a vorbi despre Dumnezeu, ceea ce şi făcea imediat după masă.

43. Acesta fu temeiul pentru care gazda şi întreaga

sa familie se legară atît de mult de el, încît voiră să-l ţină şi chiar să-l silească să rămînă la ei.

Tot gazda l-a condus la dogele Veneţiei pentru a vorbi cu el[82]; anume, îl ajută să intre şi să se înfăţişeze înaintea acestuia. Dogele, după ce-l ascultă, porunci să fie îmbarcat în corabia guvernatorilor, care se îndrepta spre Cipru.

Deşi în acel an veniseră mulţi pelerini pentru Ierusalim, cea mai mare parte se înapoiaseră în ţinuturile lor din pricina faptului că turcii luaseră Insula Rodos. Cu toate acestea, treisprezece dintre ei se aflau pe corabia pelerinilor, care plecă prima. Mai rămîneau opt sau nouă pentru corabia guvernatorilor. Aceasta dădea să plece, cînd Pelerinul nostru fu cuprins de o febră mare ca- re-l chinui cîteva zile; apoi îl lăsă. Corabia pleca chiar în ziua în care el luase un leac. Gazdele lui îl întrebară pe doctor dacă se putea îmbarca pentru Ierusalim; el răspunse că, dacă voia să fie înmormîntat acolo, putea să o facă fără grijă. Urcă totuşi în corabie şi plecă în aceeaşi zi. Vărsă de mai multe ori, încît se simţi foarte uşurat[83] şi începu să se însănătoşească. Pe corabie se făceau la vedere tot felul de murdării şi

81 *Cf.* nr. 29.

82 Dogele Andrea Gritti (1455-1538).

83 Ignaţiu plecă pe data de 14 iulie 1523. Despre pelerinajul său în Ţara Sfîntă deţinem detalii interesante, consemnate în jurnalele de călătorie a doi dintre tovarăşii lui de drum: unul aparţine turnătorului de clopote din Zurich, Peter Fiissli, iar celălalt lui Philippe Hagen, din Strassbourg.

mîrşăvii pe care el le înfiera cu străşnicie.

44. Spaniolii care călătoreau cu el îl sfătuiră să tacă, deoarece marinarii aveau de gînd să-l părăsească pe vreo insulă. Dar îi plăcu Domnului nostru ca ei să ajungă repede în Cipru, unde, coborînd de pe corabie, merseră pe jos spre un alt port numit Salinas[84], la o depărtare de zece leghe. Urcară pe corabia pelerinilor, şi nici acum nu-şi luă alte merinde decît nădejdea în Dumnezeu, aşa cum făcuse şi mai înainte. în tot acest timp, Domnul nostru îi apărea deseori, ceea ce îi dădea consolare şi tărie. Mai mult, i se părea că vede un obiect rotund şi mare, ca de aur, iar acesta i s-a înfăţişat de la plecarea din Cipru, pînă la sosirea la Jaffa.

Taina de la Ierusalim

Călare pe măgăruşi, cum era obiceiul, se îndreptară spre Ierusalim. Cu două leghe înainte de sosire, un spaniol, nobil se pare, numit Diego Manes, le spuse cu o mare evlavie tuturor pelerinilor că în curînd aveau să ajungă la locul de unde se putea zări Oraşul Sfînt şi că ar fi bine să se pregătească sufleteşte şi să meargă în tăcere.

84 După lacurile sărate din zonă. Astăzi Larnaca (n.tr.).

45. Tuturor le păru un lucru bun şi fiecare începu să se adune. Puţin înainte de a ajunge la locul de unde se zărea Oraşul, văzînd călugării cu crucea care-i aşteptau, descălecară. Cînd zări Oraşul, Pelerinul simţi o mare consolare. După cum au mărturisit ceilalţi, aceasta i-a cuprins pe toţi, cu o bucurie ce nu părea firească. El însă simţea aceeaşi evlavie ori de cîte ori vizita locurile sfinte.

Hotărîrea sa nestrămutată era aceea de a rămîne în Ierusalim pentru a vizita mereu acele locuri sfinte. Avea în gînd ca, pe lîngă această evlavie, să ajute sufletele şi, pentru aceasta, îi aducea Părintelui Străjer scrisori de recomandare. Dîndu-i-le, îi spuse că avea de gînd să rămînă acolo din evlavie, fără a-i vorbi de dorinţa de a face bine sufletelor (de fapt, el nu spunea nimănui despre aceasta; vorbea însă tuturor de prima sa dorinţă). Străjerul îi răspunse că nu vedea cum s-ar putea face aceasta, deoarece în casă domnea o sărăcie încît abia îi putea hrăni pe călugări. Din această pricină hotărîse chiar să trimită pe cîţiva dintre ei în Europa cu pelerinii. El spuse că nu dorea nimic altceva de la mănăstire, decît să i se asculte spovada cînd ar veni să o facă. Străjerul îi răspunse atunci că în felul acesta ar fi cu putinţă, dar că trebuia să aştepte sosirea Provincialului (era, cred, Superiorul Ordinului din ţară), care se afla atunci în Betleem.

46. Această făgăduinţă îl linişti pe Pelerin şi începu să trimită scrisori unor persoane spirituale din Barcelona. Scrisese deja una[85] şi era gata să o scrie şi pe a doua în ajunul plecării pelerinilor, cînd îl chemară din partea Provincialului - care sosise - şi a Părintelui Străjer.

Provincialul îi spuse cu vorba bună că aflase de gîndul său bun de a rămîne în acele locuri sfinte, că se gîndise bine, dar că din cele în- tîmplate cu alţii socotea că nu era cel mai bun lucru. Mulţi, într-adevăr, avuseseră aceeaşi dorinţă, dar unii au murit, alţii au fost arestaţi, iar Ordinul trebuia să-i răscumpere pe prinşi. Prin urmare, trebuia să se pregătească să plece a doua zi cu pelerinii.

El îi răspunse că hotărîrea sa era neclintită şi că nimic în lume nu-l putea împiedica s-o înfăptuiască. îi spuse cinstit Provincialului că, deşi era de altă părere, de teama nici unui lucru n-ar renunţa la hotărîrea luată, decît dacă rămînînd acolo ar fi păcătuit. La acestea, Provincialul spuse că el primise împuternicire de la Scaunul Apostolic pentru a face pe cineva să părăsească acele locuri sau să rămînă acolo, după cum credea el de cuviinţă, ca şi pentru a-i afurisi pe cei neascultători, şi că, în cazul de faţă, el socotea că nu trebuia să rămînă etc.

47. Intrucît Provincialul voia să-i arate Bulele în virtutea cărora putea să-l afurisească, Pelerinul răspunse că nu era nevoie să le vadă; el îl credea pe Sfinţia sa şi, din moment ce socotea astfel, datorită puterii pe care o primise, avea să-l asculte.

Acestea fiind lămurite, pe cînd se întorcea, simţi o dorinţă puternică de a vizita încă o dată, înainte de plecare, Muntele Măslinilor, de vreme ce nu era voinţa Domnului ca el să rămînă în acele locuri Sfinte[86]. Pe Muntele Măslinilor se afla o piatră de pe care Domnul nostru s-a înălţat la cer şi pe care se mai văd şi astăzi urmele tălpilor Sale, pe care el dorea să le mai vadă o dată.

Astfel că, fără să spună nimic şi fără să-şi ia călăuză (întrucît cei care mergeau acolo fără un turc drept călăuză se puneau în mare primejdie) se descotorosi de ceilalţi pelerini şi plecă singur spre Muntele Măslinilor. Deoarece străjerii nu voiau să-l lase să intre, le dădu un cuţit dintre uneltele de scris pe care le avea totdeauna cu sine. După ce s-a rugat, fiind foarte consolat, fu cuprins de dorinţa de a merge la Betfage. Acolo îşi aminti că nu se uitase bine, pe Muntele Măslinilor, înspre ce parte era îndreptat piciorul drept şi nici cel stîng[87]. Făcu cale-ntoarsă şi le dădu străjilor foarfecele său, cred, pentru a putea intra.

48. Cînd aflară călugării că plecase fără călăuză, începură să-l caute. Aşadar, cînd cobora Muntele Măslinilor, văzu un „creştin cu cingătoare"[88], aflat în slujba mănăstirii, care venea spre el cu o bîtă mare cu care-l ameninţa, dînd semne de mînie. Acesta, ajungînd la el, îl prinse furios de braţ. Pelerinul se lăsă dus

85 Este vorba cu siguranţă de scrisoarea pierdută despre care ştiuse Ribadeneira, primul biograf al Sfîntului Ignaţiu, şi care era o povestire a pelerinajului.

86 Toată atenţia lui Ignaţiu era reţinută în acel moment de misterul înălţării Domnului. El căuta de fapt drumul de urmat pentru a împlini misiunea pe care a încredinţat-o Cristos ucenicilor săi trimiţîndu-i în toată lumea.

87 Aid se vădeşte o caracteristică mişcătoare a devoţiunii Sfîntului Ignaţiu faţă de Persoana lui Isus, atenţia pentru detalii.

88 Aşa se numeau creştinii sirieni care erau în slujba mănăstirii de pe Muntele Sion. Vizitele pelerinilor erau strict reglementate şi se făceau sub protecţia trupelor turceşti. Pe lîngă împrejurimile Oraşului Sfînt, pelerinii vizitară Betleemul, Ierihonul şi rîul Iordan. La sfîrşitul şederii lor, situaţia a fost destul de neplăcută. De fapt, o trupă de ieniceri intrase în oraş, avînd un comportament foarte agresiv. Au avut chiar intenţia de a pătrunde cu forţa în mănăstirea de pe Muntele Sion. De aici provine neliniştea călugărilor la aflarea faptului că Ignaţiu se dusese singur la Muntele Măslinilor.

fără a se împotrivi, dar vajnicul bărbat nu-l slăbea o clipă. Făcînd acest drum ţinut astfel de "creştinul cu cingătoare", el primi de la Domnul nostru o mare consolare, căci i se părea că-L vede deasupra lui mereu pe Cristos, iar această consolare îmbelşugată dură pînă la mănăstire.

Drumul de întoarcere (23 septembrie 1523 - ianuarie 1524)

49. Pelerinii plecară a doua zi şi, după sosirea în Cipru, se împărţiră pe diferite corăbii. Erau în port trei sau patru corăbii pentru Veneţia; una era turcească, alta era o corăbioară; cea de-a treia, bogată şi straşnică, aparţinea unui veneţian bogat. Unii pelerini îi cerură stăpînului acesteia din urmă să-l ia şi pe Pelerin la bord. Aflînd că nu are bani, stăpînul nu-l primi, deşi fusese rugat de multă lume care-l lăudase. El răspunse că, dacă era un sfînt, n-avea decît să treacă marea ca Sfîntul Iacob sau ceva asemănător. Tot ei însă au dobîndit foarte uşor ceea ce doreau de la stăpînul corăbioarei celei mici.

Plecară într-o dimineaţă cu vînt prielnic, dar după amiază izbucni o furtună care despărţi corăbiile. Cea mai mare se scufundă chiar aproape de Insula Cipru şi numai oamenii scăpară; corabia turcească s-a pierdut cu tot cu oameni în furtună; cea mică avu mult de luptat, dar ajunse în cele din urmă la ţărmurile din Puglia (Italia).

Toate acestea se petreceau în toiul iernii: era foarte frig şi ningea. Pelerinul nu purta alte veşminte decît nişte nădragi de pînză groasă care-i ajungeau pînă la genunchi lăsîndu-i picioarele goale, ceva încălţări, un pieptar de stofă neagră ros de tot pe la umeri şi o manta scurtă şi jerpelită.

50. Ajunse în Veneţia la jumătatea lunii ianuarie 1524. Din Cipru, fusese pe mare toată luna noiembrie, decembrie şi o parte din ianuarie. în Veneţia, unul din cei doi care-l găzduiseră înainte de plecarea la Ierusalim îl întîlni şi-i dădu de pomană cincisprezece sau şaisprezece giuli[89] şi o bucată de stofă, pe care o împături de mai multe ori, punîndu-şi-o deasupra stomacului, din cauza frigului puternic.

O nouă direcţie

După ce Pelerinul înţelese că nu era voinţa lui Dumnezeu ca el să rămînă în Ierusalim, cugetă în sine şi se întrebă ce era de făcut[90]. în cele din urmă, simţi imboldul de a studia o vreme pentru a putea ajuta sufletele, şi astfel hotărî să plece la Barcelona[91].

Plecă aşadar din Veneţia spre Genova. într-o zi, în Ferrara, se ruga în catedrală şi un sărac îi ceru de pomană; îi dădu un marchetto[92], va- lorînd cinci sau şase quattrini; apoi veni un al doilea căruia îi dădu un alt bănuţ care valora ceva mai mult; celui de-al treilea, nemaiavînd decît giuli, îi dădu unul. Cerşetorii, văzînd că el dădea de pomană, tot apăreau şi astfel termină tot ce avea. în cele din urmă, mai mulţi săraci veniră în grup să cerşească, dar el îi rugă să-l ierte, căci nu mai avea nimic.

51. Din Ferrara plecă spre Genova. Pe drum, întîlni cîţiva soldaţi spanioli care pentru acea noapte îl omeniră. Ei rămaseră înmărmuriţi văzînd că urma acel drum, pentru că trebuia să treacă prin mijlocul armatei franceze şi a celei a împăratului; îl rugară să lase drumul mare şi să o ia pe un altul mai sigur, pe care i-l arătară. Dar el nu ţinu seama de sfatul lor.

Mergînd mai departe, nimeri într-un sat ars şi distrus[93] într-atît, încît pînă seara nu găsi pe nimeni care să-i dea ceva de mîncare. Dar la apusul soarelui ajunse la un sat încercuit. Străjerii îl arestară imediat, luîndu-l drept iscoadă. îl duseră într-o căsuţă foarte aproape de poartă şi începură să-l cerceteze aşa cum se face de obicei cu un bănuit. La toate întrebările lor, el răspunse că nu ştia nimic. îl dezbrăcară atunci şi-l controlară pînă la piele pentru a vedea dacă nu cumva ducea vreo scrisoare. Neputînd scoate nimic de la el în nici un fel, îl legară şi-l duseră la căpitan care, ştiau ei bine, îl va face să vorbească. Ceru să se îmbrace cu pelerina, dar nu voiră să i-o dea şi îl duseră, nelăsîndu-i decît nădragii şi pieptarul, de care am pomenit mai sus[94].

52. Pe drum, Pelerinul văzu ceva ca o icoană a lui Cristos cînd era dus legat, fără a fi vorba de o viziune ca celelalte. L-au dus de-a lungul a trei străzi, dar nu era deloc trist, ci dimpotrivă, bucuros şi mulţumit.

---

89 Monedă de argint din prima jumătate a secolului al XVI-lea bătută la cerea Papei Iulius al II-lea (în italiană, Giulio II) (n.tr.).

90 *Quid agendum,* în limba latină, în text.

ceea ce avea atunci în minte. Singura idee care îl conducea era aceea de a face apostolat; el voia să studieze pentru a ajuta sufletele.

92 Monedă mică veneţiană.

93 Este vorba despre războiul dintre Carol al V-lea şi Francisc I, care-şi disputau ducatul de Milano.

94 *Cf.* nr. 49.

El obişnuia să se adreseze tuturor oamenilor cu „dumneata"[95], pentru că aşa vorbeau şi Cristos şi Apostolii etc. Pe cînd mergea pe acele străzi, îi trecu prin minte că ar fi mai bine să renunţe la acest obicei în împrejurarea de faţă şi să i se adreseze căpitanului cu „Domnia voastră" - pentru că se temea puţin de caznele la care l-ar fi putut supune. Dar recunoscînd că era o ispită, îşi spuse: „Dacă e aşa, nu-i voi spune Domnia voastră, nu-i voi face nici o plecăciune şi nu-mi voi descoperi capul".

53. Sosiţi la locuinţa căpitanului, îl lăsară într-o sală de jos. Puţin după aceea, căpitanul veni să-i vorbească. Dar el, fără a da vreun semn de curtenie, răspunse în cîteva cuvinte, pronunţate foarte rar. Căpitanul îl crezu nebun şi le spuse celor care-l aduseseră: „Omul acesta n-are minte; înapoiaţi-i lucrurile şi daţi-l afară".

Abia ieşit din palat, întîlni un spaniol care locuia în apropiere; acesta îl luă la el şi-i dădu de mîncare şi cele de trebuinţă pentru noapte. Plecînd a doua zi dimineaţă, merse pînă seara, cînd fu zărit de doi soldaţi dintr-un turn; ei coborîră şi-l prinseră. îl duseră la căpitan, care era francez. Acesta îl întrebă, printre altele, de unde era, şi aflînd că era din Guipuzcoa, îi spuse: „Şi eu sînt de prin acele părţi" - probabil era de prin Bayona - şi adăugă imediat: „Luaţi-1, daţi-i de mîncare şi omeniţi-1". în timpul călătoriei de la Ferrara la Genova, Pelerinul avu şi alte peripeţii; dar, în cele din urmă, ajunse în Genova, unde fu recunoscut de un locuitor din Biscaya, Portundo, pe care îl cunoscuse cîndva, pe cînd slujea la curtea Regelui Catolic. Acesta îl ajută să se îmbarce pentru Barcelona; pe corabie fu cît pe ce să fie prins de
Andrea Doria, care-l vîna, căci pe atunci era de partea francezilor[96].

95 Literal: *avea obiceiul să spună: dumneata* (în spaniolă *vos,* n.tr j. Era semn de familiaritate în Spania secolului al XVI-lea. Formula de politeţe cerea folosirea persoanei a treia.

96 Amiralul genovez Andrea Doria a fost mai întîi în slujba lui Francisc I; după înfrîngerea de la Pavia din 1525, trece în slujba Papei Clement al Vll-lea; în cele din urmă, în 1528, el se află de partea împăratului Carol al V-lea şi a Spaniei.

Capitolul V

PRIMELE STUDII (1524-1527)

Studii în Barcelona (Postul Mare 1524 - martie 1526)

54. Sosit la Barcelona, îşi făcu cunoscut imboldul de a studia Isabelei Roser[97] şi unui învăţat, Ardevol[98], care preda gramatica. Amîndurora le păru ceva foarte bun: el se arătă gata să-l înveţe fără bani, iar ea să se îngrijească de cele trebuincioase. Pelerinul cunoştea în Manresa un călugăr din Ordinul Sfîntului Bemard, om duhovnicesc. Dorea să rămînă pe lîngă el pentru a învăţa şi pentru a se putea da cu mai multă uşurinţă celor duhovniceşti şi binelui sufletelor. De aceea răspunse că le primea darul dacă nu găsea în Manresa înlesnirile la care nădăjduia. Dar cînd se duse acolo, află că acel călugăr murise deja.

Reveni aşadar în Barcelona şi începu să înveţe cu multă sîrguinţă. Totuşi ceva îl împiedica: atunci cînd voia să înveţe pe de rost, după cum este de trebuinţă cînd se începe învăţarea gramaticii, îi veneau noi înţelegeri ale celor duhovniceşti şi un gust înnoit pentru acestea. Aşadar, nu putea să înveţe pe de rost şi, oricît le-ar fi îndepărtat, tot nu putea scăpa de ele.

55. Astfel, cugetînd adesea la ceea ce se întîmpla, îşi spunea: „Nici cînd mă rog, nici cînd sînt la Liturghie nu-mi vin înţelegeri atît de vii". Astfel cunoscu puţin cîte puţin că era vorba de o ispită. Şi după ce se rugă, se duse la Sfînta Maria a Mării[99], aproape de casa învăţătorului său, pe care îl rugase să-l aştepte cîteva clipe în acea biserică pentru a vorbi puţin cu el. Şi aşezîndu-se, îi mărturisi amănunţit tot ce se petrecea în sufletul său şi cît de puţin înaintase pînă atunci din această pricină. Mai mult, voia totuşi să-i facă o făgăduinţă: „Eu vă făgăduiesc, spuse el, că nu voi lipsi niciodată şi voi veni mereu să vă ascult de-a lungul acestor doi ani, atîta timp cît voi găsi în Barcelona destulă pîine şi apă pentru a-mi duce traiul". Şi, odată făcută această făgăduinţă cu tărie, nu mai fu încercat niciodată de astfel de ispite.

Durerile de stomac pe care le căpătase în Manresa şi din cauza cărora începuse să umble încălţat dispăruseră; nu le-a mai simţit de la plecarea lui spre Ierusalim. De aceea, pe cînd studia în Barcelona, îi veni dorinţa de a-şi relua vechile pocăinţe. începu prin a-şi găuri tălpile încălţărilor, pe care le lărgea cîte puţin, încît la sosirea frigului rămăsese numai cu partea de deasupra a încălţărilor.

56. La sfîrşitul celor doi ani de studii în timpul cărora, după cum spuneau unii, înaintase mult, învăţătorul său îi spuse că era de acum gata să urmeze artele şi-l sfătui să meargă la Alcalâ. El se lăsă totuşi cercetat şi de un doctor în teologie, care-i dădu acelaşi sfat.

Apostolat şi proces la Alcalâ (martie 1526 - iunie 1527)

Plecă aşadar spre Alcalâ singur, deşi mi se pare că avea cîţiva tovarăşi[100]. Ajuns acolo, începu să cerşească şi să trăiască din pomeni. O ducea astfel de zece sau douăsprezece zile, cînd un cleric şi unii care erau cu el, văzîndu-l cerşind, începură să rîdă de el şi să-i aducă ocări, cum se face de obicei cu cerşetorii aflaţi încă în putere. Mai marele noului spital din Antezana, care tocmai trecea pe acolo în acel moment, arătîndu-se mişcat de ceea ce vedea, îl chemă pe Pelerin şi-l duse la spital, unde-i dădu o odaie şi toate cele de trebuinţă.

57. Pelerinul a studiat în Alcalâ aproape un an şi jumătate. După ce a ajuns în Barcelona în timpul Postului Mare din 1524 şi a studiat acolo doi ani, în 1526 a sosit la Alcalâ. Aici a studiat logica lui Soto, fizica lui Albert cel Mare şi pe Maestrul Sentinţelor[101].

---

97 Isabel Roser l-a cunoscut pe Sfîntul Ignaţiu încă din timpul primei lui şederi în Barcelona. A fost marea sa binefăcătoare în timpul studiilor în acest oraş, continuînd să-l ajute şi în timpul şederii lui la Paris. în 1543 ea a mers la Roma cu două tovarăşe şi în 1545 a obţinut să facă voturile, în ascultare faţă de Societate. In urma unor dificultăţi, ea a fost dezlegată de voturi, iar Sfîntul Ignaţiu a obţinut de la Suveranul Pontif ca Ordinul său să fie scutit de orice gen de îndrumare a vreunui ordin de călugăriţe supuse ascultării faţă de Societate.

98 Jeronimo Ardevol deţinea catedra de gramatică la *Estudio General* din Barcelona între anii 1525-1526, timp în care Ignaţiu a urmat cursurile acolo. Mai înainte, Ardevol îi dăduse lecţii private lui Ignaţiu şi-l îndrumase în studiile sale, încă de la întoarcerea în Barcelona.

99 „Sfînta Maria a Mării", biserică mare din Barcelona, situată
aproape de port.

100 încă din Barcelona, lui Ignaţiu i se alăturară Cîţiva tineri: Calixto de Sa, Juan de Arteaga şi Lope de Câceres.

l Printre oamenii evlavioşi care se adunau în jurul Iui Igna- ţiu au avut loc fenomene curioase: leşinuri, vărsături, scene de isterie... Prin urmare este de înţeles reacţia autorităţii bisericeşti. în timpul

Tot aici, se învăţa să dea exerciţii spirituale şi făcea cunoscută învăţătura creştină, obţinînd roade spre slava lui Dumnezeu. Multe persoane ajunseră la o îmbelşugată cunoaştere şi la un gust viu pentru cele spirituale. Altele erau încercate de tot felul de ispite. Una dintre ele, de exemplu, voind să se biciuiască, nu reuşea, pentru că i se părea că cineva îi ţine mîna. Alte fapte asemănătoare iscau zarvă în public, mai ales că era mare mulţimea ce se aduna peste tot unde el făcea cunoscută învăţătura creştină.[102] îmi amintesc de frica prin care trecuse într-o noapte.

încă de la sosirea lui în Alcalâ, a făcut cunoştinţă cu don Diego de Eguxa[103], ce locuia la fratele său, care avea o tiparniţă în acel oraş, fiind şi foarte bogat. Amîndoi îi dădeau pomană pentru a-i ajuta pe săraci, iar fratele lui Don Diego îi găzdui pe cei trei tovarăşi ai Pelerinului. într-o zi, pe cînd acesta veni să-i ceară de pomană, Don Diego îi spuse că nu are bani, dar deschise o ladă unde erau diferite lucruri şi îi dădu acoperăminte de pat de diferite culori, sfeşnice şi altele asemenea. Pelerinul le înfăşură intr-un aşternut, le puse pe umăr şi se duse să-i ajute pe săraci.

58. După cum s-a spus mai sus, se vorbea mult în ţinut despre ceea ce se întîmpla în Alcalâ; unii ziceau una, alţii ziceau alta. Acestea ajunseră pînă la Toledo, la urechile inchizitorilor[104]. Gazda îl informă pe Pelerin că aceştia sosiseră în Alcalâ, adăugind că ei îi numeau pe el şi pe însoţitorii săi ensayalados[105] şi, cred, şi iluminaţi[106] şi că aveau de gînd să-i supună caznelor. Inchizitorii începură imediat cu cercetarea şi judecarea vieţii lui. Apoi, deoarece nu veniseră decît pentru aceasta, se reîntoarseră la Toledo fără a le mai cere să se înfăţişeze înaintea lor. Lăsară judecata în grija vicarului Figueroa, care acum este la curtea împăratului. Cîteva zile mai tîrziu, vicarul îi chemă. Le aduse la cunoştinţă că inchizitorii le cercetaseră şi judecaseră modul de a trăi, că nu se găsise nici o greşeală nici în învăţătura şi nici în viaţa lor şi că puteau aşadar să ducă mai departe ceea ce făceau, fără nici o piedică. Cu toate acestea, pentru că nu erau călugări, nu se cădea ca toţi să poarte aceeaşi îmbrăcăminte. Prin urmare, le spuse că ar fi bine, dar le şi porunci ca doi dintre ei - arătîndu-i pe Pelerin şi pe Artiaga - să-şi vopsească hainele în negru, alţi doi, Calixto şi Câceres, în maro deschis, iar Juanico, un tînăr francez, putea rămîne aşa.

.

59. Pelerinul spuse că se vor supune.

- Nu ştiu, adăugă el, la ce slujesc aceste cercetări. Zilele trecute un preot a refuzat să-l împărtăşească pe unul dintre noi pentru că s-ar fi împărtăşit la fiecare opt zile; şi mie mi-a făcut greutăţi. Am vrea să ştim dacă au găsit la noi vreo erezie.
- Nu, răspunse Figueroa, căci dacă ar găsi, v-ar arde.
- Şi pe dumneavoastră v-ar arde, spuse Pelerinul, dacă v-ar afla eretic.

îşi vopsiră veşmintele după cum li se poruncise. După vreo cincisprezece sau douăzeci de zile, Figueroa îi porunci Pelerinului să nu mai umble desculţ, ci să poarte încălţări. El se supuse liniştit, aşa cum făcea în toate lucrurile de acest fel care îi erau poruncite.

Patru luni mai tîrziu, Figueroa făcu o nouă cercetare asupra cazului lor[107]. O pricină, pe lîn- gă cele de dinainte, cred că fusese şi aceea că o doamnă de vază, căsătorită, nutrea o mare veneraţie pentru Pelerin. Pentru a nu fi recunoscută, venea la spital, cînd se îngîna ziua cu noaptea, dimineaţa, avînd faţa acoperită cu un văl, aşa cum se obişnuia în Alcală de Henares. Intrînd, îşi ridica vălul şi mergea în camera Pelerinului.

---

procesului, Ignaţiu va confirma faptele. El va atribui aceste fenomene faptului că persoanele în cauză adoptau o viaţă mai bună şi renunţau la obişnuinţele lor păcătoase.

102 Don Diego de Eguia locuia la fratele său, Miguel, care avea o tiparniţă în Alcalâ, fiind şi tipograful oficial al universităţii. Diego şi fratele său, Esteban, aveau să intre mai tîrziu în Societate. Diego a fost, pentru cîtva timp, confesorul Sfîntului Ignaţiu.

104 Inchizitorii i-au delegat pe licenţiatul Alfonso de Mejia şi pe doctorul Carrasco; dar aceştia, fără a-i convoca pe acuzaţi, au lăsat totul pe mîna vicarului general al Arhiepiscopului de Toledo, Figueroa.

105 *Ensayalados,* literal înseamnă „oameni îmbrăcaţi cu mantale".

106 *Iluminaţii (alumbrados,* în spaniolă) formau o mişcare religioasă ale cărei origini sînt încă puţin cunoscute. Doctrina lor e greu de definit. Se pare că pentru ei perfecţiunea consta în nimicirea voinţei proprii în faţa Voinţei divine, adică în pasivitate absolută. Fenomenul extazului marca punctul culminant al vieţii religioase, punînd sufletul în contact direct cu esenţa divină şi făcîndu-l astfel incapabil de a mai păcătui. De aici o stare de delăsare morală şi un mare dispreţ faţă de formele exterioare ale cultului şi ale rugăciunii, ca şi faţă de faptele de milostenie. Ignaţiu avea să nege orice fel de legătură cu ei.

107 Al doilea proces a început pe 6 martie 1527, la aproape patru luni după sentinţa lui Figueroa, din 21 noiembrie 1526.

Nici de această dată nu le făcură nimic; nu-i chemară pentru cercetare nici după proces, şi nici nu le spuseră nimic.
Aceasta mi-a istorisit-o Bustamante.

60. Patru luni după toate acestea, pe cînd Pelerinul locuia într-o căsuţă în afara spitalului, veni la uşa lui un jandarm, îl chemă şi-i spuse: „Veniţi puţin cu mine". Şi, lăsîndu-l în temniţă, îi zise: „De aici nu ieşiţi pînă la noi porunci". Era vară; întrucît nu era straşnic păzit, venea multă lume să-l viziteze.

Printre alţii şi M.[108], care era duhovnicul său.
El făcea cunoscută învăţătura creştină şi dădea
exerciţii spirituale, toate ca atunci cînd era liber. Nu voi niciodată să-şi ia avocat, nici mandatar, deşi mulţi s-au oferit să-l ajute. îşi amintea îndeosebi de Dona Teresa de Cârdenas care îl vizită şi care se oferi în mai multe rînduri să-l scoată de acolo. Dar el nu primi nimic, zicînd de fiecare dată: „Acela din a cărui dragoste mă aflu aici mă va scoate, dacă e spre slujirea Sa".

51. Rămase şaptesprezece zile în temniţă fără vreo cercetare şi fără să ştie de ce. Veni atunci Figueroa şi-l cercetă cu privire la mai multe lucruri, ajungînd pînă la a-l întreba dacă nu cumva îndemna la respectarea sîmbetei şi dacă cunoştea cumva două femei, mamă şi fiică. El răspunse că da. Şi dacă înainte de plecarea lor, el ştiuse ceva; el răspunse că nu, din cauza ju- rămîntului făcut. Atunci vicarul, arătîndu-se bucuros, îi puse mîna pe umăr şi-i spuse: „Ei bine, asta era pricina pentru care sînteţi aici". Printre multele persoane care-l urmau pe Pelerin, erau o mamă şi o fiică, amîndouă văduve; fiica era foarte tînără şi foarte arătoasă. Ele se adînciseră mult în spirit, mai ales fiica. Deşi erau de rang înalt, au mers singure pe jos pînă la Veronica de Jaen[109] - nu ştiu dacă nu cumva au şi cerşit. Acest lucru a făcut mare zarvă în Alcalâ. Doctorul Ciruelo, care era oarecum ocrotitorul lor, a crezut că prizonierul le-ar fi îndemnat la aceasta şi, prin urmare, ceru să fie prins.

Cînd Pelerinul îl auzi pe vicar, îl întrebă:

- Doriţi să vă vorbesc puţin mai pe îndelete despre aceasta?
- Da, spuse el.
- Ei bine, reluă întemniţatul, trebuie să ştiţi că aceste două femei au stăruit spunîndu-mi că doreau să umble prin lumea întreagă pentru a sluji săracilor, dintr-un spital în altul. Eu le-am sfătuit mereu să-şi ia gîndul de la această ho- tărîre, şi pentru că fiica era atît de tînără şi arătoasă. Le-am spus că, dacă voiau să-i viziteze pe săraci, o puteau face şi în Alcalâ, mergînd să însoţească Sfînta Taină.

Terminînd, Figueroa plecă împreună cu secretarul său, care scrisese tot ceea ce s-a discutat.

62. în acel timp, Calixto era la Segovia. Cînd află de întemniţarea Pelerinului, sosi imediat şi, deşi abia se înzdrăvenise puţin după o boală grea, veni să împartă cu el temniţa. Dar Pelerinul îi spuse că ar face mai bine să se înfăţişeze vicarului. Acesta îl primi bine, dar îi zise că-l va trimite în temniţă şi că va trebui să rămînă acolo pînă la întoarcerea celor două femei, pentru a vedea dacă ele adeveresc spusele sale. Calixto a stat cîteva zile în temniţă, dar Pelerinul, văzînd că aceasta dăuna sănătăţii lui, încă şubrede, dobîndi eliberarea sa prin mijlocirea unui doctor cu care era bun prieten.

Se scurseră patruzeci şi două de zile de la intrarea lui în temniţă pînă la eliberare. Întorcîndu-se cele două femei, secretarul veni în temniţă să-i citească hotărîrea[110]: era liber, numai că el şi tovarăşii lui trebuia să se îmbrace ca toţi ceilalţi studenţi şi, întrucît nu aveau studii, nu le mai era îngăduit să vorbească despre cele ale credinţei pentru patru ani, timp în care să studieze mai mult, întrucît nu aveau cunoştinţe în litere. într-adevăr, Pelerinul ştia mai mult decît ceilalţi, dar cunoştinţele lui nu aveau o temelie solidă; era, de altfel, primul lucru pe care îl spunea de fiecare dată cînd era cercetat.

63. Această hotărîre îl lăsă puţin nedumerit asupra a ceea ce avea de făcut, deoarece el socotea că i se închidea uşa pentru a face bine sufletelor fără a i se arăta vreo altă pricină, decît lipsa lui de instruire. în cele din urmă hotărî să meargă la Arhiepiscopul de Toledo, Fonseca, şi să pună această încurcătură în

108 M. înseamnă fără îndoială Miona. Ştim că preotul portughez Manuel Miona a fost duhovnicul lui Ignaţiu la Alcală şi mai tîrziu la Paris. în 1545 el a intrat în Societatea lui Isus.
109 Grigore al Xl-lea dăruise preţiosul voal, cu care se spunea că Sfînta Veronica a şters chipul lui Isus în drum spre Calvar, lui Nicolas de Biedma, episcop de Jaen (Andaluzia).
110 Sentinţa a fost dată pe 1 iunie 1527.

mîinile lui. Plecă din Alcalâ şi-l află pe arhiepiscop în Valladolid[111]. Istorisindu-i toată încurcătura în amănunţime, îi spuse că, deşi nu era sub jurisdicţia lui şi deci nu era ţinut să-i respecte hotărîrea, va face totuşi ceea ce i se va porunci. I se adresa cu „dumneata", aşa cum făcea cu toată lumea. Arhiepiscopul îl primi bine şi, aflînd că doreşte să meargă la Salamanca, îi spuse că avea acolo prieteni şi un colegiu, toate porţile fiindu-i deschise. Mai mult, îi dădu la plecare patru scuzi.

închisorile din Salamanca (iulie - septembrie 1527)

64. După ce sosi în Salamanca, pe cînd se ruga într-o biserică, o femeie evlavioasă l-a recunoscut ca făcînd parte din Societate[112], pentru că cei patru tovarăşi ai săi se aflau deja în oraş de cîteva zile. Ea l-a întrebat cum îl cheamă şi l-a condus la ei.

Cînd li se poruncise la Alcalâ să se îmbrace ca studenţii, Pelerinul răspunse: „Cînd ne-aţi poruncit să ne vopsim hainele, am făcut-o; dar acum, nu putem face ceea ce ne cereţi pentru că nu avem cu ce să ne cumpărăm altele". Atunci vicarul însuşi le-a dat îmbrăcăminte, berete şi toate cele necesare studenţilor. îmbrăcaţi astfel, au plecat din Alcalâ.

în Salamanca, Pelerinul se spovedea la un preot
dominican din mănăstirea Sfîntul Ştefan. Zece sau douăsprezece zile de la sosirea lui, acest duhovnic îi spuse:

- Preoţii din casă ar dori să vă vorbească.
- Fie, în numele Domnului, răspunse el.
- Ei bine, reluă duhovnicul, va trebui să prînziţi aici duminică, dar vă previn că vor să afle de la voi multe lucruri.

Veni aşadar duminică împreună cu Calixto. După masă, locţiitorul superiorului - superiorul era plecat - duhovnicul şi un alt preot, după cum cred, merseră împreună cu ei într-o capelă. Locţiitorul, foarte binevoitor, le spuse că aveau o părere bună despre viaţa şi comportamentul lor, că predicau ca şi Apostolii[1], dar că ar dori să ştie mai multe despre acestea. Apoi îi întrebă ce studii aveau. „Dintre noi toţi, răspunse Pelerinul, eu sînt cel mai şcolit". Şi enu- meră apoi puţinele studii pe care le făcuse, dar mărturisi că nu aveau o temelie solidă.

35. Locţiitorul întrebă:

- Păi atunci ce predicaţi?
- Noi nu predicăm, răspunse Pelerinul; ne mulţumim, de pildă, să vorbim în mod familiar despre cele ale lui Dumnezeu, după masă, cu persoanele care ne-au poftit.
- Dar, reluă călugărul, ce spuneţi despre cele ale lui Dumnezeu? Asta am dori să ştim.
- Noi, spuse Pelerinul, vorbim cînd despre o virtute sau alta, lăudîndu-le; cînd despre un viciu sau altul, înfierîndu-le.
- Voi nu sînteţi învăţaţi, spuse călugărul, şi vorbiţi despre virtuţi şi vicii; or, nu se poate vorbi despre acestea decît în două feluri: ori prin ştiinţă dobîndită, ori prin Duhul Sfînt. Nefiind dar prin ştiinţă dobîndită, este deci prin Duhul Sfînt.

Şi am vrea să ştim ce credeţi că vine de la Duhul Sfînt.

Aici Pelerinul cugetă puţin, căci acest mod de a argumenta nu-i păru bun. După un moment de tăcere, spuse că era inutil să mai discute despre aceste lucruri. Călugărul stărui: „Astăzi, cînd ne împresoară atîtea sminteli de-ale lui Erasmus şi de-ale multor altora[113] care înşeală lumea, nu vreţi să ne ziceţi ce învăţaţi pe alţii?"

66. Pelerinul răspunse: „Părinte, nu voi mai spune nimic despre cele pe care le-am zis, decît înaintea mai marilor mei, care mă pot sili la aceasta". Mai

111 Arhiepiscopul se afla în Valladolid pentru a-l boteza pe Fi- lip al II-lea, care se născuse pe 21 mai 1527.

112 E pentru prima dată cînd Ignaţiu utilizează, în istorisirea sa, termenul de *Societate* pentru a-i desemna pe cei care împărtăşeau aceleaşi idealuri cu el.

L Termenul *vita apostolica* desemna mai întîi trăirea în sărăcie comunitară a unor Ordine care imitau prima comunitate din Ierusalim, şi apoi modul de viaţă care imita predicarea itinerantă a celor doisprezece Apostoli.

113 Partizanii şi adversarii lui Erasmus purtau dispute atunci în Peninsulă.

înainte, călugărul întrebase de ce Calixto venise îmbrăcat astfel: purta un fel de veşmînt larg şi scurt, o pălărie mare pe cap, un toiag în mînă şi nişte cizme pînă la jumătatea piciorului. Şi întrucît era înalt şi voinic, părea şi mai pocit. Pelerinul îi povesti că fuseseră întemniţaţi în Alcalâ, că li se ceruse să se îmbrace ca studenţii şi că tovarăşul său, în timpul caniculei, îi dăduse anteriul unui biet cleric. Atunci călugărul murmură printre dinţi, lăsînd să se înţeleagă că răspunsul nu-i era pe plac: „Dragostea începe cu sine"'.

Dar să revenim la povestea noastră. Locţiitorul, neputînd să mai scoată nimic de la Pelerin, reluă: „Foarte bine, rămîneţi aici şi vom şti noi să vă facem să vorbiţi".

Atunci toţi.călugării se retraseră cu o oarecare grabă. Pelerinul întrebă dacă trebuia să rămînă în capelă sau în altă parte şi locţiitorul îi răspunse: „în capelă".

Călugării au închis atunci toate uşile şi se pare că au luat legătura cu judecătorii. Cu toate acestea, cei doi rămaseră trei zile în mănăstire fără să li se spună ceva din partea judecătorilor. Luau masa în trapeză cu călugării, iar camera lor era aproape mereu plină de călugări ce veneau să-i vadă. Pelerinul vorbea despre cele obişnuite; prin urmare, se iscă între călugări o oarecare dezbinare, mulţi dintre ei arătîndu-se mişcaţi.

67. La sfîrşitul acestor trei zile, veni un notar care-i [114]

114 *Caritas incipit a seipsa.* în text, în limba latină.

duse în temniţă. Nu i-au pus jos, cu răufăcătorii, ci deasupra, într-o odaie veche, nelocuită şi foarte murdară. Amîndoi fură legaţi cu acelaşi lanţ, de cîte un picior fiecare, iar lanţul era prins de un stîlp din mijlocul camerei. Lungimea lanţului era de zece sau treisprezece palme[1], şi de fiecare dată cînd unul dorea să facă ceva, celălalt trebuia să-l însoţească. Vegheară toată noaptea. A doua zi, cînd se află în oraş de întemniţarea lor, li se trimiseră la închisoare aşternuturi şi toate cele de trebuinţă, din belşug. Multă lume venea să-i viziteze şi Pelerinul continua să le vorbească despre Dumnezeu. Licenţiatul Frias veni să-i cerceteze pe fiecare în parte[115] [116]. Pelerinul îi dădu toate scrierile lui, adică Exerciţiile spirituale[117], pentru a fi cercetate. Frias îi întrebă dacă mai aveau şi alţi tovarăşi; ei răspunseră că da şi îi spuseră unde stăteau. Imediat plecară oameni la ordinul licenţiatului şi-i aduseră în temniţă pe Câceres şi pe Artiaga, dar nu şi pe Juanico, care mai tîrziu se făcu călugăr. Aceştia nu au fost puşi sus cu ceilalţi doi, ci dedesubt, cu deţinuţii de rînd. Nici de această dată Pelerinul nu voi să-şi ia nici avocat, nici mandatar.

68. Cîteva zile mai tîrziu, fu chemat în faţa a patru judecători: trei erau doctorii Sanctisidoro, Paravinhas şi Frias, iar al patrulea era licenţiatul Frias. Toţi văzuseră deja Exerciţiile. I-au pus o mulţime de întrebări, nu numai asupra Exerciţiilor, dar şi de teologie, de pildă, cum înţelegea cele cu privire la Sfînta Treime şi la Sfînta Taină. El pomeni din nou de lipsa lui de studii[118]. Apoi răspunse la întrebările judecătorilor în aşa fel încît nu mai avură de ce să-l învinuiască. Licenţiatul Frias, care în tot acest timp se arătase mai sever decît ceilalţi, îi mai puse şi o întrebare asupra unui caz de drept bisericesc. El fu silit să răspundă la toate, deşi începuse să repete, înainte de a da un răspuns, că nu ştia ce spuneau învăţaţii cu privire la aceste lucruri. Apoi, îi porunci să le desluşească porunca întîi, aşa cum o făcea de obicei. El începu să o înfăţişeze pe îndelete şi vorbi atît de mult despre această poruncă, încît nu-l mai întrebară nimic, înainte de aceasta, în întrebările lor cu privire la Exerciţii, stăruiră mult asupra unui punct care se afla la începutul acestora: „Cînd un gînd este păcat uşor şi cînd este păcat greu?"[119] Şi aceasta, deoarece el desluşea astfel de lucruri, deşi nu era învăţat. El răspunse: „Dacă acesta este adevărul sau nu, veţi hotărî voi; iar dacă nu este adevărul, osîndiţi-l". în cele din urmă, ei plecară fără a mai osîndi nimic.
69. Multă lume venea să vorbească cu el în temniţă şi, printre aceştia, veni într-o zi şi don Francisco de Mendoza - care a fost numit mai tîrziu cardinal de Burgos, însoţit de licenţiatul Frias. El îl întrebă în mod familiar cum se simţea în temniţă şi dacă îl apăsa mult faptul că era închis. Pelerinul răspunse: „Vă voi spune ceea ce i-am spus azi unei doamne care mă deplîngea, văzîndu-mă întemniţat. I-am spus: «Prin aceasta arătaţi că nu doriţi să fiţi întemniţată din dragoste pentru Dumnezeu». Temniţa vi se pare un rău aşa de mare? Vă spun că nu există gratii şi lanţuri în Salamanca, încît să nu-mi doresc mai multe, din dragoste pentru Dumnezeu". Tocmai în acele zile se întîmplă ca toţi cei închişi să fugă din temniţă; însă cei doi tovarăşi închişi cu ei nu fugiră. Cînd, a doua zi dimineaţă, îi găsiră doar pe ei doi cu uşile larg deschise, acest fapt fu înălţător pentru toată lumea şi iscă mare larmă în oraş. Li s-a dat imediat ca închisoare o casă întreagă, care se afla în apropiere.
70. După douăzeci şi două de zile de la întemniţarea lor, îi chemară pentru a li se citi hotă- rîrea judecătorilor. Aceasta era următoarea: nu exista nici o greşeală, nici în viaţa, nici în învăţătura lor şi puteau duce mai departe ceea ce făceau: puteau răspîndi învăţătura creştină şi să vorbească despre cele ale lui Dumnezeu, însă fără a-i mai învăţa pe alţii care e diferenţa între un păcat uşor şi unul greu, pînă ce nu vor mai studia încă patru ani. După citirea hotărîrii, judecătorii le arătară multă dragoste, ca şi cum ar fi dorit ca aceasta să fie primită de întemniţaţi. Pelerinul spuse că va face tot ceea ce era silit să facă prin hotărîrea judecătorească, dar că nu o primea, întrucît, fără a-l osîndi cu ceva, i se închidea gura încît să nu-l mai poată ajuta pe aproapele după putinţa sa. Şi doctorul Frias, care se arăta foarte mişcat, stărui în zadar; Pelerinul se mulţumi să repete că va face ceea ce i s-a poruncit atîta vreme cît va fi sub jurisdicţia din Salamanca. Fură scoşi din temniţă imediat.

115 Puţin mai mult de trei metri.
116 Licenţiatul Martin Frias, vicarul episcopului de Salamanca.
117 Este pentru prima dată cînd se vorbeşte despre *Exerciţiile Spirituale* ca operă scrisă.
118 *Cf.* sfîrşitul nr. 62.
119 în teologia catolică limbajul folosit pentru această d istincţie este *păcat venial,* spre deosebire de *păcat de moarte* (n.tr.). Se vede că în acel timp Ignaţiu explica înainte de toate ceea ce numim prima săptămînă a *Exerciţiilor.*

Punînd totul în mîinile lui Dumnezeu, începu să cugete la ce trebuia să facă; găsea o mare greutate în a rămîne în Salamanca. De fapt, fiin- du-i oprit să lămurească ce este păcat greu sau uşor, era pentru el ca şi cum i s-ar fi închis calea de a face bine sufletelor[120].

71. Astfel se hotărî să plece la Paris ca să studieze.

In Barcelona, cînd se întrebase dacă să studieze şi cît timp, singura lui grijă era de a şti dacă, după ce va fi studiat, va deveni călugăr sau dacă va peregrina prin lume. Şi, cînd se gîn- dea să se călugărească, simţea dorinţa de a se îndrepta spre un ordin decăzut şi nereformat, ca să aibă mai multe de pătimit, gîndindu-se că în acest fel Dumnezeu îi va veni în ajutor. Şi Dumnezeu îi dădea o mare încredere că va îndura cu uşurinţă toate împotrivirile şi toate ocările ce i s-ar aduce[121].

în timpul întemniţării sale din Salamanca, nu-i slăbiseră dorinţele de a face bine sufletelor şi, mai întîi, de a studia pentru aceasta, apoi de a aduna oameni ce nutreau aceleaşi dorinţe, păs- trîndu-i pe cei pe care îi avea deja. Hotărîndu-se să meargă la Paris, s-au înţeles ca ei să rămînă pe loc, iar el să meargă să vadă dacă ar fi cu putinţă să se găsească acolo cele necesare pentru a putea studia.

72. Mulţi oameni de vază stăruiră mult pe lîngă el să nu plece, dar nu-l putură opri. Astfel că,

la mai puţin de cincisprezece sau douăzeci de zile de cînd fu scos din închisoare, porni singur, ducînd nişte cărţi pe un măgăruş. Sosit în Barcelona, toţi cei care-l cunoşteau îl sfătuiră să nu plece în Franţa, din cauza războaielor de acolo[122]. îi povestiră întîmplări îngrozitoare, spunîndu-i chiar că spaniolii erau puşi la frigare; dar el nu simţi nici cea mai mică frică.

120 Astfel, Ignaţiu ajunge încetul cu încetul să-şi pună în gînd să ducă la capăt studiile de cleric şi să-şi dea seama că apostolatul pe care voia să-l facă nu putea fi decît un apostolat preoţesc.

121 Aceste şovăieli subliniază că Sfîntul Ignaţiu nu avea încă de gînd să întemeieze un Ordin chiar dacă avea şi unii tovarăşi. In cele din urmă, votul „de stabilitate", care era parte integrantă a vechii instituţii monahale, îi va îndepărta gîndul de la această formă de viaţă religioasă şi-l va face să conceapă mai tîrziu o formă nouă, care-i va permite să ajute sufletele „mergînd prin lume", formă care este ecoul cuvintelor evanghelice din *Marcu* 16,15.

122 Războaiele dintre Carol al V-lea şi Francisc I reîncepuseră, în 1527 a avut loc teribila devastare a Romei de către trupele imperiale conduse de comandantul de Bourbon.

Capitolul VI

Universitatea din Paris (februarie 1528 - aprilie 1535)

Sărăcia

73. Plecă aşadar spre Paris, singur, pe jos, şi ajunse acolo prin luna februarie. După socotelile mele, era prin 1527 sau 1528. Ceea ce-mi permite să aflu datele evenimentelor, chiar şi ale celor de dinainte, este faptul că el se afla întemniţat în Alcală cînd s-a născut Principele Spaniei [Filip II, 21 mai 1527], Locuia împreună cu alţi spanioli şi studia materiile umaniste la Montaigu.[123] Intrucît îl făceau să înainteze prea repede cu

123 Colegiul din Montaigu a fost fondat în secolul al XFV-lea de Arhiepiscopul de Rouen, Aycelin de Montaigu. La sfîrşitul secolului al XV-lea, a primit o nouă orientare sub conducerea lui Johan Standonck şi a succesorului acestuia, Noel Beda. Erasmus a predat acolo Biblia. Dar mişcările protestante l-au determinat pe Beda să adopte o poziţie ostilă faţă de umanişti. Aceasta era atmosfera cînd Ignaţiu îşi reîncepea studiile.

r

studiile, se găsi lipsit de temelii[124]; de aceea studia cu copiii, după orînduirea şi modul din Paris.
Imediat după sosirea sa la Paris, primise de la un vînzător douăzeci şi cinci de scuzi, în schimbul unui înscris de valoare din Barcelona. El încredinţă banii spre păstrare unui spaniol cu care stătea împreună, dar acesta îi risipi în scurt timp, nemaiavînd cum să-i dea înapoi. Astfel, după Postul Mare Pelerinului nu-i mai rămăsese nimic, atît pentru că el însuşi cheltuise o parte din bani, cît şi din pricina arătată mai sus. Astfel, fu silit să cerşească şi chiar să părăsească casa în care locuia.

74. A fost primit în spitalul Sfîntul Iacob, aflat dincolo de cimitirul Inocenţilor. Avea mari greutăţi pentru studii, deoarece spitalul se afla la mare distanţă de Colegiul Montaigu şi, pentru a găsi poarta deschisă, trebuia să intre seara înainte de a bate clopotul de „îngerul Domnului", iar dimineaţa nu putea ieşi decît după ivirea zorilor. Aşa stînd lucrurile, nu putea fi de faţă la toate lecţiile[125]. O altă greutate era aceea că

124 Ignaţiu şi-a dat bine seama că practicarea continuă a muncii apostolice nu era compatibilă cu studiile pe care le alesese. El avea să afirme mai tîrziu că, după părerea sa, studiile absorb omul întreg şi de aceea cerea să se limiteze cu strictețe exerciţiile de evlavie ale studenţilor iezuiţi.

125 Regulamentul din Montaigu prevedea ca orele să înceapă la patru dimineaţa.

trebuia să cerşească pentru a-şi duce traiul. Trecuseră deja mai bine de cinci ani de cînd nu mai avusese dureri de stomac; de aceea începuse să facă pocăinţe şi renunţări mult mai mari. După o vreme îşi dădu seama că, ducînd această viaţă de spital şi trăind din cerşit, nu prea înainta cu studiile şi începu să se întrebe ce era de făcut. Deoarece vedea că în colegii unii studenţi slujeau vreunuia dintre mai-marii de acolo şi aveau totuşi timp de studiu, hotărî să-şi caute un astfel de stăpîn.

75. Făcu următoarea cugetare şi luă o hotărîre, în care găsea consolare: închipuindu-şi că maestrul său ar fi Cristos, îi punea unuia dintre studenţi numele Sfîntului Petru, altuia pe cel al Sfîntului Ioan şi tot aşa, dînd numele fiecărui apostol, gîndindu-se: „cînd maestrul îmi va da o poruncă, mă voi gîndi că mi-o dă Cristos; iar cînd un altul îmi va da o alta, mă voi gîndi că mi-o dă Sfîntul Petru". Se osteni mult să-şi găsească un stăpîn: vorbi, pe de o parte, cu licenţiatul Castro, cu un călugăr cartuzian care cunoştea mulţi profesori şi cu altă lume, dar nu fu chip să i se găsească un stăpîn.
76. In cele din urmă, neaflînd o cale de ieşire, un călugăr spaniol îi spuse că ar fi mai bine să meargă în fiecare an în Flandra, să petreacă două luni sau chiar mai puţin procurîndu-şi cele de

trebuinţă pentru a putea studia tot anul. După ce o încredinţă lui Dumnezeu, această cale de ieşire i se păru bună. Urmînd sfatul, îşi procura în fiecare an din Flandra cele de trebuinţă pentru a o scoate la capăt. Odată trecu chiar în Anglia şi primi mai multă pomană decît în ceilalţi ani[126].

Bucurii şi necazuri în apostolat

77. După prima sa întoarcere din Flandra, dedică mai mult timp convorbirilor spirituale şi dădea exerciţii aproape în acelaşi timp la trei persoane: lui Peralta[127], licenţiatului Castro[128], care era la Sorbona, şi unuia ce provenea din Biscaya,

Amador[129], care era la Sfînta Barbara[130]. Toţi trei se schimbară atît de mult, încît dădură săracilor tot ce aveau, chiar şi cărţile. începură să ceară de pomană prin Paris şi merseră să se adăpostească în spitalul Sfîntul Iacob, unde locuise şi Pelerinul, care plecase de acolo din pricinile pomenite mai înainte[131].

Aceasta iscă mare zarvă în universitate, căci primii doi erau oameni de vază şi foarte cunoscuţi. Imediat spaniolii le declarară război celor doi maeştri, dar, neputîndu-i îndupleca să se întoarcă la universitate - cu toate că încercară să-i lămurească în fel şi chip -, veniră mai mulţi într-o zi la spital, înarmaţi, şi-i scoaseră de acolo.

78. Ducîndu-i la universitate, făcură cu ei următoarea înţelegere: cei doi maeştri să-şi ducă mai întîi la capăt studiile şi apoi să-şi urmeze hotărîrile[132].

Licenţiatul Castro merse mai tîrziu în Spania, predică un timp în Burgos şi deveni călugăr

cartuzian în Valencia. Peralta plecă la Ierusalim pe jos, ca pelerin. Dar în Italia fu prins de un căpitan, o rudă de-a sa, care găsi chip de a-l duce la Papa şi făcu în aşa fel ca acesta să-i poruncească să se întoarcă în Spania. Acestea nu s-au petrecut imediat, ci cîţiva ani mai tîrziu.

La Paris, îndeosebi spaniolii murmurau împotriva Pelerinului, iar Maestrul nostru de Govea[133] îl acuza că-i sucise minţile lui Amador, care era din colegiul său. De aceea luă hotărîrea, şi o şi spuse, că, prima dată cînd ar fi venit la Sfînta Barbara, avea să facă astfel încît să i se dea o „sală"[134], ca ademenitor de studenţi.

---

126 în 1528 şi 1529 Ignaţiu a mers la Bruges şi Anvers, unde a întîlnit negustori spanioli bogaţi; în anul următor a mers la Londra. Binefăcătorii săi şi-au făcut atunci o părere atît de bună despre el, încât, după aceea, îi trimiteau pomenile lor la Paris, ca să nu se mai deplaseze el. Prietenii lui spanioli au făcut la fel. Mijloacele deveniră chiar atît de abundente, încît ar fi ajuns şi pentru a întreţine încă un student. în timpul unei călătorii la Bruges, Ignaţiu l-a întîlnit pe ilustrul umanist Vives.

127 Pedro de Peralta a ajuns mai tîrziu canonic de Toledo şi s-a bucurat de reputaţia de mare predicator.

128 Juan Castro s-a reîntors mai tîrziu în Spania şi a intrat în mănăstirea cartuziană din Val de Cristo, aproape de Segor- be. Ignaţiu îl va vizita în 1535. *Cf.* nr. 90.

129 Amador de Elduayen, originar din dieceza de Pamplona, studia atunci la colegiul Sfînta Barbara.

130 Colegiul a fost fondat în 1460 pentru studenţii din toate ţările, dar mai ales pentru spanioli. Din 1526, el se afla sub patronajul lui Ioan al III-lea al Portugaliei şi era condus de doctorul portughez Diego de Gouveia. Acesta a privit cu ochi răi schimbarea lui Amador.

131 *Cf.* nr. 74.

132 Această a doua încercare de a forma un grup apostolic eşuă, la fel cum eşuase şi cea de la Salamanca.

133 La Paris se dădea titlul de *Maestrul nostru* profesorilor de teologie.

134 Aşa se numea pedeapsa cu biciuirea, administrată în public studenţilor instigatori; dar nu i se va aplica Sfîntului Ignaţiu.

79. Spaniolul cu care locuise Pelerinul la început şi care îi risipise banii - pe care nu i-a mai dat înapoi - pomi spre Spania prin Rouen. Aşteptînd să se ivească ceva cu care să plece, căzu bolnav. Pelerinul află de starea lui dintr-o scrisoare a acestuia. Dori să meargă să-l viziteze şi să-l ajute, gîndindu-se că, într-o asemenea împrejurare, l-ar putea cuceri ca, părăsind lumea, să se consfinţească cu totul slujirii lui Dumnezeu[135]. Pentru a înfăptui aceasta, dorea să facă cele douăzeci şi opt de leghe dintre Paris şi Rouen pe
jos, desculţ, fără să mănînce şi fără să bea[136]. Dar, stăruind în rugăciune asupra acestor lucruri, se află foarte temător. în cele din urmă, merse în Biserica Sfîntul Dominic, unde hotărî să plece în felul în care gîndise, şi deja marea teamă că L-ar ispiti pe Dumnezeu se risipi.
A doua zi dimineaţă, în ziua plecării, se sculă devreme şi, începînd să se îmbrace, îi veni o teamă atît de mare, încît i se părea că nu izbuteşte să se îmbrace. Deşi simţea împotrivire, ieşi din casă şi din oraş înainte de a se lumina de ziuă. Totuşi teama nu se risipise; ea stărui pînă la Argenteuil, un castel situat la trei leghe depărtare de Paris pe drumul spre Rouen, unde se află - se zice - haina Domnului nostru. Traversă castelul cu sufletul muncit, dar, în timp ce urca o colină, teama îl părăsi şi îi veniră o mare consolare şi o tărie spirituală, însoţite de atîta bucurie, încît începu să strige în plin cîmp şi să vorbească cu Dumnezeu. în acea seară, după paisprezece leghe de mers, a fost găzduit împreună cu un cerşetor sărac într-un spital; a doua zi s-a adăpostit într-o şură, iar a treia zi a ajuns la Rouen. în tot acest timp, nu a băut, nu a mîncat şi a mers desculţ, după cum îşi propusese.
La Rouen, alină bolnavul şi-l ajută să se îmbarce pentru Spania. îi dădu şi nişte scrisori, în- dreptîndu-l spre tovarăşii săi din Salamanca, adică spre Calixto, Câceres şi Artiaga.

80. Pentru că n-am mai pomenit nimic de aceşti tovarăşi, iată ce s-a mai întîmplat cu ei. în timp ce Pelerinul era la Paris, le scria deseori - după cum se înţeleseseră - şi le împărtăşea greutăţile ce le avea în a-i ajuta să vină să studieze şi ei la Paris. Şi-a dat chiar silinţa să-i scrie doamnei Eleonora de Mascarenhas[137] cerîndu-i să-l ajute pe Calixto cu scrisori către Curtea regelui Portugaliei, pentru a căpăta una dintre bursele pe care regele le dădea pentru studii la Paris. Doamna Eleonora i-a dat lui Calixto scrisori de încredinţare, un catîr pentru călătorie şi ceva bănuţi de cheltuială. Calixto s-a dus la curtea regelui Portugaliei, dar pînă la urmă n-a mai ajuns la Paris. întors în Spania, a plecat spre India împăratului[138] cu o anume femeie duhovnicească. Mai tîrziu, s-a întors în Spania, dar a plecat din nou în India împăratului, de unde s-a întors bogat, spre mirarea tuturor celor din Salamanca ce-l cunoscuseră mai înainte. Câceres s-a întors în Segovia, oraşul său natal, unde a început să ducă o asemenea viaţă, încît
părea că uitase cu desăvîrşire de ceea ce-şi propusese mai înainte.
Artiaga a fost făcut comandor. Mai tîrziu, cînd Societatea era deja în Roma, el a primit o episcopie în India. I-a scris Pelerinului că ar vrea s-o încredinţeze cuiva din Societate; dar, în- trucît răspunsul primit nu a fost cel aşteptat, a plecat în India împăratului după ce a fost făcut episcop. Acolo a murit în împrejurări ciudate: bolnav fiind, avea două clondire de apă pentru a se răcori: unul cu o apă ce i-o dăduse doctorul, celălalt cu otravă. I s-a dat din greşeală otrava, care l-a omorît.

81. Pelerinul se întoarse de la Rouen la Paris şi află că, în urma celor întîmplate cu Castro şi Peralta, se făcuse vîlvă împotriva sa şi că inchizitorul îl căutase. El nu voi să mai aştepte şi se duse să-l caute pe inchizitor. I-a spus că aflase că îl căuta şi că este gata să-i stea la îndemînă. Acest inchizitor era Maestrul nostru Ory, călugăr dominican[139], pe care l-a rugat să facă repede ce are de făcut, deoarece voia să înceapă cursurile de Arte de Sfîntul Remi (1 octombrie) şi că dorea să se pună rînduială în această încurcătură, pentru a se putea da cu totul studiilor. Dar
inchizitorul nu l-a mai chemat; i-a spus doar că i se vorbise despre el etc.

---

135 Incepînd de aici, textul original este scris în limba italiană.
136 Distanţa dintre Paris şi Rouen este de 140 km.
137 Doamna Eleonora Mascarenhas făcea parte dintr-o familie nobilă portugheză; a venit în Spania ca doamnă de onoare a împărătesei Isabela şi a fost mai tîrziu guvernanta lui Fi- lip al II-lea şi a prinţului don Carlos. Ea va rămîne o mare binefăcătoare a Societăţii. Sfîntul Ignaţiu i-a trimis mai multe scrisori.
138 America Latină.
139 Maestrul Mathieu Ory O. P. (călugăr din Ordinul dominican, n.tr.), Superiorul Mănăstirii Sfîntul Iacob, fusese numit inchizitor la Paris de Papa Clement al VH-lea, avînd misiunea de a combate „erezia protestantă".

Ani de filosofie şi teologie

82. Veni peste puţin şi sărbătoarea Sfîntului Remi, care este la începutul lunii octombrie, şi începu cursurile de Arte[140] sub îndrumarea maestrului Juan Pena, cu dorinţa de a-i păstra pe tovarăşii[141] care hotărîseră să-L slujească pe Domnul, dar de a nu mai căuta alţii, pentru a putea studia mai în tihnă.

Chiar de la începutul prelegerilor, veniră asupra lui aceleaşi ispite pe care le-a avut şi atunci cînd studia gramatica la Barcelona. In timpul prelegerilor nu putea fi atent din cauza numeroaselor lucruri duhovniceşti care veneau

asupra lui. Văzînd că în acest mod înainta prea puţin în învăţătură, merse să-l caute pe maestrul său şi-i făgădui că va fi tot timpul ochi şi urechi la prelegerile lui, atîta vreme cît va afla pîine şi apă pentru a-şi duce traiul. Odată făcută această făgăduinţă, toate acele porniri evlavioase care-i veneau în timpului cursurilor îl părăsiră şi înainta liniştit în studii.

Pe atunci stătea de vorbă cu Maestrul Petru Favre[142] şi cu Maestrul Francisc Xaveriu[143], pe care mai tîrziu îi cîştigă în slujba lui Dumnezeu mulţumită exerciţiilor[144].

în acea vreme nu era prigonit ca mai înainte. Cu privire la aceasta, doctorul Frago[145] i-a spus într-o zi că se mira că fusese lăsat în pace şi că nu i se mai făceau necazuri. El i-a răspuns: „Aceasta întrucît nu vorbesc nimănui despre cele ale lui Dumnezeu; dar după încheierea şcolii ne vom întoarce la obiceiurile de mai înainte".

83. în timp ce stăteau ei de vorbă, veni un călugăr la doctorul Frago ca să-l roage să-i găsească un adăpost, deoarece acolo unde stătea muriseră mulţi, iar el credea că muriseră de ciumă. De fapt atunci începea ciuma la Paris. Doctorul Frago şi Pelerinul voiră să meargă să vadă casa şi luară cu ei o femeie foarte pricepută; aceasta, intrînd în casă, spuse că era ciuma. Şi Pelerinul voi să intre şi, găsind un bolnav, îl mîngîie, atingîndu-i rana cu mîna. După ce îl mîngîie şi-l îmbărbătă puţin, plecă singur. începu să-l doară mîna, încît credea că are ciumă, şi această închipuire era atît de vie, încît n-o putea înfrânge. Atunci, cu un gest hotărît, îşi vîrî mîna întreagă în gură, spunîndu-şi: „Dacă ai ciumă la mînă, vei avea şi la gură". Făcînd aceasta, închipuirea îi dispăru, şi odată cu ea şi durerea de mînă.

84. Dar cînd se întoarse la Colegiul Sfînta Barbara unde locuia şi unde, în vremea aceea, asculta prelegerile, cei din colegiu, care ştiau că intrase în casa ciumată, fugeau de el şi nu voiră să-l lase să intre. Astfel fu silit să stea cîteva zile pe drumuri.

Se obişnuia la Paris ca studenţii de la Arte din anul trei, pentru a primi bacalaureatul, „să ia o piatră"[146], cum spuneau ei; şi pentru că aceasta costa un scud, mulţi studenţi săraci n-o puteau face. Pelerinul începu să se îndoiască dacă era bine să o ia. Fiindcă nu se putea hotărî, se gîndi să ceară sfatul maestrului său şi, la îndemnul acestuia, o luă. Cu toate acestea nu lipsiră cîrti- torii, printre care şi un spaniol.

---

140 Pe atunci cursurile de Arte durau trei ani şi jumătate. Fiecare an avea un supraveghetor. Elevii se numeau *summulistes* (fr.) logicieni, fizicieni, nume date după studiile pe care le urmau. Aristotel era maestrul necontestat pe care îl comentau profesorii. Conform regulamentului Cardinalului d'Estouteville (1452), dacă dialectica este un punct important al studiilor, ea nu este totul; metafizica, etica trebuie să ocupe un loc deosebit, cu elemente de matematici şi de cosmografie.

141 Aici, ca şi în toată *Istorisirea,* Ignaţiu îi va numi pe aceia care i se alăturau „tovarăşi", şi nu „tovarăşii *mei".* Pentru el, cei pe care i-a cîştigat în slujirea lui Dumnezeu nu sînt *tovarăşii săi,* nu sînt „ignaţieni", ci sînt *tovarăşii lui Isus,* aleşi de unicul Domn de la care vine orice chemare (*cf.* nr. 41,57, 69, 79, 84, 85, 87, 89, 90, 93, 95, 96, 97, 98).

142 Petru Favre s-a născut într-o familie simplă din Villaret (Sa- voia de Nord), în 1506. După o tinereţe de o nevinovăţie strălucitoare,* a mers să studieze la Paris. Pe cînd el termina studiile de filosofie, Ignaţiu le începea. Doctorul Pena, maestrul lor comun, îl sfătui pe Ignaţiu să apeleze la ajutorul lui Petru la studiu. Avînd un caracter schimbător, el nu întârzie să pătrundă în viaţa spirituală la şcoala lui Ignaţiu şi-şi găsi treptat pacea. Mai tîrziu, el se arătă a fi un apostol uman şi înţelegător, *slujitor al lui Cristos Mîngîietorul.* Este unul dintre iezuiţii care au pătruns cel mai adînc spiritul Sfîntului Ignaţiu. A lăsat un *Memorial,* jurnal spiritual al ultimilor ani din viaţă, din care reiese că avea un dar deosebit pentru predica apostolică.

143 Francisc Xaveriu, născut în 1506 în castelul de Xavier din Navarra, sosi la Paris în acelaşi timp cu Favre şi obţinu titlurile universitare în aceeaşi perioadă. Nutrea mari ambiţii intelectuale. De aceea Ignaţiu nu i-a câştigat prea uşor încrederea. îl cîştigă în cele din urmă aducînd numeroşi elevi la cursurile lui de filosofie, catedră obţinută de Xaveriu cutând la Colegiul Beauvais. Xaveriu a fost definitiv cucerit în 1532.

Ignaţiu insistă asupra acestui fapt.

145 Jeronimo Frago, din Aragona, profesor de Sfînta Scriptură la Sorbona şi Maestrul lui Ignaţiu şi al lui Xaveriu.

146 Obicei universitar a cărui semnificaţie nu este prea clară. Se pare că este vorba de examenul pentru obţinerea gradului de bacalaureat în Arte, pe care candidatul îl trecea aşezat pe o piatră.

Pe vremea şederii la Paris, suferea foarte mult de stomac şi, la fiecare cincisprezece zile, avea dureri mari, care ţineau o oră bună, dîndu-i fierbinţeli. Odată durerile îl ţinură şaisprezece sau şaptesprezece ore. în acest timp, a terminat cursurile de Arte[147], a făcut cîţiva ani de teologie
şi a cîştigat cîţiva tovarăşi[148]. Iar boala înainta şi nu-i putea găsi leac, cu toate că încercase multe.

85. Medicii spuneau că numai aerul din locul de baştină i-ar mai putea face bine. Tovarăşii săi i-au dat acelaşi sfat cu stăruinţă.
Chiar de pe atunci hotărîseră ce aveau să facă, adică să meargă la Veneţia şi la Ierusalim şi să-şi închine viaţa pentru binele sufletelor; dacă nu aveau să capete îngăduirea de a rămîne în Ierusalim, aveau să se întoarcă la Roma, în- făţişîndu-se Papei, ca el să se folosească de ei acolo unde crede că ar fi spre mai marea slavă a lui Dumnezeu şi spre folosul sufletelor[149].

ologia. La începutul anului 1535 a obţinut titlul de Maestru în Arte.

148 în acea perioadă alţi tovarăşi i se alăturară lui Ignaţiu. Printre ei au fost Diego Lainez, născut la Almazan în 1512, şi Alfonso Salmeron, născut în Toledo în 1515. Au fost atinşi de cele ce se spuneau despre Ignaţiu în Universitatea din Alcalâ. Dorinţa de a-l cunoaşte pe acest om ciudat a fost unul dintre motivele care i-au determinat să meargă la Paris. După cîtva timp, ei au format un grup. Era în 1532 sau în 1533. Cu puţin timp înainte, portughezul Simon Rodri- gues fusese trimis la Universitatea din Paris ca bursier al regelui şi i s-a alăturat şi el lui Ignaţiu. în sfîrşit, Nicolas Alfonso, numit Bobadilla după numele oraşului său natal, atras la Paris de dorinţa de a învăţa limbile savante, s-a împrietenit cu Ignaţiu şi a fost cîştigat de idealul acestuia.

149 Ignaţiu explică aici pe scurt conţinutul voturilor pe care le-a depus cu cei şase tovarăşi în Montmartre la 15 august 1534. Programul de viaţă, pe care şi-l propuneau atunci cei care nu erau decît un simplu grup apostolic, conţinea votul de curăţie şi votul de sărăcie, cu rezerva ca în timpul stu-

diilor de teologie să nu renunţe la bunurile lor, dar după sfinţire să nu primească bani pentru a celebra Liturghia sau pentru alte slujiri. Dobîndiseră în acel timp ideea unui apostolat preoţesc. Programul lor cuprindea printre altele - cum menţionează şi Ignaţiu în *Istorisire* - promisiunea de a merge la Ierusalim şi de a se dedica acolo operelor apostolice. Ignaţiu îi cîştigase deci pe tovarăşi pentru idealul său de a trăi în Palestina, încununat de speranţa martiriului. Evlavia personală a lui Ignațiu față de Cristos nu încetase să crească încă din Loyola şi din Manresa şi nu renunţase la visul de a duce o viaţă apostolică tocmai acolo unde trăise însuşi Cristos. Pentru a se detaşa de această evlavie aproape materială față de Locurile Sfinte, îi trebuiră îndrumări divine foarte clare. De altfel se pare că nu toți tovarăşii au fost seduşi în aceeaşi măsură de perspectiva unei şederi definitive la Ierusalim. De asemenea, votul din Montmar- tre prevedea să se înfăţişeze Suveranului Pontif în cazul în care n-ar piftea pleca în Ţara Sfîntă în timp de un an. Faptul de a se înfăţişa Papei marchează o etapă în dezvoltarea ideii de apostolat la Sfîntul Ignaţiu şi subliniază caracterul bisericesc al evlaviei şi al zelului său. Vocația sa, şi el ştie asta, îl asociază la opera pe care Cristos nu încetează s-o împlinească în Biserică, prin Duhul Sfînt. Fără îndoială că „instinctul" său spiritual îl impulsiona să trăiască şi să moară pe pămîntul pe care a trăit şi a murit Isus. Pe de altă parte, prin faptul că doreşte să recurgă la Papă, el înţelege să se supună dinainte la toate îndrumările lui Dumnezeu. După părerea lui, numai autoritatea poate garanta autenticitatea misiunii sale în urmarea lui Cristos: „ne-am supus judecăţii şi voinţei Suveranului Pontif pentru că ştiam că el cunoaşte mai bine ceea ce este de mai mare folos creştinătăţii".
Ceea ce l-a determinat pe Ignațiu să apeleze la Papă pentru a primi ordine în privința misiunii era numai certitudinea credinţei că se adresa cu adevărat Vicarului lui Cristos pe pămînt. Nici o reacție deliberată în favoarea ereziei protestante nu s-a ivit în sufletul său. Se poate totuşi aprecia

Hotărîseră de asemenea să aştepte timp de un an îmbarcarea la Veneția. Dacă timp de un an nu va fi vreo corabie pentru Orient, se vor socoti dezlegaţi de legămîntul de a merge la Ierusalim şi, prin urmare, vor merge să se înfăţişeze Papei.
Pelerinul fu, în cele din urmă, lămurit de tovarăşii săi, cu atît mai mult cu cît spaniolii mai aveau încă unele treburi, pe care el le putea pune în rînduială. S-au înţeles deci ca el să meargă acasă şi, după ce se va fi întremat, să le rînduiască treburile, ca apoi să se îndrepte spre Veneția şi să-i aştepte acolo.

86. El plecă din Paris în anul 1535 şi, după înţelegere, tovarăşii săi ar fi trebuit să plece în 1537, de sărbătoarea convertirii Sfîntului Paul[150] [151]. Cu toate acestea, din cauza războaielor care izbucniseră, plecară în noiembrie 1536.

Cînd Pelerinul era pe picior de plecare, află că fusese învinuit înaintea inchizitorului şi că fusese dat în judecată. La această veste, văzînd că nu era chemat, se duse la inchizitor, îi spuse ce aflase şi adăugă că dădea să plece în Spania şi că avea tovarăşi şi îl ruga, aşadar, să-i dea o ho- tărîre judecătorească. Inchizitorul răspunse că într-adevăr fusese învinuit, dar că nu i se părea a fi lucru însemnat. El dorea doar să vadă cartea lui de Exerciții. După ce o citi, o lăudă mult şi-l rugă pe Pelerin să-i lase o copie, ceea ce şi făcu. Totuşi, Pelerinul stărui să înainteze cu judecata pînă la a da o hotărîre. Şi întrucît inchizitorul nu vedea de trebuinţă să se facă aceasta, Pelerinul veni la acesta însoţit de un notar şi de martori şi fu scrisă o mărturie de încredere[1].

profunzimea credinţei sale dacă se ia în considerare starea Scaunului Apostolic din acea vreme *(cf.* nr. 36). Cu siguranţă, Paul al III-lea a fost un papă reformator. Dar originea bunurilor sale, tinereţea şi nepotismul său erau cunoscute.

151 25 ianuarie. Ei au pornit de fapt pe 15 noiembrie 1536.

L Nu se mai păstrează documentul, dar este menţionat într-un alt document care datează din 1537; Thomas Lau- rent O. P., inchizitor în Paris, afirmă că predecesorul său, Valentin Lievin, a recunoscut nevinovăția lui Ignațiu şi a dat în favoarea acestuia o mărturie foarte elogioasă. Insistența cu care Ignațiu cerea derularea procesului pînă la capăt îi este caracteristică: nu pentru că i-ar fi plăcut necazurile, dar se temea de tot ceea ce i-ar putea micşora eficacitatea apostolatului, întunecând puritatea mărturiei pe care Dumnezeu îl chema să o dea. *Cf.* nr. 81, 93, 98.
Martin Garcia.

Capitolul VII

Ierusalim sau Roma (aprilie - octombrie 1535) întoarcerea în ţară

După toate acestea, încălecă pe un căluţ pe care i-l cumpăraseră tovarăşii săi şi porni singur spre ţara sa. Pe drum, se simţi mult mai bine. Ajungînd în provincia Guipuzcoa, părăsi drumul mare şi o luă pe drumul de munte, care era mai singuratic. înaintă puţin pe acest drum şi văzu doi bărbaţi înarmaţi care veneau înspre el (drumul avea o faimă proastă din cauza tîlha- rilor). După ce trecură pe lîngă el, cei doi se întoarseră, urmîndu-l cu paşi repezi, iar el fu cuprins de puţină frică. Totuşi le vorbi, şi află că erau slujitorii fratelui său[1], trimişi în căutarea lui. într-adevăr, se pare că fratele său aflase de sosirea lui din Bayonne, Franţa, unde Pelerinul fusese recunoscut. Slujitorii o luară înainte, iar el îi urma pe acelaşi drum. Cu puţin înainte de a intra pe ţinutul familiei, el se întîlni din nou cu cei doi, care veneau în întîmpinarea lui şi care stăruiră mult să-l conducă la casa fratelui său, dar nu reuşiră să-l înduplece. Merse însă la spital şi, la o oră care i se păru potrivită, porni să cerşească prin ţinut.

In spital vorbea despre cele ale lui Dumnezeu cu mulţi care veneau să-l viziteze şi, cu ajutorul harului, cu mult rod. încă de la sosire, hotărî să-i înveţe zilnic pe copii învăţătura creştină; dar fratele său i se împotrivi cu hotărîre, spunîndu-i că nu va veni nimeni. El îi răspunse că şi de-ar veni un singur copil ar fi de ajuns, însă, atunci cînd începu să înveţe, veneau mulţi să-l asculte, pînă şi fratele lui. în afară de învăţătura creştină, duminica şi în zilele de sărbătoare învăţa, cu mult folos şi ajutor dat sufletelor celor ce veneau de la mai multe leghe ca să-l asculte.

Se strădui de asemenea să dezrădăcineze unele obiceiuri rele şi, cu ajutorul lui Dumnezeu, se făcu rînduială în unele lucruri. Astfel, în ceea ce priveşte jocurile de noroc, făcu în aşa fel în- cît fură oprite din poruncă, după ce-l lămuri pe judecător cu privire la aceasta. Mai era şi un alt obicei rău: în acea regiune, fetele nemăritate umblau cu capul descoperit, dar îşi puneau năframă după căsătorie. însă, multe dintre cele

care erau ibovnice ale preoţilor sau ale altor bărbaţi, le erau credincioase ca şi cînd ar fi fost soţiile lor. Şi acest lucru era atît de răspîndit, încît ibovnicelor nu le era ruşine să spună că şi-au acoperit capul pentru cutare, chiar dacă toată lumea ştia cine sînt.

'9. Din acest obicei se iscau multe rele. Pelerinul îl convinse pe stăpînul ţinutului să dea o poruncă încît toate femeile care-şi acopereau capul pentru un bărbat ce nu le era soţ să fie pedepsite după dreptate. Astfel, acest obicei începu să piară. Ceru apoi poruncă prin care săracii să fie ajutaţi în mod obişnuit. Mai ceru să se tragă clopotele de trei ori pe zi pentru „îngerul Domnului": dimineaţa, la prînz şi seara, încît oamenii să se roage, aşa cum se obişnuia la Roma.

Deşi la început se simţise mai bine, mai tîrziu căzu greu bolnav. După ce se vindecă, hotărî să plece să pună orînduială în treburile pe care i le încredinţaseră tovarăşii săi, călătorind fără bani, fapt pentru care fratele său, umilit că voia să plece pe jos, se supără foarte tare. Seara, Pelerinul acceptă să meargă călare împreună cu fratele său şi cu rudele, dar numai pînă la hotarele ţinutului.

0. După ce ieşi din ţinut, descălecă şi, fără să ia nimic cu el, se îndreptă pe jos spre Pamplona.

Trecu prin Almazan, locul de baştină al părintelui Lainez, prin Sigiienza si Toledo, iar din Toledo se duse la Valencia. în toate aceste locuri de baştină ale tovarăşilor săi, nu voi să primească nimic, cu toate că i se puseră înainte cu stăruinţă mulţime de daruri. în Valencia vorbi cu Castro, care era călugăr cartuzian. Apoi, deoarece voia să se îmbarce pentru Genova, cei din Valencia care îi erau devotaţi îl rugară să nu facă una ca asta, pentru că - după cum se spunea - Barbarossa[1] era pe mare cu mulţime de galere. Şi cu toate că i-au istorisit multe întîmplări înfricoşătoare, nu l-au putut face să şovăiască.

91. El se îmbarcă pe o corabie mare şi rămase în viaţă după furtuna de care am pomenit mai sus[2], în timpul căreia de trei ori a văzut moartea cu ochii.

Aşteptare în Veneţia

Ajuns în Genova, luă drumul spre Bologna, pe care pătimi multe, mai ales o dată cînd se rătăci şi merse pe o cărare de-a lungul unui rîu care

2

1

Corsarul Barbarossa al II-lea Kahyr-Al-Dîn, în slujba lui So- liman al II-lea, pe care Carol al V-lea îl învinsese de curînd în Tunisia.

Cf. nr. 33.

curgea într-o albie joasă. Cu cît înainta, cu atît cărarea se îngusta, ajungînd într-un loc atît de strîmt, încît nu mai putea merge nici înainte, nici înapoi. începu atunci să meargă în patru labe, străbătînd astfel o bună bucată de drum, cuprins de o mare spaimă, căci la fiecare mişcare credea că va cădea în rîu. Aceasta a fost cea mai mare osteneală şi cea mai mare caznă trupească pe care o cunoscuse pînă atunci; dar în cele din urmă ajunse la liman.

Cînd să intre în Bologna, trebuind să treacă o punte de lemn, căzu, iar cînd se ridică ud tot şi plin de mocirlă, stîmi rîsul celor de faţă. Intrînd în Bologna, începu să ceară de pomană, dar nu primi o para chioară, deşi cutreieră tot oraşul. Boli o vreme în Bologna. După aceea pomi spre Veneţia, călătorind ca de obicei.

92. în acel timp, în Veneţia, Pelerinul se îndeletnicea cu exerciţiile şi cu convorbirile spirituale. Persoanele mai de vază cărora le-a dat exerciţii au fost: maestrul Pedro Contarini[152], maestrul Gaspar de Doctis şi un spaniol pe nume Rozas. Mai era acolo încă un spaniol, licenţiatul Hoces[153], care se întreţinea adesea cu Pelerinul şi cu episcopul de Cette[154] şi care, deşi avea o oarecare dorinţă de a face exerciţiile, rămase mult timp doar cu dorinţa, dar în cele din urmă se hotărî să le facă. După a treia sau a patra zi, îşi deschise sufletul Pelerinului spunîndu-i că se temuse ca nu cumva să primească în exerciţii vreo învăţătură greşită, după cum îi spusese cineva. Pentru aceasta adusese cu el cărţi de care să se folosească în caz că Pelerinul ar fi voit să-l amăgească. Acestuia exerciţiile îi fură de mare ajutor, hotărînd, mai apoi, să urmeze felul de viaţă al Pelerinului. El a fost şi cel care a murit primul[155].

152 Pedro Contarini, nobil şi cleric veneţian, procuror al Ospi- ciului de incurabili. Devine mai tîrziu episcop de Baffo în Cipru. Intervine călduros în favoarea Societăţii nou înfiinţate pe lîngă Cardinalul Gaspar Contarini. Acesta nu era ruda sa apropiată, căci el aparţinea ramurii Contarinilor de Scrigni în timp ce cardinalul aparţinea ramurii Contarinilor de Madonna dell'Orto.

153 Licenţiatul Diego de Hoces, născut în Malaga, i se alătură foarte curînd Sfîntului Ignaţiu.

154 In textul italian este scris *Cette,* care poate fi derivat din Cepta sau Septa, nume latin pentru Ceuta. Dar această explicaţie este îndoielnică. Unii autori recomandă să se citească Chete pentru că ar fi vorba despre oraşul Chieti unde a fost consacrat episcop cardinalul Carafa, viitorul Papă Paul al IV-lea.

f Pedro Ortiz îi făcuse probleme lui Ignaţiu încă de cînd era supraveghetor la Montaigu *(cf.* nr. 77 şi 78). Mai tîrziu, devenit ambasadorul lui Carol al V-lea la Roma, i-a arătat o deosebită prietenie lui Ignaţiu şi tovarăşilor săi şi i-a introdus la Papă. El a făcut *Exerciţiile* sub îndrumarea Sfântului Ignaţiu în 1538. *Cf.* nr. 98.

93. în Veneţia, Pelerinul îndură o nouă prigoană, întrucît mulţi povesteau că în Spania şi la Paris fusese arsă statuia sa. Lucrurile merseră atît de departe, încît fu chemat la judecată, dar hotă- rîrea dată fu de partea lui.

Cei nouă tovarăşi ai săi ajunseră în Veneţia la începutul anului 1537. Acolo se risipiră pentru a sluji prin spitale. După două sau trei luni, merseră toţi la Roma (la jumătatea Postului Mare 1537) să primească binecuvîntarea pentru a merge la Ierusalim. Dar Pelerinul nu a mers cu ei din pricina doctorului Ortiz[156] şi a noului cardinal teatin[157], care erau în Roma. Tovarăşii săi se întoarseră de la Roma cu înscrisuri în valoare de două-trei sute de scuzi pe care le primiseră ca pomană pentru a merge la Ierusalim. Nu voiseră să ia banii decît sub formă de înscrisuri de valoare şi, neputînd merge la Ierusalim, le înapoiară celor de la care le primiseră. Tovarăşii săi se întoarseră la Veneţia aşa cum plecaseră, adică pe jos şi cerşind, dar împărţiţi în trei grupuri, în care fiecare era de alt neam.
La Veneţia, cei care nu erau preoţi[158] fură hirotoniţi cu încuviinţarea nunţiului de Veneţia, care s-a numit mai tîrziu Cardinalul Verallo. Hirotonirea s-a făcut ad titulum paupertatis şi toţi au depus jurămintele de curăţie şi sărăcie[159].

94. în acel an nu plecă nici o corabie spre Răsărit pentru că Veneţia rupsese legăturile cu Turcia. Văzînd ei că nădejdea de a pleca se îndepărta, se răspîndiră pe teritoriul veneţian, cu gîndul de a aştepta un an, după cum hotărîseră. Dacă trecea anul fără să poată pleca, aveau să meargă la Roma.

Pelerinul a plecat cu Fabro şi Lainez la Vicenza. Acolo, au găsit în afara oraşului o casă fără uşi şi fără ferestre[160], dormind în ea pe nişte paie pe care şi le-au adus. Doi dintre ei mergeau să ceară de pomană în oraş de două ori pe zi, dar ceea ce primeau era atît de puţin, încît abia îşi duceau zilele. Mîncau de obicei puţină pîine prăjită - cînd o aveau - pe care o prăjea cel care rămînea acasă. Petrecură astfel patruzeci de zile, nefăcînd altceva decît să se roage.

95. La sfîrşitul celor patruzeci de zile, sosi şi maestrul Jean Codure şi se sfătuiră să înceapă să predice[161]. Se duseră toţi patru în cîte o piaţă, în aceeaşi zi şi la aceeaşi oră şi, chemînd lumea strigînd şi făcînd semne cu bereta, începeau să predice. Acestea făcură mare vîlvă în oraş; multe persoane fură mişcate din evlavie de ceea ce spuneau şi astfel ei primiră din belşug cele necesare traiului.

Cît a stat în Vicenza, în cu totul alt fel decît la Paris, Pelerinul avu multe viziuni spirituale şi multe consolări aproape zilnic. îndeosebi în Veneţia şi pe cînd se pregătea pentru a fi hirotonit şi să celebreze Liturghia, ca şi în timpul celor din urmă călătorii, primi mari vizite dumnezeieşti, ca cele pe care le avea de obicei în Manresa.

Pe cînd se mai afla încă în Vicenza, auzi că unul dintre tovarăşii săi, care se afla în Bassano, era bolnav şi pe moarte[162]. Cu toate că pe atunci avea şi el febră, porni la drum şi mergea atît de iute, încît Favre, însoţitorul său, nu reuşea să ţină pasul cu el. în timpul acestei călătorii, primi de la Dumnezeu încredinţarea - şi-i spuse lui Favre - că tovarăşul său nu va muri de acea boală. Cînd sosiră în Bassano, bolnavul fu foarte mîngîiat şi se vindecă în scurt timp.

Apoi se întoarseră la Vicenza şi rămaseră acolo toţi zece pentru o vreme. Unii dintre ei mergeau să ceară de pomană prin împrejurimi.

„La Roma, vă voi fi binevoitor"

96. Trecuse anul şi, negăsind corabie spre Ierusalim, se sfătuiră, şi hotărîră să meargă la Roma. Merseră de această dată împreună cu Pelerinul, întrucît, ultima oară cînd mai fuseseră acolo, cei doi de care se îndoia acesta se arătaseră foarte binevoitori.

---

156 Gian Pietro Carafa, numit „cardinalul teatin" pentru că fondase Ordinul teatinilor în colaborare cu Sfântul Gaetano de Thiene, avusese raporturi dificile cu Sfântul Ignaţiu cît timp acesta a locuit la Veneţia.

! Ignaţiu a primit ordinele minore pe 10 iunie, subdiaconatul pe 15 iunie, diaconatul pe 17 iunie şi preoţia pe 24 iunie 1537. Lamez, Xaveriu, Salmeron, Rodrigues, Bobadilla şi Codure au fost sfinţiţi în aceeaşi zi de către Episcopul de Arbe, Mons. Negusanti de Fana, după ce reînnoiseră voturile în faţa Nunţiului Geronimo Verallo.

159 Hirotonirea preoţească se putea face sub mai multe titluri juridice: *ad titulum beneficii, patrimonii, sufficientis litteratu- rae, paupertatis.* Ignaţiu şi tovarăşii săi au ales să fie sfinţiţi *ad titulum paupertatis et sufficientis litteraturae.* Aceasta înseamnă că preoţii hirotoniţi sub acest din urmă titlu puteau trăi din cerşit, asemenea acelora care făceau parte din ordinele cerşetoare, şi că erau suficient de învăţaţi (n.tr.).

160 Era o mănăstire părăsită, numită San Pietro in Vivarolo.

161 Tovarăşii se adunară în Veneţia în septembrie 1537. La începutul lunii octombrie preoţii de curînd sfinţiţi celebrară prima liturghie după luni de pregătire. Ignaţiu a decis să aştepte un an întreg înainte de a celebra. Spera oare - după cum s-a sugerat - să celebreze prima liturghie în Palestina? în realitate el a aşteptat un an şi jumătate şi a celebrat pentru prima dată în ziua de Crăciun 1538 la Roma, în Bazilica Santa Maria Maggiore, *ad praesepe Domini.*

1 Era vorba de Simon Rodrigues.

Au mers la Roma împărţiţi în trei sau patru grupuri. Pelerinul era cu Favre şi Lainez. Tot timpul călătoriei fu vizitat de Dumnezeu în mod deosebit.
Luase hotărîrea ca, după hirotonire, să nu celebreze Sfînta Liturghie timp de un an de zile, pentru a se pregăti şi a se ruga Maicii Domnului să binevoiască a-l aşeza alături de Fiul ei. Intr-o zi, aflîndu-se la cîteva leghe de Roma, intră într-o biserică şi, pe cînd se ruga, simţi o adîncă schimbare în suflet şi văzu atît de limpede că Dumnezeu Tatăl îl aşeza alături de Cristos, Fiul Său, încît n-ar îndrăzni nicicum să se îndoiască de faptul că Dumnezeu Tatăl l-a aşezat atunci alături de Fiul său[163].
Eu, care scriu aceste lucruri, i-am spus Pelerinului, pe cînd mi le povestea, că Lainez le istorisea cu alte amănunte, din cîte am înţeles. El îmi răspunse că tot ceea ce spunea Lainez era adevărat, pentru că el nu-şi mai amintea toate amănuntele, dar că, fără îndoială, atunci cînd le povestise pentru prima dată nu spusese decît adevărul. La fel îmi răspunse şi cu privire la altele.

97. Pe drumul spre Roma, le mai spuse tovarăşilor săi că vedea ferestrele închise, vrînd să spună că vor avea de întîmpinat acolo multe împotriviri. El le mai spuse: „Trebuie să fim cu băgare de seamă şi să nu vorbim decît cu femei de viţă nobilă". Intrucît, legat de aceasta, în Roma Maestrul Francisc Xaveriu, fiind duhovnicul unei doamne, o vizita uneori pentru cele duhovniceşti. Mai tîrziu, aceasta a rămas grea, dar Domnul a voit să se dezvăluie făptaşul. Acelaşi lucru i s-a întîmplat şi lui Jean Codure cu una dintre fiicele lui duhovniceşti, care a fost găsită cu un bărbat.
98. De la Roma, Pelerinul s-a dus la Monte Cassino ca să-i dea exerciţii spirituale doctorului Ortiz. A rămas acolo patruzeci de zile, timp în care l-a văzut pe licenţiatul Hoces trecînd la cer[164]. întru aceasta a primit multe lacrimi şi o mare consolare spirituală. A văzut aceasta atît de limpede, încît, dacă ar spune altfel, i s-ar părea că minte.

Din Monte Cassino îl luă cu sine pe Francisco Estrada[165].
După ce s-a întors la Roma s-a închinat ajutorării sufletelor. Stăteau în casa de la vie[166], iar el dădea exerciţii spirituale mai multora deodată, unul stînd la Santa Maria Maggiore, altul la Ponte Sixto[167].
Apoi începură din nou prigoanele. Miguel începu să-i facă neplăceri Pelerinului şi să-l vorbească de rău[168]. Pelerinul puse să fie chemat în faţa Guvernatorului, căruia îi arătă o scrisoare de la Miguel, în care acesta îi aducea multe laude. Guvernatorul îl cercetă pe Miguel şi, ca urmare, îl alungă din Roma.
Urmară prigoanele[169] din partea lui Mudarra şi

163 Această viziune celebră, numită viziunea de la La Storta, după numele unei răscruci unde a avut loc, conform unei tradiţii care datează de prin 1636, are o deosebită importanţă în viaţa Sfântului Ignaţiu. A fost chiar comparată cu primirea stigmatelor de către Sfântul Francisc de Assisi în Averna. Ea marchează la Sfântul Ignaţiu o experienţă cu totul nouă de unire cu Sfânta Treime şi de asociere şi de asemănare cu Cristos cel răstignit. Iată o mărturie a lui Lainez căruia Ignaţiu i-o împărtăşeşte într-o îndrumare spirituală din 1559, la mai mult de douăzeci de ani după viziune: „Pe cînd călătoream de la Siena la Roma, Părintele nostru simţi multe consolări spirituale, mai ales în Sfînta Euharistie. Se împărtăşea zilnic, în timpul Sfintei Liturghii pe care o celebra Maestrul Favre sau eu, deoarece el nu celebra încă. Mi-a spus că i se părea că Dumnezeu Tatăl îi întipărise în inima sa aceste cuvinte: *La Roma, vă voi fi binevoitor*. Şi cum Părintele nostru nu ştia sensul acestor cuvinte, spuse: *Nu ştiu ce ni se va întîmpla. Poate că la Roma vom fi răstigniţi.* Apoi, altă dată mi-a spus că i se păruse că l-a văzut pe Cristos ducîndu-şi crucea şi alături de el pe Tatăl, care-i spunea: *Vreau ca tu să-l primeşti ca tovarăş.* Isus primi cererea şi spuse: *Vreau ca tu să ne slujeşti.* Aceasta i-a dat atîta evlavie faţă de Numele lui Isus, încît a voit să-şi numească grupul *Societatea lui Isus*.

164 *Cf.* nr. 92. Ignaţiu participa la Sfinta Liturghie şi, la *Confi- teor*, la cuvintele *omnibus sanctis*, avu o viziune: îl văzu pe Hoces plin de strălucire în mijlocul sfinţilor şi al îngerilor. A fost copleşit de o mare consolare şi a plîns tot timpul Liturghiei. Aceste sentimente l-au stăpînit mai multe zile, într-atît, încît nu-şi putea stăvili lacrimile.

165 Spaniol, originar din Duenas, care aparţine diecezei de Pa- lencia. A fost primul însoţitor cîştigat de Ignaţiu la Roma.

166 Prima locuinţă a tovarăşilor din Roma, în care au stat din octombrie 1537 pînă la Paşti 1538, era înconjurată de vie.

167 Venise momentul să ia o decizie definitivă în privinţa modului de viaţă a grupului preoţesc: să se împrăştie conform misiunilor primite sau să instituie o legătură durabilă între membri? Acesta fu subiectul *Deliberatio primorum Patrum* (Deliberarea primilor Părinţi) din timpul Postului Mare din 1539, care, după ce a fost încredinţată Suveranului Pontif în noiembrie 1538, va decide fondarea unui nou Ordin religios şi va pune pe primul plan în viaţa însoţitorilor ascultarea nu numai faţă de Papă, ci şi faţă de un Superior ales dintre ei.

168 Miguel Landivar, numit Navarro, care fusese sluga lui Xa- veriu la Paris, indignat de convertirea acestuia, căuta să-l ucidă pe Ignaţiu.

tinian numit Mainardi, a cărui doctrină periculoasă şi suspectă de erezie a fost respinsă de către însoţitori. Cei doi preoţi amintiţi în text au vrut s-o apere, calomniindu-i pe apărătorii dreptei credinţe.

Barreda, care spuneau că Pelerinul şi tovarăşii săi fuseseră alungaţi din Spania, din Paris şi din Veneţia. Dar, în cele din urmă, cei doi mărturisiră - în prezenţa Guvernatorului şi a trimisului papal[170], care era atunci în Roma - că nu puteau zice nimic rău despre ei, nici despre purtarea lor, nici despre învăţătura lor. Trimisul papal porunci să nu se mai spună nimic în această privinţă, dar Pelerinul se împotrivi, spunînd că ar dori o hotărîre definitivă, ceea ce nu plăcu nici trimisului papal, nici Guvernatorului, nici chiar celor care mai înainte se arătaseră binevoitori faţă de Pelerin. Cîteva luni mai tîrziu, Papa se reîntoarse în sfîrşit la Roma. Pelerinul merse la Frascati să vorbească cu Papa şi îi înfăţişă păţaniile sale. Papa se ocupă de acest lucru şi porunci să se dea o hotărîre, care fu de partea Pelerinului.

La Roma, cu ajutorul Pelerinului şi al tovarăşilor săi, au fost întemeiate cîteva opere pioase: „Catehumenii", „Sfînta Marta", „Orfanii" ş.a.

Restul va putea fi istorisit de Maestrul Nadal.

Ultimele mărturisiri

99. Odată încheiată această povestire, la 20 octombrie, l-am întrebat pe Pelerin cum a scris Exerciţiile şi Constituţiile. Mi-a spus că Exerciţiile nu le-a scris dintr-odată, ci, ori de cîte ori observa anumite lucruri în sufletul său, pe care le afla folositoare, şi credea că puteau fi folositoare şi altora, le însemna; de exemplu, cum se face cercetarea cugetului în acel fel, cu liniile[171] etc. Mi-a mai spus că, mai ales felul de a face alegerile l-a dobîndit văzînd deosebirea spiritelor şi a gîndurilor, pe care a cunoscut-o la Loyola, în timp ce suferea cu piciorul[172].

A adăugat că despre Constituţii îmi va vorbi seara.

In aceeaşi zi, înainte de cină, m-a chemat. Arăta mai recules decît de obicei. Mi-a făcut un fel de mărturisire, al cărei miez făcea vădit adevăratul gînd şi simplitatea cu care îmi povestise aceste lucruri, spunîndu-mi şi că era cu totul încredinţat că, în toate, nu era nimic de prisos. Mărturisi şi că-L jignise de multe ori pe Domnul nostru din clipa în care a început să-L slujească, dar că nu a mai consimţit la nici un păcat greu. Dimpotrivă, creştea în evlavie, adică în uşurinţa de a-l găsi pe Dumnezeu, acum mai mult decît în întreaga sa viaţă, şi că, la orice oră voia să-L găsească pe Dumnezeu, îl găsea[173], îmi mai spuse că şi acum avea multe viziuni, mai ales din acelea despre care s-a vorbit mai sus, în care îl vedea pe Cristos ca soare. Aceasta i se întîmpla adesea atunci cînd avea să vorbească de lucruri importante, iar viziunea era pentru el o confirmare.

100. Avea de asemeni multe viziuni şi cînd celebra Liturghia, şi cînd scria Constituţiile. El putea vorbi acum mult mai uşor despre toate acestea deoarece scrisese zilnic ceea ce se petrecea în sufletul său. Astfel mi-a arătat o legătură mare de însemnări din care îmi citi o bună parte. Cele mai multe erau viziuni pe care le avea ca o confirmare a unor puncte din Constituţii[174].

îl vedea cînd pe Dumnezeu Tatăl, cînd pe Cele trei Persoane ale Sfintei Treimi, alteori pe Sfînta Fecioară, care uneori mijlocea pentru el şi alteori confirma[175]. Mi-a vorbit îndeosebi despre două puncte asupra cărora a chibzuit timp de patruzeci de zile, celebrînd zilnic Sfînta Liturghie şi, de fiecare dată, cu multe lacrimi. Era vorba de a şti dacă bisericile noastre puteau avea vreun venit şi dacă Societatea ar putea beneficia de el.

---

170 Guvernatorul Romei era Benedetto Conversini, episcop de Bertinoro; legatul era Vincente Carafa, vărul viitorului Papă Paul al IV-lea. Paul al III-lea se afla atunci la Nisa, unde media împăcarea lui Carol al V-lea cu Francisc I. După întoarcerea la Roma, îl primi pe Pelerin la Frascati, la sfîrşitul lunii august. în cele din urmă, la 15 noiembrie 1538, Guvernatorul pronunţă sentinţa.

171 E vorba de o modalitate de a face examinarea conştiinţei cu ajutorul unor linii pe care se semnează, ca pe un răboj, fiecare cădere în păcatul sau viciul de care creştinul caută să se elibereze (n.tr.).

172 Este vorba de regulile stabilite de Sfîntul Ignaţiu în *Exerciţii* pentru alegerea unei stări de viaţă.

173 Această „descoperire a lui Dumnezeu" în acest moment al vieţii lui Ignaţiu semnifică o percepere mistică a prezenţei divine şi nu o simplă fervoare evlavioasă; aşadar ea este diferită de har şi presupune o unire continuă cu Dumnezeu în profunzimea sufletului, unire specifică contemplaţiei intelectuale infuze. Uşurinţa de „a-L găsi pe Dumnezeu" despre care vorbeşte Sfântul Ignaţiu aici pare să marcheze apogeul vieţii sale mistice.

lăuntrice, referindu-se la perioada cuprinsă între 2 februarie 1544 şi 27 februarie 1545. Acest fragment ne dă o idee despre viaţa spirituală a Sfîntului Ignaţiu din ultima parte a vieţii sale. El ne permite să ne dăm seama nu numai de dezvoltarea evlaviei lui Ignaţiu faţă de Sfânta Treime - care se manifesta înainte de toate în timpul Sfintei Liturghii -, dar şi de modul în care redacta *Constituţiile* sale *in Domino,* cerînd mereu sfatul lui Dumnezeu în rugăciune, ascultător faţă de mişcările Duhului Sfînt şi implorînd de sus *confirmarea* deciziilor luate.

175 In evlavia Sfântului Ignaţiu, Sfînta Fecioară Maria apărea mai întîi ca o Stăpînă a cărei onoare îi era mai scumpă decît orice (nr. 13-15), apoi, încă din Manresa (nr. 28), din ce în ce mai mult ca o mijlocitoare care se ruga pentru ca „noi să fim aşezaţi alături de Fiul ei".

101. Modul în care a trăit în timpul scrierii Constituţiilor a fost acesta: celebra zilnic Sfînta Liturghie, punînd înaintea lui Dumnezeu punctul asupra căruia se oprea şi îl purta în rugăciune. Şi întotdeauna se ruga şi celebra Sfînta Liturghie cu lacrimi. Eu doream să văd acele manuscrise despre Constituţii în întregime şi l-am rugat să mi le lase pentru un timp; dar el nu voi.

Exerciţii spirituale

1. ÎNSEMNĂRI PENTRU A PRICEPE CÎTE CEVA DESPRE EXERCIŢIILE SPIRITUALE CE URMEAZĂ, CARE ÎL VOR AJUTA ATÎT PE CEL CARE PROPUNE[1] EXERCIŢIILE, CÎT ŞI PE CEL CARE LE PRIMEŞTE.

Prima însemnare este că prin acest nume, „exerciţii spirituale", se înţelege orice mod de a cerceta conştiinţa, sau de a medita, sau de a contempla, de a se ruga cu glas tare şi în gînd, şi alte îndeletniciri spirituale, după cum va fi spus mai tîrziu. Căci, după cum a se plimba, a merge şi a alerga sînt exerciţii fizice, tot la fel, orice mod de a pregăti şi a predispune sufletul pentru îndepărtarea de la sine a tuturor ataşamen- telor neorînduite şi, odată îndepărtate, pentru căutarea şi găsirea voinţei divine în orînduirea propriei vieţi spre mîntuirea sufletului, se numeşte exerciţii spirituale.

2. *A doua* este că persoana care îi propune altcuiva modul şi rînduiala de a medita sau a contempla trebuie să povestească în mod fidel istorisirea meditaţiei sau a contemplaţiei, atingînd doar cîteva puncte şi explicîndu-le pe scurt şi succint; pentru ca persoana care contemplă, luînd temeiul adevărat al istorisirii[176] şi, cugetînd şi re- flectînd ea însăşi, aflînd ceva care să o facă să priceapă şi să simtă ceva mai mult istorisirea, (fie că descoperă acest lucru prin cugetare proprie, fie prin aceea că înţelegerea îi este luminată prin acţiune divină), are mai multă savoare şi rod spiritual decît dacă cel care îi propune exerciţiile i-ar fi explicat şi desluşit pe îndelete înţelesul istorisirii; căci nu multa ştiinţă hrăneşte şi îndestulează sufletul, ci simţirea şi savurarea lăuntrică a lucrurilor.
3. *A treia.* Intrucît în toate exerciţiile spirituale ce vor urma ne folosim de capacităţile înţelegerii cînd cugetăm şi de cele ale voinţei cînd simţim, să luăm aminte că atunci cînd ne folosim de capacităţile voinţei, cînd vorbim cu glas tare sau în gînd cu Dumnezeu, Domnul nostru, sau cu sfinţii Lui, se cere din partea noastră mai multă reverenţă decît atunci cînd ne folosim de capacităţile înţelegerii.
4. *A patra.* Să nu se înţeleagă că fiecare săptămînă trebuie să cuprindă neapărat şapte sau opt zile, dat fiind că pentru exerciţiile următoare se iau patru săptămîni, ca să corespundă celor patru părţi în care se împart exerciţiile, după cum urmează: prima este cercetarea şi contemplarea păcatelor; a doua este viaţa lui Cristos, Domnul nostru, pînă în ziua de Florii, inclusiv; a treia este Pătimirea lui Cristos, Domnul nostru; a patra învierea şi înălţarea, prin trei moduri de rugăciune. Pentru că, după cum se întîmplă ca în săptămînă întîi unii să fie mai înceţi decît alţii în a afla ceea ce caută, şi anume căinţă, durere, lacrimi pentru păcatele lor, după cum, dimpotrivă, alţii sînt mai rîvnici decît alţii şi mai mişcaţi sau mai încercaţi de felurite spirite, se cere uneori să se scurteze săptămînă, iar alteori să se prelungească, şi la fel în toate celelalte săptămîni care urmează, potrivind lucrurile în funcţie de materia propusă[177]; totuşi exerciţiile vor fi duse la capăt în aproximativ 30 de zile.
5. *A cincea.* Celui care primeşte exerciţiile îi este de mare folos să intre în ele cu inimă largă şi generozitate faţă de Creatorul şi Domnul său,

176 *Historia,* „istoria, povestirea, istorisirea". Este vorba de obiectul contemplaţiei sau al meditaţiei, materia exerciţii- lor spirituale.
177 Este vorba de materia propusă ca suport şi obiect al exerci- ţiilor.

încredinţîndu-i toată voinţa şi libertatea sa, astfel încît Maiestatea Sa dumnezeiască să se slujească atît de persoana sa, cît şi de tot ce are, după preasfînta Sa voinţă.

6. *A şasea.* Cel care propune exerciţiile, cînd simte că în sufletul celui care face exerciţiile nu se iveşte nici o mişcare spirituală, cum ar fi consolările sau dezolările[178], şi că nu este animat de spirite felurite, trebuie să-l întrebe pe îndelete despre exerciţii, dacă le face la vremea potrivită şi în ce fel; tot aşa şi despre adăugiri, dacă le face cu grijă, întrebîndu-l amănunţit despre fiecare dintre aceste lucruri, şi anume despre consolare şi dezolare (316-317)[179] şi despre adăugiri (73-90).
7. *A şaptea.* Cel care propune exerciţiile, dacă vede că cel care le primeşte este dezolat şi ispitit, să nu se poarte cu el aspru sau cu răceală, ci blînd şi delicat, îmbărbătîndu-l şi întărindu-l pentru a merge mai departe, vădindu-i vicleniile duşmanului firii omeneşti şi ajutîndu-l să se pregătească şi să se predispună pentru consolarea ce urmează să vină.
8. *A opta.* Cel care propune exerciţiile, după nevoia pe care ar simţi-o în acela care le primeşte în legătură cu dezolările şi vicleniile duşmanului, ca şi cu privire la consolări, ar putea să-i spună regulile primei şi celei de-a doua săptămîni pentru cunoaşterea diferitelor spirite[1].
9. *A noua.* Este de luat aminte ca, atunci cînd cel care face exerciţiile din săptămîna întîi nu are experienţă în cele spirituale şi este ispitit în mod grosolan şi chip vădit, ca şi cum ar fi împiedicat în înaintarea în slujirea lui Dumnezeu, Domnul nostru, de pildă de osteneli, ruşine şi teamă pentru cinstirea lumească etc., cel care propune exerciţiile să nu-i vorbească despre regulile privitoare la diferitele spirite din săptămîna » doua, pentru că, pe cît de mult i-ar fi de folos regulile primei săptămîni, pe atît de tare i-ar dăuna cele din săptămîna a doua, fiind vorba de o materie mai subtilă şi mai adîncă decît ar putea înţelege.
10. *A zecea.* Cînd acela care propune exerciţiile simte că cel care le primeşte este asediat şi ispitit sub aparenţa binelui, atunci e potrivit să-i vorbească despre regulile celei de-a doua săptămîni mai sus pomenite. Pentru că duşmanul firii omeneşti ispiteşte de cele mai multe ori sub aparenţa binelui atunci cînd persoana trăieşte în viaţa iluminării, care corespunde exerciţi- ilor celei de-a doua săptămîni, şi nu în viaţa curăţirii, care corespunde exerciţiilor primei săptămîni.
11. *A unsprezecea.* Aceluia care face exerciţiile primei săptămîni îi este de folos să nu ştie nimic despre ce are de făcut în a doua săptămînă; în schimb, aşa să lucreze în săptămînă întîi ca să obţină ceea ce caută, ca şi cum nu ar spera să afle nimic bun în cea de-a doua.
12. *A douăsprezecea.* Acela care propune exerciţiile trebuie să-i atragă atenţia celui care le primeşte că, în fiecare dintre cele cinci exerciţii sau contemplaţii care se vor face în fiecare zi, trebuie să rămînă vreme de o oră, dobîndind astfel mulţumire sufletească la gîndul că a rămas o oră întreagă în exerciţiu, şi mai degrabă mai mult decît mai puţin. Pentru că, nu de puţine ori, duşmanul izbuteşte să-l facă să scurteze ora unei contemplaţii, meditaţii sau rugăciuni.
13. *A treisprezecea.* De asemenea, trebuie atrasă atenţia că, aşa cum în vreme de consolare îi este simplu şi uşor să rămînă în contemplaţie o oră întreagă, în vreme de dezolare îi este foarte greu să o ducă la capăt. Aşadar, cel care face exerciţiile, ca să lupte împotriva dezolării şi ca să învingă ispitele, trebuie să rămînă mereu ceva mai mult de o oră întreagă, nu numai pentru a se obişnui să-i ţină piept vrăjmaşului, ba mai mult, ca să-l învingă.
14. A *paisprezecea.* Cel care propune exerciţiile, dacă vede că cel care le primeşte este consolat şi plin de avînt, trebuie să-l prevină ca nu cumva să facă vreo făgăduinţă sau vreun legămînt[180] necugetat şi pripit; şi, cu cît l-ar şti mai nestatornic, cu atît mai mult trebuie să-l prevină şi să-l îndrepte. Deoarece, dat fiind că, pe bună dreptate, cineva îl poate îndemna pe un altul la viaţa călugărească, care presupune încheierea legămintelor de ascultare, sărăcie şi curăţie, şi dat fiind că fapta bună săvîrşită sub legămînt este mai •meritorie decît cea săvîrşită fără legămînt, trebuie să ia seama cu atenţie la starea proprie a subiectului în cauză, şi la cît ajutor sau ce piedici poate afla în împlinirea a ceea ce ar vrea să făgăduiască.

178 *Cf.* EESS 316-317.
179 Trimiterile autorului.
EESS 328-336.
180 *Votum,* făgăduinţă făcută liber lui Dumnezeu. Termenul este folosit în Biserica Apuseană pentru cele trei angajamente pe care şi le asumă persoana care intră într-un ordin religios: votul de sărăcie, de curăţie şi de ascultare. *Cf.* 357.

15. A *cincisprezecea.* Cel care propune exerciţiile nu trebuie să-l îndemne pe cel care le primeşte nici la sărăcie, nici la făgăduinţă mai degrabă decît la contrariile lor, nici la vreo stare sau vreun anumit fel de viaţă mai degrabă decît la un altul. Pentru că, deşi în afara exerciţiilor ne este îngăduit şi chiar meritoriu să-i îndemnăm pe toţi cei care, după toate probabilităţile, par potriviţi pentru aceasta, să aleagă înfrînarea, fecioria, călugăria şi orice alt mod al desăvîr- şirii evanghelice, totuşi, în exerciţiile spirituale este mai potrivit şi mult mai bine ca, în căutarea voinţei divine, însuşi Creatorul şi Domnul să se împărtăşească sufletului evlavios, înflă- cărînd-o[181] întru iubirea şi lauda sa, şi predis- punînd-o pentru calea pe care ar putea să-I poată sluji mai bine în viitor. Aşadar, cel care propune exerciţiile să nu se abată, nici să nu încline mai mult într-o parte decît în cealaltă, ci, păstrîndu-se în cumpănă asemenea acului balanţei, să-l lase pe Creator să lucreze nemijlocit cu creatura sa şi pe creatură cu Creatorul şi Domnul ei[182].
16. *A şaisprezecea.* Pentru aceasta, şi anume pentru ca Dumnezeul şi Creatorul nostru să lucreze mai sigur în creatura Sa, dacă din întîmplare sufletul este ataşat şi înclinat spre un lucru în mod neorînduit, este foarte potrivit să se urnească, străduindu-se din toate puterile, să ajungă la contrariul lucrului de care este rău ataşat; de pildă, dacă este alipit de căutarea şi dobîndirea vreunei funcţii sau beneficiu, nu pentru cinstea şi slava lui Dumnezeu, Domnul nostru, nici pentru binele spiritual al sufletelor, ci pentru propriile sale foloase şi interese vremelnice, atunci trebuie să se ataşeze de contrariu, stăruind în rugăciuni şi alte exerciţii spirituale şi cerînd de la Dumnezeu, Domnul nostru, contrariul, şi anume că nu doreşte o anumită funcţie sau beneficiu nici orice altceva, dacă Maiestatea Sa Dumnezeiască, orînduindu-i dorinţele, nu-i va schimba ataşamentul dintîi; astfel încît motivul pentru a dori sau a avea un lucru sau un altul să nu fie decît slujirea, cinstea şi slava Maiestăţii Sale dumnezeieşti[183].
17. *A şaptesprezecea.* Este de mare folos ca acela care propune exerciţiile, fără să caute nici să ştie, nici să întrebe despre gîndurile sau păcatele proprii ale celui care le primeşte, să fie înştiinţat cu fidelitate despre mişcările şi gîndurile pe care i le aduc diferitele spirite, pentru ca, în funcţie de folosul mai mare sau mai mic, să-i poată da exerciţii spirituale folositoare şi pe potriva nevoii unui suflet astfel mişcat.
18. *A optsprezecea.* Exerciţiile de acest fel trebuie adaptate la starea persoanelor care vor să facă exerciţii spirituale, şi anume la vîrstă, studii, înzestrări; ca nu cumva să-i fie date cuiva neinstruit şi firav lucruri pe care nu ar putea să le poarte fără greutate sau de pe urma cărora nu ar putea trage foloase. Tot aşa, trebuie să i se dea fiecăruia după cum ar dori să se predis- pună, pentru ca să-i fie de mai mare ajutor şi folos. De aceea, celui care vrea să fie ajutat să se instruiască şi să atingă o anumită treaptă de mulţumire sufletească i se poate da cercetarea particulară (24-31) şi apoi cercetarea generală (32-43); totodată, pentru o jumătate de oră, dimineaţa, modul de a se ruga privitor la porunci, păcatele de moarte[184] etc., îndemnîndu-l la mărturisirea păcatelor la fiecare opt zile tot a opta zi şi, dacă poate, să se împărtăşească la fiecare cincisprezece zile, sau, dacă se simte mai atras, la fiecare opt zile. Acest mod este mai potrivit persoanelor mai simple sau fără carte, cărora li se va lămuri fiecare poruncă, la fel şi păcatele de moarte[185], poruncile Bisericii, exerciţiul celor cinci simţuri[186] şi faptele de milostenie[187]. De asemenea, dacă cel care propune exerciţiile vede că cel care le primeşte este firav din fire sau puţin înzestrat şi de la care nu se aşteaptă mult rod, este mai potrivit ca acestuia din urmă să i se dea nişte exerciţii mai uşoare, pînă îşi

181 In text: *abragăniola.* Scribul ezită între utilizarea lui c, ţ, s, ss şi z, din motive fonetice. Prin urmare există două posibilităţi de transcriere în spaniola modernă: *abrasar,* a arde, a înflăcăra, sau *abrazar,* a îmbrăţişa, a strînge la piept (*cf.* C. de Dalmases, MHSJ, voi 100, Roma, 1969, p. 154).
182 *Cf.* 179.
183 Cf. 97,157.
184 *Cf.* 238-260.
185 *Cf.* 24, 57.
186 *Cf.* 121, 248.
187 *Cf.* 337-344; Mt. 28,31-45.

va mărturisi păcatele; iar apoi, propunîndu-i-se să facă cîteva cercetări ale cugetului şi cerîn- du-i-se să se spovedească mai amănunţit decît obişnuia, ca să se păstreze în ceea ce a dobîndit deja, să nu meargă mai departe în cele ce ţin de alegere, nici în vreun alt exerciţiu, care sînt în afara primei săptămîni. Aceasta cu atît mai mult cu cît în altele se poate dobîndi mai mult folos, neavîndu-se oricum timp pentru tot.

A nouăsprezecea. Aceluia care ar fi angajat în funcţii publice sau în treburi importante, cu carte şi înzestrat, luîndu-se o oră şi jumătate pentru a face exerciţii, arătîndu-i-se de ce a fost creat omul, i se poate da, pentru o jumătate de oră, şi cercetarea particulară, iar apoi şi cercetarea generală şi felul cum să se spovedească şi să se împărtăşească, făcînd timp de trei zile, în fiecare dimineaţă, vreme de o oră, meditaţia despre primul, al doilea şi al treilea păcat (45-53); apoi, timp de alte trei zile, la aceeaşi oră, meditaţia privitoare la înlănţuirea păcatelor; apoi, pentru alte trei zile, la aceeaşi oră, să mediteze la pedepsele corespunzătoare păcatelor (65-72); la fiecare dintre cele trei meditaţii să i se dea cele zece adăugiri (73-90), fiind păstrată aceeaşi rînduială şi pentru misterele lui Cristos, Domnul nostru, care va fi lămurită, mai apoi, pe larg, în exerciţiile respective.

20. *A douăzecea.* Aceluia care este mai nestingherit şi vrea să tragă cît mai mare folos cu putinţă, să i se dea toate exerciţiile spirituale, în ordinea în care se desfăşoară, din care, pe calea rînduită, va trage cu atît mai mare folos, cu cît se va retrage mai mult de toţi prietenii şi cunoscuţii şi de orice grijă pămîntească; ca de pildă mutîn- du-se din casa în care locuia şi luînd o altă casă sau odaie ca să locuiască într-însa cît mai în taină cu putinţă; astfel încît să-i fie la îndemînă să meargă zilnic la liturghie şi la vespere[188], fără să se teamă că ar putea fi împiedicat de cunoscuţi. Din această separare decurg, printre multe altele, trei foloase principale: cel dintîi este că, se- parîndu-se omul de mulţi prieteni şi cunoscuţi şi de multe treburi care nu sînt bine orînduite ca să îl slujească şi să îl laude pe Dumnezeu, Domnul nostru, nu mic îi este meritul dinaintea Maiestăţii dumnezeieşti; al doilea este că, fiind astfel separat şi neavînd mintea împrăştiată la multe lucruri, ci îngrijindu-se mai curînd de un singur lucru, şi anume de slujirea Creatorului său şi de folosul sufletului său, se foloseşte de înzestrările sale fireşti mai liber, pentru a căuta cu sîrguinţă ceea ce doreşte atît de mult; al treilea: cu cît sufletul nostru se separă mai mult în singurătate, cu atît devine mai

188 Parte a oficiului care marchează rugăciunea de seară *(ves- per,* „seară, apus"), „vecerniile" pentru Biserica Răsăriteană.

în stare să se apropie şi să ajungă la Creatorul şi Domnul său; şi cu cît se apropie mai mult, cu atît se predispune mai mult pentru primirea harurilor şi darurilor de la preamarea bunătate dumnezeiască.

21. SĂPTĂMÎNA ÎNTÎI

EXERCIŢII SPIRITUALE PENTRU A SE ÎNVINGE PE SINE ÎNSUŞI ŞI A-ŞIORÎNDUI VIAŢA, FĂRĂ A SE HOTĂRÎ DIN CAUZA VREUNUI ATAŞAMENT CARE AR FI NEORÎNDUIT.

22. Pentru ca atît cel care propune exerciţiile spirituale, cît şi cel care le primeşte să se ajute şi să tragă foloase mai mult, este de presupus că orice creştin bun trebuie să fie gata mai degrabă să apere spusa[189] aproapelui său, decît să o condamne; iar dacă nu o poate apăra, să încerce să afle cum o înţelege; şi dacă acela o înţelege greşit, să-l îndrepte cu dragoste; şi dacă nu e îndeajuns, să caute toate mijloacele potrivite ca, înţelegînd bine, să se mîntuiască.

23. PRINCIPIUL ŞI FUNDAMENTUL

Omul este creat ca să-L laude, să se I închine şi să-I slujească lui Dumnezeu, Domnul nostru şi, prin aceasta, să-şi mîntuiască sufletul; iar celelalte lucruri de pe faţa pămîntului sînt create pentru om şi ca să-l ajute în urmarea menirii cu care este creat. Prin urmare, omul trebuie să se folosească de ele în măsura în care slujesc menirii sale şi să se lepede de ele în măsura în care-i sînt o piedică în calea acesteia. De aceea trebuie să devenim indiferenţi[190] faţă de toate lucrurile create, în tot ceea ce este îngăduit libertăţii liberului nostru arbitru şi nu-i este oprit. In aşa fel încît să nu iubim şi să nu vrem, în ceea ce ne priveşte, mai mult sănătatea decît boala, bogăţia decît sărăcia, cinstea decît ocara, viaţa lungă decît cea scurtă, şi aşa mai departe şi despre toate celelalte lucruri, ci să dorim şi să le alegem doar pe acelea care ne călăuzesc spre menirea pentru care sîntem creaţi.

24. CERCETAREA PARTICULARĂ ŞI ZILNICĂ. CUPRINDE TREI TIMPI ŞI TREBUIE FĂCUTĂ DE DOUĂ ORI PE ZI.

Primul timp este cel de dimineaţă, în care, de îndată ce omul se trezeşte, trebuie să-şi pună în gînd să se păzească cu grijă de acel păcat anume sau de acea lipsă, pe care doreşte să-l corecteze şi să-l îndrepte.

189 In text: *proposicion,* propoziţie, poziţie.
190 *Cf.* 157,170,179.

25. Al doilea, după-masă, să ceară de la Dumnezeu, Domnul nostru, ceea ce vrea, adică harul de a-şi aminti de cîte ori a căzut în acel păcat anume sau în acea lipsă, şi ca de aici înainte să-l înlăture; şi, prin urmare, să facă cea dintîi cercetare, cerînd socoteală sufletului său tocmai în legătură cu anumitul lucru pe care vrea să-l îndrepte şi să-l înlăture, chibzuind din oră în oră sau din timp în timp, începînd cu ceasul la care s-a trezit şi pînă la ceasul cercetării de faţă; să însemneze pe primul rînd al tabelului: g[191] [urmat de] atîtea puncte de cîte ori a căzut în acel păcat anume sau slăbiciune, iar apoi să-şi propună «iarăşi să-l înlăture pînă cînd va face a doua cercetare.
26. Al treilea timp. După cină se face a doua cercetare, tot la fel, oră cu oră, începînd cu prima cercetare pînă la cea de-a doua, cea de faţă, şi să însemneze pe al doilea rînd al tabelului [desenului] g atîtea puncte de cîte ori a căzut în acel păcat anume sau lipsă.
27. URMEAZĂ PATRU ADĂUGIRI PENTRU ÎNLĂTURAREA MAI GRABNICĂ A ACELUI PĂCAT SAU A ACELEI LIPSE ANUME.

Prima adăugire. Ori de cîte ori omul cade într-un
păcat sau într-o lipsă anume, să-şi pună mîna pe piept, cu părere de rău că a căzut; lucru care se poate face chiar în faţa mai multora, fără ca aceştia să-şi dea seama ce face.

28. *A doua.* De vreme ce primul rînd înseamnă prima cercetare şi al doilea rînd, cea de-a doua cercetare, să se uite seara dacă e vreo îndreptare în al doilea rînd faţă de primul, adică în a doua cercetare faţă de prima.
29. *A treia.* Să confrunte a doua zi cu cea dintîi, adică cele două cercetări ale zilei prezente cu cele două cercetări ale celei de dinainte, şi să vadă dacă s-a îndreptat de la o zi la alta.
30. *A patra adăugire.* Să confrunte o săptămînă cu alta şi să vadă dacă s-a îndreptat în această săptămînă faţă de săptămînă de dinainte.
31. *Notă.* Trebuie amintit că prima literă G[192] mare, care urmează, înseamnă duminică; a doua literă, mai mică, luni; a treia, marţi, şi aşa mai

Presupun că în mine există trei feluri de gîn- duri, şi anume, unul al meu propriu, care vine din libertatea şi voinţa mea, şi altele două, care vin din afară, unul care vine de la spiritul cel bun, iar celălalt de la cel rău.

191 A se vedea desenul cu explicaţiile aferente de la nr. 31.

192 Această literă g se pretează unor interpretări diferite: ea poate fie atît iniţiala cuvîntului italian *giorno* (zi) sau a cuvîntului basc *gaur* (astăzi), cît şi cea a cuvîntului castilian *gula* (lăcomie). Această ultimă interpretare se sprijină pe o frază din *Versio Vulgata* a textului *Exercifiilor* şi care aid nu mai apare: „în felul acesta se va putea indica, în capătul de sus al desenului, prin prima literă a cuvîntului, păcatul sau viciul de suprimat".

33. DESPRE GÎND

Există două feluri de a dobîndi merite în faţa gîndului celui rău care vine din afară: de exemplu, vine gîndul de a face un păcat de moarte, gînd căruia îi ţin piept pe dată, iar acesta rămîne învins.

34. Al doilea fel de a dobîndi merite este atunci cînd îmi vine acelaşi gînd rău şi eu îi ţin piept, şi tot vine iar şi iar, şi eu îi ţin piept mereu, pînă ce gîndul pleacă învins; iar acest al doilea fel este de mai mare merit decît cel dintîi.

35. Se face un păcat lesne-iertător atunci cînd vine acelaşi gînd de a face un păcat de moarte, iar omul îşi pleacă urechea, zăbovind puţin, sau primind v^reo desfătare a simţurilor, sau atunci cînd ar fi vreo neatenţie în izgonirea unui astfel de gînd.

36. Există două moduri de a face un păcat de moarte: cel dintîi este atunci cînd omul încuviinţează gîndul cel rău, pentru a-l face imediat aşa cum l-a încuviinţat, sau pentru a-l înfăptui, dacă ar putea.

37. Al doilea mod de a face un păcat de moarte este atunci cînd acel păcat este înfăptuit; şi este mai mare din trei motive: în primul rînd, din

pricina unui timp mai îndelungat, în al doilea rînd din pricina intensităţii mai mari, în al treilea rînd din pricina relelor mai mari făcute celor două persoane.

38. DESPRE *CUVÎNT*

Să nu se jure nici pe Creator, nici pe creatură, decît dacă se face întru adevăr, necesitate şi reverenţă. Prin necesitate înţeleg, nu atunci cînd se afirmă cu jurămînt un adevăr oarecare, ci atunci cînd acesta este de o anumită însemnătate pentru folosul sufletului, sau al trupului, sau al bunurilor vremelnice. Prin reverenţă înţeleg atunci cînd, rostind numele Creatorului şi Domnului său, chibzuind, ne îngrijim să-i aducem cinstea şi reverenţa cuvenite.

39. Trebuie luat aminte că, dat fiind că jurînd în zadar pe Creator, păcătuim mai mult decît jurînd pe creatură, este mai greu să jurăm cum se cuvine, întru adevăr, necesitate şi reverenţă, pe creatură decît pe Creator, şi aceasta din motivele care urmează:

Primul: atunci cînd vrem să jurăm pe vreo creatură anume, dorinţa de a numi creatura nu ne face la fel de atenţi şi de prevăzători la rostirea adevărului sau la întărirea lui cu necesitate, ca dorinţa de a-L numi pe Domnul şi Creatorul tuturor lucrurilor.

Al doilea este acela că, jurînd pe creatură, nu e la fel de uşor să se arate reverenţă şi închinare Creatorului, ca atunci cînd se jură şi este numit însuşi Creatorul şi Domnul; pentru că a vrea să-l numeşti pe Dumnezeu, Domnul nostru, aduce cu sine mai multă închinare şi reverenţă, decît a vrea să numeşti un lucru creat; de aceea, le este mai îngăduit celor desăvîrşiţi să jure pe creatură decît celor nedesăvîrşiţi; pentru că cei desăvîrşiţi, prin contemplarea stăruitoare şi luminarea minţii, chibzuiesc, meditează şi con-, templă mai mult că Dumnezeu, Domnul nostru este în fiecare creatură, după esenţa, prezenţa şi puterea sa proprie, şi astfel, jurînd pe creatură, sînt mai potriviţi şi mai dispuşi să aducă închinare şi reverenţă Creatorului şi Domnului lor decît cei nedesăvîrşiţi.

Al treilea este acela că, jurînd deseori pe creatură, e de temut idolatria, mai mult la cei nedesăvîrşiţi decît la cei desăvîrşiţi.

40. Să nu se rostească nici un cuvînt de prisos; prin acesta înţeleg [cuvîntul] care nici mie, nici altuia nu-i este de folos, nici nu este orînduit ca atare. în schimb, a vorbi de tot ce e folositor, sau cu intenţia de a aduce folos sufletului propriu sau al altuia, trupului sau bunurilor vremelnice, nu este niciodată de prisos; nici a vorbi despre lucruri străine stării proprii, ca de pildă, atunci cînd un călugăr vorbeşte despre

războaie sau negoţ[193]. însă, în tot ceea ce s-a spus, meritul stă în buna orînduire, iar păcatul în cea strîmbă şi în vorbirea în zadar.

41. Să nu se vorbească nimic defăimător sau de rău; pentru că, dacă dau în vileag un păcat de moarte care nu este public, fac un păcat de moarte; dacă este lesne-iertător, se face un păcat lesne-iertător; dacă este vreo lipsă, dau pe faţă propria mea lipsă. Iar dacă intenţia este sănătoasă, se poate vorbi în două feluri despre păcatul sau greşeala altuia. Primul fel este atunci cînd greşeala este publică, cum este de pildă păcatul public al unei prostituate, şi despre o sentinţă dată la judecată, sau de o rătăcire publică care molipseşte sufletele pe care le atinge. Al doilea, cînd păcatul ascuns este dezvăluit unei persoane, ca să-l ajute pe cel care este în păcat se să ridice, numai să aibă presupuneri sau semne probabile că-l va putea ajuta.

DESPRE FAPTĂ

Avînd dinaintea ochilor cele zece porunci ale lui Dumnezeu şi poruncile Bisericii şi dispoziţiile superiorilor, orice se săvîrşeşte împotriva vreuneia dintre aceste trei părţi, după însemnătatea mai mare sau mai mică, este păcat mai mare sau mai mic. Prin dispoziţiile superiorilor înţeleg cele precum bulele despre cruciade şi alte indulgenţe, ca cele pentru pace, cu spovadă şi sfînta împărtăşanie; căci nu puţin se păcătuieşte atunci cînd se pricinuiesc sau se săvîrşesc lucruri împotriva îndemnurilor şi dispoziţiilor atît de evlavioase ale mai marilor noştri.

MOD DE A FACE CERCETAREA GENERALĂ ŞI CARE CONŢINE ÎN SINE CINCI PUNCTE.

Primul punct constă în a aduce mulţumire lui Dumnezeu, Domnul nostru, pentru binefacerile primite.

Al doilea: să cerem harul de a cunoaşte păcatele şi de a le respinge.

Al treilea: să cerem socoteală sufletului, din ceasul în care s-a trezit pînă la cercetarea de faţă, din oră în oră, sau dintr-un timp în altul; şi mai întîi despre gînd, apoi despre cuvînt, iar apoi despre faptă, în aceeaşi ordine în care s-a pomenit la cercetarea particulară[194].

A patra: să cerem de la Dumnezeu, Domnul nostru iertare pentru greşeli.

A cincea: să ne propunem îndreptarea, prin harul Său. *Pater Noster*[195].

44. SPOVADĂ GENERALĂ CU ÎMPĂRTĂŞANIE

în spovada generală, pentru cine ar vrea să o facă de bunăvoie se găsesc, printre multe altele, trei foloase:

Primul. Dat fiind că cine se spovedeşte în fiecare an nu este ţinut să facă o spovadă generală, dacă o face, are mai mare folos şi merit, mulţumită unei mai mari dureri simţite pentru toate păcatele şi răutăţile din întreaga lui viaţă.

Al doilea. Întrucît în astfel de exerciţii spirituale se cunosc mai adînc păcatele şi răutatea lor decît pe vremea în care omul nu se îngrijea atît de lucrurile lăuntrice, dobîndind acum o mai

193 Ignaţiu se arată aici atent chiar şi faţă de lucrurile care aparent mî au nimic de-a face cu starea unui om consacrat cu totul lui Dumnezeu, precum războaiele şi negoţul. A vorbi despre politică şi economie, atunci cînd aceasta este de folos, direct sau indirect, spre edificarea proprie şi a aproapelui, nu este niciodată inutil, mai ales dacă discursul politic, economic sau social corespunzător evită capcanele demagogiei şi ale ermetismului ştiinţific. Hotărîtoare în astfel de cazuri rămîne coerenţa acestor discursuri cu conştiinţa proprie şi cu viaţa trăită în credinţă. Această intuiţie se arată a fi o mină inepuizabilă pentru teologia recentă, fie că este vorba despre documentele magisteriale ale Conciliului Vatican II (*Lumen Gentium* si *Gaudium et spes)* sau despre eforturile mai multor teologi de a releva dimensiunea so- teriologică a problematicii economice, politice şi sociale: ne putem referi aici la *teologia lumii,* la *teologia politică,* la *teologia eliberării,* la *teologia muncii* şi la *teologia speranţei* în care autori contemporani precum J. B. Metz, G. Gutierrez, J. Moltmann, M. D. Chenu sau H. Cox exploatează, implicit sau explicit, potenţialităţile uriaşe ale *Exerciţiilor spirituale* şi în aceste domenii.

194 *Cf.* 25.

195 *Tatăl nostru,* în limba latină.

bună cunoaştere şi durere pentru ele, va avea mai mare merit şi folos decît înainte.
Al treilea este că, prin urmare, spovedindu-se şi predispunîndu-se mai bine, va fi mai în stare şi mai pregătit să primească Sfînta Taină, a cărei primire nu numai că îl ajută să nu cadă în păcat, ci şi să se păstreze şi să crească în har. Această spovadă generală se va face mai bine imediat după exerciţiile primei săptămîni.

45. PRIMUL EXERCIŢIU ESTE MEDITAREA CU AJUTORUL CELOR TREI FACULTĂŢI ALE SUFLETULUI[196] DESPRE PRIMUL, AL DOILEA ŞI AL TREILEA PĂCAT. CUPRINDE, DUPĂ 6 RUGĂCIUNE PREGĂTITOARE ŞI DOUĂ INTRODUCERI, TREI PUNCTE PRINCIPALE ŞI UN DIALOG.

46. *Rugăciune.* Rugăciunea pregătitoare este să cer de la Dumnezeu, Domnul nostru, harul ca toate intenţiile, faptele şi lucrările mele să fie orînduite numai şi numai întru slujirea şi lauda Maiestăţii Sale dumnezeieşti.

47. *Prima introducere* este compunerea locului; aici trebuie luat aminte că în contemplarea sau me- ditarea celor vizibile, ca de pildă contemplarea lui Cristos, Domnul nostru, care este vizibil, compunerea va fi să văd cu văzul imaginaţiei locul fizic în care se afla lucrul pe care vreau să-l contemplu. Spun loc fizic, ca de pildă un templu sau un munte unde se află Isus Cristos sau Stăpîna noastră[197], în funcţie de ceea ce vreau să contemplu. în cele nevăzute, cum este aici cea a păcatelor, compunerea va fi să văd cu văzul imaginaţiei şi să-mi înfăţişez sufletul întemniţat în trupul supus stricăciunii, şi întreaga compoziţie, surghiunită în această vale, între fiare sălbatice.

48. *Cea de-a doua introducere* este să cer lui Dumnezeu, Domnul nostru, ceea ce vreau şi doresc. Cererea trebuie să se potrivească cu materia propusă, şi anume, dacă contemplaţia este despre înviere, să cerem bucurie cu Cristos cel bucuros; daca este despre pătimire, să cer durere, lacrimi şi chin cu Cristos cel chinuit. Aici va fi să cer răvăşirea şi ruşinarea de mine însumi, văzînd cîţi au fost osîndiţi pentru un singur păcat de moarte şi de cîte ori am meritat eu însumi să fiu osîndit pe veci din pricina multelor mele păcate.

49. *Notă:* înaintea fiecărei contemplaţii sau meditaţii trebuie să se facă mereu rugăciunea pregătitoare, fără nici o schimbare, şi cele două introduceri de mai sus, schimbîndu-le uneori în funcţie de materia propusă.

50. *Primul punct* va fi să ne folosim memoria în ceea ce priveşte cel dintîi păcat, al îngerilor, apoi înţelegerea, asupra aceluiaşi lucru, chibzuind, apoi voinţa, dorind toată această amintire şi înţelegere, spre a mă ruşina şi răvăşi mai mult, comparînd singurul păcat al îngerilor cu păcatele mele nenumărate; şi cum ei au ajuns în iad pentru un singur păcat, de cîte ori nu am meritat eu aceasta pentru atîtea [păcate]. Vorbesc despre aducerea aminte a păcatului îngerilor; cum, fiind ei creaţi în stare de har şi nevrînd să se ajute de libertatea lor pentru a arăta reverenţă şi ascultare Creatorului şi Domnului lor, devenind trufaşi, au trecut de la har la răutate şi au fost azvîrliţi din cer în iad; şi aşa mai departe, să cugetăm mai în amănunt cu înţelegerea şi mai apoi, mişcînd mai mult simţămintele cu voinţa.

51. *Al doilea:* ca şi mai sus, adică să ne folosim cele trei facultăţi cu privire la păcatul lui Adam şi al Evei, aducîndu-ne aminte cum, din pricina unui astfel de păcat, au făcut pocăinţă atîta timp, şi cîtă stricăciune a intrat în neamul omenesc, atîta lume mergînd în iad. Vorbesc de aducerea aminte a celui de-al doilea păcat al părinţilor noştri, cum, după ce Adam a fost creat în Cîmpia Damascului[198] şi aşezat în raiul pămîntesc şi, după ce Eva a fost creată din coasta lui, fiindu-le oprit să mănînce din pomul cunoaşterii - şi mîncînd ei, şi păcătuind ei astfel, fură îmbrăcaţi cu tunici din piele şi izgoniţi din paradis, au trăit fără dreptatea de la începuturi, pe care o pierduseră, toată viaţa lor cu multă trudă şi pocăinţă; şi aşa mai departe, chibzuind cu înţelegerea mai în amănunt, folosindu-ne de voinţă, după cum s-a spus.

52. *Al treilea punct.* Se va face acelaşi lucru în legătură cu al treilea păcat personal, al fiecărui om, care pentru un singur păcat de moarte a ajuns în iad precum mulţi alţii, fără număr, care au ajuns în iad pentru păcate mai puţine decît cele pe care le-am făcut eu. Spun să se facă acelaşi lucru cu privire la cel de-al

196 Memoria, priceperea şi voinţa. *Cf.* 50.
197 în original, *Nuestra Senora* (Stăpîna noastră).
198 Cîmpia Damascului este o vale din Palestina, aproape de Hebron. Se pare că acest detaliu este preluat de Ia Lu- dolphe le Chartreux, *Vita Iesu Christi, cf.* Ignace de Loyola, *Ecrits,* trad. M. Giuliani, Paris, 1991, p. 83.

treilea păcat personal al fiecăruia, aducîndu-mi aminte de gravitatea şi răutatea păcatului împotriva Creatorului şi Domnului său, cugetînd cu înţelegerea cum, păcătuind şi împotrivindu-mă bunătăţii nesfârşite, a fost osîndit pe bună dreptate pe veci; şi să-l ducă la bun sfîrşit cu voinţa, aşa cum s-a spus.

53. *Dialog.* Înfăţişîndu-mi-l dinaintea mea pe Cristos, Domnul nostru, răstignit pe cruce,
să intru în dialog cu el; [cugetînd] cum din Creator a ajuns să se facă om, şi (cum a ajuns) de la viaţa veşnică la moartea în timp, şi astfel ajungînd să moară pentru păcatele mele. Tot la fel, privind la mine însumi, ce am făcut pentru Cristos, ce fac pentru Cristos, ce trebuie să fac pentru Cristos; şi, văzîndu-l astfel atîrnînd pe cruce, să cuget la ceea ce mi se înfăţişează.

54. Dialogul se poartă vorbind pur şi simplu, aşa cum un prieten vorbeşte cu un altul sau un slujitor cu stăpînul său: cînd cerîndu-i vreun har, cînd învinovăţindu-se pentru vreun rău săvîr- şit, cînd împărtăşindu-i dintre ale sale şi cerînd sfat. Şi să se spună *Pater noster.*

55. AL DOILEA EXERCIŢIU ESTE O MEDITARE ASUPRA PĂCATELOR ŞI CUPRINDE, DUPĂ
RUGĂCIUNEA PREGĂTITOARE ŞI DOUĂ INTRODUCERI, CINCI PUNCTE ŞI UN DIALOG.
Rugăciunea pregătitoare să fie aceeaşi.

56. *Prima introducere* va fi aceeaşi compunere (tot compunerea locului).
A doua introducere este să cer ceea ce vreau: aici va fi să cer durere crescîndă şi puternică şi lacrimi pentru păcatele mele.
Primul punct este înlănţuirea păcatelor, şi anume, aducerea aminte a tuturor păcatelor vieţii,
privind din an în an sau din timp în timp; la aceasta sînt de folos trei lucruri: primul este să privesc locul unde am trăit; al doilea, discuţiile purtate cu alţii; al treilea, slujba avută.

57. *Al doilea punct.* Să-mi cîntăresc păcatele, privind urîciunea şi răutatea pe care orice păcat de moarte săvîrşit le are în sine, chiar şi dacă nu ar fi fost oprit.

58. *Al treilea punct.* Să privesc cine sînt eu, mic- şorîndu-mă, prin exemple: mai întîi, ce sînt eu în comparaţie cu toţi oamenii; în al doilea rînd, ce sînt oamenii în comparaţie cu toţi îngerii şi «sfinţii din paradis, în al treilea rînd, să privesc ce este toată creaţia în comparaţie cu Dumnezeu; darămite numai eu? ce pot fi?; în al patrulea rînd, să privesc la toată stricăciunea şi urîţenia mea trupească; în al cincilea rînd, să privesc la mine ca la o rană purulentă de unde au ieşit atîtea păcate şi răutăţi şi o otravă atît de josnică.

59. *Al patrulea punct.* Să cuget cine este Dumnezeu, împotriva căruia am păcătuit, după însuşirile lui, comparîndu-le cu cele opuse lor, din mine: înţelepciunea lui cu necunoaşterea mea, atotputernicia lui cu neputinţa mea; dreptatea lui cu nedreptatea mea; bunătatea Iui cu răutatea mea.

60. *Al cincilea punct.* Un strigăt de uimire însoţit de un ataşament crescând, cugetînd la toate creaturile, privind la felul în care m-au lăsat şi m-au ţinut în viaţă; îngerii, care sînt sabia dreptăţii dumnezeieşti, cum m-au răbdat, m-au păzit şi s-au rugat pentru mine; sfinţii, cum au mijlocit şi s-au rugat pentru mine; iar cerurile, soarele, luna, stelele, stihiile, roadele, păsările, peştii, animalele: cum de nu s-a deschis pămîntul ca să mă înghită, făcînd iaduri noi, ca să mă chinuiască pe veci în ele.

61. *Dialog.* Să se încheie cu un dialog al îndurării, cugetînd şi aducînd mulţumiri lui Dumnezeu, Domnul nostru, pentru că mi-a dat viaţă pînă acum, punîndu-mi în gînd îndreptarea cu harul său, pe viitor. *Pater noster.*

62. AL TREILEA EXERCIŢIU ESTE O RELUARE[199] A CELUI DINTÎI ŞI A CELUI DE-AL DOILEA,
CU TREI DIALOGURI.
După rugăciunea pregătitoare şi două introduceri, voi relua cel dintîi şi cel de-al doilea exerciţiu, însemnînd şi oprindu-mă asupra punctelor unde am simţit o mai mare consolare sau dezolare, sau mai mare simţământ spiritual, după care voi purta trei dialoguri în felul următor.

63. *Primul dialog,* cu Stăpîna noastră, ca să-mi dob- îndească de la Fiul şi Domnul său har pentru trei lucruri: primul, să dobîndesc o cunoaştere lăuntrică a păcatelor mele şi dezgust faţă de ele; al doilea, ca să simt neorînduirea lucrărilor mele, pentru ca, dezgustîndu-mă de ele, să mă îndrept şi să mă orînduiesc; al treilea, să cer cunoaşterea lumii pentru ca, dezgustîndu-mă, să îndepărtez de la mine lucrurile lumeşti şi zadarnice. Iar după aceea, *Ave*

199 *Cf.* 118, 227.

Maria[200].
Al doilea dialog, asemenea celui dintîi, [să fie] către Fiul, ca să mi le dobîndească de la Tatăl; iar după aceea, *Anima Christi*[201].
Al treilea dialog, asemenea celui dintîi, [să fie] către Tatăl, ca însuşi Domnul cel Veşnic să-mi ofere aceleaşi lucruri, iar apoi *Pater noster.*

64. AL PATRULEA EXERCIŢIU CONSTĂ ÎN A-L REZUMA PE CEL DE-AL TREILEA.

Spun rezumare pentru că înţelegerea, fără a se abate, cugetă cu sîrguinţă la ceea ce a rămas din cele contemplate în exerciţiile de dinainte şi purtînd aceleaşi trei dialoguri.

65. AL CINCILEA EXERCIŢIU ESTE MEDITAŢIA ASUPRA IADULUI. CUPRINDE, DUPĂ RUGĂCIUNEA PREGĂTITOARE ŞI DOUĂ INTRODUCERI, CINCI PUNCTE ŞI UN DIALOG.

Rugăciunea pregătitoare să fie cea obişnuită.
Cea dinţii introducere: compunerea, care aici constă în a privi cu văzul imaginaţiei lungimea, lăţimea şi adîncimea iadului.
Cea de-a doua introducere. Cer ceea ce vreau: aici va fi să cer simţirea lăuntrică a chinului pe ca- re-l îndură cei osîndiţi, astfel încît, dacă aş uita de iubirea Domnului Veşnic din pricina greşelilor mele, măcar teama de chinuri să mă ajute ca nu cumva să cad în păcat.

66. *Primul punct* va fi să văd cu văzul imaginaţiei focurile cele mari şi sufletele ca în nişte trupuri de foc.
67. *Al doilea punct.* Să aud cu urechile plînsete, vaiete, strigăte, hule împotriva lui Cristos Domnul nostru şi împotriva tuturor sfinţilor Săi.
68. *Al treilea,* să miros cu mirosul fum, pucioasă, murdărie şi putreziciune.
69. *Al patrulea,* să gust cu gustul lucruri amare, ca lacrimi, tristeţe şi viermele conştiinţei.
70. *Al cincilea,* să pipăi cu pipăitul felul cum focurile ating şi ard sufletele.
71. *Dialog.* Purtînd un dialog cu Cristos, Domnul nostru, să-mi aduc aminte de sufletele care sînt în iad; unele pentru că n-au crezut în venirea lui, altele care, deşi au crezut, nu au păzit poruncile sale, împărţite fiind în trei:

O parte, cele de dinainte de venirea Domnului. A doua, cele din timpul vieţii lui.
A treia, cele de după viaţa sa în lumea aceasta. Şi prin aceasta să-i aduc mulţumire pentru că nu m-a lăsat să fac parte din nici una dintre ele, punînd capăt vieţii mele. De asemenea, pentru că pînă acum a avut mereu atîta milă şi îndurare faţă de mine; închei cu Pater noster.

72. *Notă.* Primul exerciţiu se va face la miezul nopţii, cel de al doilea imediat după trezire, dimineaţa, al treilea, înainte sau după Sfînta Liturghie, oricum, să fie înainte de a mînca; al patrulea la ora vesperelor, al cincilea cu o oră înainte de cină. Reluarea mai mult sau mai puţin a acestei împărţiri a timpului, pe care o presupun de-a lungul celor patru săptămîni, în funcţie de vîrstă, stare şi fire, ajută persoana care face exerciţiile ca să facă cele cinci exerciţii sau mai puţin.

73. ADĂUGIRI PENTRU A FACE MAI BINE EXERCIŢIILE ŞI PENTRU A DOBÎNDI MAI BINE CEEA CE DOREŞTE.

Prima adăugire este ca, după ce m-am culcat întins, înainte să adorm, timp de o *Ave Maria,* să mă gîndesc la momentul trezirii şi pentru ce [mă trezesc], parcurgînd pe scurt exerciţiul pe care-l am de făcut.

74. *A doua adăugire.* De îndată ce mă voi fi trezit, fără a lăsa loc vreunui alt gînd, să-mi îndrept imediat atenţia spre ceea ce voi contempla în primul exerciţiu, de la miezul nopţii, trezind în mine răvăşire pentru atît de multele mele păcate, de pildă, ca şi cum un cavaler s-ar afla în faţa regelui său şi a întregii sale curţi, plin de ruşine şi răvăşit din cauza multelor jigniri pe care i le-a adus, [rege] de la care a primit mai înainte multe daruri şi multe favoruri. De asemenea, în al doilea exerciţiu, asemuindu-mă cu un mare păcătos înlănţuit, mă voi înfăţişa ca legat în lanţuri înaintea Preaînaltului

200 In româneşte, *Bucură-te Mărie. Cf.* Lc. 1,28.
201 *Sufletul lui Cristos,* rugăciune foarte populară în secolele XIV-XV, numită astfel după cuvintele care o deschid, atribuită multă vreme Sfîntului Ignaţiu.

Judecător Veşnic, aşa cum întemniţaţii înlănţuiţi şi vrednici de moarte se înfăţişează în faţa judecătorului lor vremelnic. Şi să mă îmbrac cu astfel de gînduri sau cu altele asemenea, în funcţie de materia propusă.

75. *A treia adăugire:* cu unul sau cu doi paşi

înainte de locul în care voi contempla sau medita, voi rămîne în picioare vreme de un *Pater noster* şi, cu mintea înălţată, voi lua aminte cum Dumnezeu, Domnul nostru, mă priveşte etc., şi voi face un gest de reverenţă sau de umilinţă.

76. *A patra adăugire.* Voi intra în contemplaţie cînd în genunchi, cînd prosternat la pămînt, cînd întins cu faţa în sus, cînd şezînd, cînd stînd în picioare, fiind mereu în căutarea a ceea ce vreau. Trebuie luat aminte la două lucruri: primul este că dacă aflu ceea ce vreau în genunchi, să nu merg mai departe; la fel şi dacă sînt prosternat etc.; al doilea [este că] acolo unde voi afla ceea ce vreau, acolo mă voi odihni fără nerăbdare de a trece mai departe, pînă mă voi îndestula.

77. *A cincea adăugire.* După terminarea exerciţiului, vreme de un sfert de oră, fie şezînd, fie plimb- îndu-mă, voi privi cum mi-a fost în contemplaţie sau meditaţie; şi dacă a fost rău, voi privi din ce cauză vine şi, astfel văzută, să mă căiesc ca mai apoi să mă-ndrept; şi dacă a fost bine, voi aduce mulţumire lui Dumnezeu, Domnul nostru şi alte dăţi le voi face în acelaşi mod.

78. *A şasea adăugire.* Să nu doresc să mă gîndesc la lucruri plăcute sau vesele, ca de pildă cele despre preamărire, înviere etc.; pentru că orice gînd plăcut sau de bucurie ne împiedică să

simţim chin, durere şi lacrimi pentru păcatele noastre; mai de folos este să-mi propun să vreau să sufăr şi să simt durere, aducîndu-mi aminte mai degrabă de moarte, de judecată.

79. A *şaptea adăugire.* Să mă lipsesc de orice fel de lumină cu acelaşi scop, închizînd ferestrele şi uşile cîtă vreme voi fi în cameră, dacă nu recit breviarul[202], citesc sau mănînc.

80. *A opta adăugire.* Să nu rid, nici să nu spun lucruri care provoacă rîsul.

81. *A noua adăugire.* Să-mi înfrînez privirea, în afara momentului în care întîmpin [pe cineva] sau îmi iau rămas-bun de la persoana cu care vorbesc.

82. A *zecea adăugire.* Pocăinţa poate fi interioară şi exterioară. Cea interioară este suferinţa pentru păcatele făcute, hotărîrea statornică de a nu le mai face nici pe acelea, nici altele. Cea exterioară, care este rodul celei dintîi, este pedeapsa pentru păcatele făcute şi poate fi făcută îndeosebi în trei feluri:

83. Primul este cel privitor la mîncare; şi anume dacă ne lipsim de ceea ce este de prisos, nu

este pocăinţă, ci cumpătare; pocăinţa este însă atunci cînd ne lipsim de ceva din ceea ce este potrivit; şi cu cît ne lipsim din ce în ce mai mult, cu atît e mai mare şi mai bine, numai să nu dăuneze persoanei sau să cadă într-o boală grea.

84. Al doilea fel. Este cel privitor la somn; şi la fel, nu înseamnă pocăinţă a se lipsi de ce prisoseşte, de lucruri fine şi moi; ci este pocăinţă atunci cînd ne lipsim de ceva ce este potrivit, şi cu cît ne lipsim din ce în ce mai mult, e cu atît mai bine, numai să nu se dăuneze persoanei sau să cadă într-o boală grea, şi nici să nu lipsească din somnul cuvenit, numai dacă nu are obişnuinţa vicioasă de a dormi prea mult, pentru a ajunge la dreapta măsură.

85. Al treilea fel. Pedepsirea trupului provocîndu-i durere sensibilă, care este dată purtînd cilicii[203] sau frînghii sau drugi de fier[204] pe piele, biciu- indu-l sau lovindu-1, sau prin alte moduri de mortificare.

86. *Notă.* Ceea ce pare a fi mai potrivit şi mai sigur, în ceea ce priveşte pocăinţa, este ca durerea să fie simţită în trup, dar să nu pătrundă

pînă la oase; astfel încît să provoace durere, dar nu boală. Prin aceasta pare mai potrivit să ne biciuim cu funii mai subţiri, care provoacă durere de suprafaţă, dar nu din acelea care să provoace înăuntru vreo boală gravă[205].

202 Oficiul sau liturgia orelor reprezintă un ansamblu de rugăciuni fînduite în funcţie de părţile zilei.

203 Tunică sau brîu din păr aspru de capră sau din stofă aspră şi înţepătoare, purtată pentru a face pocăinţă.

204 Un soi de brăţări cu ţinte folosite pentru mortificări, care se fixau pe partea superioară a braţelor cu vîrfurile ascuţite ale ţintelor spre interior.

205 Această recomandare este un punct de cotitură în spiritualitatea apuseană, fiind pentru prima dată cînd se cântăreşte pocăinţa, acordîndu-se atenţie sporită bunei stări a trupului. *Cf.* 89.130.

87. *Prima notă* este că pocăinţele exterioare se fac pentru a ajunge la trei rezultate: primul, ca îndestulare pentru păcatele din trecut, al doilea, pentru a se învinge pe sine, şi anume, pentru ca senzualitatea să dea ascultare raţiunii şi toate părţile inferioare să fie mai supuse celor superioare; al treilea, pentru a căuta şi afla vreun har sau dar anume pe care persoana îl vrea şi doreşte; aşa cum se doreşte căinţă interioară pentru păcate, sau să plîngă mult pentru ele sau pentru chinurile şi durerile prin care Cristos, Domnul nostru, a trecut în patima sa, sau ca ieşire din vreo îndoială în care s-ar afla persoana.

88. *A doua notă.* Trebuie ţinut cont că prima şi cea de a doua adăugire trebuie puse în practică pentru exerciţiile de la miezul nopţii şi în zori, şi nu pentru cele ce se vor face în alte momente. Iar a patra adăugire nu se va pune în practică

niciodată în biserică, de faţă cu alţii, ci în taină, ca de pildă acasă etc.

89. *A treia notă.* Cînd acela care face exerciţiile încă nu a găsit ceea ce doreşte, precum lacrimi, consolări etc., este de folos să facă de multe ori schimbări[206] la mîncare, la somn, cît şi în alte feluri de pocăinţă; schimbările să fie astfel făcute încît să se facă pocăinţă două sau trei zile şi alte două sau trei nu; pentru că unora le este mai potrivit să facă pocăinţă, iar altora mai puţin; şi de asemenea, pentru că de multe ori încetăm să mai facem pocăinţă de dragul simţurilor sau dintr-o judecată greşită, şi anume că persoana **mu** ar putea-o îndura fără a cădea grav bolnavă; iar alteori, dimpotrivă, facem prea multe, socotind că trupul ar putea îndura; şi cum Dumnezeu, Domnul nostru, cunoaşte infinit mai bine firea noastră, în astfel de schimbări el dă adesea fiecăruia să simtă ceea ce i se potriveşte.

90. *A patra notă.* Cercetarea particulară să se facă pentru a înlătura lipsurile şi neglijenţele privitoare la exerciţii şi adăugiri; şi, la fel, în săp- tămîna a doua, a treia şi a patra.

206 *Cf.* 133, 213.

SĂPTĂMÎNA A DOUA

91. CHEMAREA REGELUI VREMELNIC AJUTĂ LA CONTEMPLAREA VIEŢII REGELUI VEŞNIC

Rugăciunea pregătitoare să fie aceeaşi ca de obicei.

Prima introducere este compunerea vizuală a locului, care aici va fi să văd cu văzul imaginaţiei sinagogi, oraşe şi cetăţi în care predica Cristos, Domnul nostru.

A doua introducere. Să cer harul pe care îl vreau; aici va fi să cer harul de la Domnul nostru ca să nu rămîn surd la chemarea Sa, ci să fiu gata şi silitor în împlinirea Preasfintei Sale voinţe.

92. *Primul punct* este să-mi pun în faţa ochilor un rege omenesc ales de mîna lui Dumnezeu, Domnul nostru, căruia îi poartă reverenţă şi îi dau ascultare toţi principii şi toţi oamenii creştini.

93. *Al doilea punct.* Să privesc cum acest rege vorbeşte cu toţi ai săi, spunînd: „Voinţa mea este să cuceresc întreg pămîntul necredincioşilor; de aceea, cine ar vrea să vină cu mine trebuie să se mulţumească să mănînce ca mine şi, de asemenea, să bea şi să se îmbrace ca mine etc.[207],

trebuie, de asemenea, să trudească ziua şi să vegheze noaptea cu mine pentru ca mai apoi să aibă parte ziua cu mine la biruinţă, cum a avut şi în trudă".

94. *Al treilea punct.* Să chibzuim ce trebuie să răspundă supuşii buni unui rege atît de generos şi atît de uman; şi, prin urmare, dacă vreunul nu ar primi cererea unui astfel de rege, cît de vrednic de dispreţ ar fi din partea întregii lumi şi să fie socotit un cavaler ticălos.

95. *A doua parte* a acestui exerciţiu constă în a aplica pilda de mai sus a regelui vremelnic, lui Cristos, Domnul nostru, potrivit celor trei puncte amintite.

Primul punct. Iar cît priveşte primul punct, dacă cugetăm la o astfel de chemare a regelui vremelnic către supuşii săi, cu cît mai vrednic de consideraţie este să-L vedem pe Cristos, Domnul nostru, regele veşnic, şi lumea întreagă adunată dinaintea lui, pe care o cheamă, şi spune fiecăruia în parte: „Voinţa mea este să cuceresc toată lumea şi toţi duşmanii, şi astfel să intru în slava Tatălui meu; de aceea, oricine vrea să vină cu mine, trebuie să trudească cu mine ca, urmîndu-mă în suferinţă, să mă urmeze şi în slavă"[208].

96. *Al doilea punct.* Să considerăm că toţi cei cu judecată şi înţelegere îşi vor oferi trudei întreaga persoană.

97. *Al treilea punct.* Cei care vor să se dăruiască şi să se distingă în toată slujirea regelui lor veşnic şi Domn al tuturor, nu numai că-şi vor oferi trudei propriile persoane, ci mergînd împotriva propriei senzualităţi şi împotriva iubirii lor trupeşti şi lumeşti, vor aduce o ofrandă de mai mare cinste şi de mai mare însemnătate[209], spunînd:

98. «Stăpîne Veşnic al tuturor lucrurilor, îţi aduc ofranda mea, cu bunăvoinţa şi cu ajutorul tău, dinaintea nesfârşitei Tale Bunătăţi şi dinaintea slăvitei Tale Maici, şi a tuturor sfinţilor şi sfintelor Curţii cereşti, pentru că ceea ce vreau şi doresc şi este hotărîrea mea chibzuită, numai să fie spre mai marea Ta slujire şi laudă, este să Te imit în îndurarea tuturor nedreptăţilor, a tuturor ocărilor şi a toată sărăcia, atît cea materială[210], cît şi cea spirituală, dacă Preasfînta Ta Maiestate vrea să mă aleagă şi să mă primească

207 Textul spaniol are pentru latinescul *sicut ego* („ca şi mine"), *comigo,* „cu mine", corectură ulterioară pentru *como yo,* „ca mine". Este interesant de urmărit mai departe oscilarea între *cu mine* şi *ca mine,* fiecare exprimare puncfînd componentele esenţiale ale urmării regelui omenesc şi, implicit, ale urmării lui Cristos.

208 Lc. 9,23-27. Mt. 8,18-22.

209 *Cf.* 234.

210 In original, pobreza actual.

într-o asemenea de stare de viaţă».

99. *Prima notă.* Acest exerciţiu se va face de două ori pe zi, şi anume în zori, îndată ce mă voi fi trezit, şi cu o oră înainte de prînz sau de cină.

100. *A doua notă.* Pentru a doua săptămînă şi pentru mai apoi e de mare folos să se citească din cînd în cînd din *Imitarea lui Cristos,* sau din *Evanghelii,* sau din vieţile sfinţilor.

101. PRIMA ZI ŞI PRIMA CONTEMPLAŢIE ESTE ACEEA A ÎNTRUPĂRII ŞI CUPRINDE RUGĂCIUNEA PREGĂTITOARE, TREI INTRODUCERI, TREI PUNCTE ŞI UN DIALOG

Rugăciune. Rugăciunea pregătitoare obişnuită.

102. *Prima introducere* este să-mi înfăţişez istorisirea celor pe care le am de contemplat; care aici este cum cele trei Persoane dumnezeieşti scrutau întinderea sau rotunjimea lumii plină de oameni, şi cum, văzînd că toţi coborau în iad, hotărăsc[211] din veşnicia lor ca cea de-a doua Persoană să se facă om pentru a mîntui neamul omenesc; şi astfel, la plinirea timpurilor, îl trimit pe sfîntul înger Gabriel la Sfînta Fecioară[212].

103. *A doua introducere.* Compunerea vizuală a locului; aici va fi să văd marea cuprindere şi rotunjime a lumii unde se află oameni atît de mulţi şi feluriţi; îndeosebi casa şi încăperile Sfintei Fecioare din cetatea Nazaret, în ţinutul Galileii.

104. *A treia introducere.* Să cer ceea ce vreau: aici va fi să cer cunoaşterea lăuntrică a Domnului, care pentru mine s-a făcut om, ca să-l iubesc şi să-l urmez mai mult.

105. *Notă.* Se cuvine să amintim aici că aceeaşi rugăciune pregătitoare, fără schimbare, cum s-a spus la început, şi aceleaşi trei introduceri trebuie păstrate în această săptămînă şi în celelalte următoare, schimbînd forma în funcţie de materia propusă.

106. *Primul punct* este să văd persoanele, şi pe unele, şi pe altele şi, mai întîi, locuitorii de pe faţa pămîntului, atît de diferiţi în îmbrăcăminte şi obiceiuri: unii albi, alţii negri, unii în pace, alţii în război, unii plîngînd, alţii rîzînd, unii sănătoşi, alţii bolnavi, unii născîndu-se, alţii murind etc.

Al doilea, să văd şi să iau aminte la cele trei Persoane dumnezeieşti pe scaunul de domnie sau pe tronul Maiestăţii Sale dumnezeieşti, cum privesc întreaga faţă şi rotunjime a

211 Verbul în original este la singular *se determina.*
212 *Cf.* Lc. 1,26-38.

pământului şi pe toţi oamenii, într-o orbire atît de mare, cum mor şi coboară în iad.
Al treilea, să o văd pe Sfînta Fecioară şi pe îngerul care o salută; iar apoi să reflectez pentru a trage folos dintr-o astfel de scenă[213].
107. *Al doilea punct.* Să aud ceea ce vorbesc persoanele de pe faţa pământului, şi anume cum vorbesc unii cu alţii, cum înjură şi hulesc etc. La fel, ce vorbesc Persoanele dumnezeieşti, şi anume: „să mîntuim neamul omenesc etc.", şi apoi ce vorbesc îngerul şi Sfînta Fecioară; iar apoi să reflectez pentru a trage folos din cuvintele lor.
108. *Al treilea punct.* Să privesc apoi la ce fac persoanele de pe faţa pământului, ca de pildă, cum rănesc, ucid, merg in iad etc.; de asemenea, ceea ce fac persoanele dumnezeieşti, şi anume, purced la sfînta întrupare etc.; de asemenea ce fac îngerul şi Sfînta Fecioară, şi anume, pe înger, îndeplinindu-şi îndatorirea de sol, şi pe Sfînta Fecioară, smerindu-se şi aducînd mulţumire Maiestăţii dumnezeieşti; iar apoi să reflectez ca să trag vreun folos din fiecare dintre aceste lucruri.
109. *Dialog.* în sfîrşit, este de purtat un dialog, gîn- dindu-mă la ce trebuie să spun celor trei persoane dumnezeieşti, sau Cuvîntului întrupat, sau Mamei şi Stăpînei noastre, cerînd în funcţie de ceea ce simt, pentru a-l urma şi imita mai mult pe Domnul nostru, întrupat astfel din nou, spunînd un *Pater noster.*
110. CEA DE-A DOUA CONTEMPLAŢIE ESTE CEA A NAŞTERII
Rugăciune. Rugăciunea pregătitoare obişnuită.
111. *Prima introducere* este istorisirea, [care] aici va fi cum Stăpîna noastră, însărcinată aproape în luna a noua, după cum se poate medita cu evlavie, a ieşit din Nazaret călare pe o măgăriţă, împreună cu Iosif şi o slujnică, ducînd un bou, pentru a merge la Betleem, să plătească tributul pe care Cezar l-a impus în acele ţinuturi. (264)
112. *A doua.* Compunerea vizuală a locului. Aici va fi să văd cu văzul imaginaţiei drumul de la Nazaret la Betleem, luînd seama la lungimea şi la lăţimea drumului, dacă e neted sau trece pe dealuri şi văi; la fel, să privesc locul sau peştera naşterii, cît de mare sau de mică e, cît de joasă sau de înaltă, şi cum era aranjată.
113. A *treia* va fi la fel şi va avea aceeaşi formă ca aceea din contemplaţia de mai înainte.
114. *Primul punct* este să văd persoanele, şi anume să-i văd pe Stăpîna noastră şi pe Sfîntul Iosif şi pe slujnică şi pe pruncul Isus după ce s-a născut, luînd eu chipul unui mărunt sclav sărac şi nevrednic, privindu-i, contemplîndu-i şi slujin- du-i în trebuinţele lor, ca şi cum m-aş afla de faţă, cu toată supunerea şi reverenţa cu putinţă; apoi, să reflectez în mine însumi, ca să trag vreun folos.
115. *Al doilea punct.* Să privesc, să iau aminte şi să contemplu ceea ce vorbesc, şi, reflectînd în mine însumi, să trag vreun folos.
116. *Al treilea punct.* Să privesc şi să iau aminte la ceea ce fac, ca de pildă cum merg şi muncesc, pentru ca Domnul să se nască în cea mai mare sărăcie şi, după ce va fi îndurat atîta foame, sete, căldură şi frig, insulte şi ocări, pentru ca să moară pe cruce; şi toate acestea pentru mine; apoi, reflectînd, să trag vreun folos spiritual[1].
117. *Dialog.* Să termin cu un dialog, ca şi in contemplaţia de mai înainte, şi cu un *Pater noster.*
118. CEA DE-A TREIA CONTEMPLAŢIE VA FI O RELUARE A CELUI DINŢII ŞI X CELUI DE-AL DOILEA EXERCIŢIU
După rugăciunea pregătitoare şi cele trei

213 Lc. 1,26-38.

introduceri, se vor repeta primul şi al doilea exerciţiu, oprindu-se mereu asupra părţilor mai importante în care persoana va fi aflat cunoaştere, consolare sau dezolare, adăugind de asemenea, la sfîrşit, un dialog şi un *Pater noster.*

119. în această reluare ca şi în toate cele care urmează se va ţine aceeaşi rînduială a exerciţiului care se ţinea în reluările primei săptămîni, schimbînd materia şi păstrînd forma[1].

120. A PATRA CONTEMPLAŢIE VA FI RELUAREA CELEI DINŢII ŞI A CELEI DE-A DOUA, ÎN ACELAŞI FEL ÎN CARE S-A FĂCUT ÎN RELUAREA MAI SUS AMINTITĂ.

121. A CINCEA VA FI FOLOSIREA CELOR CINCI SIMŢURI ÎN PRIMA ŞI A DOUA CONTEMPLAŢIE'.

Rugăciune. După rugăciunea pregătitoare şi cele trei introduceri, este de folos trecerea cu ajutorul simţurilor imaginaţiei prin prima şi cea de a doua contemplaţie, în felul următor.

122. *Primul punct* este să văd Persoanele cu văzul imaginaţiei, meditînd şi contemplînd în amănunt situaţia lor şi trăgînd vreun folos din aceasta.

123. *Al doilea punct.* Să aud cu auzul ceea ce vorbesc sau ar putea vorbi; şi, reflectînd în mine însumi, să trag vreun folos din aceasta.

124. *Al treilea punct.* Să miros şi să gust cu mirosul şi cu gustul nesfârşita gingăşie şi dulceaţă a Dumnezeirii, a sufletului şi a virtuţilor sale şi a tot ce este al Său, în funcţie de Persoana pe care o contemplu, reflectînd în mine însumi şi trăgînd folos din aceasta.

125. *Al patrulea punct.* Să ating cu pipăitul, ca, de pildă, să îmbrăţişez, să sărut şi să ating locurile pe care aceste persoane păşesc şi stau, îngrijin- du-mămereu să trag folos din aceasta.

126. *Dialog.* Se va încheia cu un dialog, ca în prima şi în a doua contemplaţie, şi cu un *Pater noster.*

127. *Prima notă.* Trebuie ţinut seama că, pentru toată această săptămînă şi pentru cele următoare, trebuie să citesc doar misterul acelei contemplaţii pe care o voi face pe dată, astfel încît să nu citesc atunci nici un alt mister decît acela al contemplaţiei pe care o am de făcut în acea zi sau în acel ceas, pentru ca cercetarea unui mister să nu împiedice cercetarea altuia.

128. *A doua notă.* Primul exerciţiu al întrupării se va face la miezul nopţii; al doilea, în zori; al treilea, la ceasul liturghiei; al patrulea, la ceasul vesperelor; al cincilea, înainte de ceasul cinei, rămînînd vreme de un ceas în fiecare dintre cele cinci exerciţii; aceeaşi rînduială va fi păstrată şi în tot ce urmează.

129. *A treia notă.* Trebuie ţinut seama că dacă persoana care face exerciţii este în vîrstă, sau slăbită, sau chiar şi tare fiind, dacă cumva după săptămîna întîi a rămas în vreun fel slăbită, este mai bine ca în această a doua săptămînă, măcar uneori, să nu se trezească la miezul nopţii, să facă dimineaţa o contemplaţie, alta la vremea liturghiei, alta înainte de prînz, şi să facă o reluare a acestora la ceasul vesperelor; şi după aceea, exerciţiul cu folosirea celor cinci simţuri, înainte de cină.

130. *A patra notă.* In această a doua săptămînă, din cele zece adăugiri mai sus amintite în săptămîna întîi, trebuie schimbate a doua, a şasea, a şaptea şi, în parte, a zecea[1].

La a doua: de îndată ce mă voi fi trezit, să-mi aduc dinaintea ochilor contemplaţia pe care o am de făcut, dorind să cunosc mai mult Cuvîntul Veşnic întrupat, ca să-i slujesc şi să-l urmez mai mult.

La a şasea: să-mi aduc adesea aminte viaţa şi misterele lui Cristos, Domnul nostru, începînd de la întruparea Sa pînă la locul sau misterul pe care îl voi contempla[214].

La a şaptea: persoana care face exerciţiile să se îngrijească să aibă întuneric sau lumină, să se folosească de vremea bună sau schimbătoare atît cît simte că îi poate fi de folos şi [îi poate] ajuta pentru a afla ceea ce doreşte.

La a zecea adăugire: acela care face exerciţiile trebuie să se adapteze la misterele pe care le contemplă, pentru că unele cer pocăinţă, altele nu, astfel încît să se

214 *Cf* 48, 55, 74, 78,104, 203, 206, 221, 229.

1 *Cf.* 62.

urmeze toate cele zece adăugiri cu multă grijă.

131. *A cincea notă.* în toate exerciţiile, în afară de cel de la miezul nopţii şi cel care se face dimineaţa, se va lua echivalentul celei de-a doua adăugiri în felul următor: de îndată ce îmi voi da seama că este ceasul exerciţiului pe cari: îl am de făcut, înainte să mă îndrept într-acolo, ţinînd dinaintea ochilor unde merg şi dinaintea cui, rezumînd pe scurt exerciţiul pe care-l am de făcut şi urmînd apoi a treia adăugire, voi intra în exerciţiu.

132. ZIUA A DOUA Se va lua pentru prima şi a doua contemplaţie, prezentarea în templu[215] şi fuga în Egipt, ca în pribegie[216]; iar asupra acestor

215 268.

216 269.

1 *Cf.* 74, 78, 79, 82.

două contemplaţii se vor face două reluări şi exerciţiul cu cele cinci simţuri, în acelaşi fel ca în ziua de dinainte.

133. *Notă.* Uneori este folositor, chiar şi atunci cînd cel care face exerciţiile este robust şi dispus, să se facă o schimbare din această a doua zi şi pînă în cea de-a patra, inclusiv, pentru a afla mai bine ceea ce doreşte, făcînd o singură contemplaţie în zori, iar alta la ceasul liturghiei, şi să facă o reluare asupra lor la ceasul vesperelor, şi exerciţiul celor cinci simţuri înainte de cină.

134. ZIUA A TREIA. [Se va contempla] cum copilul Isus era ascultător faţă de părinţii săi în Nazaret (271) şi apoi cum l-au găsit în templu; în continuare să se facă două reluări şi exerciţiul cu cele cinci simţuri[217].

135. INTRODUCERE PENTRU CUMPĂNIREA STĂRILOR DE VIAŢĂ.

Introducere. După ce am chibzuit la pilda pe care Cristos Domnul nostru ne-a dat-o pentru cea dintîi stare, cea a păzirii poruncilor, fiind el ascultător faţă de părinţi; şi la fel, pentru a doua stare, cea a desăvîrşirii evanghelice, cînd a rămas în templu părăsindu-l pe tatăl său adoptiv şi pe mama sa naturală, ca să fie liber numai şi

numai pentru slujirea Tatălui său veşnic; vom începe, contemplînd totodată viaţa lui, să cercetăm şi să întrebăm în ce viaţă sau stare vrea să se slujească de noi Maiestatea Sa dumnezeiască. Şi astfel, ca un fel de intrare în aceasta, în primul exerciţiu care urmează vom vedea intenţia lui Cristos, Domnul nostru, şi, de partea opusă, cea a duşmanului firii omeneşti; şi cum trebuie să ne dispunem pentru a ajunge la desăvîrşire în oricare stare sau fel de viaţă pe care Dumnezeul, Domnul nostru, ne-ar da-o să o alegem.

136. • ZIUA A PATRA. MEDITAŢIA CELOR DOUA STEAGURI, UNUL AL LUI CRISTOS, CEL MAI MARE CĂPITAN ŞI DOMNUL NOSTRU, CELĂLALT, AL LUI LUCIFER, DUŞMANUL DE MOARTE AL FIRII NOASTRE OMENEŞTI.

Rugăciune. Rugăciunea pregătitoare obişnuită.

137. *Prima introducere* este istorisirea, care aici va fi cum Cristos îi cheamă şi îi vrea pe toţi sub steagul său; şi, din contră, cum Lucifer îi cheamă pe toţi sub al său.

138. *A doua introducere.* Compunerea vizuală a

locului; aici va fi să văd un cîmp care se întinde în întreaga regiune a Ierusalimului, unde cel mai mare căpitan cîrmuitor al celor buni este Cristos, Domnul nostru; celălalt cîmp, în ţinutul Babilonului, unde căpetenia duşmanilor este Lucifer.

139. *A treia introducere:* să cer ceea ce vreau, iar aici va fi să cer cunoaşterea înşelătoriilor căpeteniei cele rele, ajutor ca să mă păzesc de ele şi cunoaşterea adevăratei vieţi pe care o arată mai marele şi adevăratul căpitan, şi harul de a-l imita.

140. *Primul punct* este să-mi imaginez ca şi cum căpetenia tuturor duşmanilor ar fi aşezat pe acel cîmp întins din Babilon, ca pe un tron de foc şi de fum, cu o înfăţişare groaznică şi înspăimîntătoare.

141. *Al doilea punct.* Să chibzuiesc cum cheamă nenumăraţi diavoli şi îi împrăştie, pe unii într-o cetate, pe alţii într-o alta, şi, astfel, în toată lumea; fără a lăsa pe dinafară nici un ţinut, loc, stare de viaţă, nici măcar o singură persoană.

142. *Al treilea punct.* Să mă gîndesc la ce cuvîntare le ţine şi cum îi îmboldeşte să azvîrle năvoade şi lanţuri; şi mai întîi să-i ispitească cu pofta de avuţii, cum se întîmplă cel mai adesea, ca

217 271-272.

să ajungă mai uşor la faima deşartă a lumii, şi apoi, la o trufie mai mare; astfel incit prima treaptă să fie cea a avuţiilor, a doua cea a faimei, a treia cea a trufiei, şi, de pe aceste trei trepte, îi conduce la toate celelalte vicii.

143. De asemenea, de partea opusă, trebuie să ne imaginăm şi despre mai marele şi adevăratul căpitan, care este Cristos, Domnul nostru.

144. *Primul punct* este să ne gîndim cum Cristos, Domnul nostru, se aşază într-un cîmp întins, în ţinutul Ierusalimului, într-un loc modest, frumos şi plăcut.

145. *Al doilea punct.* Să ne gîndim cum Stăpînul întregii lumi alege atîtea persoane, apostoli, ucenici etc., şi îi trimite în întreaga lume ca să răspîndească sfânta sa învăţătură la oameni de orice stare şi condiţie.

146. *Al treilea punct.* Să ne gîndim la cuvîntarea pe care Cristos, Domnul nostru o ţine către toţi slujitorii şi prietenii săi, pe care îi trimite într-o astfel de misiune, cerîndu-le să dorească să-i ajute pe toţi în a-i conduce, în primul rînd la cea mai mare sărăcie spirituală - iar dacă Maiestatea Sa dumnezeiască ar fi slujită şi ar binevoi să-i aleagă - şi la sărăcia materială; în al doilea rînd, la dorinţa de ocări şi dispreţ, pentru că din aceste

două lucruri se naşte umilinţa, astfel încît să fie trei trepte: prima, a sărăciei opusă bogăţiei; a doua, ocările şi dispreţul, opuse faimei lumeşti; a treia, umilinţa opusă trufiei; şi, de la aceste trei trepte, să fie conduşi către toate celelalte virtuţi.

147. *Dialog.* Se va purta un dialog cu Stăpîna noastră, ca să-mi dobîndească de la Fiul şi Domnul său harul de a fi primit sub steagul lui, în primul rînd în cea mai mare sărăcie spirituală, iar dacă Maiestatea Sa dumnezeiască ar fi astfel slujită şi ar binevoi să mă aleagă şi să mă primească, şi în sărăcie materială; în al doilea rînd, în îndurarea ocărilor şi insultelor, pentru a-l imita mai mult, numai să le pot îndura fără păcat din partea cuiva şi fără a leza Maiestatea Sa dumnezeiască; voi adăuga un *Ave Maria.*

Al doilea dialog. Să cer acelaşi lucru de la Fiul, ca să mi-l dobîndească de la Tatăl; apoi adaug *Anima Christi.*

Al treilea dialog. Să cer acelaşi lucru de la Tatăl ca să mi-l acorde; şi să spun un *Pater noster.*

148. *Notă.* Acest exerciţiu se va face la miezul nopţii şi, apoi, din nou, dimineaţa; şi se vor face două reluări ale aceluiaşi exerciţiu la ceasul liturghiei şi la ceasul vesperelor, terminînd mereu prin

cele trei dialoguri: cu Stăpîna noastră, cu Fiul şi cu Tatăl; iar exerciţiul cu perechile, care urmează, la ceasul dinaintea cinei.

149. ZIUA A PATRA. TOT ÎN ZIUA A PATRA SE VA FACE MEDITAŢIA CELOR TREI PERECHI[218] DE OAMENI, PENTRU A ÎMBRĂŢIŞA CEEA CE ESTE MAI BUN.

Rugăciune. Rugăciunea pregătitoare obişnuită.

150. *Prima introducere* este istorisirea, care aici este despre cele trei perechi de oameni, cum fiecare a cîştigat zece mii de scuzi, nu cum se cuvine sâu din dragoste faţă de Dumnezeu; şi toţi vor să se mîntuiască şi să se afle în pace cu Dumnezeu, Domnul nostru, îndepărtînd de la sine greutatea şi piedica care sînt pentru el ataşamentul faţă de lucrul dobîndit.

151. *A doua introducere.* Compunerea vizuală a locului[219]: aici va fi să mă văd pe mine însumi, stînd în faţa lui Dumnezeu, Domnul nostru, şi a tuturor sfinţilor săi, ca să doresc şi să cunosc ceea ce este mai plăcut Bunătăţii sale dumnezeieşti.

218 Cuvîntul spaniol *binario* (binom, grup de doi, pereche) nu se referă aici la două persoane distincte, ci la un conflict de atitudini înăuntrul aceleiaşi persoane.

219 *Cf.* 47.

152. *A treia introducere.* Să cer ceea ce vreau: aici va fi să cer harul de a alege ce este spre mai marea slavă a Maiestăţii Sale dumnezeieşti şi spre mîntuirea sufletului meu.

153. *Prima pereche* ar dori să îndepărteze ataşamentul pe care îl are pentru lucrul dobîndit, pentru a se afla în pace cu Dumnezeu, Domnul nostru, şi să se poată mîntui, şi [totuşi] nu se foloseşte de mijloace pînă în ceasul morţii.

154. *A doua pereche* doreşte să îndepărteze ataşamentul, dar astfel încît să rămînă cu lucrul dobîndit, iar Dumnezeu să vină acolo unde vrea ea, şi nu se hotărăşte să părăsească (lucrul dobîndit) pentru a se îndrepta spre Dumnezeu, cu toate că aceasta ar fi cea mai bună stare pentru ea.

155. *A treia pereche* doreşte să îndepărteze ataşamentul, în aşa fel încît să nu fie mai înclinat să păstreze lucrul dobîndit decît să nu-l păstreze, ci vrea să-l vrea sau să nu-l vrea, după cum Dumnezeu, Domnul nostru, îl va face să voias- că şi i se va părea mai bun unei astfel de persoane spre slujirea şi lauda Maiestăţii Sale dumnezeieşti; iar, între timp, să socotească că s-a dezlipit de toate în inima sa, străduindu-se să nu dorească nici acel lucru, nici vreun altul, decît dacă nu l-ar mişca doar slujirea lui Dumnezeu, Domnul nostru; astfel încît dorinţa de a putea
sluji mai bine lui Dumnezeu, Domnul nostru, să-l mişte să ia ceva sau să-l lase[220].

156. *Trei dialoguri.* Se vor purta aceleaşi trei dialoguri care s-au purtat în contemplaţia de mai înainte, cea a celor două steaguri.

157. *Notă.* Trebuie ţinut seama că, atunci cînd simţim ataşament sau repulsie faţă de sărăcia materială, cînd nu sîntem indiferenţi faţă de bogăţie sau sărăcie, este de mare folos, pentru a stinge un astfel de ataşament neorînduit, să cerem în dialoguri (chiar dacă ar fi împotriva trupului), ca Domnul să ne aleagă pentru sărăcia materială; şiţă vrem, să cerem şi să implorăm numai ceea ce este spre slujirea şi lauda Bunătăţii sale dumnezeieşti.

158. ZIUA A CINCEA. Contemplarea plecării lui Cristos, Domnul nostru de la Nazaret la apa Iordanului, şi a botezului Său[221].

159. *Prima notă.* Această contemplaţie se va face o dată la miezul nopţii şi încă o dată dimineaţa; se vor face două reluări ale acesteia la ceasul liturghiei şi al vesperelor, iar înainte de cină se va face exerciţiul cu cele cinci simţuri; fiecare dintre cele cinci exerciţii va începe cu obişnuita
rugăciune pregătitoare şi cu cele trei introduceri, după cum s-a spus despre toate acestea la contemplarea întrupării şi a Naşterii; se va încheia cu cele trei dialoguri ale celor trei perechi, sau potrivit notei care urmează perechilor.

160. *A doua notă.* Cercetarea particulară se va face după prînz şi după cină asupra lipsurilor şi neglijenţelor cu privire la exerciţiile şi adăugirile acestei zile[222], şi la fel în cele ce urmează.

161. ZIUA A ŞASEA. Contemplarea lui Cristos, Domnul nostru, de la scena Iordanului, pînă la cea a deşertului inclusiv, păstrîndu-se în toate aceeaşi formă ca în ziua a cincea[223].

ZIUA A ŞAPTEA: Cum Sfîntul Andrei şi alţii l-au urmat pe Cristos, Domnul nostru[224].

ZIUA A OPTA: Despre predica de pe munte, care cuprinde cele opt fericiri[225].

ZIUA A NOUA: Cum Cristos, Domnul nostru, s-a arătat ucenicilor săi pe valurile mării[226].

ZIUA A ZECEA: Cum Domnul predica în templu[227].

ZIUA A UNSPREZECEA: Despre învierea lui
Lazăr[228].

220 *Cf* 169.
221 273. *Cf.* 163.
222 *Cf.* 90,207.
223 *Cf.* 119.
224 275.
225 278.
226 *Cf.* 280.
227 288.

ZIUA A DOUĂSPREZECEA: Despre Duminica Floriilor[229].

162. *Prima notă* este că în contemplaţiile acestei a doua săptămîni, după cum vrea să dea timp sau după cum va trage folos, fiecare poate prelungi sau scurta (numărul de zile). Dacă se va prelungi, se pot lua misterele vizitei Maicii Domnului la Sfînta Elisabeta, păstorii, tăierea împrejur a pruncului Isus, cei trei crai, şi aşa mai departe; dar dacă se va scurta, să se scoată chiar şi dintre cele propuse. Pentru că aceasta se face pentru a oferi o introducere şi o metodă pentru"ca apoi să se contemple mai bine şi mai desăvîrşit.

163. *A doua notă.* Materia alegerilor trebuie începută de la contemplarea plecării de la Nazaret la Iordan, incluzînd-o în aceeaşi a cincea zi, după cum se va spune în cele ce urmează.

164. *A treia notă.* înainte să intre în alegeri, pentru ca omul să se poată ataşa de adevărata învăţătură a lui Cristos, Domnul nostru, este de mare folos să aibă în minte şi să ţină dinaintea ochilor cele trei feluri de umilinţă, care urmează, şi să chibzuiască din cînd în cînd la ele peste zi, făcîndu-se de asemenea şi cele trei dialoguri, cum se va spune mai departe.

TREI FELURI DE UMILINŢĂ.

165. *Primul* fel de umilinţă este necesar pentru mîn- tuirea veşnică, şi anume într-atît să mă cobor şi să mă umilesc pe cît îmi e cu putinţă, pentru ca în toate să mă supun legii lui Dumnezeu, Domnul nostru, astfel încît, chiar dacă aş fi făcut stăpîn al tuturor lucrurilor create în această lume, nici măcar pentru propria viaţă vremelnică, să nu cumpănesc nici măcar o clipă să încalc vreo poruncă, fie dumnezeiască, fie omenească, care m-ar obliga sub (era mai clar inainte) păcat de moarte.

166. *Al doilea fel* de umilinţă. A doua este o umilinţă mai desăvîrşită decît prima, şi anume, să ajung pînă într-acolo încît nici să nu vreau, nici să înclin mai mult să am bogăţie decît sărăcie, să iubesc mai mult faima decît ocara, să doresc viaţa lungă mai mult decît viaţa scurtă, dacă slujirea lui Dumnezeu, Domnul nostru, şi mîntuirea sufletului meu ar fi aceleaşi; şi cu aceasta, nici pentru toate creaturile, nici dacă mi s-ar lua viaţa, tot nu m-aş gîndi să fac un păcat lesne-iertător.

167. *A treia* umilinţă este cea mai desăvîrşită, şi

228 285.
229 287.

anume, atunci cînd, avîndu-le deja pe cea dint- îi şi pe cea de-a doua, şi dacă lauda şi slava Maiestăţii dumnezeieşti ar fi aceleaşi pentru a-l imita şi a se asemăna mai îndeaproape cu Cristos, Domnul nostru, vreau şi aleg mai degrabă sărăcia cu Cristos cel sărac, decît bogăţia, ocările cu Cristos copleşit de ele, decît faima, şi să doresc mai mult să fiu socotit de nimic şi nebun pentru Cristos, care a fost socotit cel dintîi astfel, decît înţelept şi chibzuit în această lume[1].

168. *Notă.* Astfel, pentru cel care doreşte să dobîn- dească această a treia umilinţă, este de mare folos să poarte cele trei dialoguri (de la exerciţiul) du perechile de mai sus, cerînd ca Domnul nostru să binevoiască a-l alege pentru această a treia mai mare şi mai bună umilinţă, pentru a-l imita şi sluji mai mult, dacă slujirea şi lauda Maiestăţii Sale dumnezeieşti ar fi aceleaşi sau mai mari.

169. PREGĂTIRE PENTRU A FACE O ALEGERE.

Primul punct. în orice alegere bună, atît cît ţine de noi, ochiul intenţiei noastre trebuie să fie simplu, privind numai la menirea pentru care am fost creat, şi anume pentru lauda lui Dumnezeu, Domnul nostru, şi mîntuirea sufletului meu; şi astfel, orice aş alege, trebuie să-mi
fie de ajutor pentru a împlini menirea pentru care am fost creat, fără a orîndui şi a trage scopul spre mijloc, ci mijlocul spre scop. Aşa cum se întîmplă că mulţi aleg mai întîi să se căsătorească, ceea ce este un mijloc, şi mai apoi să-i slujească lui Dumnezeu, Domnul nostru, în căsătorie, slujire a lui Dumnezeu care este scop. La fel sînt şi alţii, care mai întîi aleg să aibă beneficii, şi mai apoi să-l slujească pe Dumnezeu prin ele. Prin urmare aceştia nu se îndreaptă nemijlocit spre Dumnezeu, ci vor ca Dumnezeu să vină imediat în întîmpinarea ataşamentelor lor neorînduite, făcînd astfel din scop un mijloc şi din mijloc un scop; în acest mod, ceea ce ar fi trebuit să fie cel dintîi, devine cel din urmă. Pentru că, mai înainte de toate, trebuie să ţinem dinaintea ochilor dorinţa de a-i sluji lui Dumnezeu, care este scopul, şi în al doilea rînd a avea beneficii sau să mă căsătoresc, dacă mi se potriveşte mai mult, care [este] mijlocul în vederea scopului; astfel încît nimic nu trebuie să mă împingă să iau astfel de mijloace sau să mă lipsesc de ele, ci numai slujirea şi lauda lui Dumnezeu, Domnul nostru şi mîntuirea veşnică a sufletului meu[1].

1 *Cţ.* 93.

170. PENTRU A ŞTI ÎNTRE CE LUCRURI TREBUIE SA SE FACĂ ALEGEREA. CUPRINDE PATRU PUNCTE ŞI O NOTĂ.

Primul punct. Este necesar ca toate cele din care vrem să facem o alegere să fie indiferente sau bune în sine şi să-şi aibă locul în Sfînta Maică Biserică ierarhică şi să nu fie rele sau potrivnice ei.

171. *Al doilea punct.* Există unele lucruri care fac obiectul unei alegeri irevocabile, aşa cum sînt preoţia, căsătoria etc.; există altele care fac obiectul unei alegeri revocabile, aşa cum sînt acceptarea sau refuzarea beneficiilor, acceptarea bunurilor temporale sau îndepărtarea lor.

172. *Al treilea punct.* Privitor la o alegere irevocabilă, odată ce a fost făcută, nu se mai face o altă alegere, pentru că nu se mai poate desface; aşa cum este căsătoria, preoţia, etc. Trebuie doar avut în vedere că, dacă cineva nu a făcut alegerea cuvenită şi în mod orînduit, fără ataşamente neorînduite, căindu-se, să caute să ducă o viaţă bună în alegerea făcută; această alegere nu pare a fi o chemare dumnezeiască, pentru că este o alegere neorînduită şi strîmbă, de vreme ce mulţi rătăcesc în aceasta, făcînd dintr-o alegere strîmbă sau rea o chemare dumnezeiască; în- trucît orice chemare dumnezeiască este mereu curată şi limpede, fără amestecul trupescului sau al vreunui alt ataşament neorînduit.

173. *Al patrulea punct.* Dacă cineva a făcut alegerea potrivită şi orînduită din lucruri care sînt obiectul unei alegeri revocabile, care nu conduc nici la trupesc, nici la lumesc, nu e nici un motiv să facă o nouă alegere, ci să se desăvîrşească în cea făcută atît cît îi stă în putinţă.

174. *Notă.* Trebuie luat aminte la faptul că, atunci cînd vreo astfel de alegere revocabilă nu a fost făcută sincer şi bine orînduit, aceluia care ar dori ca din aceasta să iasă roade însemnate şi bineplăcute lui Dumnezeu, Domnul nostru, îi este de folos să facă alegerea în modul cuvenit.

175. TREI TIMPURI PENTRU A FACE ÎN FIECARE DINTRE ELE O ALEGERE SĂNĂTOASĂ ŞI BUNĂ.

Primul timp este atunci cînd Dumnezeu, Domnul nostru, mişcă şi atrage voinţa aşa în- cît, fără să se îndoiască, nici să se poată îndoi, un astfel de suflet evlavios urmează ceea ce îi este arătat; după cum au făcut sfinţii Pavel şi Matei, în urmarea lui Cristos, Domnul nostru.

176. *Al doilea timp* este atunci cînd se primeşte limpezime şi cunoaştere îndeajuns, prin experienţa consolaţiilor şi a dezolaţiilor, şi prin experienţa discernerii diferitelor spirite[230].

177. *Al treilea timp* este liniştit; se va gîndi înainte de toate pentru ce s-a născut omul, şi anume pentru a-l lăuda pe Dumnezeu, Domnul nostru şi pentru a-şi mîntui sufletul; şi dorind aceasta, alege drept mijloc o viaţă sau stare în interiorul Bisericii, pentru a fi ajutat în slujirea Domnului său şi mîntuirea sufletului. Numesc timp liniştit, atunci cînd sufletul nu este mişcat de felurite spirite şi se foloseşte de înzestrările sale fireşti liber şi în linişte[231].

178. Dacă în primul sau în al doilea timp nu se face alegere, se vor urma două moduri pentru a o face în acest al treilea timp.

PRIMUL MOD DE A FACE O ALEGERE SĂNĂTOASĂ ŞI BUNĂ CUPRINDE ŞASE PUNCTE.

Primul punct este să-mi pun dinaintea ochilor lucrul în privinţa căruia vreau să fac alegere, ca, de pildă, o slujbă sau un beneficiu, de primit sau de lăsat, sau orice alt lucru care poate face obiectul unei alegeri revocabile.

179. *Al doilea punct.* Trebuie avut în vedere scopul pentru care sînt creat, şi anume să-l laud pe Dumnezeu, Domnul nostru, şi să-mi mîntuiesc sufletul; şi cu aceasta să devin indiferent, fără nici un ataşament neorînduit, în aşa fel încît să nu fiu mai înclinat, nici ataşat să iau lucrul propus decît să-l las, nici să-l las mai degrabă decît să-l iau; ci să mă aflu ca în mijlocul unei cumpe- ne, pentru a urma ceea ce simt că ar fi mai mult spre slava şi lauda lui Dumnezeu, Domnul nostru, şi spre mîntuirea sufletului meu[232].

180. *Al treilea punct.* Să-i cer lui Dumnezeu, Domnul nostru, să binevoiască a-mi mişca voinţa şi a-mi pune în suflet ce trebuie să fac privitor la lucrul propus, care să fie spre mai marea Sa laudă, chibzuind bine şi fidel cu înţelegerea mea şi alegînd potrivit cu preasfînta şi bineplăcuta Sa voinţă.

181. *Al patrulea punct.* Voi cîntări, gîndindu-mă ce avantaje sau foloase voi avea ţinînd slujba sau beneficiul propus, numai spre lauda lui Dumnezeu,

230 *Cf.* 313-336.
231 *Cf.* 50.
232 *Cf.* 15,23,169.

Domnul nostru, şi spre mîntuirea sufletului meu; şi, dimpotrivă, voi cîntări în acelaşi fel dezavantajele, şi pericolele care există avîndu-le. Să fac acelaşi lucru în partea a doua, şi anume, să privesc avantajele şi foloasele în a nu le avea, şi de asemenea, dimpotrivă,

dezavantajele şi primejdiile în a nu le avea.

182. *Al cincilea punct.* După ce am cîntărit şi cercetat pe toate părţile lucrul propus, să privesc spre ce parte se înclină mai mult raţiunea şi astfel, urmînd cel mai puternic impuls al raţiunii şi nu vreun impuls al senzualităţii, se va lua o hotă- rîre cu privire la lucrul propus.

183. *Al şaselea punct.* După ce s-a făcut o astfel de alegere şi s-a luat o hotărîre, persoana care a făcut astfel, trebuie să meargă cu multă rîvnă să se roage dinaintea lui Dumnezeu, Domnul nostru, şi să-i ofere această alegere, pentru ca Maiestatea Sa dumnezeiască să binevoiască a o primi şi a o întări, fiind spre mai marea slujire şi laudă a Sa.

184. AL DOILEA MOD PENTRU A FACE O ALEGERE SĂNĂTOASĂ ŞI BUNĂ
CUPRINDE PATRU REGULI ŞI O NOTĂ.

Prima regulă este că iubirea care mă mişcă şi mă face să aleg un astfel de lucru trebuie să coboare de sus, din iubirea lui Dumnezeu; astfel încît acela care face alegerea să simtă mai înainte în sine însuşi că iubirea mai mare sau mai mică pe care o are faţă de lucrul pe care îl alege este numai pentru Creatorul şi Domnul său[1].

185. *A doua regulă,* să privesc un om pe care nu l-am văzut sau cunoscut vreodată, şi dorindu-i de- săvîrşirea sa deplină, să mă gîndesc ce i-aş spune să facă şi să aleagă pentru mai marea slavă a lui Dumnezeu, Domnul nostru, şi spre mai marea desăvîrşire a sufletului său; şi să fac acelaşi lucru, păstrînd regula pe care o stabilesc pentru celălalt.

186. *A treia regulă.* Să mă gîndesc, ca şi cum aş fi în ceasul morţii, la forma şi măsura pe care voi dori atunci să o fi ţinut în felul de a face alegerea de faţă; şi, ţinînd cont de acestea, să le fac cu toată hotărîrea.

187. *A patra regulă.* Să mă privesc şi să cuget cum mă voi afla în ziua judecăţii, să mă gîndesc cum voi vrea atunci să fi hotărît cu privire la lucrul de faţă; şi regula pe care voi vrea atunci să o fi ţinut, să o urmez acum, pentru ca atunci să fiu în plăcere şi bucurie deplină.

188. *Notă.* După ce am urmat regulile de mai sus pentru mîntuirea şi liniştea mea veşnică, voi face alegerea şi voi aduce ofranda lui Dumnezeu, Domnul nostru, conform punctului al şaselea al primului mod de a face o alegere[1].

1 *Cf.* 237.

189. PENTRU ÎNDREPTAREA ŞI TRANSFORMAREA PROPRIEI VIEŢI ŞI STĂRI.

Trebuie să se ia aminte că, în ceea ce-i priveşte pe cei care s-au angajat în preoţie sau în căsnicie (fie că le prisosesc bunurile vremelnice, fie că nu), dacă nu au prilejul sau voinţă fermă să facă o alegere între lucruri care sînt obiectul unei alegeri revocabile, este de mare folos, în loc să se facă o alegere, să se caute o formă şi un mod de îndreptare şi transformare a propriei vieţi şi stări în fiecare dintre acestea; şi anume, rînduind făptura, viaţa şi starea proprie, spre slava şi lauda lui Dumnezeu, Domnul nostru, şi mîntuirea sufletului propriu. Pentru a ajunge şi atinge acest scop, trebuie să chibzuiască şi să rumege îndelung, prin exerciţiile şi modurile de a face o alegere, după cum s-a spus mai sus[1], cît de mare trebuie să-i fie casa şi familia, cum trebuie să o întreţină şi să o conducă, cum trebuie să o instruiască prin cuvînt şi faptă; la fel şi în privinţa bunurilor sale: cît trebuie să ia pentru familia şi casa sa şi cît să dea săracilor sau pentru alte fapte de evlavie, fără a dori şi a căuta nimic altceva în toate şi prin toate decît mai marea laudă şi slavă a lui Dumnezeu, Domnul nostru. Să se gîndească fiecare că va avea în toate lucrurile spirituale atît folos cît va
fi în stare să iasă[233] din amorul propriu, din voinţa şi interesul propriu.

190. SĂPTĂMÎNA A TREIA

ZIUA ÎNTÎI

PRIMA CONTEMPLAŢIE, CEA DE LA MIEZUL NOPŢII, ESTE CUM CRISTOS, DOMNUL NOSTRU, A MERS DIN BETANIA LA IERUSALIM, PÎNĂ LA CINA CEA DE TAINĂ, INCLUSIV (289), ŞI CUPRINDE RUGĂCIUNEA PREGĂTITOARE, TREI INTRODUCERI, ŞASE PUNCTE ŞI UN DIALOG.

Rugăciune. Obişnuita rugăciune pregătitoare.

191. *Prima introducere* este istorisirea, care aici va fi cum Cristos, Domnul nostru, a trimis din Betania la Ierusalim doi ucenici ca să pregătească cina şi apoi s-a dus el însuşi la cină cu ceilalţi ucenici. Şi, după ce au mîncat mielul de Paşti şi au luat cina, le-a spălat picioarele şi a dat preasfîntul trup şi preţiosul sînge ucenicilor săi, şi, după ce Iuda a plecat să-l vîndă pe Domnul său, le-a dat învăţătură[234].

192. *A doua introducere.* Compunerea, văzînd locul; aici va fi să-mi înfăţişez drumul din Betania la Ierusalim, dacă era larg, strimt, lin etc. La fel, încăperea cinei, dacă era mare, mică, dacă era (aranjată) într-un fel sau altul.

193. *A treia introducere.* Să cer ceea ce vreau, care aici va fi să cer durere, simţire şi răvăşire pentru că Domnul merge la pătimire pentru păcatele mele.

194. *Primul punct* este să văd persoanele de la cină şi, reflectînd în mine însumi, să caut să trag vreun folos din acestea.

Al doilea punct. Să aud ce vorbesc şi, la fel, să trag folos din aceasta.

Al treilea punct. Să privesc ce fac şi să trag vreun folos.

195. *Al patrulea punct.* Să cîntăresc ceea ce Cristos, Domnul nostru, pătimeşte sau vrea să pătimească în firea sa omenească, în funcţie de scena pe care o contemplu; şi aici să încep cu multă putere, străduindu-mă să sufăr, să fiu trist şi să plîng; şi să lucrez la fel şi în celelalte puncte care urmează.

196. *Al cincilea punct.* Să mă gîndesc cum dumnezeirea se ascunde, şi anume, cum şi-ar putea nimici duşmanii şi nu o face şi cum lasă preasfînta

233 *Cf.* 16,27; 153-155.
234 *Cf.* In. 13,4-14.

1 *Cf.* 175-188.

umanitate să pătimească atît de crunt.

197. *Al şaselea punct.* Să mă gîndesc cum el pătimeşte toate acestea pentru păcatele mele etc.; şi ce trebuie să fac şi să pătimesc eu pentru el.

198. *Dialog.* Să se încheie cu un dialog cu Cristos, Domnul nostru, şi la sfîrşit cu un *Pater noster.*

199. Notă. Trebuie luat aminte, după cum s-a spus deja în parte mai sus[1], că în dialoguri trebuie vorbit şi cerut în funcţie de materia propusă, şi anume după cum sînt ispitit sau consolat şi după cum simt dorinţa de a avea o virtute sau alta, după cum vreau să mă predispun pentru o parte sau alta, după cum vreau să sufăr sau să mă bucur de lucrul pe care-l contemplu; cerînd, în sfîrşit, ceea ce doresc mai tare în ceea ce priveşte anumite lucruri. Şi astfel poate purta un singur dialog cu Cristos, Domnul nostru, sau, dacă materia sau evlavia îl mişcă, poate purta trei dialoguri, unul cu Mama, altul cu Fiul, altul cu Tatăl, după cum s-a spus în a doua săp- tămînă, în meditaţia celor perechilor (156), cu nota care o urmează (157).

200. ZIUA A DOUA. A DOUA CONTEMPLAŢIE CARE SE VA FACE DIMINEAŢA VA FI DE LA CINA DE TAINĂ PÎNĂ LA GRĂDINA (MĂSLINILOR) INCLUSIV.

Rugăciune. Obişnuita rugăciune pregătitoare.

201. *Prima introducere* este istorisirea, care aici va fi cum Cristos, Domnul nostru, a coborît cu cei unsprezece ucenici ai săi de pe muntele Sion, unde a luat cina, prin valea lui Iosafat, lăsîn- du-i pe opt dintre ucenici de o parte a văii şi pe ceilalţi trei într-o parte a grădinii; şi, intrînd în rugăciune, asudă sudoare ca nişte picături de sîngd) şi după ce s-a rugat de trei ori la Tatăl, i-a trezit pe cei trei ucenici, şi după ce duşmanii au căzut la pămînt la auzul glasului său, şi Iuda i-a dat sărutarea, şi sfîntul Petru i-a tăiat urechea lui Malhus - Cristos punîndu-i-o la loc - şi, după ce a fost prins ca un răufăcător, este dus jos în vale şi urcă apoi dealul pînă la casa lui Ana.

202. *A doua introducere* este să văd locul; aici va fi să-mi înfăţişez drumul de la muntele Sion pînă la valea lui Iosafat, la fel şi grădina, dacă e largă, lungă, de vreo formă sau alta.

203. *A treia introducere* este să cer ceea ce vreau; ceea ce este potrivit în pătimire: durere cu Cristos în durere, chin cu Cristos cel chinuit, lacrimi, suferinţă interioară pentru atîta suferinţă pe care Cristos a îndurat-o pentru mine[235].

204. *Prima notă.* In această a doua contemplaţie, după rugăciunea pregătitoare şi cele trei introduceri pomenite mai sus, se va ţine acelaşi fel de a proceda, pe puncte şi dialog, care a fost urmat în prima contemplare a cinei de taină; iar la ceasul liturghiei şi al vesperelor se vor face două repetări ale primei şi ale celei de-a doua contemplaţii; şi apoi, înainte de cină, se va face exerciţiul cu folosirea simţurilor asupra celor două contemplaţii amintite mai sus, începînd mereu cu rugăciunea pregătitoare şi cele trei introduceri, în funcţie de materia propusă, în felul în care s-a spus şi arătat în săptămîna a doua[236].

205. *A doua notă.* După felul în care vîrsta, dispoziţia şi firea fiecăruia ajută persoana care face exerciţiile, va face în fiecare zi cinci exerciţii sau mai puţine.

206. *A treia notă.* în această săptămînă a treia se vor schimba în parte adăugirile a doua şi a şasea. A doua va fi: de îndată ce mă voi fi trezit, să am înaintea ochilor unde mă îndrept şi pentru ce,

trecîndu-mi pe scurt prin minte contemplaţia pe care vreau să o fac[237], după cum ar fi misterul, străduindu-mă în timp ce mă ridic şi mă îmbrac să mă întristez şi să sufăr pentru atîta durere şi chin al lui Cristos, Domnului nostru. A şasea se va schimba astfel: îndepărtînd orice gînduri vesele, fie ele bune sau sfinte, cum ar fi cele ale învierii şi ale slavei, şi, dimpotrivă, stră- duindu-mă să ajung la durere, chin şi suferinţă, aducîndu-mi adesea în minte caznele, oboselile şi durerile lui Cristos, Domnul nostru, pe care le-a îndurat din ceasul naşterii sale pînă la misterul pătimirii, în care mă aflu acum[238].

207. *A patra notă.* Cercetarea particulară privitoare la exerciţiile şi adăugirile de faţă se va face ca şi în săptămîna de dinainte[239].

208. ZIUA A DOUA. La miezul nopţii se va face contemplaţia despre cele petrecute de la ieşirea din grădină pînă la casa lui Ana, inclusiv (291); şi dimineaţa,

235 *Cf.* 197.
236 *Cf.* 62,119,159.
237 *Cf.* 74.
238 *Cf.* 78,130.
239 *Cf.* 90,160.

1 *Cf.* 4.

despre cele petrecute de la ieşirea din casa lui Ana pînă la casa lui Caiafa, inclusiv (292); şi după aceea se vor face două reluări şi exerciţiul cu cele cinci simţuri, după cum s-a spus deja[240].

ZIUA A TREIA. La miezul nopţii, de la casa lui Caiafa pînă la Pilat inclusiv, (293); şi dimineaţa, de la Pilat pînă la Irod, inclusiv (294); şi apoi reluările şi exerciţiul cu cele cinci simţuri, în felul amintit mai sus[241].

ZIUA A PATRA. La miezul nopţii, de la Irod la Pilat (295); contemplînd pînă la jumătatea misterelor din casa lui Pilat şi apoi, în exerciţiul de dimineaţă, celelalte mistere din casa lui Pilat care au rămas şi reluările şi exerciţiul cu cele cinci simţuri, cum am mai spus[242].

ZIUA A CINCEA. La miezul nopţii, de la casa lui Pilat pînă la răstignire (296); şi dimineaţă, de cînd a fost înălţat pe cruce, pînă cînd şi-a dat sufletul (297); apoi, cele două reluări şi exerciţiul cu cele cinci simţuri[243].

ZIUA A ŞASEA. La miezul nopţii, de la cobo- rîrea de pe cruce, pînă la mormînt, exclusiv (298); şi dimineaţă, de la mormînt, inclusiv[244], pînă la casa în care era Stăpîna noastră, după ce şi-a îngropat fiul.

240 *Cf.* 204.
241 *Cf.* 204
242 *Cf.* 204.
243 *Cf.* 204
244 298.

ZIUA A ŞAPTEA. Contemplarea întregii pătimiri laolaltă în exerciţiul de la miezul nopţii şi în cel de dimineaţă, iar în locul celor două reluări şi al exerciţiului cu cele cinci simţuri, să mă gîndesc de-a lungul întregii zile, cît mai adesea cu putinţă, cum trupul preasfînt al lui Cristos, Domnul nostru, a rămas desprins şi despărţit de suflet şi unde şi cum era îngropat. De asemenea, să mă gîndesc la singurătatea Stăpînei noastre, sfîrşită de durere; apoi, pe de altă parte, la aceea a ucenicilor.

209. *Notă.* Trebuie luat aminte că acela care vrea să stăruie mai mult[1] în pătimire trebuie să ia pentru fieCare contemplaţie mai puţine mistere, de pildă, în prima contemplaţie, numai cina de taină; în a doua, spălarea picioarelor; în a treia, dăruirea Sfintei Taine; în a patra, învăţătura pe care le-a dat-o Cristos (ucenicilor); şi la fel în celelalte contemplaţii şi mistere.

De asemenea, după ce va fi fost contemplată întreaga pătimire, să se ia o zi întreagă pentru a contempla jumătate din pătimire, şi o a doua zi pentru cealaltă jumătate; şi a treia zi, toată pătimirea.

Dimpotrivă, cel care va voi mai degrabă să scurteze timpul pentru contemplarea pătimirii, să ia la miezul nopţii cina de taină, dimineaţă grădina, la ceasul liturghiei casa lui Ana, la ceasul

vesperelor, casa lui Caiafa, înainte de cină, casa lui Pilaf; astfel încît, fără să facă reluări şi nici exerciţiul celor cinci simţuri, să facă zilnic cinci exerciţii distincte, şi în fiecare dintre ele, cîte un mister al lui Cristos, Domnul nostru; şi după ce a contemplat astfel întreaga pătimire, poate contempla în altă zi toată pătimirea, într-un singur exerciţiu sau în mai multe, după cum i se va părea că poate să-i fie mai de folos.

210. REGULI DE URMAT DE ACUM ÎNAINTE ÎN CEEA CE PRIVEŞTE HRANA.

Prima regulă este că e mai puţin potrivit să ne abţinem de la pîine, pentru că nu este o mîn- care pentru care pofta să devină de obicei neo- rînduită sau asupra căreia ispita să insiste ca în cazul altor mîncări.

211. A *doua regulă.* în ceea ce priveşte băutura, abstinenţa pare mai uşoară decît în ceea ce priveşte pîinea; cu toate acestea, trebuie văzut cu atenţie ceea ce aduce folos, ca să o primim, şi ceea ce aduce pagubă, ca să fie dat deoparte.

212. *A treia regulă.* în ceea ce priveşte mîncărurile trebuie ţinută cea mai mare şi mai strictă abstinenţă; pentru că, în această privinţă atît pofta este mai neorînduită, cît şi ispitirea mai tare. Astfel, abstinenţa de la mîncăruri, pentru a

evita neorînduiala, poate *fi* ţinută în două feluri: mai întîi, deprinderea cu mîncăruri mai puţin alese; iar dacă sînt alese, să fie în cantitate mică.

213. *A patra regulă.* Păzindu-se ca nu cumva să cadă bolnav, cu cît omul va renunţa la mai mult din ceea ce este potrivit, cu atît mai repede va afla măsura pe care trebuie să o ţină în mîncare şi băutură, din două motive: primul, pentru că, fiind astfel ajutat şi dispus, de multe ori va simţi mai bine semnele lăuntrice, consolaţiile şi inspiraţiile dumnezeieşti pentru a-i arăta măsura care i se potriveşte; al doilea, dacă persoana se află în* abstinenţă, şi fără multă forţă trupească şi rîvnă pentru exerciţii spirituale, va ajunge să înţeleagă mai uşor ceea se potriveşte mai mult pentru a-şi hrăni trupul.

214. *A cincea regulă.* In timp ce persoana mănîncă să se gîndească cum îl vede pe Cristos, Domnul nostru, mîncînd cu apostolii săi, şi cum bea şi cum priveşte şi cum vorbeşte, străduindu-se să-l imite. In acest fel, în cea mai mare parte înţelegerea să fie ocupată cu gîndul la Domnul nostru, iar în cea mai mică, cu hrăni rea trupului, pentru ca astfel să dobîndească mai multă armonie şi ordine în felul de a se purta şi a se cîrmui.

215. *A şasea regulă.* Alteori, în timp ce mănîncă se poate gîndi la altceva, fie la vieţile sfinţilor, fie la vreo altă contemplaţie evlavioasă sau la vreo altă îndeletnicire spirituală; astfel, fiind atent la asemenea lucruri, va afla mai puţină plăcere şi simţire în hrana trupească.

216. *A şaptea regulă.* Mai mult decît orice, să se păzească ca nu cumva tot sufletul să-i fie prins de faptul că mănîncă, şi sa nu fie zorit de poftă în timp ce mănîncă, ci, dimpotrivă, să fie stăpîn pe sine atît în felul de a mînca, cît şi în cantitate.

217. *A opta regulă.* Pentru a îndepărta neorînduiala este de mare folos ca după prînz sau după cină, sau în alt ceas în care nu simte poftă de mînca- re, să hotărască în sine pentru prînzul sau cina care va urma, şi astfel, în fiecare zi, cantitatea pe care e potrivit să o mănînce, de la care să nu se abată în nici un fel, orice poftă sau ispită l-ar îmboldi; ba mai mult, pentru a stăvili mai bine orice poftă neorînduită şi ispită a duşmanului, dacă este ispitit să mănînce mai mult, atunci să mănînce mai puţin.

1 *Cf.* 4,162.

218. SĂPTĂMÎNA A PATRA

PRIMA CONTEMPLAŢIE: CUM CRISTOS, DOMNUL NOSTRU, I S-A ARĂTAT STĂPÎNEI NOASTRE (299).

Rugăciune. Obişnuita rugăciune pregătitoare.

219. *Prima introducere* este istorisirea, care aici va fi cum, după ce Cristos şi-a dat sufletul pe cruce şi trupul a rămas despărţit de suflet, rămînînd mereu unit cu dumnezeirea, fericitul suflet a coborît în iad, şi el unit cu dumnezeirea; şi scoţînd de acolo sufletele drepţilor, şi venind la morfnînt, a înviat şi i-a apărut binecuvîntatei sale Maici cu trup şi suflet.

220. *A doua introducere.* Compunerea vizuală a locului, care aici va fi să văd aşezarea sfîntului mormînt şi locuinţa sau casa Stăpînei noastre, privind fiecare colţ în parte; de asemenea odaia, locul de rugăciune.

221. *A treia introducere.* Este să cer ceea ce vreau; aici va fi să cer harul să mă bucur şi să mă veselesc adînc de atîta slavă şi bucurie a lui Cristos, Domnul nostru.

222. *Primul punct, al doilea* şi *al treilea* sînt cele obişnuite, pe care le-am avut la cina cea de taină a lui Cristos, Domnul nostru*.

223. *Al patrulea punct.* Să chibzuiesc cum dumnezeirea, care părea să se ascundă în pătimire, apare şi se arată acum atît de minunat în preasfînta înviere, prin adevăratele şi preasfintele sale roade.

224. *Al cincilea punct.* Să privesc slujirea de consolare pe care Cristos, Domnul nostru, o împlineşte, aşa cum prietenii obişnuiesc să-şi aducă consolare unii altora.

225. *Dialog.* Se va încheia cu unul sau mai multe dialoguri, în funcţie de materia propusă, şi un *Pater noster.*

226. *Prima notă.* In contemplaţiile care urmează se vor parcurge toate misterele învierii în felul descris mai jos[245] [246], pînă la înălţare inclusiv, de acum înainte păstrînd şi urmînd de-a lungul întregii săptămîni a învierii aceeaşi formă şi orînduială ţinute în săptămîna pătimirii[247]. Aşadar, pentru această primă contemplaţie a învierii, în ceea ce priveşte introducerile, acestea vor fi adaptate

în funcţie de materia propusă; iar în ceea ce priveşte cele cinci puncte, să fie aceleaşi; şi adăugirile de mai jos' să fie aceleaşi; şi aşa în cele ce ne rămîn, se poate păstra rînduiala din săptămîna pătimirii, ca de pildă în reluări, în exerciţiul cu cele cinci simţuri, adăugarea sau scăderea numărului misterelor[2].

227. *A doua notă.* De obicei, în această a patra săp- tămînă, este mai potrivit decît în celelalte trei să se facă patru exerciţii, iar nu cinci; primul, dimineaţa, imediat după trezire; al doilea, la ceasul slujbei sau înainte de prînz, în locul primei reluări; al treilea, la ceasul vesperelor, în locul celei de-a doua reluări; al patrulea, înainte de cină, folosind cele cinci simţuri[3] pentru cele trei exerciţii ale aceleiaşi zile, luînd seama şi zăbovind asupra părţilor principale, unde voi fi simţit mai mari mişcări şi savoare spirituală.

228. *A treia notă.* Cu toate că în toate contemplaţiile s-a dat un anumit număr de puncte, precum trei sau cinci etc., persoana care contemplă poate urma mai multe sau mai puţine puncte, după cum va găsi de cuviinţă; pentru aceasta este de mare folos ca, înainte de a intra în

245 *Cf.* 194.
246 *Cf.227.*
247 *Cf.*204.
Cf. 229. *Cf.* 209. *Cf* 62.

contemplaţie, să se prevadă şi să se stabilească numărul de puncte de parcurs.
229. *A patra notă.* în această a patra săptămînă, din toate cele zece adăugiri, trebuie schimbate a doua, a şasea, a şaptea şi a zecea.
A doua[248] va fi ca, de îndată ce mă voi fi trezit, să-mi aduc dinaintea ochilor contemplaţia pe care o am de făcut, dorind să simt şi să mă bucur de atîta bucurie şi veselie a lui Cristos, Domnul nostru.
A şasea[249]. Să-mi aduc aminte şi să mă gîndesc la lucruri care trezesc plăcere, veselie şi bucurie spirituală, ca, de pildă, preamărirea etc.
A şaptea[250]. Să se folosească de timpul senin şi plăcut, precum, pe timp de vară, de răcoare, şi iarna, de soare şi de căldură, atît cît sufletul crede şi prevede că îi poate fi de ajutor pentru a se bucura în Creatorul şi Mîntuitorul său.
A zecea[251]. în loc de pocăinţă, să iau seama la cumpătare şi la măsură, dacă sînt într-un timp de post sau abstinenţă cerut de Biserică; pentru că acelea trebuie împlinite întotdeauna, dacă nu există vreo piedică îndreptăţită.
230. CONTEMPLAŢIE PENTRU A DOBÎNDI
’ IUBIRE.
Notă. Mai întîi trebuie luat aminte la două lucruri.
Primul este că iubirea trebuie să fie mai mult în fapte decît în cuvinte.
231. *Al doilea:* iubirea constă în împărtăşirea celor două părţi, şi anume, ca cel care iubeşte să dea şi să împărtăşească celui iubit ceea ce are, sau din ceea ce are sau poate, şi la fel la rîndul său, cel iubit celui iubit; astfel, dacă unul are cunoaştere să-i dea celui ce nu are, şi la fel dacă are faimă sau bogăţii, şi reciproc.
Rugăciune. Rugăciunea obişnuită.
232. *Prima introducere* este compunerea [locului], care este aici să văd cum stau dinaintea lui Dumnezeu, Domnul nostru, a îngerilor, a sfinţilor care mijlocesc pentru mine.
233. *A doua introducere.* Să cer ceea ce vreau; aici va fi să cer să cunosc lăuntric tot binele primit, pentru ca eu, recunoscîndu-l întru totul, să pot să iubesc şi să slujesc în toate Maiestatea Sa dumnezeiască[252].
234. *Primul punct* este să-mi aduc aminte de bine-
facerile primite prin creaţie, mîntuire şi înzestrările personale, cîntărind cu multă afecţiune cît de mult a făcut Dumnezeu, Domnul nostru, pentru mine şi cît de mult mi-a dăruit din ceea ce are, şi mai departe, cît de mult doreşte acelaşi Domn să mi se dăruiască, atît cît poate în dumnezeirea sa. Şi apoi să reflectez în mine însumi, cîntărind ceea ce trebuie să ofer şi să dăruiesc Maiestăţii Sale dumnezeieşti după înţelepciune şi dreptate, şi anume tot ceea ce am şi pe mine însumi laolaltă, ca unul care dă din toată inima: „Ia-mi, Doamne, şi primeşte toată libertatea mea, memoria, mintea şi voinţa mea toată; tot ce am sau ce posed e din darul Tău; Ţie, Doamne, Ţi le înapoiez; toate ale Tale sînt; dispune de ele după bunul Tău plac; dă-mi numai iubirea şi harul Tău şi mi-e de ajuns".
235. *Al doilea punct.* Să privesc cum Dumnezeu sălăşluieşte în creaturi: în stihii, dîndu-le fiinţă, în plante, dîndu-le să crească, în animale, dîndu-le să simtă, în oameni, dîndu-le pricepere, tot la fel în mine, dîndu-mi fiinţă, însufleţin- du-mă, dîndu-mi simţire şi pricepere, făcînd din mine un templu, fiind creat după chipul şi asemănarea Maiestăţii Sale dumnezeieşti. Tot la fel, să reflectez în mine însumi, în felul arătat la primul punct sau în alt fel care mi s-ar părea mai bun. în acelaşi fel se va face la fiecare punct de mai jos.
236. *Al treilea.* Să mă gîndesc cum Dumnezeu munceşte şi trudeşte pentru mine în toate lucrurile create de pe faţa pămîntului, *id est, habet se ad modum laborantis**. Astfel în ceruri, în stihii, plante, roade, turme etc., dîndu-le fiinţă, păs- trîndu-le, făcîndu-le să crească, să simtă etc.; după aceea să reflectez în mine însumi.

248 *Cf.* 74.
249 *Cf.* 78.
250 *Cf.* 79.
251 *Cf.* 82.
252 *Cf.* 47.

237. *Al patrulea,* să privesc cum toate cele bune şi darurile coboară de sus, precum puterea mea mărginită de la preamarea şi nesfîrşita putere de sus; şi tot aşa, dreptatea, bunătatea, îndurarea, milostivirea etc.; precum din soare coboară razele,' din izvoare apele; după aceea să închei, reflectînd în mine însumi, după cum s-a spus. Să închei cu un dialog şi cu un *Pater noster.*

238. TREI FELURI DE A SE RUGA, IAR CEL DINTÎI [PUNCT] ESTE DESPRE PORUNCI.

Primul fel de a se ruga[253] [254] priveşte cele zece porunci şi cele şapte păcate capitale, cele trei facultăţi ale sufletului,[255] şi cele cinci simţuri trupeşti; acest fel de a se ruga tinde mai degrabă să dea o formă, o metodă şi un exerciţiu pentru ca sufletul să se aşeze şi să tragă folos din ele şi
ca rugăciunea să fie bine primită, decît să dea o formă şi o metodă oarecare de rugăciune.

239. Mai întîi, se va face echivalentul celei de-a doua adăugiri a săptămînii a doua,[256] şi anume, înainte de a intra în rugăciune, să-mi odihnesc puţin spiritul, şezînd sau plimbîndu-mă, după cum mi se va părea mai bine, gîndindu-mă încotro mă îndrept şi de ce; această adăugire se va urma la începutul tuturor felurilor de a se ruga.

240. *Rugăciune.* O rugăciune pregătitoare: îi voi cere lui Dumnezeu, Domnul nostru, harul să pot cunoaşte în ce am greşit privitor la cele zece porunci; la fel să cer harul şi ajutorul să mă îndrept pe viitor, cerînd o desăvîrşită înţelegere a lor pentru a le păzi mai bine şi spre mai marea slavă şi laudă a Maiestăţii Sale dumnezeieşti.

241. Pentru *primul fel* de a se ruga e de folos să cercetez şi să cuget la prima poruncă, în ce fel am păzit-o şi unde am greşit, făcînd aceasta pentru timpul în care s-ar zice trei *Pater noster* şi trei *Ave Maria;* iar dacă în acest răstimp îmi descopăr nişte greşeli, să cer îngăduinţă şi iertare pentru ele şi să zic un *Pater noster-,* şi în acest fel să se procedeze cu fiecare dintre cele zece porunci.

242. *[Prima notă]* Trebuie adăugat că, atunci cînd omul ajunge să cugete la vreo poruncă împotriva căreia află că nu obişnuieşte să păcătuiască defel, nu este nevoie să petreacă atît de mult timp; ci mai degrabă, cînd cineva descoperă că greşeşte mai mult sau mai puţin împotriva unei porunci, în aceeaşi măsură să stăruie în cîntări- rea şi cercetarea ei. Şi acelaşi lucru să fie urmat şi privitor la păcatele de moarte.

243. *A doua notă.* După ce am terminat de cercetat fiecare dintre cele zece porunci, ca mai sus, în- vinuindu-mă de ele şi cerînd har şi ajutor ca să mă îndrept pe viitor, voi încheia cu un dialog cu Dufnnezeu, Domnul nostru, în funcţie de materia propusă.

244. AL DOILEA [PUNCT]. DESPRE PĂCATELE
DE MOARTE.

în ceea ce priveşte cele şapte păcate de moarte capitale[257], după adăugire se va face rugăciunea pregătitoare în felul de mai sus[258]; se va schimba numai materia, care aici va fi despre păcate, de care trebuie să ne păzim, aşa cum înainte era despre porunci, pe care trebuie să le păzim; şi la fel să se păstreze rînduiala şi regula deja amintite, precum şi dialogul.

253 *în latină în original: şi anume, în felul unui lucrător.*
254 *Cf.* 18, 24, 57, 244.
255 *Cf.* 50.
256 *Cf.* 75,131.
257 *Cf.* 18, 24, 57, 238.
258 *Cf.* 240.

245. Pentru a cunoaşte mai bine greşelile săvîrşite în păcatele de moarte, să se cerceteze contrariile lor; şi astfel, pentru a se păzi mai bine de ele, persoana să-şi propună şi să caute, prin exerciţii sfinte, să dobîndească şi să se păstreze în cele şapte virtuţi potrivnice lor.

246. AL TREILEA [PUNCT], DESPRE CELE TREI FACULTĂŢI ALE SUFLETULUI.

Metodă. în ceea ce priveşte cele trei facultăţi ale sufletului se va păstra aceeaşi rînduială şi regulă ca şi la porunci, făcînd adăugirea corespunzătoare, rugăciunea pregătitoare şi dialogul[259].

247. AL PATRULEA [PUNCT], DEPRE CELE CINCI SIMŢURI ALE TRUPULUI

Metodă. în ceea ce priveşte cele cinci simţuri ale trupului se va păzi mereu aceeaşi rînduială[260], schimbînd numai materia.

248. *Notă.* Cine doreşte să-l imite în folosirea simţurilor sale pe Cristos, Domnul nostru, să se încredinţeze pe sine în rugăciunea pregătitoare Maiestăţii Sale dumnezeieşti; şi după ce a cercetat fiecare simţ în parte, să zică un *Ave Maria*

sau *Pater noster;* iar cine ar dori să o imite în folosirea simţurilor pe Stăpîna noastră, în rugăciunea pregătitoare să i se încredinţeze, ca să-i dobîndească acest har de la Fiul şi Domnul său; şi, după ce a cercetat fiecare simţ în parte, să zică un *Ave Mar ia.*

249. AL DOILEA FEL DE A SE RUGA ESTE CONTEMPLAREA ÎNŢELESULUI FIECĂRUI CUVÎNT DIN RUGĂCIUNE.

250. *Adăugire.* Aceeaşi adăugire, ca şi cea de la primul fel de a se ruga, se va ţine şi în acest al doilea[261].

251. Rugăciune. Rugăciunea pregătitoare se va face în funcţie de persoana căreia i se adresează rugăciunea[262].

252. Al doilea fel de a se ruga: fie îngenuncheat, fie şezînd, după cum se simte mai dispus şi găseşte mai multă evlavie, ţinînd ochii închişi sau aţintiţi într-un loc, fără să-şi plimbe privirea, să spună *Pater,* şi va zăbovi în cercetarea acestui cuvînt atît timp cît va găsi înţelesuri, comparaţii, savoare şi consolare în cugetări potrivite unui astfel de cuvînt. La fel se va face cu fiecare cuvînt al *Pater noster* şi al oricărei alte rugăciuni cu care ar dori să se roage în felul acesta.

253. *Prima regulă* este că, în felul de mai sus, se va zăbovi vreme de un ceas asupra întregii rugăciuni *Pater noster,* păstrîndu-se calea pomenită mai sus; odată încheiată, se va spune un *Ave Maria, Credo*[263]*, Anima Christi, Salve Regina*[264]*,* cu voce tare sau în gînd, în felul obişnuit.

254. *A doua regulă* este că, dacă cel care contemplă rugăciunea Pater noster va fi găsit în vreun cuvînt sau două materie îmbelşugată de cugetat şi savoare şi consolare, să nu caute să treacă mai departe, chiar dacă ar petrece toată ora cu ceea ce află în ele; şi, încheind-o, va spune ce a rămas din Pater noster, în felul obişnuit.

255. *A treia regulă* este că, dacă a zăbovit vreme de un ceas întreg la unul sau două cuvinte, din *Pater noster,* în ziua următoare, cînd va dori să se întoarcă la rugăciune, va spune acel cuvînt sau acele două cuvinte în felul obişnuit; iar la cuvîntul imediat următor va începe să contemple, după cum s-a spus în a doua regulă.

256. *Prima notă.* Trebuie luat aminte că, odată terminat *Pater noster* într-o zi sau în mai multe zile,

se va face la fel cu *Ave Maria,* şi apoi cu celelalte rugăciuni; astfel încît, pentru o vreme, să facă exerciţii mereu cu una dintre ele.

257. Â *doua notă* este ca, odată terminată rugăciunea, îndreptîndu-se spre persoana căreia i s-a rugat, în cîteva cuvinte, să ceară virtuţile sau harurile de care simte că are mai mare nevoie.

---

259 *Cf.* 239-242.
260 *Cf.* 18, 24.
261 *Cf.* 239.
262 *Cf.* 248.
263 In latină în original, *Crezul.*
264 In latină în original, *Bucură-te, Regină.*

258. AL TREILEA FEL DE A SE RUGA: DUPĂ RITM.

Adăugirea va fi aceeaşi ca la primul şi al doilea fel de a se ruga[265].

Rugăciitne. Rugăciunea pregătitoare va fi ca la al doilea fel de a se ruga[266].

Al treilea fel de a se ruga este că, la fiecare inspiraţie sau expiraţie, se va face rugăciune în gînd, rostind un cuvînt din *Pater noster,* sau din vreo altă rugăciune care se face, astfel încît un singur cuvînt să fie rostit între o respiraţie şi cealaltă; şi în răstimpul dintre o inspiraţie şi cealaltă să se cugete îndeosebi la înţelesul acelui cuvînt sau la persoana căreia îi este adresată rugăciunea, sau la nimicnicia proprie, sau la diferenţa între atîta înălţime şi atîta nimicnicie proprie; şi după aceeaşi formă şi regulă va continua cu celelalte cuvinte din *Pater noster;*

şi celelalte rugăciuni, anume *Ave Maria, Anima Christi, Credo* şi *Salve Regina,* le va face ca de obicei[267].

259. *Prima regulă* este că în ziua următoare sau în alt ceas în care vrea să se roage, să rostească Ave Maria după ritm, iar celelalte rugăciuni, ca de obicei, şi va face la fel, în continuare, cu celelalte.

260. *A doua regulă* este că cine ar vrea să stăruie mai mult în rugăciunea după ritm poate face toate rugăciunile amintite mai sus sau parte din acestea, urmînd aceeaşi rînduială a ritmului respiraţiei, cum s-a spus înainte.

261. MISTERELE VIEŢII LUI CRISTOS, DOMNUL NOSTRU.

Notă. Trebuie luat aminte că în toate misterele următoare, toate cuvintele cuprinse între paranteze sînt chiar din Evanghelie, dar nu şi celelalte[268]; şi, în mare parte, pentru fiecare mister vor fi trei puncte pentru a le medita şi contempla cu mai multă uşurinţă.

262. DESPRE BUNĂVESTIREA STĂPÎNEI NOASTRE SCRIE SFÎNTUL LUCA IN 1,26-38.

1. *Primul punct este că sfîntul înger Gabriel, salutînd-o pe Maria, îi vesteşte zămislirea lui Cristos, Domnul nostru (Şi, intrînd îngerul acolo unde era Maria, a salutat-o spunîndu-i: „Bucură-te, cea plină de har[269], vei zămisli în pîntece şi vei naşte un Fiu").*

2. *Al doilea:* îngerul întăreşte ceea ce i-a spus Sfintei Fecioare vestindu-i zămislirea sfîntului Ioan Botezătorul *(„Şi iată că Elisabeta, ruda ta, a zămislit un fiu la bătrîneţea sa").*

3. *Al treilea: Stăpîna noastră i-a răspuns îngerului („Iată slujitoarea Domnului, fie mie după cuvîn- tul tău").*

263. DESPRE VIZITA STĂPÎNEI NOASTRE LA ELISABETA VORBEŞTE SFÎNTUL LUCA ÎN 1,39-56.

1. *Primul.* Cum Stăpîna noastră a vizitat-o pe Elisabeta, iar sfîntul Ioan Botezătorul, fiind în sînul mamei sale, a simţit prezenţa Stăpînei

265 *Cf.* 239, 250.
266 *Cf.* 251.
267 *Cf.* 253.
sindu-se şi de apocrife şi de literatura pioasă a vremii. De remarcat faptul că Ignaţiu citează din *Vulgata* lui Ieronim.
269 Dios te salve, în text, Dumnezeu să te mîntuiască.

noastre: („Cînd a auzit Elisabeta salutul Măriei, pruncul a săltat în sînul ei şi Elisabeta s-a umplut de Duhul Sfint, a strigat cu glas mare zicînd: „Binecuvîntată eşti tu între femei şi binecuvîntat este rodul trupului tău").

2. *Al doilea. Stăpîna noastră cîntă cîntarea, zicînd: („Măreşte sufletul meu pe Domnul").*

3. *Al treilea. (Maria a rămas cu ea ca la trei luni, apoi s-a întors la casa ei).*

264. DESPRE NAŞTEREA LUI CRISTOS, DOMNUL NOSTRU, VORBEŞTE SFÎNTUL LUCA ÎN 2,1-14.'

1. *Primul. Stăpîna noastră şi soţul ei, Iosif, merg de la Nazaret la Betleem (Şi a urcat Iosif din Galilea la Betleem, supunîndu-i-se lui Cezar, cu Maria, sofia şi femeia lui, care era deja însărcinată).*

2. *(Şi l-a născut pe fiul ei întîi născut, l-a înfăşat şi l-a culcat în iesle).*

3. *(A venit o mulţime mare de oaste cerească, zicînd: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu").*

265. DESPRE PĂSTORI SCRIE SFÎNTUL LUCA ÎN 2,8-18. [270]

2. *Păstorii merg la Betleem: (Şi au venit cu grăbire, şi au găsit pe Maria şi pe Iosif, şi pruncul culcat în iesle).*

3. *(Şi s-au întors păstorii, preamărind şi lăudînd pe Dumnezeu.)*

266. DESPRE TĂIEREA ÎMPREJUR SCRIE SFÎNTUL LUCA ÎN 2,21.

1. *Primul.* L-au tăiat împrejur pe pruncul Isus.

2. *(l-au pus numele Isus, cum îl numise îngerul înainte de a se zămisli în sînul mamei).*

3. Pruncul este dat înapoi Mamei sale, care suferea pentru sîngele pierdut de Fiul său.

267. DESPRE CEI TREI REGI MAGI SCRIE SFÎNTUL MATEI ÎN 2,1-15. [271] [272] [273]

268. DESPRE CURĂŢIREA STĂPÎNEI NOASTRE ŞI PREZENTAREA PRUNCULUI ISUS SCRIE SFÎNTUL LUCA ÎN 2,22-39.

1. *Primul.* L-au adus pe Pruncul Isus la templu, ca să fie înfăţişat Domnului ca întîi născut, şi aduc jertfă pentru el *(o pereche de turturele sau doi pui de porumbel).*

2. *Simeon, venind în templu (l-a luat în braţe) spunînd: („Acum slobozeşti pe slujitorul tău, Stăpîne, [după cuvîntul tău] în pace").*

3. *Ana (venind mai apoi, dădea mărturie despre Domnul şi vorbea despre el tuturor celor care aşteptau mîntuirea lui Israel).*

269. DESPRE FUGA ÎN EGIPT SCRIE SFÎNTUL MATEI ÎN 2,13-19.

1. *Primul.* Irod voia să-l ucidă pe Pruncul Isus, şi astfel i-a ucis pe cei nevinovaţi; iar înainte de moartea lor, îngerul l-a îndemnat pe Iosif să fugă în Egipt: („*Scoală-te, ia copilul şi pe mama lui şi fugi în Egipt").*

2. *A plecat în Egipt: (Iar el, sculîndu-se, a luat copilul şi pe mama lui, noaptea, şi a plecat în Egipt).*

3. A rămas acolo pînă la moartea lui Irod.

270. DESPRE ÎNTOARCEREA LUI CRISTOS, DOMNUL NOSTRU, DIN EGIPT, SCRIE

---

270 *Primul.* Naşterea lui Cristos, Domnul nostru, este descoperită păstorilor de înger: *(„Iată, vă vestesc bucurie mare... astăzi vi s-a născut un Mântuitor").*

271 *Primul.* Cei trei regi magi, călăuzindu-se după stea, au venit să-l adore pe Isus, spunînd: *(„Am văzut steaua lui la Răsărit şi am venit să ne închinăm lui").*

2.1 s-au închinat şi i-au oferit daruri (Căzînd la pămînt, i s-au închinat şi, deschizîndu-şi comorile, i-au adus daruri: aur, tămîie şi smirnă).

273 (Primind înştiinţare în vis să nu se mai întoarcă la Irod, pe altă cale au plecat în ţara lor).

SFÎNTUL MATEI ÎN 2,19-23.

1. *Primul. îngerul îl îndeamnă pe Iosif să se întoarcă în Israel („Scoală-te, ia copilul şi pe mavia lui şi mergi în pămîntul lui Israel”).*
2. Ridicîndu-se, s-a întors în pămîntul lui Israel.
3. Pentru că domnea Archelaos, fiul lui Irod, în Iudeea, s-a retras la Nazaret.

271. DESPRE VIAŢA LUI CRISTOS, DOMNUL NOSTRU, DE LA VÎRSTA DE 12 ANI PÎNĂ LA 30, SCRIE SFÎNTUL LUCA ÎN 2,51.

1. *Primul. Era ascultător faţă de părinţii săi (înainta în înţelepciune, în statură şi în har).*
2. Se Ţâre că se îndeletnicea cu meşteşugul tîm- plăritului, cum arată sfîntul Marcu, în capitolul 6: *(„Nu este oare acesta lemnarul?”).*

272. DESPRE URCAREA LUI CRISTOS LA TEMPLU, CÎND ERA ÎN VÎRSTĂ DE DOISPREZECE ANI, SCRIE SFÎNTUL LUCA ÎN 2,41-50. [274] [275] [276]

274 *Primul.* Cristos, Domnul nostru, în vîrstă de doisprezece ani, a urcat de la Nazaret la Ierusalim.

275 Cristos, Domnul nostru, a rămas la Ierusalim, iar părinţii lui nu ştiau.

276 După trei zile, l-au găsit discutînd în templu şi şezînd în mijlocul învăţătorilor; şi, întrebat

fiind de părinţi, pe unde a fost, a răspuns: („Nu ştiati că în cele ce sînt ale Tatălui meu se cade să fiu?").

273. DESPRE CUM S-A BOTEZAT CRISTOS
SCRIE SFÎNTUL MATEI ÎN 3,13-17.

1. *Primul.* Cristos, Domnul nostru, după ce şi-a luat rămas-bun de la binecuvîntata sa Mamă, a venit de la Nazaret la apa Iordanului, unde se afla sfîntul Ioan Botezătorul.

2. Sfîntul Ioan l-a botezat pe Cristos, Domnul nostru, şi dorind să-şi ceară iertare, socotin- du-se nevrednic să-l boteze, Cristos îi spuse: *(„Lasă acum; căci aşa se cuvine să împlinim toată dreptatea").*

3. *(A apărut Duhul Sfint şi vocea Tatălui din cer spunînd: „Acesta este Fiul meu cel iubit, întru care îmi aflu bucuria").*

274. DESPRE CUM A FOST ISPITIT CRISTOS, SCRIU SFINŢII LUCA ÎN 4,1-13 ŞI MATEI ÎN 4,1-11. [277] [278]

piini [...] Aruncă-te jos [...] Acestea toate ţi le voi da ţie, dacă vei cădea la pămint înaintea mea, şi te vei închina mie").

3. *(îngerii au venit [la Isus] şi au început să-l slujească.)*

275. DESPRE CHEMAREA APOSTOLILOR.

1. *Primul.* Se pare că Sfîntul Petru şi Sfîntul Andrei au fost chemaţi de trei ori: mai întîi, la o oarecare cunoaştere. Aceasta este pentru sfîntul Ioan în primul capitol (1,35-42); a doua oară, să-l urmeze într-un anume fel pe Cristos, cu gîndul de a se întoarce la cele pe care le-au lăsat, Cum spune sfîntul Luca în capitolul cinci (5,8-11); a treia oară, să-l urmeze pentru totdeauna pe Cristos, Domnul nostru: sfîntul Matei, în capitolul al patrulea (4,18-20) şi sfîntul Marcu, în primul (1,16-18).

2. L-a chemat pe Filip, cum se spune în primul capitol din sfîntul Ioan; şi pe Matei, cum Matei însuşi spune în capitolul al nouălea.

3. I-a chemat şi pe ceilalţi apostoli, despre a căror chemare deosebită nu pomeneşte evanghelia.

Şi, de asemenea, mai trebuie ţinut seamă de alte trei lucruri: primul, cum apostolii erau oameni simpli şi neinstruiţi; al doilea, demnitatea la care au fost chemaţi atît de delicat; al treilea, darurile şi harurile prin care au fost înălţaţi deasupra tuturor părinţilor din Vechiul şi Noul Testament.

276. DESPRE PRIMA MINUNE FĂCUTĂ LA
NUNTA DIN CANA GALILEII SCRIE SFÎNTUL IOAN ÎN 2,1-11.

1. *Primul.* Cristos, Domnul nostru, a fost chemat la nuntă împreună cu ucenicii săi.

2. Mama îi face cunoscută Fiului lipsa vinului, spunînd: *(„N-au vin!")-,* şi le-a poruncit slujitorilor: *(„Orice vă va spune, faceţi!").*

3. *(A prefăcut apa în vin şi şi-a arătat slava sa şi au crezut în El ucenicii săi.)*

277. DESPRE CUM CRISTOS I-A IZGONIT DIN TEMPLU PE VÎNZĂTORI SCRIE SFÎNTUL IOAN ÎN 2,14-16. [279] [280] [281]

278. DESPRE PREDICA LUI CRISTOS DE PE MUNTE SCRIE SFÎNTUL MATEI ÎN 5,1-48.

1. *Primul.* Ucenicilor săi iubiţi le vorbeşte deo- * parte despre cele opt fericiri: *(Fericiţi cei săraci*
în spirit, cei blînzi, cei milostivi, cei care plîng, cei care flămînzesc şi însetează de dreptate, cei cu inima curată, făcătorii de pace, cei prigoniţi).

2. *îi îndeamnă să-şi folosească bine talanţii: („Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încît să vadă faptele voastre bune şi să-l preamărească pe Tatăl*

---

277 *Primul.* După ce a fost botezat, s-a dus în pustiu, unde a postit timp de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi.

278 A fost ispitit de duşman de trei ori (Apropiindu-se ispititorul, i-a spus: „Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, spune ca pietrele acestea să se facă

279 *Primul.* I-a izgonit afară din templu pe cei care vindeau, cu un bici făcut din funii.

280 A răsturnat tarabele şi banii zarafilor bogaţi care erau în templu.

281 Săracilor, care vindeau porumbei, le-a spus cu blîndeţe: („Luaţi acestea de aici, şi să nu faceţi din Casa Tatălui meu casă de negoţ!").

vostru din ceruri").

3. Se arată nu ca unul care încalcă legea, ci ca unul care o împlineşte, rostind porunca de a nu ucide, a nu preacurvi, a nu jura strîmb şi de a-i iubi pe duşmani: („Eu *însă vă spun: iubiţi pe duşmanii voştri, faceţi bine celor care vă urăsc"[1]).*

279. DESPRE CUM CRISTOS, DOMNUL NOSTRU, A POTOLIT FURTUNA MĂRII
SCRIE SFÎNTUL MATEI ÎN 8,23-27.

1. *Primul.* în timp ce Cristos, Domnul nostru, dormea, s-a stîmit pe mare o furtună mare.

2. Ucenicii săi, înspăimîntaţi, l-au trezit, iar el i-a mustrat pentru puţina lor credinţă, spunîn- du-le: *(„De ce sînteţifricoşi, puţin credincioşilor ? ").*

3. Le-a poruncit vînturilor şi mării să se potolească; şi potolindu-se, s-a liniştit marea; [282]

oamenii s-au minunat de aceasta, spunînd: („Cefei de om este acesta, că şi vîntul şi marea ascultă de el?").

280. DESPRE CUM CRISTOS MERGEA PE MARE
SCRIE SFÎNTUL MATEI ÎN 14,22-32.

1. *Primul.* Fiind Cristos, Domnul nostru, pe munte, i-a trimis pe ucenicii săi la barcă şi, după ce a dat drumul mulţimilor, a început să se roage singur.

2. Barca era lovită de valuri; Cristos a venit spre barcă mergînd pe apă, iar ucenicii au crezut că este o nălucă.

3. Cristos le-a spus: *(„Eu sînt: nu vă temeţi!");* sfîntul Petru, la porunca lui, a venit la el, mergînd pe apă; acesta, îndoindu-se, a început să se scufunde; însă Cristos, Domnul nostru l-a salvat şi l-a mustrat pentru puţina lui credinţă; şi apoi, urcînd în barcă, a încetat vîntul.

281. DESPRE CUM AU FOST TRIMIŞI UCENICII
SĂ PREDICE SCRIE SFÎNTUL MATEI ÎN 10,1-42. [283] [284]

lupilor; fiţi aşadar înţelepţi ca şerpii şi simpli ca porumbeii").

3. *Le spune şi în ce fel să meargă: („Să nu aveţi nici aur, nici argint [...] în dar aţi primit, în dar să * daţi"). Şi le-a dat învăţătură şi ce să propovăduiască: („Şi, mergînd, vestiţi şi ziceţi: «Este aproape împărăţia cerurilor» ").*

282. DESPRE CONVERTIREA MAGDALENEI SCRIE SFÎNTUL LUCA
ÎN 7,37-50.

1. *Primul.* Magdalena intră acolo unde Cristos, Domnul nostru, stătea la masă, în casa fariseului; avea cu ea un vas de alabastru cu untdelemn.

2. Stînd în spatele Domnului, la picioarele Sale, i le uda cu lacrimi şi le usca cu părul capului ei şi-i săruta picioarele şi i le ungea cu untdelemn.

3. *Cum fariseul o învinuia pe Magdalena, Cristos îi ia apărarea, spunînd: („Iertate îi sînt păcatele ei cele multe, că a iubit mult", iar femeii îi spune: „Credinţa ta te-a mîntuit; mergi în pace").*

283. DESPRE FELUL ÎN CARE CRISTOS, DOMNUL NOSTRU, A DAT DE MÎN-
CARE LA CINCI MII DE OAMENI SCRIE SFÎNTUL MATEI ÎN 14,15-21. [285]

pe Isus să dea drumul mulţimii de oameni care era cu el.

2. Cristos, Domnul nostru, a trimis să i se aducă pîinile şi i-a trimis să se aşeze la masă, şi a bine- cuvîntat şi a frînt şi le-a dat ucenicilor pîinile, iar ucenicii le-au dat mulţimilor.

3. *(Au mîncat şi s-au săturat şi au mai rămas douăsprezece coşuri).*

---

282 Contaminare cu Lc. 6,27.

283 *Primul.* Cristos îi cheamă pe iubiţii săi apostoli şi le dă putere să alunge diavolii din trupurile oamenilor şi să vindece orice boală.

284 Le dă învăţătură despre prudenţă şi răbdare: *(„Iată, eu vă trimit ca pe nişte oi în mijlocul*

285 *Primul.* Cum se făcuse seară, ucenicii îl roagă

284. DESPRE SCHIMBAREA LA FAŢĂ A LUI CRISTOS SCRIE SFÎNTUL MATEI ÎN 17,1-9.
1. *Primul.* Luîndu-i ca tovarăşi pe iubiţii săi ucenici Petru, Iacob şi Ioan, s-a schimbat la faţă, iar chipul său strălucea precum soarele şi hainele precum zăpada.
2. Vorbea cu Moise şi Ilie.
3. Pe cînd sfântul Petru spunea să facă trei colibe, a răsunat un glas din cer, care zicea: (*„Acesta este Fiul meu cel iubit, [în care îmi aflu bucuria], ascultaţi-l!”);* auzind ucenicii acest glas, de frică au căzut cu faţa la pământ, iar Cristos, Domnul nostru, i-a atins şi le-a spus: *(„Ridicaţi-vă şi nu vă temeţi [...]; Nimănui să nu spuneţi vedenia aceasta, pînă cînd Fiul Omului nu va fi înviat din morţi”).*
285. DESPRE ÎNVIEREA LUI LAZĂR. IN. 11,1-45.
1. *Primul.* Marta şi Maria îl înştiinţează pe Cristos, Domnul nostru, despre boala lui Lazăr; auzind El aceasta, a mai rămas unde era, pentru două zile, ca să se vădească mai clar minunea.
2. *înainte să-l învie, le-a cerut amîndurora să creadă, zicînd: („Eu sînt învierea şi Viaţa: cel care crede în mine, chiar dacă moare, va trăi”).*
3. îl învie, după ce a plîns şi s-a rugat; şi modul de a-l învia a fost porunca: (*„ Lazăre, vino afară!”).*
286. DTîSPRE CINA DIN BETANIA. MT. 26,6-14. [286] [287] [288]
nevoie de ei şi vi-i va da pe dată”).
2. S-a urcat pe măgăriţa aşternută cu hainele apostolilor.
3. *Ies să-l întîmpine, aşternîndu-şi hainele pe calea lor şi ramuri de copaci, zicînd: („Osana, Fiul lui David! Binecuvîntat cel care vine în numele Domnului! Osana în înaltul cerului!’’).*
288. DESPRE PREDICAREA DIN TEMPLU. LC. 19,47-48.
1. *Primul.* Şi era în fiecare zi în Templu şi-i învăţa.
2. După ce a sfîrşit predica, cum nu era cine să-l primească în Ierusalim, se întorcea în Betania.
289. DESPRE CINĂ. MT. 26,20-30, IN.13,1-30.
1. *Primul.* A mîncat mielul pascal cu cei doisprezece apostoli ai săi, cărora le-a prezis moartea sa: *(„Adevăr, adevăr vă spun: unul dintre voi mă va vinde”).*
2. *A* spălat picioarele ucenicilor, chiar şi pe cele ale lui Iuda, începînd cu Petru, care, cîntărind măreţia Domnului şi josnicia sa, împotrivin- du-se spunea: *(„Doamne, tu să-mi speli mie picioarele?”);* Petru însă nu ştia că în acest lucru dădea pildă de umilinţă, şi de aceea El a zis: *(„Pildă v-am dat vouă ca, după cum v-am făcut Eu, aşa şi voi să faceţi”).*
3. A statornicit preasfînta taină a împărtăşaniei, ca cel mai mare semn al iubirii salt?, spunînd: *(„Luaţi şi mîncaţi”).* Odată terminată cina, Iuda iese să-l vîndă pe Cristos, Domnul nostru.
290. DESPRE MISTERELE PETRECUT E DE LA CINĂ PÎNĂ ÎN GRĂDINĂ, INCLUSIV. MT 26,36-45.
1. *Primul.* Domnul, după ce s-a sfîrşit cina şi au cîntat imnul, a pornit cu ucenicii săi plini de frică spre muntele Măslinilor; şi, lăsînd opt ucenici în Gethsemani, le-a spus: *(„Staţi aici pînă mă voi duce să mă rog acolo”).*

---

286 *Primul.* Domnul ia cina în casa lui Simon le- prosul, împreună cu Lazăr.
287 Maria varsă untdelemnul pe capul lui Cristos.
288 Iuda murmură zicînd: („Pentru ce această risipă?”); dar Domnul o apără pe Magdalena încă o dată, zicînd: („De ce necăjiţi femeia? Căci frumoasă faptă a săvîrşitfafă de mine”).
287. DUMINICA FLORIILOR. MT. 21,1-15.
1. *Primul. Domnul trimite după măgăriţă şi măgăruş, zicînd: („Dezlegaţi-i şi aduceţi-mi-i; iar dacă cineva v-ar spune ceva, spuneţi că Domnul are*

2. însoţit de Sfîntul Petru, Sfîntul Iacob şi Sfîntul Ioan, s-a rugat de trei ori Domnului, spunînd: *(„Tată, dacă e cu putinţă, să treacă de la mine paharul acesta; însă nu cum vreau eu, ci cum voieşti Tu").* Şi, aflîndu-se în agonie, mai mult se ruga.
3. S-a înspăimîntat într-atîta încît spunea: *(„întristat e sufletul meu pînă la moarte")* şi a asudat atît de mult sînge, încît Sfîntul Luca spune *(„Şi i s-a făcut sudoarea ca picăturile de sînge şi cădea pe pămînt"),* ceea ce înseamnă că hainele îi erau deja îmbibate de sînge.

291. DESPRE MISTERELE PETRECUTE DE LA GRĂDINĂ ŞI PÎNĂ LA CASA LUI ANA, INCLUSIV. MT. 26,47-75, LC. 22,47-62, MC. 14,43-72.

1. *Primul. Domnul se lasă sărutat de Iuda şi prins ca un tîlhar, spunîndu-le: („Ca la un tîlhar aţi ieşit, cu săbii şi ciomege, ca să mă prindeţi! Zi de zi şedeam în Templu învăţînd şi nu m-afi arestat"). Şi spunînd: („Pe cine căutaţi?"), duşmanii au căzut la pămînt.*
2. Sfîntul Petru a rănit un slujitor al marelui preot, iar blîndul Domn i-a zis: *(„Pune-ţi sabia la loc"),* şi a vindecat rana slujitorului.
3. Părăsit de ucenicii săi, este dus la Ana, unde Sfîntul Petru, care îl urmase de departe, l-a tăgăduit o dată, iar lui Cristos i-a fost dată o palmă, spunîndu-i-se: *(„Aşa răspunzi marelui preot?").*

292. DESPRE MISTERELE PETRECUTE DE LA CASA LUI ANA, PÎNĂ LA CASA LUI CAIAFA, INCLUSIV. MT. 26,69-75. [289] [290] [291]
batjocoreau şi-l răneau şi-i acopereau faţa şi-i dădeau palme; şi-l întrebau: *(„Profeţeşte-ne, Cristoase, cine este cel care te-a lovit?").* Şi astfel de lucruri huleau împotriva lui.

293. DESPRE MISTERELE PETRECUTE DE LA CASA LUI CAIAFA ŞI PÎNÂ LA CEA A LUI PILAT, INCLUSIV. MT. 27,2-21; LC. 23,1-25; MC. 15,2-15.

1. *Primul. Toată mulţimea iudeilor l-a dus la Pilat şi, înaintea lui, îl învinuiesc: („Pe acesta l-am găsit răzvrătind neamul nostru, oprind a da bir Cezarului").*
2. După ce l-a cercetat de mai multe ori, Pilat zice: *(„Nici o vină nu am găsit în omul acesta").*
3. *Este preferat tîlharul Baraba în locul lui: (Atunci au strigat iarăşi, zicînd: „Nu pe acesta, ci pe Baraba!").*

294. DESPRE MISTERELE PETRECUTE DE LA CASA LUI PILAT PÎNĂ LA CEA A LUI IROD. MT. 27. [292] [293]

3. Irod cu armata lui l-au batjocorit, îmbrăcîn- du-l cu un veşmînt alb.

295. DESPRE MISTERELE PETRECUTE DE LA CASA LUI IROD ŞI PÎNĂ LA CEA A LUI PILAT. MT. 26, LC. 23, MC. 15 şi IN. 19.

1. *Primul.* Irod l-a trimis înapoi la Pilat, ceea ce i-a făcut să devină prieteni, înainte fiind duşmani.
2. Pilat l-a luat şi l-a biciuit pe Isus; iar soldaţii au făcut o coroană de spini şi i-au pus-o pe cap şi, îmbrăcîndu-l în purpură, veneau la el şi-i spuneau: (*„Bucură-te, regele iudeilor!");* şi îl pălmuiau.
3. *L-a dus afară dinaintea tuturor: (A ieşit deci Isus afară, purtînd coroana de spini şi mantia purpurie. Şi le-a zis [Pilat]: „Iată omul!") Şi, cum îl văzură preoţii, au început să strige spunînd: („Răstigneşte-l, răstigneşte-l!").*

296. DESPRE MISTERELE PETRECUTE DE LA CASA LUI PILAT ŞI PÎNĂ LA CRUCE, INCLUSIV. IN. 19,15-22. [294] [295]

---

289 *Primul.* L-au dus legat de la casa lui Ana la casa lui Caiafa, unde Sfîntul Petru l-a tăgăduit de două ori şi, după ce l-a privit Domnul, ieşind afară, a plîns amar.

290 Toată acea noapte Isus a petrecut-o legat.

291 Pe deasupra, cei care îl ţineau legat, îl

292 *Primul.* Pilat l-a trimis pe Isus, Galileanul, la Irod, tetrarhul Galileii.

293 Irod, curios, i-a pus multe întrebări, iar el nu răspundea nimic, deşi scribii şi preoţii îl învinuiau neîncetat.

294 *Primul.* Pilat, stînd ca judecător, l-a dat lor pe Isus ca să-l răstignească, după ce iudeii îl tăgă- duiseră ca rege, zicînd: *(„Nu avem alt rege decît pe Cezarul!").*

295 îşi purta în spate crucea; şi fiindcă nu o putea

purta, a fost silit Simon din Cirene, ca să o ducă după Isus.
3. L-au răstignit între doi tîlhari, punînd aceasta inscripţie: *(„Isus Nazarineanul, Regele Iudeilor").*
297. DESPRE MISTERELE PETRECUTE PE CRUCE. IN. 19,25-37.
1. *Primul.* A rostit şapte cuvinte pe cruce: s-a rugat pentru cei care îl răstigneau; l-a iertat pe tîlhar; l-a încredinţat pe Sfîntul Ioan Mamei sale şi pe Mamă Sfîntului Ioan; a strigat cu glas tare: *(„Mi-e sete!"),* şi i s-a dat să bea fiere şi oţet; a spus că era părăsit; a spus: *(„S-a împlinit");* a sptis: *(„Tată, în mîinile tale încredinţez duhul meu!").*
2. Soarele s-a întunecat, pietrele au crăpat, mormintele s-au deschis, vălul templului s-a sfîşiat în două de sus pînă jos.
3. Era hulit, spunîndu-i-se: *(„Ei, tu, care dărîmi Templul şi-l zideşti în trei zile, izbăveşte-te pe tine însuţi coborînd de pe cruce!");* veşmintele i-au fost împărţite; străpungîndu-i-se coasta cu o suliţă, a curs apă şi sînge.
298. DESPRE MISTERELE PETRECUTE DE LA CRUCE ŞI PÎNĂ LA MORMÎNT, INCLUSIV. IN. 19,38-42. [296]
Nicodim, fiind de faţă Mama sa îndurerată.
2. Trupul i-a fost purtat la mormînt, a fost uns şi înmormîntat.
3. Au fost puse gărzi.
299. DESPRE ÎNVIEREA LUI CRISTOS ŞI PRIMA LUI APARIŢIE[1].
1. *Primul.* I-a apărut Fecioarei Maria; lucru care, deşi nu se spune în Scriptură, se socoteşte spus de vreme ce se spune că a apărut la mulţi alţii; căci Scriptura presupune că noi avem [pricepere], după cum stă scris: *(„Şi voi sînteţifară de pricepere?").*
300. DESPRE CEA DE-A DOUA APARIŢIE. MC. 16,1-11.
1. *Primul.* Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacob şi Salome merg foarte de dimineaţă la mormînt, spunînd: *(„Cine ne va rostogoli piatra de la intrarea mormîntului? ").*
2. *Văd piatra prăvălită şi un înger spunînd: („îl căutaţi pe Isus Nazarineanul, cel răstingnit: a înviat, nu este aici").*
3. I-a apărut Măriei care stătea lîngă mormînt, după ce au plecat celelalte. [297]
301. DESPRE CEA DE-A TREIA APARIŢIE. MT. 28,1-10.
1. *Primul.* Măriile ies din mormînt cu teamă şi bucurie mare, voind să Ie vestească ucenicilor învierea Domnului.
2. Cristos, Domnul nostru, le-a apărut pe cale, spunîndu-le: (*„Bucur aţi-vă!");* ele însă s-au aruncat la picioarele lui şi l-au adorat.
3. *Isus le zice: („Nu vă temeţi! Mergeţi şi vestiţi fraţilor mei să plece în Galileea şi acolo mă vor vedea").*
302. DESPRE CEA DE-A PATRA APARIŢIE.
* LC. 24,12-34.
1. *Primul.* Auzind de la femei că Cristos a înviat, Sfîntul Petru s-a şi dus în grabă la mormînt.
2. Intrînd în mormînt, a văzut giulgiurile cu care a fost acoperit trupul lui Cristos, Domnul nostru, şi nimic altceva.
3. Cum Sfîntul Petru se gîndea la acestea, i-a apărut Cristos şi de aceea, apostolii spuneau: *(„Domnul a înviat cu adevărat şi i s-a arătat lui Simon").*
303. DESPRE A CINCEA APARIŢIE. LC. 24,13-35. [298]

---

296 *Primul.* A fost dat jos de pe cruce de Iosif şi
297 Aparițiile lui Isus sînt luate de Ignațiu după Ludolphe le Chartreux, *Vita Iesu Christi,* II, cap. 70-80.
298 *Primul.* Ucenicilor care mergeau spre

Emmaus şi vorbeau despre Cristos, le apare el însuşi.
2. *îi dojeneşte, arătîndu-le din Scripturi că Cristos trebuia să moară şi să învie: („O, nepricepuţi şi greoi la inimă în a crede toate cîte le-au spus profeţii! Oare nu trebuia Cristos să pătimească acestea şi aşa să intre în slava sa?").*
3. Fiind rugat de ei, rămîne acolo şi a rămas cu ei pînă cînd, împărtăţindu-i, a dispărut; şi ei, întorcîndu-se, le-au spus ucenicilor cum l-au cunoscut în împărtăşire.
304. DESPRE CEA DE-A ŞASEA APARIŢIE. IN. 20,19-23.
1. *Primul.* Ucenicii erau adunaţi laolaltă (de frica iudeilor), în afară de Sfîntul Toma.
2. Le-a apărut Isus, uşile fiind închise şi, stînd în mijlocul lor, zice: *(„Pace vouă!").*
3. *Le-a dat pe Duhul Sfînt, spunîndu-le: („Primiţi pe Duhul Sfînt! Cărora le veţi ierta păcatele, le vor fi iertate").*
305. DESPRE CEA DE-A ŞAPTEA APARIŢIE. IN. 20,24-29. [299] [300]
uşile fiind închise, şi îi spune Sfîntului Toma: („Adu-ţi degetul aici şi vezi mâinile mele şi adu-ţi mina şi pune-o în coasta mea, şi nu fi necredincios, ci credincios").
3. *Sfîntul Toma a crezut, spunînd: („Domnul meu şi Dumnezeul meu!"); la aceasta, Cristos îi spune: („Fericiţi cei care n-au văzut şi au crezut!").*
306. DESPRE A OPTA APARIŢIE. IN. 21,1-17.
1. *Primul.* Isus le-a apărut la şapte dintre ucenicii săi, care pescuiau şi care toată noaptea nu prinseseră nimic; şi, aruncînd năvodul la porunca lui, *(nu mai puteau să-l tragă de mulţimea peştilor).*
2. Din pricina acestui semn, Sfîntul Ioan l-a cunoscut şi i-a zis Sfîntului Petru: *(„Este Domnul!"),* iar acela, aruncîndu-se în mare, a venit la Cristos.
3. Le-a dat să mănînce o bucată de peşte fript şi un fagure de miere[1], şi i-a încredinţat Sfîntului Petru oile, după ce mai înainte l-a cercetat de trei ori despre iubire, spunîndu-i: *(„Paşte oile mele!").* [301]
307. DESPRE A NOUA APARIŢIE.
MT. 28,16-20.
1. *Primul.* Ucenicii merg din porunca Domnului spre muntele Tabor.
2. *Cristos le-a apărut şi le-a spus: („Mi-a fost dată toată puterea în cer şi pe pământ").*
3. *I-a trimis în lumea întreagă să predice, spunînd: („Aşadar, mergeţi şi faceţi ucenici din toate neamurile, botezîndu-i în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfintului Duh!").*
308. DESPRE A ZECEA APARIŢIE. 1 COR. 15,6.
(Apoi s-a arătat la peste cinci sute de fraţi dintr-odată.)
309. DESPRE A UNSPREZECEA APARIŢIE.

1 COR. 15,7.

(„După aceea, i s-a arătat lui Iacob").

310. DESPRE A DOUĂSPREZECEA

299 *Primul.* Sfîntul Toma, necredincios, întrucît nu era de faţă la apariţia de dinainte, zice: Dacă nu-l voi vedea, nu voi crede.
300 Le-a apărut Isus, opt zile mai tîrziu,
301 Text prezent în Lc. 24,42, în traducerea latină a Sfîntului Ieronim.

APARIŢIE.
I-a apărut lui Iosif din Arimateea, după cum se meditează cu evlavie şi se poate citi în vieţile sfinţilor.
311. DESPRE A TREISPREZECEA APARIŢIE. 1 COR. 15,7-9.
I-a apărut Sfîntului Paul după înălţare: *(„Ultimului dintre toţi, ca unui născut înainte de vreme, mi s-a arătat şi mie").* Le-a apărut cu sufletul chiar şi părinţilor sfinţi care erau în limb; apoi, după ce i-a scos şi a luat din nou trup, le-a apărut deseori ucenicilor şi vorbea cu ei.
312. DESPRE ÎNĂLŢAREA LUI CRISTOS.
FAP. 1,1-11.
1. *Primul.* După ce a apărut timp de patruzeci de zile apostolilor, cu multe dovezi şi semne, vorbind despre împărăţia lui Dumnezeu, i-a trimis să-l aştepte la Ierusalim pe Duhul Sfînt făgăduit.
2. I-a dus la muntele Măslinilor şi, în văzul lor, a fost înălţat şi un nor l-a ascuns ochilor lor.
3. *Pe cînd priveau ei spre cer, îngerii le-au spus: („Bărbaţi galileeni, de ce staţi privind la cer? Acest Isus care a fost înălţat de la voi la cer, va veni tot aşa cum l-aţi văzut mergînd spre cer").*

313. REGULI PENTRU A SIMŢI ŞI CUNOAŞTE
ÎNTRUCÎTVA DIFERITELE MIŞCĂRI CARE SE PETREC ÎN SUFLET: CELE BUNE PENTRU A FI PRIMITE, CELE RELE PENTRU A FI ÎNDEPĂRTATE. ACESTEA SÎNT MAI POTRIVITE PENTRU SĂPTĂMÎNA ÎNTÎI.

314. *Prima regulă.* Duşmanul obişnuieşte să ademenească cu plăceri amăgitoare persoanele care merg dintr-un păcat de moarte într-altul, făcîn- du-i să-şi imagineze desfătări şi plăceri senzuale, pentru a-i păstra şi a-i face să se afunde şi mai mult în viciile şi păcatele lor; în aceste persoane, spiritul cel bun acţionează invers, înţepîndu-i şi dîndu-le remuşcări de conştiinţă prin puterea de judecată a raţiunii.

315. *A doua regulă.* Persoanelor care se curăţesc cu rîvnă de păcatele lor, iar în slujirea lui Dumnezeu, Domnul nostru, merg din bine în mai bine, se va aplica contrariul primei reguli; pentru că aici este propriu spiritului rău să muşte, să întristeze şi să pună piedici, neliniştind cu motive neîntemeiate ca nu cumva să înainteze; şi propriu celui bun să încurajeze, să întărească, să aducă consolare, lacrimi, inspiraţii şi linişte, uşurînd şi îndepărtînd orice piedică, ca să înainteze în toată lucrarea cea bună.

316. *A treia regulă,* despre consolarea spirituală.
Numesc consolare atunci cînd în suflet este cauzată vreo mişcare lăuntrică, cu care sufletul ajunge să se înflăcăreze de iubire pentru Creatorul şi Domnul său; şi, prin urmare, nu poate iubi nici o creatură de pe faţa pămîntu- lui în sine, ci numai întru Creatorul tuturora. La fel, cînd varsă lacrimi care mişcă spre iubire pentru Domnul său, sau din durere pentru păcatele sale, sau pentru pătimirea lui Cristos, Domnul nostru, sau pentru alte lucruri drept orînduite spre slujirea şi lauda Sa. în sfîrşit, numesc consolare orice creştere în speranţă, credinţă şi iubire şi orice bucurie lăuntrică care cheamă şi atrage spre cele cereşti şi spre propria înîntuire a sufletului, dîndu-i tihnă şi pace în Creatorul şi Domnul său.

317. *A patra regulă:* despre dezolarea spirituală. Numesc dezolare tot ce se opune celei de-a treia reguli, precum întunecarea sufletului, tulburarea din el, pornirea spre lucruri josnice şi lumeşti, nelinştea pricinuită de felurite tulburări şi ispite, împingînd spre necredinţă, fără speranţă, fără iubire, întru totul cuprins de delăsare, nepăsare, tristeţe şi ca şi cum ar fi despărţit de Creatorul şi Domnul său. Pentru că, aşa cum consolarea se opune dezolării, tot la fel gîndurile care se nasc din consolare se opun gîndurilor care se nasc din dezolare.

1
1 3

318. *A cincea regulă.* în vreme de dezolare să nu se facă niciodată schimbări, ci să se rămînă ferm şi statornic în propunerile şi hotărîrea în care se afla în ziua de dinaintea unei astfel de dezolări sau în hotărîrea în care se afla în consolarea de dinainte. Pentru că, aşa cum în consolare ne îndrumă şi ne sfătuieşte îndeosebi spiritul cel bun, tot aşa în dezolare, cel rău, cu ale cărui sfaturi nu putem lua calea cea dreaptă.

319. *A şasea regulă.* Deşi pe timp de dezolare nu trebuie să ne schimbăm propunerile de dinainte, este de mare folos să reacţionăm cu putere împotriva dezolării, ca de pildă, stăruind mai mult în rugăciune, meditaţie, într-o cercetare îndelungată, sporind într-un mod potrivit pocăinţa[302].

320. *A şaptea regulă.* Cel care se află în dezolare să creadă că Dumnezeu l-a lăsat pe seama puterilor sale, în încercare, ca să ţină piept feluritelor tulburări şi ispite ale duşmanului; căci este în stare de aceasta cu ajutorul dumnezeiesc, care îi rămîne mereu, deşi nu-l simte în mod clar: pentru că Dumnezeu l-a lăsat fără multă evlavie, marea iubire şi harul îmbelşugat, lăsîndu-i totuşi îndeajuns har pentru mîntuirea veşnică.

321. *A opta regulă.* Cel care se află în dezolare să se

302 *Cf.* 89.

străduiască să rămînă în răbdare, care se opune umilirilor care îl asaltează, şi să se gîndească la faptul că va fi în curînd consolat, îndreptîn- du-şi toată străduinţa împotriva unei astfel de * dezolări, precum s-a spus în a şasea regulă.

322. *A noua.* Sîntem dezolaţi din trei cauze principale: prima, pentru că sîntem delăsători, nepăsători sau neglijenţi în exerciţiile noastre spirituale, şi astfel, din pricina greşelilor noastre, consolarea spirituală se îndepărtează de la noi.

A doua, ca să fim puşi la încercare în ceea ce sîntem şi în generozitatea noastră în a-L sluji şi a-L lăuda, chiar şi fără răsplata consolărilor şi amărurilor îmbelşugate; a treia, pentru a ne da adevărata înţelegere şi cunoaştere prin ceea ce simţim înlăuntrul nostru că nu depinde de noi să obţinem şi să avem o evlavie din ce în ce mai mare, o iubire intensă, lacrimi şi nici o altă consolare spirituală, ci că totul este dar şi har de la Dumnezeu, Domnul nostru; şi, ca să nu ne facem cuib în lucru străin, ridicîndu-ne înţelegerea pînă la vreo trufie sau faimă deşartă, atribuindu-ne nouă înşine evlavia sau celelalte părţi ale consolării spirituale.

323. *A zecea regulă.* Cine se află în consolare să se gîndească cum se va afla în dezolarea care va veni după aceea, adunînd puteri pentru atunci.

324. *A unsprezecea.* Cine este consolat să se străduiască să se umilească şi să se înjosească cît îi stă în putinţă, gîndindu-se cît e de neputincios în dezolare fără acest har sau consolare. Dimpotrivă, să se gîndească cel care se află în dezolare că poate multe, cu ajutorul harului îndestulător, ca să ţină piept tuturor duşmanilor săi, adunînd puteri în Creatorul şi Domnul său.

325. *A douăsprezecea.* Duşmanul se poartă ca o femeie, fiind slab în puteri dar îndărătnic. Deoarece, aşa cum de obicei o femeie, cînd se ceartă cu vreun bărbat, îşi pierde curajul şi dă bir cu fugiţii atunci cînd bărbatul se arată neclintit; şi, dimpotrivă, dacă bărbatul începe să dea înapoi şi-şi pierde curajul, atunci furia, dorinţa de răzbunare şi sălbăticia femeii creşte şi devine nemăsurată, tot la fel obişnuieşte şi duşmanul să slăbească şi să-şi piardă curajul, ispitele înde- părtîndu-se atunci cînd persoana care stăruie în cele spirituale se arată neclintită în faţa ispitelor duşmanului, opunîndu-i-se în toate; şi, dimpotrivă, dacă persoana care face exerciţiile începe să se teamă şi să-şi piardă curajul în a lupta cu ispitele, nu există fiară mai fioroasă pe faţa pămîntului precum duşmanul firii omeneşti în urmarea blestematului său plan cu o tot mai mare răutate.

326. *A treisprezecea regulă.* Se poartă la fel ca un
curtezan şiret care doreşte să se ascundă şi să nu fie dat în vileag: Deoarece, aşa cum bărbatul şiret care, ducînd-o cu vorba, îi cere fiicei unui om cinstit sau soţiei unui soţ cinstit, ca vorbele * şi ademenirile sale să rămînă ascunse: şi, dimpotrivă, nu-i convine atunci cînd fiica îi descoperă tatălui sau soţia soţului ademenirile şi intenţiile sale perfide, deoarece îşi dă seama cu uşurinţă că nu-şi va putea duce la îndeplinire ce a pus la cale: tot la fel, atunci cînd duşmanul firii omeneşti se apropie cu vicleniile şi ademenirile sale de sufletul drept, vrea şi doreşte ca ele să fie primite şi ţinute în taină; în schimb, dacă acesta le dezvăluie confesorului său bun sau "altei persoane spirituale care îi cunoaşte înşelăciunile şi răutăţile, aceasta îi dă o lovitură puternică; deoarece îşi dă seama că nu poate duce la capăt răutatea cu care a început, fiind date în vileag înşelăciunile sale izbitoare.

327. *A paisprezecea regulă.* De asemenea, el se poartă şi ca un conducător, pentru a învinge şi prăda ceea ce doreşte; pentru că, aşa cum un căpitan şi conducător de oşti îşi aşează tabăra, cerce- tînd întăriturile şi aşezarea unui castel, îl atacă din partea cea mai slabă; tot la fel, duşmanul firii omeneşti, dînd tîrcoale, priveşte rînd pe rînd toate virtuţile noastre teologale, cardinale şi morale, şi acolo unde ne află mai slabi şi mai nevoiaşi pentru mîntuirea noastră veşnică,
tocmai acolo ne atacă şi caută să ne cucerească.

328. REGULI PENTRU A AVEA ACELAŞI REZULTAT, CU O MAI BUNĂ DISCERNERE
A SPIRITELOR, ŞI CARE SÎNT MAI POTRIVITE PENTRU SĂPTĂMÎNA A DOUA.

329. *Prima regulă.* îi este propriu lui Dumnezeu şi îngerilor săi, în mişcările lor interioare, să dăruiască veselie adevărată şi bucurie spirituală, îndepărtînd toată întristarea şi tulburarea pe care le provoacă duşmanul; iar acestuia îi este propriu să lupte împotriva unei astfel de veselii şi consolări spirituale, [cu] motive neîntemeiate, amănunte inutile şi înşelăciuni neîncetate.

330. *A doua.* Singur Dumnezeu, Domnul nostru, poate da sufletului consolare fără vreo cauză premergătoare; pentru că îi este propriu Creatorului să intre, să iasă şi să producă mişcări lăuntrice, atrăgînd sufletul cu totul în iubirea Maiestăţii sale dumnezeieşti. Spun fără cauză, adică fără nici un sentiment

premergător sau cunoaştere a ceva prin care ar veni o astfel de consolare datorită vreunui act al priceperii sau al voinţei.

331. *A treia.* Cu o cauză poate consola sufletul atît îngerul cel bun, cît şi cel rău, dar cu ţeluri diferite: îngerul cel bun spre folosul sufletului, ca el

să crească şi să urce din bine în mai bine; îngerul cel rău, dimpotrivă, să-l atragă mai departe spre planul său blestemat şi răutatea lui.

332. *A patra.* Este propriu îngerului celui rău, care se preface în înger al luminii[303], să intre prin sufletul evlavios şi să iasă cu sine, şi anume, să aducă gînduri bune şi sfinte, potrivite unui asemenea suflet drept, şi apoi, puţin cîte puţin caută să iasă, trăgînd sufletul spre înşelăciunile sale ascunse şi planurile sale perfide.

333. A *cincea.* Trebuie să luăm aminte cu grijă la înlănţuirea gîndurilor noastre; şi dacă începutul, mijlocul şi sfîrşitul sînt toate bune, înclinate spre tot binele, atunci avem un semn al îngerului bun; dar dacă în înlănţuirea gîndurilor aduse, ceva sfîrşeşte într-un lucru rău sau care distrage, sau mai puţin bun decît acela pe care sufletul şi-l propusese să-l facă sau îl slăbeşte sau îl nelinişteşte sau îl tulbură răpindu-i pacea, liniştea şi tihna pe care le avea înainte, toate acestea sînt un semn vădit că provin de la spiritul cel rău, duşmanul binelui nostru şi al mîntuirii veşnice.

334. *A şasea.* Cînd duşmanul firii omeneşti a fost simţit şi recunoscut după coada sa de şarpe şi după ţelul rău spre care duce, îi este de folos persoanei care a fost ispitită de el să cerceteze de îndată înlănţuirea gîndurilor bune ce i le-a adus şi începutul lor, precum şi, puţin cîte puţin, cum l-a făcut să coboare de la delicateţea şi bucuria spirituală în care se afla, pînă ce l-a atras planul lui perfid; astfel, cu ajutorul acestei experienţe cunoscute şi înţelese, să se păzească de acum înainte de înşelăciunile sale obişnuite.

335. *A şaptea.* Acelora care înaintează din bine în mai bine, îngerul cel bun le atinge sufletele într-un mod blînd, delicat şi tandru, ca un strop de apă care intră în burete; iar cel rău atinge înţepînd, cu tumult şi nelinişte, ca atunci cînd picătura de apă se izbeşte de piatră; în schimb, acelora care înaintează din rău în mai rău spiritele de mai sus îi ating în mod contrar. Aceasta întrucît dispoziţia sufletului faţă de îngerii pomeniţi le este potrivnică sau pe potriva lor; pentru că, atunci cînd le este potrivnică, ei intră cu tumult şi cu simţiri puternice, izbitor; în schimb, atunci cînd este pe potriva lor intră liniştit, ca la ei acasă, pe uşa deschisă.

336. *A opta.* Cînd consolarea este fără cauză, în ea nu există nici o înşelăciune, deoarece ea nu provine decît de la Dumnezeu, Domnul nostru, aşa cum s-a spus (330). însă persoana spirituală căreia Dumnezeu îi dăruieşte o astfel de consolare trebuie să privească şi să discearnă cu multă băgare de seamă şi atenţie între timpul propriu al acestei consolări şi cel al consolării următoare, în care sufletul rămîne înflăcărat şi umplut de darul rămas de la consolarea de di- • nainte; pentru că, de multe ori, în acest al doilea timp, prin înlănţuirea proprie a obiceiurilor şi concluziilor trase din concepte şi judecăţi sau de la spiritul bun sau de la cel rău, dă naştere la diferite idei şi păreri care nu sînt date nemijlocit de Dumnezeu, Domnul nostru; şi, de aceea, trebuie foarte bine cercetate, înainte de a li se da întru totul crezare şi de a fi înfăptuite.

337. LA ÎMPĂRŢIREA POMENILOR TREBUIE • ŢINUTEURMĂTOARELE REGULI.

338. *Prima regulă.* Dacă împart părinţilor sau prietenilor sau persoanelor de care sînt ataşat, trebuie să ţin seama de patru lucruri, despre care s-a vorbit în parte în ceea ce priveşte alegerile (184-187). Primul lucru este că acea dragoste care mă mişcă şi mă face să dau de pomană să coboare de sus, din dragostea lui Dumnezeu, Domnul nostru, astfel încît să simt mai întîi în mine că iubirea mai mare sau mai mică pe care o am pentru aceste persoane este pentru Dumnezeu şi că în temeiul iubirii mai mari pentru acestea scînteiază Dumnezeu.

339. *A doua.* Vreau să privesc un om pe care nu l-am văzut, nici cunoscut vreodată, dorindu-i toată desăvîrşirea în slujba şi starea lui de viaţă. Şi aşa cum aş vrea ca el să se poarte în modul său de a împărţi, spre mai marea slavă a lui Dumnezeu, Domnul nostru, şi mai marea de- săvîrşire a sufletului său, să fac şi eu întocmai, nici mai mult, nici mai puţin, şi să ţin regula şi măsura pe care aş vrea-o pentru celălalt şi o socotesc ca atare.

340. *A treia.* Vreau să chibzuiesc, ca şi cum aş fi în ceasul morţii, la forma şi măsura pe care atunci voi dori să o fi ţinut în slujba mea şi, ghidîn- du-mă după aceasta, să o ţin în felul meu de a împărţi (pomana).

341. *A patra.* Privind cum mă voi afla în ziua judecăţii, să mă gîndesc bine cum aş vrea atunci să fi folosit această slujire şi sarcină a slujbei; şi regula pe care

303 *Cf.* 2 Cor.11,14.

voi dori atunci să o fi ţinut, să o ţin acum.

342. *A cincea.* Atunci cînd cineva se simte înclinat sau ataşat faţă de alte persoane cărora doreşte să le împartă (pomană), să se oprească şi să rumege cele patru reguli de mai sus[304], cercetînd şi cernînd ataşamentul faţă de ele, şi să nu dea de pomană decît atunci cînd, potrivit cu acestea, alipirea sa neorînduită va fi cu totul părăsită şi îndepărtată.

343. *A şasea.* Nu există păcat în a lua bunurile lui * Dumnezeu, Domnul nostru, pentru a le împărţi, atunci cînd persoana este chemată de Dumnezeul şi Domnul nostru, în schimb, în ceea ce priveşte numărul şi cantitatea a ceea ce trebuie luat şi întrebuinţat pentru sine din ceea ce are pentru a da altora, apare îndoiala dacă este vreo vină sau abuz; pentru aceasta se poate îndrepta în starea şi felul său de viaţă, după regulile de mai sus.

344. *A şaptea.* Din pricinile amintite mai sus şi din multe altele, întotdeauna este mai bine şi mai sigur, în ceea ce priveşte propria persoană şi bunăstarea casei, să reducem şi să împuţinăm cît mai mult şi să ne apropiem cu atît mai mult de marele nostru preot, modelul şi regula noastră, care este Cristos, Domnul nostru. Despre aceasta, al treilea Conciliu din Cartagina (la care a luat parte şi sfîntul Augustin) hotărăşte şi porunceşte ca zestrea episcopală să fie modestă şi săracă. Tot la fel trebuie socotit pentru fiecare fel de viaţă, privind şi asemănînd condiţia şi starea persoanelor, aşa cum în căsătorie luăm exemplul sfinţilor Ioachim şi Ana, îm- părţindu-şi bunurile în trei: pe prima au dat-o săracilor, pe a doua slujirii în templu, iar pe a treia pentru traiul lor şi al familiei lor[305].

345. PENTRU SIMŢIREA ŞI ÎNŢELEGEREA SCRUPULELOR ŞI ADEMENIRILOR DUŞMANULUI NOSTRU, AJUTĂ NOTELE URMĂTOARE.

346. *Prima notă.* De obicei numim scrupul ceea ce vine din judecata şi libertatea proprie, şi anume, atunci cînd eu însumi iau drept păcat ceea ce nu este păcat; aşa cum se întîmplă ca cineva, după ce a călcat din întîmplare pe o cruce de paie, după judecata sa crede că a păcătuit; aceasta este de fapt o judecată greşită, nu un scrupul propriu-zis.

347. *A doua notă.* După ce am călcat pe acea cruce, sau după ce am cugetat sau am spus sau am făcut vreun alt lucru, îmi vine din afară un gînd că am păcătuit; iar pe de altă parte, mi se pare că nu am păcătuit; simt totuşi o tulburare, pentru că, pe de o parte, mă îndoiesc, pe de altă parte, nu mă îndoiesc; acesta este propriu-zis un scrupul şi o ispită pe care mi-o pune în cale duşmanul.

348. *A treia notă.* Primul scrupul din prima notă trebuie respins întru totul, pentru că este cu totul greşit; însă, al doilea din a doua notă, este de mare folos să-i fie dat, pentru o vreme, sufletului care se îndeletniceşte cu exerciţii spirituale; ba mai mult, curăţeşte în adîncime şi limpezeş- * te sufletul, îndepărtîndu-l mult de orice umbră de păcat, *iuxta illud Gregorii: „Bonarum menţiuni est ibi culpam cognoscere, ubi culpa nulla est"*[306].

349. *A patra notă.* Duşmanul cercetează atent dacă un suflet este necioplit sau fin; şi dacă este fin, caută să îl facă peste măsură de fin, pentru ca să-l tulbure şi să-l distrugă mai mult; de exemplu, dacă vede că un suflet nu consimte în sine nici păcatul de moarte, nici pe cel lesne-iertă- tor,' nici măcar vreo umbră de păcat cu voinţă, duşmanul, atunci cînd nu-l poate face să cadă în lucruri care i se par a fi păcat, încearcă să-l facă să vadă păcat acolo nu este păcat, cum ar fi într-un cuvînt sau gînd neînsemnat. Dacă sufletul este necioplit, duşmanul caută să-l facă şi mai necioplit; ca de exemplu, dacă înainte nu se sinchisea de păcatele lesne-iertătoare, va căuta să-l facă să nu se sinchisească din ce în ce mai puţin şi de cele de moarte, şi dacă se mai sinchisea cît de cît înainte, să o facă din ce în ce mai puţin sau deloc acum.

350. *A cincea notă.* Sufletul care doreşte să tragă folos în viaţa spirituală trebuie să înainteze mereu în direcţia opusă aceleia în care se îndreaptă duşmanul, şi anume, dacă duşmanul vrea să facă sufletul mai necioplit, acesta să caute să devină mai fin; de asemenea, dacă duşmanul caută să-l facă şi mai fin, pînă

304 *Cf.* 184-187.

305 Exemplul sfinţilor Ioachim şi Ana a fost cules, probabil, din *Legenda aurea* a lui Jacopo de Voragine.

306 în latină în text: „După cum spune Grigore [cel Mare]: «Este propriu minţilor bune să vadă o vină acolo unde nu se află nici o vină»" (Sf. Grigore cel Mare, *Epistolarium,* XI, ep. 64).

la a-şi pierde măsura, sufletul să caute să se înrădăcineze în calea de mijloc, pentru a se linişti în toate.

351. *A şasea notă.* Cînd un astfel de suflet bun doreşte să vorbească sau să facă ceva înlăuntrul Bisericii, după gîndul mai marilor noştri, şi care să fie spre slava lui Dumnezeu, Domnul nostru, şi îi vine vreun gînd sau ispită dinafară, ca să nu vorbească sau sa nu facă acel lucru, aducînd motive înşelătoare de mărire deşartă sau de vreun alt fel *etcetera* atunci trebuie să-şi ridice mintea spre Creatorul şi Domnul său; şi dacă vede că este potrivit cu slujirea Sa, sau cel puţin nu merge împotriva ei, trebuie să meargă cu totul împotriva unei astfel de ispite, *iuxta Bernardum eidem respondentem: „Nec propter te incepi, nec propter tefiniam"*[307].

307 în latină, în text: „după Bemard care îi răspunde aceluiaşi [duşman]: «Nici nu am început pentru tine, nici nu voi sfîrşi pentru tine»" (Jacopo de Voragine, în *Viaţa sf. Bemard,* în *Flos Sanctorum).*

352. PENTRU ADEVĂRATA SIMŢIRE PE CARE TREBUIE SĂ O AVEM ÎN BISERICA LUPTĂTOARE, SE VOR ŢINE REGULILE URMĂTOARE.

353. *Prima regulă.* Lăsînd deoparte orice judecată, trebuie să fim cu sufletul pregătit şi gata să ascultăm în toate de adevărata mireasă a lui Cristos, Domnul nostru, care este mama noastră, Sfînta Biserică ierarhică.

354. *A doua.* Să cinstim spovada la preot şi primirea Preasfîntului Sacrament o dată pe an, şi, mai mult, o dată pe lună, şi chiar mai bine, la fiecare t>pt zile, împlinind toate cele prescrise şi de cuviinţă.

355. *A treia.* Să lăudăm participarea deseori la sfînta liturghie; tot la fel şi cîntecele, psalmii şi rugăciunile îndelungate în biserică sau afară; tot la fel orele prescrise pentru orice liturgie sfîntă, pentru orice rugăciune şi liturgie a orelor.

356. *A patra.* Să lăudăm viaţa călugărească, fecioria, curăţia, iar căsătoria nu într-atît ca pe una dintre acestea.

357. *A cincea.* Să lăudăm legămintele religioase, de ascultare, de sărăcie, de curăţie şi de alte de- săvîrşiri pe deasupra. Trebuie luat seama că, de vreme ce legămîntul se face privitor la cele ce apropie de desăvîrşirea evanghelică, în cele ce îndepărtează de acestea, nu trebuie să se facă legămînt, cum ar fi devin să negustor sau să mă căsătoresc.

358. *A şasea.* Să lăudăm moaştele sfinţilor, cinstin- du-le şi rugîndu-ne sfinţilor; lăudînd lăcaşurile sfinte, pelerinajele, indulgenţele, jubileele, cruciadele şi luminările aprinse în biserici.

359. *A şaptea.* Să lăudăm prescripţiile privitoare la posturi şi abstinenţe şi la postul de patruzeci de zile, cele patru timpuri[308], vinerile şi sîmbăta; la fel pocăinţele, nu numai cele lăuntrice, ci şi cele exterioare.

360. *A opta.* Să lăudăm podoabele, clădirile bisericilor; la fel, icoanele, să fie cinstite după ceea ce reprezintă.

361. *A noua.* în sfîrşit, să lăudăm toate poruncile Bisericii, cu suflet mereu gata şi pregătit pentru a căuta şi a descoperi motive pentru apărarea ei, şi în nici un chip pentru a o ataca.

362. *A zecea.* Trebuie să fim mai pregătiţi să încuviinţăm şi să lăudăm prescripţiile, îndemnurile, ca şi obiceiurile mai marilor noştri, pentru că, deşi nu sînt sau nu ar fi astfel, a vorbi împotriva lor, fie la predici publice, fie vorbind dinaintea oamenilor simpli, ar da naştere mai degrabă la murmur şi scandal decît la folos; şi astfel po- * porul s-ar indigna împotriva mai marilor săi, fie lumeşti, fie spirituali. Astfel, pe cît de mult dăunează vorbirea de rău pe la spate a mai marilor dinaintea oamenilor simpli, într-atît poate fi de folos să se vorbească despre obiceiurile rele direct persoanelor care pot face ceva spre îndreptarea lor.

363. *A unsprezecea.* Să lăudăm învăţătura pozitivă[309] şi scolastică, pentru că, după cum mai mult le este propriu învăţaţilor pozitivi, precum Augustin, Ieronim, Grigore etc., a trezi simţirea pentru a-l iubi şi sluji în toate pe Dumnezeu, Domnul nostru, tot aşa este mai propriu scolasticilor, precum sfîntului Toma, sfîntului Bonaventura, Maestrului Sentinţelor[310] etc., să definească sau să lămurească pentru timpurile noastre cele necesare pentru mîntuirea veşnică, şi ca să atace şi să lămurească toate greşelile şi înşelăciunile. Pentru că, învăţătorii scolastici, fiind mai recenţi, nu numai că trag foloase din adevărata înţelegere a Sfintei Scripturi şi a sfinţilor învăţători pozitivi, ba mai mult, fiind ei iluminaţi şi limpeziţi prin putere dumnezeiască, se folosesc de concilii, canoane şi prescripţii ale sfintei noastre mame Biserici.

364. *A douăsprezecea.* Trebuie să ne ferim de a face comparaţii între noi, cei vii, şi fericiţii din trecut; căci nu puţin se greşeşte în aceasta, şi anume, spunînd: „acesta ştie mai multe decît sfîntul Augustin, sau celălalt este la fel sau mai mare decît sfîntul Francisc, sau că este un alt sfînt Paul în bunătate, sfinţenie etc."

365. *A treisprezecea.* Pentru a ajunge în toate la ţintă trebuie să fim gata să credem că e negru albul pe care îl vedem, dacă aşa hotărăşte Biserica ierarhică;

308 Posturi care se ţineau la începutul fiecărui anotimp.

309 Este vorba despre teologia pozitivă, care subliniază mai mult puterea afectivităţii omului, în timp ce teologia scolastică se adresează îndeosebi facultăţilor cognitive.

310 Petru Lombardul, autorul tratatului *Sentcntiarum libri quat- tuor.*

crezînd că între Cristos, Domnul nostru, mirele, şi Biserica ierarhică, mireasa lui, domneşte acelaşi spirit care ne călăuzeşte şi ne îndreaptă spre mîntuirea sufletelor noastre, pentru că prin acelaşi Spirit şi Domn al nostru, care a dat cele zece porunci, este îndreptată şi condusă sfînta noastră maică Biserica.

366. *A paisprezecea.* Chiar dacă este foarte adevărat că nimeni nu se poate mîntui dacă nu este predestinat şi fără să aibă credinţă şi har, trebuie să fim foarte atenţi la felul de a vorbi şi discuta despre toate acestea.

367. *A cincisprezecea.* De obicei nu trebuie să vorbim mult despre predestinare; dar dacă vreodată, în vreun fel sau altul, am vorbi, să o facem în aşa fel încît oamenii simpli să nu cadă în vreo • greşeală, aşa cum se întîmplă uneori, spunînd: dacă e să fiu mîntuit sau osîndit e deja hotărît,

şi fie că fac bine sau rău, oricum nu se schimbă nimic; şi în felul acesta devin delăsători şi nu se mai îngrijesc de lucrările care duc la mîntuire şi la folosul spiritual al sufletelor.

368. *A şaisprezecea.* De asemenea trebuie ţinut seama dacă se vorbeşte mult despre credinţă şi cu multă tărie, dar fără nici un discernămînt şi lămuriri, să nu se dea prilej oamenilor să devină nepăsători şi delăsători, atît înainte ca credinţa să fie plăsmuită în iubire, cît şi după aceea.

369. *A şaptesprezecea.* De asemenea, nu trebuie să vorbim prea îndelungat, insistînd prea mult asupra harului, astfel încît din aceasta să se nască un venin care să răpească libertatea. Astfel încît se poate vorbi cît de mult se poate despre credinţă şi har, cu ajutor dumnezeiesc, spre o laudă tot mai mare a Maiestăţii sale dumnezeieşti; dar, mai ales în vremurile noastre atît de primejdioase, nu în aşa fel şi chip încît lucrările şi liberul arbitru să fie nesocotite în vreun fel sau chiar cu totul.

370. *A optsprezecea.* Cu toate că mai presus de orice trebuie să lăudăm multa slujire a lui Dumnezeu, Domnul nostru, numai din iubire, trebuie să lăudăm mult frica de Maiestatea sa dumnezeiască; căci, nu numai că frica de fiu este lucru evlavios şi sfînt, ba mai mult, dacă omul nu dobîndeşte ceva mai bun şi folositor, chiar şi teama de slugă ajută mult la dezlipirea de păcatul de moarte; şi, odată dezlipiţi, se ajunge uşor la frica de fiu, lucru întru totul primit şi bine plăcut lui Dumnezeu, Domnul nostru, pentru a rămîne una cu iubirea dumnezeiască.

Istorisirea Pelerinului are evident în centru persoana lui Ignaţiu
de Loyola, însă numai şi numai pentru a scoate în evidenţă felul în care a fost călăuzit de Dumnezeu. El nu îşi propune atît să se povestească pe sine, şi cu atît mai puţin să se ofere altora drept model, cît să arate cum propria experienţă spirituală l-a condus la întemeierea Societăţii lui Isus, deopotrivă opera şi moştenitoarea acestuia. Acum putem înţelege de ce Istorisirea poate fi citită atît ca o Autobiografie a unui sfînt, cît şi ca un testament spiritual lăsat de maestru urmaşilor săi, sau chiar ca Testament spiritual sub forma unei Autobiografii.

Peter-Hans Kotvenl

Exerciţiile Spirituale au transformat deja o mulţime de inimi şi de vieţi şi au condus la importante schimbări sociale şi culturale. Ele nu constituie un sistem rigid, închis. Dimpotrivă, sînt flexibile şi pot fi adaptate oamenilor în funcţie de diferitele etape ale drumului lor spiritual şi de feluritele moduri de viaţă ale oamenilor de astăzi. Experienţa ne arată că şi creştinii care nu sînt catolici pot trage folos din ele şi pot fi adaptate în aşa fel încît să-i ajute şi pe necreştini. Personal, sînt convins că noi (iezuiţii) nu avem nimic mai bun de oferit.

cursurilor şi menite să ajute memoria în vederea unor dezvoltări ulterioare.

2 Societatea lui Isus a fost aprobată oficial de Papa Paul al

2 Este vorba de această dată de o veritabilă veghe de arme al cărei ritual este inspirat din ceremonia de învestire a cavalerilor. Rugăciunea se prelungea toată noaptea; cavalerul trebuia să stea în genunchi atît cît îl ţineau puterile; pentru a se odihni se putea ridica uneori în picioare, dar niciodată nu se aşeza. Această veghe nu se făcea decît o dată în viaţă, chiar în noaptea din ajunul consacrării tânărului cavaler în slujba stăpînului său; în mod necesar era precedată de o spovadă şi urmată de Sfînta împărtăşanie.

Ignaţiu a voit „să se înveşmânteze cu armele lui Dumne-

1 Este pentru prima dată cînd apare obiceiul de a se spovedi şi de a se împărtăşi frecvent. De acum înainte, aspectul uni- tiv al vieţii spirituale a lui Ignaţiu are în centru Euharistia, iar aspectul purificator, spovada. Evlavia şi mistica sa sînt în mod esenţial sacramentale şi, începînd cu această perioadă, sînt cele ale unui om al Bisericii. Mai tîrziu, Ignaţiu şi Societatea vor deveni promotorii sacramentului spovezii şi

3 Se vede că în acel timp Sfîntul Ignaţiu nu se gîndea la întemeierea unui ordin religios. Studiile pe care le va face îl vor conduce la preoţie. Dar el nu ne dă nici un indiciu asupra a

2 Petru Lombardul, autorul tratatului de teologie sistematică *Sententiarum libri quattor* (n.tr.).

3 Eveniment capital, dar foarte cunoscut de ai săi, deoarece

2 Studiile lui Ignaţiu de la Paris au avut următoarea structură: gramatică şi ştiinţe umaniste din februarie 1528 pînă în Postul Mare 1529; cursuri de Arte sau de filosofie între anii 1529-1532; din octombrie 1532 pînă la Paşti în anul 1533 a făcut exerciţii literare necesare pentru obţinerea titlului de Maestru în Arte. Din 1533 pînă în aprilie 1535 a studiat te-

3 A murit la Padova în 1538, în timp ce predica cu părintele Jean Codure.

5 Aceasta se întîmplă în urma predicii unui călugăr augus-

2 Sfântul Ignaţiu a vrut să distrugă aceste hîrtii, dar o parte au fost salvate. Ele conţin ceea ce numim *Jurnalul mişcărilor*

2 Deşi Ignaţiu insistă, făcînd distincţia între textul său şi cel evanghelic prin paranteze, că ceea ce este între paranteze este *ad verbum,* „cuvînt cu cuvînt", luat din Evanghelie, ceea ce este între paranteze nu reprezintă întotdeauna citat biblic: uneori sînt selecţii de versete din aceeaşi Evanghelie, alteori versete din mai mult decît o Evanghelie puse laolaltă. Mai mult, sursele lui nu sînt strict biblice, Ignaţiu folo-